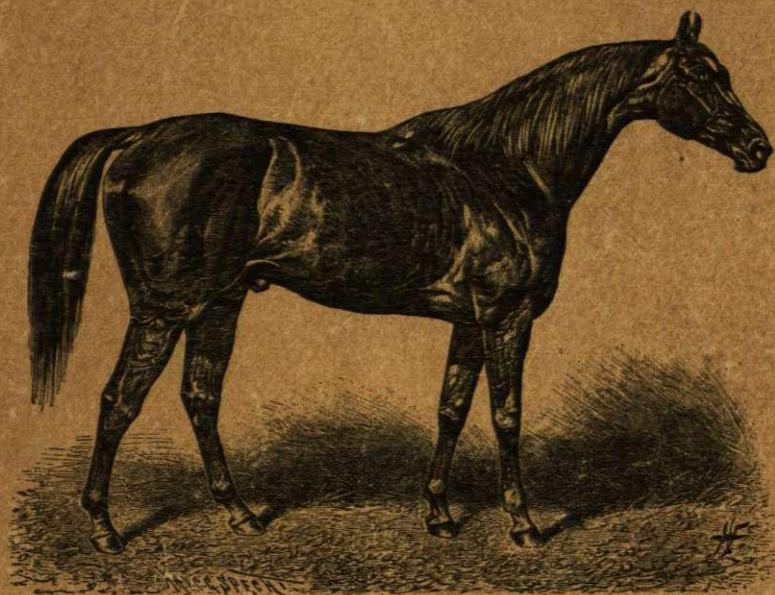

FREDIS ZUTIS

LATVIJAS ZIRGU SPORTA BIEDRĪBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS

PILNASIŅU ZIRGI

SACĪKSTĒS UN VAISLĀ

RĪGĀ 1932. g.

AKC. SAB. VALTERS UN RAPĀ KOMISIJĀ

FREDIS ZUTIS

LATVIJAS ZIRGU SPORTA BIEDRĪBAS PRIEKŠSĒDĒTĀJS

MOTTO:

Trīs dzeltaini kumeliņi no jūriņas izpeldēja.
Viens bij labs kaķā jāt, otrs laukus līdzināt,
Tas trešais kumeliņš ligaviņu vizināt.

T. dz.

PILNASIŅU ZIRGI SACĪKSTĒS UN VAISLĀ

TEKSTĀ 20 ILLUSTRĀCIJAS un 71 TABULA

RĪGĀ 1932. g.

AKC. SAB. VALTERS UN RAPA KOMMISIJĀ

Vāka zīmējumā CAMBUSCAN xx,
kuŗam daudz pēcteči Polijā.

Spiestuve un cinkografija F.VITUMS Rīgā, Matīsa ielā № 57

*Veltījums jātnieku patronam — Latvijas
Zirgu Sporta Biedrības goda biedrim,
ģenerālim Ed. Kalniņa kungam.*

Latvijas Zirgu Sporta Biedrība 1925. g. uzsāka dzīt pirmās vagas jāšanas sporta veicināšanas laukā, aicinot talkā arī militāros jātniekus. Tanī laikā pastāvošie rīkojumi pēdējiem tomēr neatļāva aktīvu līdzdalību sacensībās ārpus garnizoniem. Jūs, augsti godātais ģenerāļa kungs, būdami kara ministrs, 1928. g. atļāvēt armijas jātniekiem piedalīties vispārējās sacīkstēs, kam sekoja I starptautisko jāšanas sacīkšu sarīkošana, interešu pieaugums un vispārējs uzplaukums zirgu sportā. 1930. g. nodibinājās Armijas Zirgu Sporta Klubs. Izmantojot labvēlīgi sagatavotos apstākļus un armijas jātnieku iesaisti, klubs ieguva monopoltiesības starptautisko sacīkšu rīkošanai un beidzot arī totalizatora koncesijas izmantošanai. No šā darba izpildījuma atkarājās kā jāšanas sporta, tā zirgkopības tālākā attīstība.

Sacīkšu un zirgkopības noteikumos bieži esmu norādījis taisnāko, lietderīgāko ceļu, kuŗu pēc īsākas, vai garākas maldīšanās izraudzījuši beidzot arī ieskatu pretinieki. Tas ir pietiekošs gandarījums, kas rada interesi sekot tālākam zirgkopības un zirgu sporta izveidošanas darbam, kaut gan paredzu, ka starp valsts un privāto zirgu lietotājiem domstarpības neizpaliks. Neskumšu par nepatikamiem starpgadījumiem, jo apzinos, ka celmlauža darbs ir nepateicīgs un domāšu, ka arī pārējie cenšās atrast ceļu uz Romu...

Zirgu draugi un lietotāji pilsetās jūtami mazinājas, kas pa daļai izskaidrojams ar laika parādībām un vajadzībām nepiemērotu zirgu izvēli. Mūsu pirmie pilsoņi, lietojot automobiļus, pazīst dažādas mašīnu markas un atsevišķu modeļu priekšrocības; zin, kādas mašīnas patērē vairāk vai mazāk benzīna, tāpat arī, kuŗas vieglāk vadīt uz lauku ceļiem vai pilsetās, turpretim par dažādām zirgu šķirnēm un vienas priekšrocībām vai otras trūkumiem, novērojumi izpaliek.

Zirgu šķirņu izcelšanās un piederība pie atsevišķām šķirām ir ābece, kuŗu nepazīstot esam analfabeti zirgkopībā. Nepārziņot šo pirmmācību, kļūdamies visā tālākā zirgkopības izveidošanas darbā, kas rada pārpratumus arī zirgu sporta jautājumos.

Caur zirgu darba speju regulāru pārbaužu ievēšanu, sagaidu jaunu laikmetu Latvijas zirgkopības vēsturē. Nešaubos, ka plašāka sabiedrība, kuŗa tagad atsvešinājusies no zirga, sekojot pārbaudēm gūs vajadzīgo pārskatu.

Kur mums tagadnē trūkst vēl novērojumi, atrodam norādījumus pagatnē un citu valšķu piedzīvojumos. Diemžēl, latviešu literatūra tādu zirgkopības darbu neuzrāda. Lai caur atsevišķu zirgkopju ieskatu pareizības pārbaudišanu mazinātu kļūdišanos, došu pārskatu par pastāvošām kultūras šķirnēm, viņu izcelšanos, piemērotību valsts zirgkopībai un sasniegumiem vaislā un sacīkstēs. Kā zirgu audzētāji, īpašnieki un jātnieki, tā arī laimes meklētāji totalizātorā atradis viņu interesēm atbilstošus norādījumus.

Veltot savu darbu Jums, augsti godātais ģenerāļa kungs, kā Latvijas jātnieku patronam, nododu to arī atklātai kritikai.

Apzinos, ka dažam labam izdēvētam zirgkopim pievestie dati nepatiks — diemžēl, zinātne neļauj patiesību sagrozīt. Savā darbā esmu pieturējies pie ievērojamāko ārvalšķu zirgkopju un organizāciju materiāliem.

Varbūtējos ieskatu pretiniekus lūdzu aizmuguriski neatrunāties, bet nākt ar lietišķu kritiku, dodot man iespēju reaģēt. Būšu pateicīgs, ja godātie lasītāji iesūtīs norādījumus, materiālus un ieskatus par mūsu zirgkopības stāvokli un vajadzībām, kuŗus ar pateicību izmantošu nākošā izdevumā.

Rīgā, 1932. g. augustā.

Ar patiesu cieņu

Fredis Zutis.

Rīgā, Brīvības ielā 36 dz. 13.

Zirgu šķirņu sadalījums.

Pēc statistikas 1925. g. visā pasaulē skaitījās 106,3 miljoni zirgu, no tiem Eiropā 41 miljons.

Polija	1928. g.	4.126.936	Zviedrija	1923. g.	728.000
Vācija	1928. g.	3.850.537	Spānijā	1927. g.	718.783
Francijā	1927. g.	2.927.230	Bulgarijā	1923. g.	584.338
Rumanija	1927. g.	1.939.428	Lietuvā	1927. g.	535.000
Anglijā	1927. g.	1.343.231	Daniijā	1927. g.	524.725
Dienvidslavijā	1927. g.	1.126.310	Somijā	1922. g.	398.250
Italiijā	1930. g.	967.406	Latvijā	1927. g.	369.300
Ungarijā	1927. g.	903.326	Austrijā	1923. g.	282.651
Čehoslovakiijā	1925. g.	740.202	Beļģijā	1927. g.	256.465

Pētot zirgu šķirņu*) jeb sugu izcelšanos pēc starptautiskās zirgkopības literatūras, mēs redzam, ka visu pasaulē eksistējošo, vairāk vai mazāk ievērojamo kultūralo šķirņu zirgus ieskaita 3 lielās šķirās.

1. **pīlnasiņu**, saukta arī **tirasiņu**.
2. **siltasiņu**, saukta arī **pusasiņu**.
3. **aukstasiņu**.

Varbūt, ka pieņemtie nosaukumi neizdevīgi, un pavirši spriežot, atļauj domāt, ka zirgu dzīslās rit karstas, siltas vai aukstas asinis. Pēc prof. Duerst'a (Die Beurteilung des Pferdes) pētījumiem, pīln- un siltasiņu šķirnes uzrāda caurmērā miesas temperatūru 37,48°, bet aukstasiņu zirgu šķirnes — 37,88° Celzija; tā tad spriežot tikai pēc temperatūras, sastopam pilnīgi pretējus nosaukumus. Necīgā temperatūras dažādība nav minēto nosaukumu mēraukla, bet gan pavisam citi vērtējumi, proti: zirga izcelšanās, kuŗa vispareizāk konstatējama pēc ciltsrakstiem. Jā tie nezināmi, tad zirgu ārējais izskats-eksterjers, kustības, sevišķi rikšos un auļos, — darba spējas un temperaments, kaulu, dzīslu un asinsvadu stiprums, iekšējo orgānu attīstības samērs (sirds, plaušas), viņu darbība u. t. t. dod iespēju labam zirgu šķirņu pazinējam spriest par varbūtējo zirga piederību. Pēc Schwarzne-

*) Latvijas lopkopju kongresā 1922. g. uz Dr. h. c. agr. Lejiņa ierosinājumu pieņēma rezolūciju, ka „suga“ vietā lopkopībā lietojams termins „šķirne“.

cker'a (Rasen, Zuechtung und Haltung des Pferdes) pilnasiņu zirgu sirdis sver no 6—7 kg, bet aukstasiņu no 4—5 kg. Mierā stāvēt pilnasiņu ķēves elpo caurmērā 9 reizes minūtē, bet ērzeli — 11; pārējo šķirņu ķēves — 12, ērzeli — 13 reizes minūtē. Pulss pilnasiņu zirgiem 33, bet aukstasiņu 40. Kā sirdsdarbība un elpošana, tā dzīslu stiprums dod pilnasiņu zirgiem iespēju uzrādīt lielāku darba spēju sasniegumu. Pastāvošo zirgu šķirņu sadalījumu varētu revidēt un reformēt, sevišķi runājot par izkop-tākām, augstākām rikšotāju šķirnēm (Amerikas, krievu — Or-lovas), kuŗas pastāvošā zirgkopības zinātne vēl pieskaita silt-asīņu zirgu šķirai, kaut gan Vācijā jau kopš dažiem gadiem valsts zirgkopības pārvaldes literātūrā tos dēvē par „pilnasiņiem“.

Tagad apskatīsim, vai Latvijā pieņemtais nosaukums — „tīr-asinis“ ir izdevīgs. To šķirni, ko vācieši sauc par „Vollblut“, angļi par „thoroughbred“, krievi par „čistokrovnij“, franči — „pur-sang“, Zemkopības ministrija, burtiski tulkojot krievu un franču nosaukumus, apzīmē par „tīrasīni“. Arabi ar vārdu „asil“ apzīmē tīru izcelšanos šķirnē, celmā, vai pat dzimtā. Zemko-pības ministrijas pieņemto apzīmējumu „tīrasinis“ pie mums bie-ži samaisa ar termiņiem „Reinzucht“, „Čistoporogistij“, kuŗus lie-to tīršķirnes apzīmēšanai kā siltasiņu, tā aukstasiņu zirgu šķirās. Daudziem, sevišķi lauksaimniekiem-lopkopjiem, kas arī lielā vai-rumā ir zirgu audzētāji, grūti piesavināties šo termiņu dažādību. Lauksaimnieki par tīrasiņu lopiem dēvē tos īpatņus, kuŗu priekš-teči 5 paaudzēs uzrāda piederību pie vienas šķirnes. Izejot no lopkopībā pieņemtā apzīmējuma „tīrasinis“, lauksaimnieki aiz-rāda: ja jau zirgs pieder pie tīras šķirnes, tad viņa dzīslās rīt tīras asinis arī no izcelšanās redzes stāvokļa.

Loģisks šī slēdziena attaisnojums, tādēļ būtu saukt siltasiņu tīršķirnes zirgus, piem. traķeni, oldenburgietī, vai pat aukst-asīņu tīršķirnes ardēni, par tīrasīņiem. Trūkst literatūras, kuŗa ap-gaismotu šī nosaukuma lietošanu, un nav arī paskaidrojumu no Zemkopības ministrijas, kāds pamats bijis šī apzīmējuma ie-vešanai. Latviešu literātūrā mēs sastopam mācītu zirgkopju dar-bus, kuŗos iet runa par angļu tīrasiņu un angļu pilnasiņu zir-giem. Rodās iespaids, itkā tās būtu divas dažādas šķirnes. Vecā krievu literātūrā atrodam norādījumus, ka arabs uzskatams kā vienīgais tīrasinis, bet angļu aulekšotājus tur dēvē par pilnasi-ņiem. Šāds sadalījums nekur vairs modernā literātūrā nav sastop-pams. Es personīgi domāju, ka „pilnasinis“ (burtiskais vācu „Vollblut“ tulkojums) būtu labāk saprotams un vairāk piemē-rots. Tiešām, kā vēlāk redzēsim, minēto šķirņu zirgiem asinis ir pilnākas, biežākas un sausākas, nekā siltasiņu un aukstasiņu šķirnēm. Katris, kas pazīst dažādas zirgu šķirnes, būs novērojis, ka zirgiem pēc kustībām uz ķermeņa parādās asinstraiku tiklu apzīmējumi, kuŗi pie pilnasiņu zirgiem visvairāk un skaidrāk sa-

skatāmi. Arabu šķirnes audzētāji ir novērojuši, ka šiem zirgiem asinis izsauc dzislās niezi un mazākās dzisliņas pat plīst aiz viņu pilnuma, resp. asins spiediena stipruma. Daudzi zinās, ka pie pilnasiņu zirgiem dažos gadījumos pielieto tā saukto asins nolaišanu. Lai neradītu pārpratumu lauksaimnieku ieskaņos, runājot par tīrasini es personīgi pieturēšos pie apzīmējuma „pilnasinis“, kuŗu, kā jau aizrādīju, uzskatu par piemērotāku.

Starptautiskā zirgkopības literatūrā „pilnasiņu“ nosaukums līdz šim piešķirts vienīgi sekošām šķirnēm:

arābu, angļu un angļu-arābu.

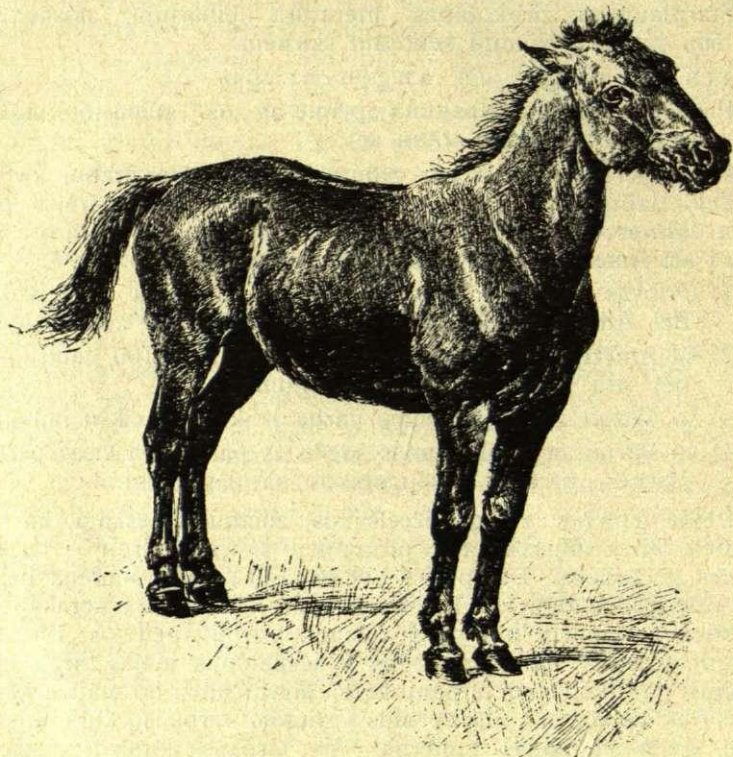
Pilnasiņu arābu saīsinājumā apzīmē ar „ox“, pilnasiņu angli — „xx“ un pilnasiņu angļu-arābu ar „x“.

Pilnasiņu šķirā par pamatšķirni uzskata arābu, kā pirmatnējo dabīgo, no kuŗas mākslīgā kārtā radītas pārējās pilnasiņu šķirnes t. i. angļu un angļu-arābu. (Šai šķirai varētu pievienot arī Amerikas un krievu-Orlovas rikšotājus, jo:

- 1) Orlovas rikšotājs cēlies no arābu pilnasiņa „Smetanka“, bet Amerikas rikšotājs no angļu pilnasiņa „Messenger“;
- 2) kā Amerikas, tā Orlovas rikšotājus jau ap 100 gadu audzē bet citu šķirņu asiņu piemaisījuma;
- 3) šo šķirņu zirgu galvenais darba lauks ir sacīkšu laukums;
- 4) šo šķirņu zirgi rikšošanas sacīkstēs pārspējuši visas pārējās šķirnes, uzrādot visaugstākos sasniegumus).

Pētot arābu zirgu izcelšanos, zinātnieki ieskata, ka viņa pirmtēls cēlies vidus Āzijā no pirmatnējo savvaļas zirgu — tarpanu šķirnes pēctečiem. Tarpani vēl pagājušā gadu simteņa beigās bija sastopami dienvidu Krievijas stepēs. Eksterjera apraksti par atrastiem tarpaniem nav gluži vienādi. Varbūt, pēdējos, 19. gadu simtenī atrastos savvaļas zirgus ir iespaidojis mājas zirga tips, jo bijuši gadījumi, kur tarpanu ērzeļi aizvilinājuši no mājām ķēves. Maskavas zooloģiskā dārzā bijis ievietots tarpani, kuŗš noķerts 1866. gadā Hersonas guberņā. Šis tarpani aprakstīts sekoši: spalvas krāsa — pelu pelekā, ar tumšāku svītru pār muguru, tumšākām un īsām kakla un pieres krēpēm un tādas pašas krāsas asti, kuŗa bijusi kupla, viscaur apaugusi ar sariem. Neliela auguma (137 cm), bet stipra, sausa miesas būve, pagaŗam sausām kājām, ar pagaŗu brieŗa kaklu, samērā lielu galvu, izliektu pieri, dzīvām acīm, kustīgām mazām ausīm, augstu skaustu, taisnu muguru, bet paslīpu krustu ar labi attīstītām krūtīm. Mūsu zirgkopības literatūrā, starp citu, tarpani raksturots ar pieres krēpju trūkumu. Jādoma, šī kļūda ieviesusies aiz pārskatīšanās, jo bez izņēmuma visi, manā rīcībā esošie tarpani apraksti, uzrāda minētam pieres krēpes, atšķirībā no Prževaļska meţonīgā zirga, kuŗam uz pieres nav krēpju.

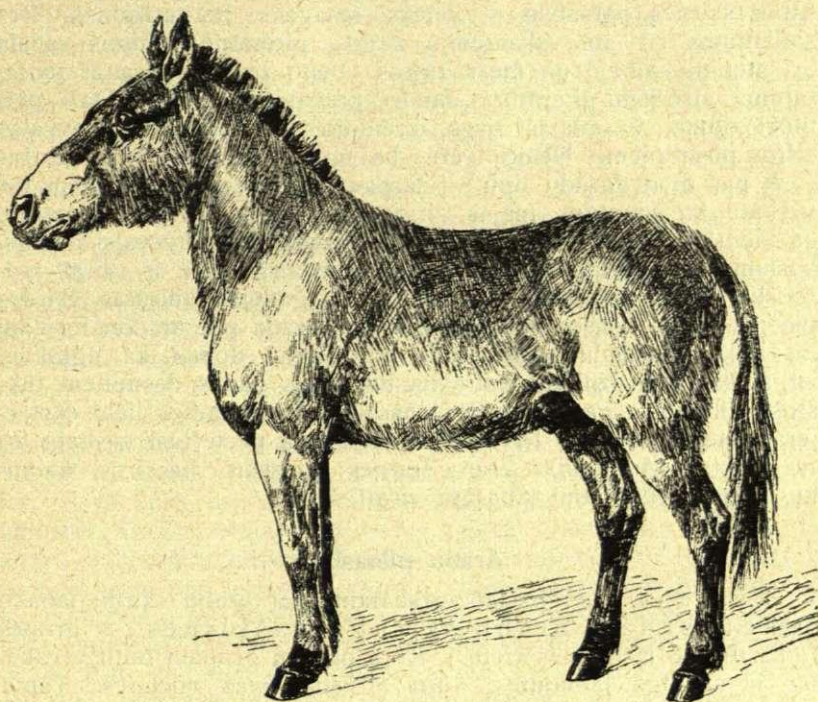
Daži domā, ka savā laikā tarpanu šķirne sadalījusies. Viena daļa palikusi stepēs, bet otra aizklējojusi mežos. Lai saskaņotu mūsu tautā sastopamos apzīmējumus par siltasiņiem un aukstasiņiem, resp. rīt- un vakarzemju zirgiem, lieākas skaidrības labā gribētos teikt, ka viena tarpana šķirnes daļa palikusi tā sauktās siltās zemēs, bet otra izvēlējusēs aukstās zemes. Kā starp augiem, tā arī dzīvniekiem minētās zemes pastāv liela starpība,

Savvaļas zirgs — tarpanš.

kuŗa cēlusēs galvenā kārtā pateicoties dabas apstākļu dažādībai. Caur to ar gadu simteņiem radušās arī pirmatnējā, kādreiz kopējā zirgu šķirnē atšķirības, kā pēc ārējā izskata, tā arī iekšējā anatomiskā uzbūvē un izveidojušās, piemērojoties galvenā kārtā klimatam, barībai un kustībām, resp. lietošanas veidam. Gaisa siltuma vai aukstuma temperatūra, gaisa sastāvs sausuma vai mitruma ziņā, viss tas ir tieši caur elpošanas orgāniem, un netieši caur barību iespaidojis asins sastāvu. Asiņu sastāvs savukārt iespaido ķermeņa (kaulu, dzislu, muskuļu) audu izveidošanos un

attīstību. Zirgu šķirnes, kas cēlušās siltās zemēs, uzrāda (pēc prof. Duerst'a pētījumiem) biežāku, pilnāku, sausāku asins sastāvu nekā aukstāsiņu šķirnes, kuņu asinis plānākas, jeb šķidrākas; līdz ar to šo zirgu miesas, kaulu un organu šūniņas lielākas, bet toties kauli mīkstāki, miesa glīvāka, dzīslas mazāk stipras, kas atsaucās uz darba spējām un izturību. Dabas apstākļi tuksnesī (karstums, sausais gaiss, ūdens trūkums, slikta

Savvaļas zirgs — Equus Przewalski.

barība izkaltušās ganībās) ir radījuši zirgu šķirni, kas darbu spēju, izturības un barības pieticības ziņā līdz šim ir nepārspēta.

Krievu pētnieka Nikolaja Prževaļska 1879. gadā atrastais otrais savvaļas zirga tips, kuŗš vairāk nekā tarpans līdzinoties ezelim, visilgāk uzglabājies Džungarijā, Altaju kalnu apvidū — Mongolijā un kā mežonīgs, no kultūras maz iespaidots zirgs vēl pagājušā gadu simteņa beigās bijis sastopams Turkestanā. Prževaļska zirga tips uzrāda gaiši iedzeltenu (līdz sarkanbērai) spalvas krāsu ar tumšu stripu pār muguru. Maza (ca 130

cm) auguma, zemkājains ar īsiem stāviem pleciem, zemu, apaļu skaustu, samērā garu, taisnu muguru, mazliet paslīpu krustu, pasmagu ķermeni, ar smagu īsu kaklu. Lielu, smagu galvainu galvu, viegli izliektu degunu, lielām garām ausīm, ar īsām, bieži pat stāvošām kakla krēpēm, bez pieres krēpēm, sari tikai astes apakšējā daļā. Krēpes un sevišķi astes vidus tumšākā krāsā.

Rītzemju zirgu tips — tagadējais arābs — sausāks, mazāks ar smalkākiem kauliem. Vakarzemju tips — tagadējās aukstasiņu šķirnes pārstāvis — lielāks, smagāks, bet mīkstāks. Bez sadalījuma rīt- un vakarzemju zirgos, pirmatnējos tipus sadala arī stepju, kalnāju un meža zirgos. Seno zirgu izcelšanās jautājumā atrodami literatūrā daudzi pretrunīgi ieskati. Daži pētnieki domā, ka mājas zirgs izveidojies no vairākiem savvaļas zirgu pirmtipiem. Nemot vērā, ka noteiktas ziņas uzglabājušās tikai par divu dažādu tipu — tarpana un Prževaļska zirgiem, tos uzskata kā vienīgos mājas zirgu priekštečus. Daži, turpretim, kā vienīgo uzskata tarpanu, no kuņa izveidojies Prževaļska zirgs. Visiem šiem pētījumiem par pirmatnējo zirgu tipu ir vairāk teoretiska, nevis praktiska nozīme. Ja tagadējās kultūras šķirnes pie mākslīgas izlases nelielā apgabalā uzrāda pēc ārējām formām un izskata dažādus tipus, tad būtu naīvi domāt, ka agrākais zirgs, kas bijis izplatīts vairākus tūkstošus gadus desmitiem tūkstošu kilometru garās robežās, viscaur būtu uzrādījis lielu eksterjera vienlīdzību. Par Prževaļska zirga tipa pēctečiem uzskata arī tā sauktās Mongolijas zirgu šķirnes: ķirgīzus, bašķirus, kalmīkus, kuņi ierindojami siltasiņu zirgu šķirā.

Arābu pilnasiņi.

Rasvans, kuņš pašlaik uzskatams par arābu šķirņu labāko pazinēju, sadala arābu šķirni 3 pašķirnēs — grupās (atkarībā no izcelšanās vietas). Kuņa no šīm grupām būtu vecākā, tas ir strīdīgs jautājums, kuņa atrisināt maz nozīmes. Tāpat nav no liela svara, vai šo šķirņu zirgi tiešām cēlušies no tarpana, vai arī Prževaļska zirga tipiem. Pēc Ēģiptē, Babilonijā un citur atrastiem veciem zīmējumiem, senais arābu zirgs uzrādījis: platu pieri, īsas ausis, samērā īsu galvas formu ar viegli ieliektu degunu un vieglu ķermeni. Šis tips tiek uzskatīts kā tarpana pētecis, jo Prževaļska tipa zirgi uzrādot lielāku, smagāku galvu, šaurāku pieri, garu, viegli izliektu degunu un samērā garas ausis.

Rasvans, kuņš tekošā gadu simtenī vairāk kā 20 gadus nodevis arābu zirgu pētīšanai, pie šo zirgu sadalīšanas pašķirnēs — grupās, ņem par mērauklu galvenā kārtā tipiskās izskata pazīmes. Tās arī vairāk, vai mazāk nosaka zirga dīzciltību, jeb tīrasību atsevišķā pašķirnē, cilti, vai dzimtā, atšķirībā no vaislai mazāk

vērtīgiem — vienkāršākiem, resp. maisītiem indivīdiem, kas radušies no šīs šķirnes dažādo grupu un celmu pārojumiem. Spriežot pēc personīgi redzētiem arābiem galvenās audzētavās Polijā, kā arī pēc uzņēmumiem no Francijas, Krievijas un citu audzētavu sastāva, tikai nedaudzi īpatņi visumā uzrāda Rasvana prasības. Jāpiezīmē, ka Rasvana izlases apzīmējums „Edeltyp“ arī „Elitety“, kuŗu devēšu par „dižarābu“, ir ļoti stingrs, un viņa prasībām atbilst tikai labākie īpatņi.

Par dižarābu dzimteni uzskata centrālo Arābiju — Nafudas tuksnesi Nedžas apkārtnē. Nav jāsaprot, ka minētā dižarābu dzimtene jau no laika gala uzskatāma par vecāko un labāko rītzemju zirgu izcelšanās vietu. Domā, ka pie semītu tautām, sevišķi Arābijā, zirgs ieviesies no Mesopotamijas tikai pēc Kristus dzimšanas. Turpretim, kā āriešu, tā mongoļu tautas (persieši, ķīnieši un citi) zirgu lietojuši jau vairāk tūkstošus gadu pirms Kr. dz. 7. gadu simtenī pateicoties pravieša Muhāmēda un citu gadībai par zirgkopības pacelšanu, kā arī labām ganībām, Arābija savā laikā uzrādīja labākos rītzemju zirgus, kuŗi arī citur izplatījušies zem vispārējā nosaukuma „arābi“. Nav izslēgts, ka nākotnē labāko zirgu audzētāju slavu var iegūt citi apvidi, jo tagad jau aizrāda, ka pašā Nedžā dižarābi retāki sastopami, nekā pie kaimiņu ciltīm Sirijas un Mesopotamijas ziemeļos. Šomaru cilts zem šeicha Faresa vadības 17. resp. 18. gadu simtenī atstājusi centrālo Arābiju un pārvietojusies uz ziemeļiem. Tagad tā apdzīvo Eifratas kreiso krastu, Mesopotamijas ziemeļos. Savā laikā arī anaze cilts izceļojusi no Nedžas un nostiprinājusies Sirijas ziemeļos, Eifratas labajā krastā. Kā šomari, tā anazi, pateicoties labām ganībām un klejojošam dzīves veidam, izveidojušies par labām zirgkopju ciltīm. Tieši Nedža apkārtnē ir akmeņaina un neauglīga, vienīgi Nafudas tuksnesis uzrāda labas ganības, bet ūdens trūkuma dēļ vairāk piemērots kameļu, nekā zirgu audzēšanai. Arābijas valdnieks — emirs Ibn Rašīds 19. gadu simteņa beigās bija kļuvis slavens ar savu labāko audzētavu Hailā — Nafudas apvidū. Arī agrākā valdnieka Ibn-Sauda audzētava Riadā — Nedžas apvidū bijusi pirms 1865. gada slavena. Cilts raksti atrodami galvenā kārtā priekšzīmīgās virsaišu audzētavās. Vienkāršie tuksneša iedzīvotāji zirgu cilts nosaukumu bieži slēpj un neizpauž. Iedzimto starpā pastāv paraša, ka ciņā zaudēto zirgu tā agrākais īpašnieks var atprasīt, tiklīdz tas pārgājis trešās personas rokās. Uz Eiropu pārdotiem zirgiem ciltsrakstu sastādīšanu izdara tādā kārtā, ka zirga īpašnieka uzdoto zirga izcelšanos pārbauda beduinu sanāksme un apstiprina virsaitis-šeichs. Vienīgi pēc galvas veidojuma un izteiksmes Arābijas beduīni pazīstot zirgu cilti, tipu un pat spējas.

Pirmā jeb augstākā grupa Rasvans ierindo tā sauktos dižarābus (*Equus arabicus*), kuŗi cēlušies Arābijas pussalā

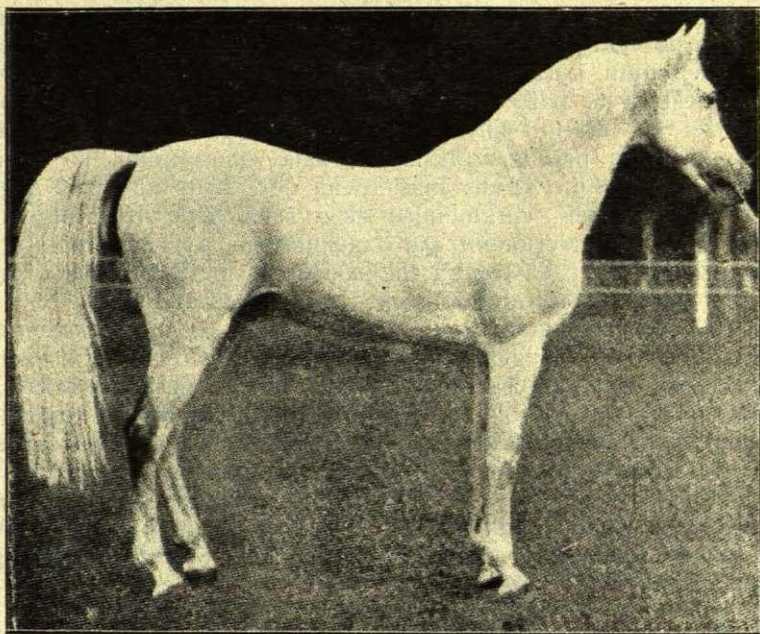
un tiek uzskatīti kā dižciltīgākie un skaistākie savas šķirnes pārstāvji. Nav jādoma, ka atsevišķi dižarābi nebūtu sastopami arī citos apvidos. Arābijā šomaru ciltij ziemeļos 15.000 jātnieku, dienvidu Nedžā 30.000, anaze ciltij 30.000, Harbsā 15.000, Montefik-Irakā 10.000 u. c. kopā ap 150.000 zirgu, starp kuriem Rasvans saskata tā sauktos dižarābus. Šīs grupas zirgi reti pārsniedzot 150 cm augstumu pēc Lydtiņa mēra. Augumu iespaido uzaudzēšana un barošana, jo apvidi ar lielākām un labākām ganībām dod lielāku un smagāku zirgu. Ar eksterjera pilnību un neapšaubami tīru cilti un dzimtas līniju (pēc Rasvana, arī Strogonova) šīs grupas zirgi reti un arī nelielā skaitā sastopami ne tikai Eiropā, bet arī savā dzimtenē. Pēc Anne Blunt vērojumiem pirmklasīgas dižarābu ķēves ziemeļu Arābijā esot ne vairāk kā daži simti, visvairāk pie anaze ciltis Gomussa dzimtas arābiem.

Dižarābu pazīmes: isa, viegla, sausa galva ar platu pieri, diska veidīgiem apakšžokļiem-ganažiem, starp kuriem elpošanas labā jābūt vismaz 4 pirkstu platumam. Kustīgām ausīm, kuņu augšgalī šauri un savstarpēji pieslejas, lielām izteiksmīgām acīm profila vidū. Melnspīdošiem plakstiņiem, biezām, gaļām skropstām, ieliektu līdakas degunu. Lielām, plati atvērtām plānām nāsīm, trīsstūrainu purnu, mazu zodu un vieglu, stipru apakšlūpu, kuņa isāka par virslūpu. Arāba galvas kausa priekšdaļa divreiz vieglāka kā smagiem zirgiem, sver ap 1690 gr. (aukstasiņu šķirnes belģiem ap 3600 gr). Sakarā ar to, arābu galvas veidojumā smadzeņu dobums asi izteikts platumā, augstumā un dziļumā; tas arī dod iemeslu runāt par arābu vieglo, dzīvo, intelligento, enerģisko, lēnprātīgo (salīdzinot ar smago, likdegunīgo, miegaino aukstasiņu šķirnes) galvas izteiksmi. Dižarābs uzrāda apaļas miesas formas, arī ribu veidojumu, pagaņu kaklu ar smalkām zīdaiņām krēpēm, labi veidotu skaustu, gaļu taisnu krustu, ir zemkājains, ar pareizu kāju stāvokli un samēru. Arāba skaistums vispilnīgāk izpaužas kustošā štāvoklī un visspilgtāk normālos, bagātos apstākļos, kur pateicoties labai kopšanai un barošanai parādās apaļās formas, kas barības ziņā trūcīgā tuksnesī nav sasniedzams.

Pēc Rasvana raksturojuma, arābu anātomiskās īpatnības, atšķirībā no pārējām šķirnēm, pastāv galvenā kārtā isākā jostas vietā. Vairumam arābu ir 5 jostas skriemeļi, pārējām šķirnēm 6, tapēc arī arābam isāka, bet stiprāka mugura. Vienīgi pēc skriemeļu skaita tomēr nevar spriest par piederību pie noteiktas šķirnes, vai pašķirnes. Piemēram no Mu'niqi ciltis, kuņus uzskata visumā par ātrākiem arābu zirgiem, cēlies labākais angļu pilnasīņu iedzemdētājs „Darley Arabian“, kuņam atrasti 6 skriemeļi. Atšķiras arī arābu astes kauls, uzrādot 16 skriemeļus (citām šķirnēm 18). Ar to arī izskaidrojams arābu astes aug-

stais izliektais, dabīgais stāvoklis, atšķirībā no maksliģā kārtā izliektām astēm, ko Amerikā panāk, pielietojot sevišķu aparātu.

Otrā grupā ierindo Ziemeļ-Afrikas arābus (*Equus africanus*), tā sauktos berberus, kuģi cēlušies galvenā kārtā Tunisā, Alģirā, Marokā, Tripolisā, arī senās Mauritānijas — Spanijas un Numidijas zirģus, kuģi jau pie seniem grieķiem un romiešiem sava ātruma un izturības dēļ guva lielu ievēribu. Ari Eģiptes, Nubijas, Dongolas un Kordofanas apvidu zirģus pieskaita berberu tipam. Pie šis grupas pieder ap 700.000 zirģu, kuģus

Dahman cilts diģarābs — Saqlawi tips.

pēc izskata vērtē zemāk par diģarābiem. Saprotams, ka sevišķi šeit bagātīgi sastopami arī izņēmumi, atkarībā no izlases un audzēšanas apstākļiem. Berberi (kā šo daudzo pašķirņu apvienoģo pārstāvi), atšķirībā no diģarāba, raksturo kā vienkārģaku zirģu ar rupģaku būvi, lielāku augumu, gaģāku, mazāk skaistu galvu, pat vieģli izliektu degunu, īģaku kaklu, asākām konturām, seviģķi krustos, un zemāku astes stāvokli. No arābu šķirnes berberis visizplatģtākais tips Eiropā. Izturības un pieticģbas ziņā uzskata par nepārspējamu zirģu kaģa apstākģos. Pēc Ziemeļ-Afrikas nākģanas arābu varā, paģi vietēģie iedzimtie — berberu

tauta kā tāda, — ar savu valodu un parašām iznikuši, sakūstot ar iekarotajiem.

Trešā grupā ierindo tā sauktos austrumu arābus (*Equus orientalis*), kas cēlušies Sirijā, Persijā, Indijā, Maz-Āzijā, Turcijā, Mesopotamijā, Kurdiņā, Dagestanā, Turkmenijā, Bucharā un citos apgabalos, kuri cieši pieslējās pēdējiem. Pārpratumu novēršanas labā jāaizrāda, ka austrumu arābus neuzskata par mazāk vērtīgiem, nekā berberu grupas zirgus, bet gan otrādi, ko liecina sadalījums projektētā starptautiskā arābu ciltsrakstu reģistrī, kā arī šo atsevišķo grupu sastāva pētišana.

600.000 austrumu arābu zirgu grupā, blakus sirietim, kā vienu no skaistākiem un labākiem uzskatīja Karabagh'u — Kaukaza zirgu lepnumu, kuŗam zirgu šķirnes uzlabošanā Āzijā grāfs Vrangels piešķīra to pašu lomu, kādu spēlēja angļu pilnāsini Eiropā. Diemžēl šis arābu šķirnes celms jau kopš 1837. gada sācis mazināties un padots iznīkšanai. Pastāv norādījumi, ka Sirijas, Mesopotamijas un Kurdistanas apvidi dod lielus un ātrus zirgus. Arī Persijas un Turkmenijas zirgi sasniedzot lielu augstumu (līdz 162 cm). Nerunājot par izņēmumiem, arī austrumu arābi nevar lepoties ar eksterjera un skaistuma pilnību, kādēļ visumā mazāk vērtīgi, kā dižarābu tipiskā izskata iedzemdētāji. Pēc ārējā izskata viņi vienkāršāki, ar nepilnīgākiem ķermeņa samēriem, šaurāki, seklāki, ar garākām kājām, sevišķi sīrieši. Acis visumā zemāk ievietotas un šaurākas, uzrāda mazāk ugunīgu izteiksmi, ausis ar platāku stāvokli, krēpes un aste biezākas, ar rupjākiem sariem, aste zemāka un piegulošāka, bieži vāji attīstīts skausts.

Dižarābu pašķirnes zirgi savukārt sadalās 20 atsevišķās ciltīs ar vairāk kā 240 dažādām dzimtām. Katra cilts vairāk, vai mazāk uzrāda savas ipatņejās pazīmes galvas veidojumā, eksterjerā, darba spējās un raksturā. Kā raksturīgākās galvenās ciltis uzskatāmas:

1) Kuhaylan, 2) Saqlavi, 3) Mu'niqi.

„Kuhaylan“ kā pamata un pirmtips raksturots kā izturīgākais, stiprākais formās un arī iedzemdēšanas spējās (kaŗa zirgs), ar platām, isām, galvas, ķermeņa un kaulu formām — tēviņa tips.

„Saqlavi“ — skaistuma tips, parādes zirgs ar smalku, glītu, bet īsu galvas kaulu un miesas būves veidojumu — mātītes tips.

„Mu'niqi“ — sacīkšu tips: liels, šaurs, garu galvas, kakla un ķermeņa būvi. Labi iedzemdē augstumu, garumu un līdz ar to arī ātruma spējas, bet zaudē ideālo eksterjeru. Bez garuma arī krusti pāriet slīpumā, un aste ieņem zemu stāvokli. Tomēr ieteicams cilts tēvs, sevišķi angļu-arābu un siltasiņu šķirnēm, kuŗas dibinātas ar angļu pilnasiņu palīdzību. Pie Mu'niqi cilts Hadraji dzimtas pieder viens no ievērojamākiem angļu pilnasiņu šķirnes dibinātājiem „Darley Arabian“, audzēts pie fidian-

anaze beduiniem Alepas, vai Tadmoras tuvumā; to 1705. gadā ieguvis angļu konzuls Darleys. Bez minētām ciltīm bieži sastopamas arī:

„Hamdani“ — ciltis zirgi radnieciski Kuhaylan ciltis tipam — lieli, stipri, izturīgi, ātri aptaukojās.

„Schuwaymani“ — sacikšu tips. Gaļš, bet stiprs, labi iedzemdē ātrumu, pārojot ar Mu'niqi cilti.

„Obayani“ — mazāka auguma, sacikšu tips, ar gaļu ķermeņa būvi, arī kaklu — raksturīgā pazīme: ieliekta mugura.

„Hadbani“ ciltis — līdzīga Kuhaylan tipam; „Dahmani“ — Saqlavi; Jilfani — Mu'niqi.

Pie mums pastāvošais uzskats, ka arābi savā starpā pēc tipa stipri vienlīdzīgi, ir maldīgs.

Nedzā atzist, ka savstarpēji var pārot tikai Saqlavi, Kuhaylan un Schuwaymani ciltis. Raksturīgi, ka pie arābiem ciltis skaitās pēc ķēves. Pēc arāba ieskata ķēve izteicošāk iedzemdē lielumu, izskatu un pārejās fiziskās un garīgās īpašības. Arābi lieto jāšanai vienīgi ķēves, kādēļ tās vairāk attīstās, stiprākas un to iedzemdē arī pēcnācējiem. Ciltis nosaukumam bieži pievieno audzētāja, īpašnieka, vai izcelšanās vietas nosaukumu, piem. Hamdani — Simri, Kuhaylan — Ajuz (vecs), Saqlavi — Ibn Sudan u. t. t.

Islama raksti stāsta, ka pravietis Muhameds izvēlēties pēc darba spējam no 100 labākām ķēvēm 5 ciltsmātes (Obayah, Saqlaviayah, Kuhaylah, Hamdaniayah, Hadbah).

Bez 5 pravieša ķēvēm, kuŗas sauc Khamisa ar-Rasul, iet runa par Muhameda drauga ed-Dinari 5 ciltis ķēvēm (Jilfah, Schuwaymah, Dahmah, Umm-Urquḡ un Mu'niqiyah), kaut gan pastāv arī raksti, kur Mu'niqi cilti pieskaita 5 pravieša ķēvēm, bet Hadbah ierindo pravieša drauga ķēvju sastāvā. Tā vai citādi, bet Rasvana izdotos arābu ciltsrakstos sastopam visu minēto cilšu vārdus ar lielu dzimtu skaitu un vēl 10 mazāk bagātas ciltis.

Ciltis sadalās dzimtās. Kuhaylan ciltij pieder 124 dzimtas; Saqlavi — 29, ar izcilus Jidrani dzimtu. Abayyan ciltij pieder 25 dzimtas; Hadban — 15; Mu'niqi — 10; Dahmani — 6; Hamdani — 4; Rabdan — 4; Schuwaymani — 3; Abu-Urquḡ — 3 u. t. t.

Augšā minēto arābu cilšu nosaukumi un raksturojumi būs palīdzīgi pie mūsu arābu vaislas ērzeļu ciltsrakstu pētīšanas. Tālākus sīkumus par arābu zirgu ciltīm nepievedišu — tos mūsu zirgkopjiem nāksies reti rēdzēt. Nedomāju, ka skaidrnieciskie apstākļi mums atļaus nodoties pilnāsiņu arābu audzēšanai, jo arī Latvijas klimatiskie apstākļi nav labvēlīgi. Izpaustās ziņas, kā es ieteicot audzēt Latvijā vairumā pilnāsiņu arābus, dibinājās labākā gadījumā uz pārpratumā. Ir gan taisnība, ka remonta (jājamo) zirgu audzētājiem ne-

varu ieteikt Oldenburgas ērzelus, jo tie nevienā zirgkopības valstī kā remonta zirgu iedzemdētāji netiek uzskatīti, turpretīm arābu un angļu pilnasiņi stāv viscaur pirmā vietā kā remonta zirgu vai-slinieki.

Daba un apstākļi tuksnesī ir arābu nocietinājuši. Gandrīz cauru gadu tas padots zāles barībai ganībās, ko papildina ar apm 2 litriem miežu barības zirgu lietošanas dienās. Auzas uzskatāmas par labāko spēkbarību, bet tuksneša sausumā nepadodās. Indi-jā zirgus baro pat ar kukuruzu. Tikai pavasaros, kad ganības at-zeļ, zirgi ātri atkopjas, kuņā laikā arī tiek dzirdīti ar kamieļu pienu. Norāda, ka arabs barībā nav izvēlīgs, arī kuņģa darbībā neuzrāda izšķērdību, lēnāk sagremojot, labāk izmantojot barību un pietiek ar $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ no pārējo zirgu elpes normām. Apstākļu spiests, arābs var uzturēt darba spējīgu ķermeni, iztiekot dienām ilgi bez barības un ūdens. Arābu šķirnes zirgi, atšķirībā no angļu pilnasiņiem un vispār siltasiņiem bezbailīgi, lēnprātīgi un labsirdīgi. Šo īpašību iedzemdēšanai tiek lietoti kultūras šķirnēs. Arābs ārpus savas dzimtenes vispār labi aklimatizējas. Pēc franču armijas atsaukumiem par zirgu šķirnēm pasaules kaŗā, tas labi pārciešot aukstumu un vienīgi nemīlot drēgnu, mitru gaisu. Viņu dzimtenē arābus uzskata lietošanas ziņā par ātraudzīgiem. Div-gadu vecumā tos lieto jau līdzīgā darbā ar veciem zirgiem, kaut gan galīgais formu izveidojums iestājas vēlāk. Ķeves lecina 3 gadu vecumā. Eiropā, atkarībā no klimatiskiem apstākļiem, at-tīstība visumā aizkavējas par vienu gadu. Bargā klimatā pie sliktas barības arābi paliek vēl lēnaudzīgāki. Līdzīga parādī-ba novērota arī pie angļu pilnasiņiem, siltasiņiem un pat aukst-asīņiem.

Uz prof. Bušmaņa negatīvo ieskatu, ka Latvijā audzētie tir-šķirnes oldenburgieši paliek sīkāki, veterinārārsts Adminis aizrāda (sk. Zemkopis 1931. g. Nr. 3. l. p. 47.), ka jā, 3 gadu vecumā mērītos īpatņus pārmēritu 4—5 gadu vecumā, tad apmēri būtu pilnīgāki. Ar citiem vārdiem — arī oldenburgieši ātraudzīgi savā dzimtenē, un līdzīgos klimatiskos un saimnieciskos apstākļos, bet Latvijas klimatā paliek lēnaudzīgāki. Saprotams, ka pie liela, sma-ga auguma šo parādību var saskatīt tikai caur mērīšanu un sa-līdzinājumiem, kā to pareizi darijis prof. Bušmans.

Arābijā sastopami zirgi visvairāk ar sīrmu, bērnu un rudu spalvas krāsu. Melnu spalvas krāsu pieskaita netīrām šķirņu dzim-tām. Lūsainos un dārkos (raibos seķus) pie dižarābiem nepie-skaita. Zirgus ar minēto raibo seķaino spalvas krāsu uzskata kā berberu un austrumu arābu pašķirnes īpatņus. Tā sauktās skai-stuma, jeb dzimuma zīmes — melnus plankumus uz ādas bez spalvas, jeb ar plānu spalvas segu, uzskata kā dižciltības un veselības pazīmi. Nagi arābu šķirnei cieti, pakavveidīgas dzelzis lieto vienīgi akmeņainos apgabalos, kur eiropietis ar izbrīnu rau-

gās, kā arābs pa sliktu, bedrainu, akmeņainu ceļu, atrā gaitā bez klupšanas tiek uz priekšu. Arābiem ir ilgs mūžs un 25 līdz 30 gadu vecums parasta parādība. Daudzi pat šīnī vecumā vēl izrādījuši izcilu vaislinieku spējas. Kā galvenie arābu zirgu tirgi austrumos uzskatāmi: Alepo, Damaska, Beiruta (Sirijā), Mosa, Bagdade, Deira (Mesopotamijā), Kairo, Hama (Ēģiptē), Bombeja, Angora u. c.

Afrikas iedzimtjie, arī turki, sirieši, persieši ar labpatiku jā ērzelus, bet Arābijas iedzimtjie izjādēs lieto tikai ķēves, jo ērzelji zviedzot var nodot savu jātnieku kaŗa gaitās. Kā mierīgākie ērzelji no visām šķirnēm uzskatāmi arābi. Kas pazīst Latvijā esošos arābu ērzelus (Cimbalists, Persejs, Allah), tie zinās, cik viņi mierīgi un satīcīgi satiksme ar ķēvēm. Caur to, ka arābi savus ērzelus maz lieto jāšanai, ātruma iedzemdēšana tiek iespaidota pēctečiem galvenā kārtā no māšu puses. Domāju, kā arī tas varējis būt par iemeslu, kādēļ angļi savā laikā pie vaislinieku izveles savas pilnasiņu šķirnes dibināšanai lietojuši galvenā kārtā berberu un austrumu arābu ērzelus.

Rasvans, Anne Blunt, Ščerbatovs u. c., kuŗi zirgkopības pētišanas nolūkos apceļojuši Arābiju, savos rakstos aizrāda, ka vispār austrumos, bet sevišķi Arābijā, tautas dzīvo klejotāju dzīvi. Tām ciltīm, kuŗas nodarbojas ar lopkopību: zirgu, kamieļu un aitu audzēšanu, dabas apstākļi ārpus oazēm neatļauj izvēlēties pastāvīgu dzīves vietu.

Piemēram, anaze cilts, iestājoties ziemei, parasti novembrī, vai decembrī, pārvietojas uz dienvidiem. To mudina darīt ne tikai aukstums, bet arī barības trūkums. Iestājoties dienvidos pavasara sausumam, beduīni atgriežas uz ziemeļiem. Ikgadus no novembra līdz maijam viņi nostaiga ap 3000 klm., caurmerā ar 3 klm ātrumu stundā (ap 15 klm dienā). Kā klejojot, tā savstarpēji apkarojoties, ciltīm pieklist zirgi ne tikai ar nezināmu, bet arī jauktu izcelšanos, kuŗi vairāk vai mazāk iespaido atsevišķu cilšu zirgu sastāva tīrasinību. Montefiku cilts Irakā tā esot zaudējusi savu agrāko zirgu tīrasinību. Viņi, pārojot savus dižarābus ar Persijas un Turkmenijas arābiem, esot gūvusi liela auguma zirgus, kaut gan ar mazinātu, tomēr dižarāba izskatu, pēc kādiem Indijā liels pieprasījums. Tīrasinībā sevišķi apšaubami esot Indijā pazīstamie zem nosaukuma „gulf“, arī Bagdades arābi. Kā pēc iedzimto, tā pētiņu nostāstiem, par vērtīgākiem tīrasinjiem arābu nozīmē uzskatāmi tie zirgi, kas cēlušies no pravieša Muhameda 5 ķevju ciltīm. Šo cilšu zirgi uzrādot savas tipiskās pazīmes, pie kuŗām stingri pieturas Rasvans savā sadalījumā. Eksterjera vērtējumā no vaislas redzes stāvokļa, Rasvans ir stingrāks kā iedzimtjie. Rasvans tīrasinīgos ar kļūdainu eksterjeru pieskaita „vienkārsiem arābiem“ un tādus par pilnasiņiem neapzīmē.

Zirgu ciltsraksti ārpus paraugaudzētavām netiek vesti; izcelšanos nosaka pēc atmiņas vai izskata. Jā zirgu audzētājus uzskata par godīgiem zirgu izcelšanās uzrādīšanā, tad zirgu tirgotāji austrumos veikala labā ir blēdīgāki par mūsu čigāniem. Sakarā ar to arī daļai uz Eiropu pārdoto zirgu ciltsrakstī ir stipri apšaubami, caur ko izskaidrojamas atsevišķos gadījumos vājas iedzemdēšanas spējas.

Arābu audzētavas Eiropā.

Arābu audzētavu Eiropā nav daudz. Plašākās un ievērojamākās pirms kara bija sekošās valstīs:

Ukrainā — Volinijas gub. Slavuta (Chrestovka, dib. XVI. g. s., (1506. g.) Zaslav, Bielogorodka) īpašnieki kņazi Sanguško, kuŗi līdz 1903. g. ieguvuši ap 80 oriģināl-arābu. Zirgu caurmēra augstums Slavutā 150 cm. Slavutas audzētavas panākumi balstījās uz Kuhaylan cilti caur 1818. g. Damaskā par 3500 frankiem iegūto balto ērzeli Haylan arī Kuhaylan. Pirms kara Slavutā 10 arābu pilnasiņu ērzeļu un 132 kumeļu mātes.

„ Antoniny (Šzepetovka) īpašn. grāfi Potocki. Šeit zirgu augums lielāks, kā Slavutā.

„ Belocerkov (Szamrajevka, dib. 1776. g. Janisovka 1870. g. Uzin 1812. g.) Īpašnieki grāfi Braņicki. Vairums vaislinieku pieskaitāmi austrumu arābiem; bez Vernet (dīzarābs), galvenie audzētavas ciltstēvi: Indianin 1853. g. no Indijas, Hussar no Indijas 1878. g.

„ Streleck — valsts audzētava. Šeit dzimis mūsu Cimbalists, kuŗa priekšteči pa daļai cēlušies Sanguško un Potocka audzētavās. Arī Latvijas valsts vaislas ērzeļu sastāvā uzņemto Omāra un Orro mātes Hama un Gekuba dzimušas Sanguško audzētavā.

Kaukazā — grāfa Strogonova audzētava.

Bukovinā — Radaudz — valsts audzētava.

Galicijā — Jablonovo un Jesupol — īpašnieki grāfi Dzieduszycki. 1916. g. kā Krievijas armijas virsnieks, būdams Galicijas frontē, apskatīju Jablonovo audzētavas iekārtu; vaislinieku sastāvs tanī laikā bija jau evakuēts.

„ Gumniska — īpašn. firsts Sanguško; dib. 1835. g. Arābu caurmēra augstums 153 cm.

Ungarijā — Babolna — valsts audzētava, dib. 1790. g.

Vācijā — Zweibruecken'a — īpašn. hercogs Christians; dib. 1760. g.

„ Neustadt an der Dosse — agrākās ķeizarkās Prūsijas Fridriha Vilhelma audzētava, dib. 1790. g.

„ Weil'a un Scharnhausen'a uz Nekaras upes krasta Stutgartes tuvumā, Virmtenbergā — Vilhelma II. privātā audzētava, dib. 1817. g.

Francijā — Pompadour — valsts audzētava, dib. 1761. g.

Anglijā — Grabbet Park — dibinājusi ledija Anne Blunt 1878. g., tagad mantojusi meita ledija Wentworth.

Anne Blunt zirgkopības pētišanas nolukos 1878. un 1881. g. apceļojusi Arābiju, kuŗas apraksti izdoti 4 sējumos: The Bedouins of the Euphrates un Pilgrimage to Nejd.

Pateicoties normālai barošanai, Eiropas audzētavās dzimušie arābi nemaina savu tipu, parasti uzrādot 3 cm lielāku augumu un līdz ar to smagāku miesas būvi nekā ciltsbrāļi dzimtenē. Grabbet Parka audzētavā, pateicoties priekšzīmīgai barošanai, kopšanai un izlasei 50 gadu darbības laikā, visumā uzturot tipiskās formas, arābs sasniedz rekorda augstumu 165—170 cm, kuŗš par 10—12 cm pārsniedz oriģināl-arāba augstumu. Šo reto parādību izskaidro ar radnieciska cilts, tipa un tirdzimtas izlases ievērošanu daudzās paaudzēs. Atzīmē, ka pat tuva asins radniecība vecās stiprās ciltis nav bīstama. Grabbet Parka audzētava rekorda augumu sasniegšanā sagādājusi vēl nepiedzīvotus pārsteigumus un arābu šķirnes pētiņāji atturīgi nogaida tālākās parādības. Pēc Rasvana šie lielie zirgi nav dižarābi, bet austrumu arābi. Domā, ka arī Anglijas klimats pēc vairākām paaudzēm labvēlīgi veicina lielāka auguma attīstību.

Hūgels — arābu audzētavas stālmeistars Veilā (Virmtenbergā), sakarā ar arābu zirgu iegādi Ēģiptē 1860. g., apraksta Ēģiptes valdnieka vice-karāja Abbas-Paša ierīkoto plašo zirgaudzētavu Abesijā, Kairo tuvumā. Abbas-Paša audzētavas zirgi, savā laikā ap 1800 galvas, ganību trūkuma dēļ turēti ierobežotos laukumos, un tiem nebija iespējams tik daudz kustēties, kā pārejiem ārpus audzētavas. Minētās audzētavas robežās līdz ūtrupes dienai nebija iekļuvis neviens eiropietis. Pēc Abbas-Paša nāves, audzētavas izūtrupēšanas dienā 1860. g., Hūgels bijis pārsteigts par audzētavā redzēto zirgu lielumu. Viņš nebija sagaidījis, ka arābi var sasniegt augumu un būvi, kuŗa līdzinājās angļu medību zirgu — hunter'u stiprumam un lielumam. Abbas-Paša, izvēlot noteiktus cilšu vaisliniekus, ieturējis audzēšanu vienas cilts robežās, kā to praktizējot Grabbet Park audzētavā un kādus īpatņus proponē starptautiskā cilts reģistrā ievest visaugstākā klasē.

Audzētāji norāda, ka arābam sevišķi kumēļa gados vajadzīgas daudz kustības, citādi mazinājas krūšu apmēra attīstība. Grabbet

Park'a audzētavā atceltas arābu jaunzirgu sacikstes, kādas pastāv pie audzētavām Polijā, Francijā u. c.

Pasaules kaŗam krita par upuri Sanguško, Braņicka un Potocka audzētavas, arī citās valstīs arābu audzētavas likvidējās vai sašaurinājās. (Vācijā 1930. g. likvidēta Rōblingen audzētava (Schaumburg-Lippe), Anglijā Grabbet Park audzētava likvidācijas stāvoklī u. t. t.) Agrāk jo plašos apmēros izplatītais un nepieciešamais satiksmes veids jāšus, tagad Eiropā un pa daļai atsevišķos Āzijas apvidos, kā arī citās pasaules daļās vai nu pilnīgi atkritis, vai vismaz samazinājies. Kaŗa darbībā, kuŗa agrāk dibinājās galvenā kārtā uz kavalēriju ar labiem zirgiem, tagad iestājies pavisam cits virziens. Pat tuksnešu iedzimto dzīvē iesācies jauns laikmets. Beduīni izlietoja savus zirgus savstarpējās cīņās un galvenā kārtā laupījumu iegūšanai. Ejot karavānu medībās, zirgs dienām ilgi staigāja blakus kamielim, kuŗa mugurā sēdēja beduīns. Ieraugot laupījumu vai pretinieku, beduīns atstāja kamieli, ātri metās jau sedlotā zirga mugurā un devās cīņā, pie kuŗas izšķiršanas lielu lomu spēlēja zirga ātrums, izturība un paklausība, jo agrāk lietoja galvenā kārtā aukstos ieročus. Tagad arī tuksnešos parādījušies modernie kaujas līdzekļi — šautenes, ložmetēji, automobiļi un pat lidmašīnas. Beduīnu cīņas veids grozījies, zirga nozīme mazinājusēs un līdz ar to zudusi arī vērtība, cieņa un interese audzēt dižos kauju biedrus. Kaŗa gaitu vietā iestājies darbs lauksaimniecībā, kuŗa uzstāda zirgam citās prasības, kādēļ arī lauksaimnieks vērtē dižciltīgo zirgu daudz mazāk kā kaŗavīrs. Dižarābs ar līdzšinējām īpašībām agri vai vēlū padots aizmirstībai un paliks tikai dzejā, ja šīs šķirnes cienītāji neradīs arābam jaunu darba lauku.

Būtu pārāk žēl un netaisni padot iznīcībai arābu šķirni, kuŗa spēlējusi lielāku vai mazāku lomu visu pārejo ievērojamo šķirņu dibināšanā.

Angļu šķirnes priekšteči — arābi: Darley Arabian, Byerly Turk, Godolphin Arabian. Krievu Orlovas rikšotāju šķirnes dibinātājs arābs — Smetanka. Orlova jājamās šķirnes Krievijas angļu-arāba dibinātājs arābs — Saltan. Viens no Darley Arabian dēla dēliem Blaze no Flying Childer uzskatams kā angļu siltasiņu šķirnes Hackney ciltstēvs. Amerikas rikšotāju šķirnes ciltstēvos atrodamas arābu asinis, tāpat Vācijā Holšteinas, Traķēnas un Hanoveras šķirņu izveidošana un nostiprināšana notikusi ar arābu palīdzību. Vairāk vai mazāk, arābs iespaidojis un veicinājis visās valstīs vietējo zirgu šķirņu uzlabošanu, bet sevišķi Spanijā, Itālijā, Francijā, Ungarijā, Polijā, Krievijā u. c. Pat tagadējās aukstasiņu — ardenņu, peršeronu, niverniešu šķirnes, kaut sen, bet uzrādījušas lielu arābu asiņu piemaisījumu. Arābu asinis zirgkopībā ir tas pats, kas cements būvniecībā. Jo

lielāks ir arābu asiņu piemaisījums, jo sausāks, cietāks, izturīgāks un pieticīgāks ir zirgs.

Daži vietējie zirkopji aizrāda, ka arābiem neapmierinoši rikši, bet tāds uzskats ir maldīgs. Aizrādīšu tikai, ka tieši arābs Smetanka dibinājis Orlovas rikšotāju šķirni. Ir gan taisnība, ka arābu viņa dzimtenē maz lieto rikšos, jo beduīni jāb vai nu auļos, vai soļos. Daži Eiropā ievestie arābi nelabprāt rikšojusi, bet pēc īsa laika piesavinājušies labu gaitu arī rikšos. Arābam izpaliek augstās priekškāju kustības ar stipri saliektiem ceļiem (šo gaitu sastopam pie speciāliem karišu zirgiem, piem., Hackney šķirnes, arī rikšotājiem). Arābs rikšo ar stieptām priekškājām, caur ko tam gaita zemāka un jātniekam pateicīgāka, jo mazāk krata.

Arābu praktiskā izmantošana vecās zirkopības valstīs pašlaik niecīgi atalgojās. Pēc arābiem niecīgs pieprasījums, jo sacikšu laukumā tie nevār ātrumā sacensties ar speciāliem sacikšu šķirnes zirgiem. Izmantot konkurā jeb turnīra laukumā, kur arābs, pateicoties savām lekšanas spējām, varētu gūt panākumus — neatmaksājās, jo godalgas šinīs sacensībās pagaidām vēl pārāk niecīgas. Arābs kā vaislas materiāls maz atbilst jaunākā laika masu prasībām, ne tikai augsto cenu, bet arī mazā auguma, samērā vieglā svara un vienpusīgās izmantošanas iespējamības dēļ. Remonta zirgu audzēšana, kuņu uzlabošanai arābs bija nepieciešams, pēdējā laikā viscaur samazinājuses, un arī šeit paspējis iespiesties angļu pilnasinis, kā lētāks vaislas materiāls.

Siltasiņu zirgu šķirnes vecās zirkopības valstīs jau izveidojušās un visdrošāk tiek uzturētas no savas šķirnes īpatņiem, kaut gan lieto arī arābu vēlamo īpatnību piedošānai, bet ļoti nelielā mērā.

Jaunās zirkopības valstīs tā sauktās vietējās šķirnes uzlabošanā arābs ir gan pateicīgs iedzemdētājs, bet diemžēl labi īpatņi reti sastopami, un pie tam ir dārgi.

Jāsaka, ka liekot pamatus esošām zirgu šķirnēm, arābs palicis zirkopībā neaizmirstams, bet mazinājis sev darbu un pieprasījumus, kādēļ privātiem neatmaksājās uzturēt arābu audzētavas. Kā zināms, arī tos nedaudzos privāto arābu audzētavu īpašniekus dzen to darīt nevis peļņas, bet valsts labklājības un kultūras veicināšanas nolūks, kā arī kaislība un cieņa pret arāba skaistumu un celumu. Apzinoties arābu vērtīgos nopelnus pārējo zirgu šķirņu uzlabošanā, atsevišķi mīļotāji ar lieliem izdevumiem pabalstīja šo vispārderīgo darbu, par ko faktiski būtu jārūpējās valstij. Arābu audzētavas, kā jau aizrādīju, visumā, un sevišķi Eiropā mazinās. Ja vispār izbeigtos zirgu sacikstes, tad ar arābu līdzīgā stāvoklī un lomā ar laiku atrastos angļu pilnasīņu un rikšotāju šķirnes, kuņu audzēšana galvenā kārtā balstās uz sacikšu rēķina.

Pēdējā laikā austrumos: Aleksandrijā—Ēģiptē, Bagdadē, Basrā — Mesopotamijā, Beirutā — Sirijā, Bombejā un Kairā ievestas sacikstes arābu zirgiem. Sacikstes radījušas lielu pieprasījumu pēc arābu sacikšu tipa zirgiem. Sacikšu tips uzrāda lielāku zirga garumu, to salīdzinot ar augstumu.

Garu kaklu, garu krustu, isas kājas ar garu spieķa kaulu, bet īsu kājvidus — lielu kaulu, dziļas krūtis, labu savienojumu jostas vietā, taisnas pakalkājas lecāmās locītavās.

Arī Eiropā galvenās arābu cienītāju valstis — Polijā un Francijā ievestas publiskas sacikstes atsevišķi arābu šķirnes zirgiem, kas uzskatams kā lielākais pabalsts arābu audzēšanas veicināšanai. Jādomā, ka ar laiku arābu individuālās īpatnības pārveidosies, jo dabīgi, ka audzējot speciālam mērķim — sacikstēm, radīsies cits eksterjera tips, kas ar laiku maz atšķirsies no angļu pilnasiņa, kuŗš kā sacikšu zirgs arābu jau sen pārspējis. Arābs, kuŗš gadusimteniem lietots galvenā kārtā gaŗām izjādēm, auļojot dien-dienā desmitiem un simtiem kilometrus, pieradināties visus spēkus neizlieto, bet rezervēt tāļākām gaitām. Anglis turpretim, trenēts isās distancēs, pieradināties vairāk stiepties un izdot visu spēku, zinādams, ka tāļu nebūs jāskrien. 1892. g. pārskrējienā Vine-Berline, par izturīgākiem izrādījušies jājamie zirgi ar arābu asins piemaisījumu, kaut gan citās gaŗās distancēs angļu pilnasiņi savukārt pārspējuši arābus.

Arābu zirgu labākie sasniegumi Polijā*).

13.8.30. g.	Piotrkovā	Polijā	Ikwa	3. g. v.	1200 m	veik.	1 m, 22 s.
20.8.30. g.	"	"	Impet	3. g. "	1200 "	"	1 " 22 "
31.5.30. g.	Ļvovā	"	Habanera	4. g. "	1600 "	"	1 " 51 "
31.5.30. g.	"	"	Mechmet	4. g. "	2000 "	"	2 " 23 "
19.6.30. g.	"	"	Hardy	4. g. "	2400 "	"	2 " 50 "
22.6.30. g.	"	"	Ibrahim	5. g. "	2800 "	"	3 " 21 "
28.9.30. g.	"	"	Parys	4. g. "	3200 "	"	4 " 01 "

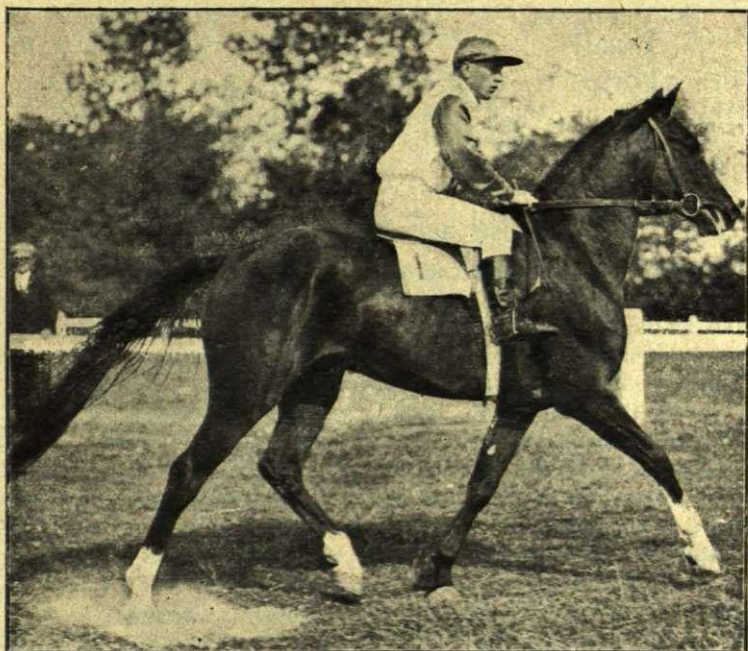
Labākie arābu vaislinieki 1930. gadā Polijā.

Nosaukums	Dz. g.	Tēvs un māte	Daļ. sk.	God. zlot
Ganges	1901. lg.	Hindostan un Lezginka	4	45.965
Kohejlan I	1922. „	Koheilan IV un Gazal	1	22.800
Djebel	1906. „	Sinai un Dragonne	1	20.600
Kafifan	1916. „	Mabrouk un Nigma	7	19.515
Abu-Mlech	1902. „	Mlech I un Ļania	3	18.780
Muezin	1912. „	Ali Pasza un Sarolta	5	15.870
Mahomet	1913. „	Orjent un Pojata	2	14.950
Gazal I	1909. „	Gazal dz. 1898. g. un Kohejlan Raschid	1	14.180

*) 1927. g. ievestas Ļvovā un Piotrkovā atsevišķas sacikstes arābu šķirnei.

Labākie 3 gadīgie arābi 1930. gadā Polijā.

1.	ķēve	Ikwa	Kohejlan I un Elstera	iegūv.	22.800	zl.
2.	ērz.	Karagos	Ali Pasza un Kisil	„	6.200	„
3.	ķēve	Izadora	Muezin un Dora	„	5.100	„
4.	„	Idylla	Muezin un Gazella II	„	4.700	„
5.	ērz.	Vadi	Gazal un Valide	„	3.400	„
6.	ķēve	Ghazni	Kafifan un Eskadrilla	„	2.570	„

Polijā dzim. arābs Hardy — derbists 1930. g.

Labākie 4 gadīgie arābi 1930. gadā Polijā.

1.	ērz.	Hardy	Ganges I un Gazella II	iegūv.	23.750	zl.
2.	ķēve	Djeballa	Djebel un Anchallah	„	20.600	„
3.	„	Kassyda	Mahomet un Sahara	„	14.650	„
4.	ērz.	Parys	Gazal I un Pogoda	„	14.180	„
5.	ķēve	Habanera	Ganges I un Hermitka	„	10.860	„
6.	ērz.	Marokko	Kafifan un Potyczka	„	10.275	„
7.	„	Hamilkar	Abu-Mlech un Koalicja	„	8.700	„

Arābu audzētavas Polijā un 1930. g. iegūtās godalgas:

Valsts audzētava Janovā	91.495	zlotus
Sanguško audzētava Gumniskā	60.330	„

Grāfa Potocki audzētava	19.515	zlotus
J. Czerkavski	14.180	„
W. Dunka de Sajo	12.830	„
A. Wołk-Łaniewski	11.080	„
T. Raciborska	6.540	„
W. Vetesco	5.600	„
P. Zarczewscy	3.920	„
R. Kuznicz	2.760	„
St. Brónikowski	2.100	„
C. Łopuski	2.040	„

Bez minētiem vēl daudzi citi apvienojušies „Arābu zirgu audzētāju biedriba Polijā“; adrese: Warszawa, Wiejskago 13. Priekšsēdētājs ievērojamais arābu zirgu audzētājs grāfs Aleksandrs Dzieduszycki.

Valsts audzētava Polijā.

Janov — Podlaski, Ļubļinas apgabalā 180 verstis no Varšavas, 4 st. brauciens vilcienā no Varšavas-Austrumu stacijas līdz st. Biala, tālāk līdz Janovai ar autobusu, vai šaursliežu dzelzceļu. Audzētava atrodas Bugas upes krastā, zemes sastāvs mālu un smilts maisījums, klimats kontinentāls, ziemā nereti temperatūra sasniedz -20° , bet vasarā ap $+35^{\circ}$ Celsija. Audzētavas platība 1500 desetinas, no kurām aŗamzemes 160 deset. Audzētava dibināta 1817. g. Evakuēta uz Krieviju 1915. g., atjaunota 1919. g. Manā apmeklēšanas laikā 1931. g. audzētavas direktors Zdislavs Koziell-Poklevskis (apmeklējis Liepājas pilsētas reālskolu, ko beidzis 1904. g.). Ķevju audzētavas pārzinis Pohoski, ērzelju audzētavas pārzinis Zigmunds Savadskij (beidzis vidusskolu Daugavpilī). Saimniecības pārzinis Nosarzevskis. Pēc štata 1 veterinārārsts, 2 feldšeri, ap 160 zirgkopji, kuri nēsā ministrijas apstiprinātu formu.

Audzētavā pastāv 4 nodaļas:

1) pilnasiņu arābu — mana apmeklejuma laikā 1931. gadā februārī — 31 ķeve un 5 ērzeļi; a) Bakšiš dz. 1901. g. Slavutā, sirms, tēvs Ilderim — importēts, māte Parada. Labākie dēli: Fetiš, Flizak (1928. g. Derby uzvarētājs), Fakir. Labākās meitas: Friga, Elegantka u. c., b) Koheilan dz. 1922. g. Babolnā, importēts 1927. gadā, sirms, labākā meita Ikva dz. 1927. g., sirma, 155 cm augsta, 1930. gada sacīkstēs neuzvarēta, iegūstot 22.800 zlotus; c) Hardy, bērs, dz. 1926. g. Janovā no Ganges, kuŗa audzētājs ir Potockis, un ķeves Gazella (audzētājs Dzieduszycki). Derby uzvarētājs 1930. g. d) Mazepa u. c.

Labākās ķeves: a) Gazella — labākās meitas Friga, Elegantka; b) Elstera; c) Nosuleima, d) Nofontana, e) Koalīcija u. c. Šeit

novietoti arī Hedshas valdnieka Ibn Saud Polijas prezidentam Moscickim un maršalam Pilsudskim dāvātie arābi, par kuriem poļi nav sajūsmināti.

2) siltasiņu arābu nodaļā: 27 ķēves un 2 ērzeļi: Šagia 60 un Šagia 518. Labākās ķēves: Drava, Divo, Dostoina, Demetr u. c.

3) angļu-arābu nodaļā: 17 ķēves, 2 ērzeļi: Amurath-Gidran, ļoti dzīvs skats, neskatoties uz lielo vecumu. Ķēves: Delia, dz. 1922. g. no Morganatik xx un Amurath-Gidran meitas; Desdemonā no Dealer xx (Austrijas derbists) u. c.

4) angļu siltasiņu nodaļā: 56 ķēves, 3 ērzeļi, no kuriem 2 angļu pilnasiņi „Fils du Vent” un „Viktor”.

Lecināšanas periods no 15. februāra līdz 15. jūnijam. Ganību periods no 15. maija līdz 15. oktobrim. Pēc viena gada kumeļus nošķir pēc kārtas, ērzelišos un ķevītēs. Kumelji kopējā stalli netiek sieti, izņemot tīrīšanas un ēdināšanas laikā. Līdz 2½ gadu vecumam tura kopā. Pilnasiņu un siltasiņu kumeļu mātes saņem dienā 4 kg auzu, 10 kg siena un 5 kg salmu. Beberbekas šķirnes ķēves saņem dienā 5 kg auzu, 12 kg siena, 5 kg salmu. Kumelš sasniedz 4—6 nedēļu vecumu, dabū atsevišķā silē līdz 2 kg auzu dienā. Dod arī akmeņa sāli un kalnu krītu (Bergkreide). 5½ līdz 6 mēn. vecumā kumeļus atšķir partijās no mātēm. Pēc atšķiršanas kumelji saņem dienā 3 kg auzu, bet sienu pēc patikas, noēdot parasti no 4—6 kg. 2 mēnešus pēc atšķiršanas dod 4 kg auzu, 2 reiz nedēļā linseklas un kviešu klijas. 1 gadu un vecākiem ikdienas bietes un 2-reiz dienā 2—3 burkānus. Ganību laikā 1 g. veciem ērzelēniem dod 4 kg auzu un 4 kg siena, bet ķevītēm 3 kg auzu un 4 kg siena. Ziemā ķevītēm un ērzelēniem 4 kg auzu, 7 kg siena un 4 kg rudzu salmu. 2 gadus veciem ērzelēniem vasarā dod 4 kg auzu, 4 kg siena un ganības; 2 gadi vecām ķevītēm vasarā 2 kg auzu, 4 kg siena un ganības. Rudenī 2½ gadus vecos kumeļus novieto atsevišķās boksēs un dod 5 kg auzu*), 7 kg siena un 5 kg salmu un uzsāk treniņu zem sedliem, kuŗš ilgst apm. gadu. Beberbekas šķirnei 6 kg auzu, 8 kg siena un 5 kg salmu. Ārpus treniņa stāvošās tukšās ķēves saņem ziemā 2 kg auzu un 10 kg siena, bet vasarā 1 kg auzu, 4 kg siena un ganības. Pārbaudes notiek zem sedliem un pajūgā, vaislinieku izlasi un sadalīšanu izdara departamenta komisija.

*) Pie uzrādītas barošanas 3 g. vecumā zirgs noēdis ap 4.000 kg auzu, ap 5.000 kg siena, neieskaitot ganības.

Vācijas audzētavās 3. g. v. zirga pašizmaksa aprēķināta ap 1500 mrk. Diemžēl pēc ārzemju parauga zirgus ēdināt un audzēt mēs bez zaudējumiem nevaram atlauties. Pagaidām labākais jaunzirgu pircējs — armijas remonta komisija 1932. g. par 4. g. v. jājamo zirgu kā augstāko cenu maksā tikai Ls 950.—.

Sākot no 4 gadiem, ērzeļus lieto vaislai, ķēves izņemuma gadījumos no 3 gadiem. Pļavās audzē dabīgās un mākslīgās zāles, pielietojot mākslīgus mēslus ar kaļķu, fosfora un slāpekļa saturu. Pļavās lieto skarifikatorus, vieglai uzecešanai, un valces — nogludināšanai. Zirgu ūtrupes Janova audzētavā notiek maijā un septembrī. Siltasiņu zirgu caurmēra cenas 1930. g. ūtrupē $\frac{1}{2}$ gadu veciem kumeļiem 330 zlotu, bet viengadīgiem 520.—, 2-gadīgiem — 816.—, 3-gadīgiem un vecākiem 1150.— zlotu. Viena no lielākām privāto arābu audzētavām pieder firstam Sanguško un atrodas Gumniskā pie Tarnovas — (Galicijā). Šeit 1931. g. atradās ap 60 arābu pilnasiņu. Savas audzētavas vajadzībām, Sanguško 1930. g. rudenī organizēja ekspedīciju uz austrumiem. Vaislinieku iegāde uzticēta audzētavas vadītājam Bogdan-Zietarskim, kas arī Ungārijas valsts audzētavai Babolnā iegūva ērzeli Kuhaylan-Said, kurš pirktis pie Wouldali beduīniem. Sanguško audzētavai iegūti: a) Kuhaylan Haifi, bērs, dz. 1922. g. no Kuhaylan Kharas, iegūts no Rualla beduīniem; b) Kuhaylan-Kruschan — ruds, dz. 1927. gadā, iegūts no Montefik beduīniem, Bagdades tuvumā. Kruschana un Ajouz dzimtu uzskata tagad par dižākiem Kuhaylan cilts pārstāvjiem, kuŗi visvairāk atbilst kā iedzemdētaļi Eiropas audzētavām. Bez 3 minētiem ērzeļiem, 6 mēnešu ilgstošā ceļojumā apmeklejojot visas ievērojamākās beduīnu zirgkopju ciltis, vēl iegūtas divas Scheikha ķēves un četri kumeļi. Pie pirkšanas ņemta vērā galvenā kārtā tikai Kuhaylan un Hamdani cilts, atturoties no Mu'niqi, Jilfan un Ubayan cilts tipu iepirkumiem, jo ar Kuhaylan cilts vaisliniekiem Sanguško audzētava Slavutā guva lielus panākumus. Kā galvenie vaislinieki Gumniskā pēc kara darbojās Mahomet un Narsan, kuŗus pēdējos gados atvietoja: Nedjari, ruds, dz. 1926. g. Francijā no oriģ. arāba Nibeh; Ibrahim, sirms, dz. 1926. g. Gumniskā no Narsan un Lida. 1931. g. paredzēts izmantot jauniegūtos oriģ. arābus: Kuhaylan Kruschan un Kuhaylan Haifi.

Pēdējos gados ierosināts jautājums dibināt Ēģiptē starptautisko arābu šķirnes ciltsrakstu reģistri. Ārpus Arābijas pašlaik visplašāk attīstījušās arābu audzētavas Ēģiptē, un Kairā sarīko pat publiskas sacīkstes. Ciltsrakstu reģistri paredzēts sekošs sadalījums:

- I-a klasē — dižarābi, kuŗi uzrāda no tēva un mātes puses piederību pie vienas cilts pirmā, otrā un tāļākās paaudzēs;
- I-b klasē — dižarābi, kuŗi cēlušies no dažādu cilšu pārojumiem;
- II klasē — austrumu arābi: sīrieši, kurdi, persieši u. t. t.
- III klasē — berberi;
- IV. — nezināmu berberu un austrumu arābu pēcteči.

Starptautiskai arābu audzētāju centrālei piekristu veicināt arābu vaislinieku izlasi, iegādi, apmaiņu un vest darba spēju un ciltsrakstu reģistrus, jo atsevišķu audzētavu ciltsraksti starptautiskā satiksmē nebauda pilnīgu uzticību. Tādā ceļā cer uzturēt, pārraudzīt un veicināt arābu pilnasiņu audzēšanu un izmantošanu. Pieslieties un atzīt starptautisko ciltsgramatu savienību uzaicinātas: Itālija, Spānija, Francija, Vācija, Ungārija, Rumānija, Austrija, Polija, Krievija, Anglija, Amerika, Turcija, Japāna, Indija un citas valstis, kuŗas lielākā vai mazākā skaitā pastāv arābu audzētavas.

Arābu pilnasiņi Latvijā.

Latvijas zirgu ciltsrakstos ieskaitīti 3 pilnasiņu arābi: Cimbalists, reģ. Nr. 72., Omarš — reģ. Nr. 112. un Orro — reģ. Nr. 12. Kā vērtīgākais no viņiem uzskatāms Cimbalists, gaiši sirms, dz. 1910. g. Krievijas valsts audzētavā Streleckā, ievests Latvijā 1922. g.

	Cimbalists ox	Libanons — rikšot.	Izadorus — oldenburg.
Ķermeņa garums	163	163	165
Augstums skaustā	157	157	157
„ mugurā	144	145	152
„ krustos	154	158	157
Priekškāju augstums	78	85	85
Krūšu platums	48	40	44
Krustu platums	59	52	54
Krūšu apmērs	204	177	194
Priekškāju lielu apmērs	20	19	23
Priekškājas platums	7,4	6,9	8,2

Minētie apmēri centimetros uzdoti pēc valsts vaislas ērzeļu stacijas 1931. g. saraksta. Šie skaitļi raksturo Cimbalista augstumu, attiecībā pret garumu kā 100:103,8 (oldenburgiets Izadorus 100:105,9). Cimbalistam labi attīstīts augsts pagaŗš skausts, kāds sevišķi vēlams zirgiem ar pagaŗu ķermeni, jo šāda muguras skriemeļu būve pateicīgāka pret jātnieka svara iespaidojumiem. Cimbalists zemkājains, jo jā atņem uzrādīto priekškāju augstumu 78 cm no vispārējā augstuma skaustā 157 cm, tad krūšu dziļums līdzinās 79 cm (oldenburgietim Izadorus tikai 72 cm). Cimbalista samēru proporcija ļoti vērtīga, jo krūšu dziļums raksturo dzīvā motora — sirds un plaušu labo, spēcīgo attīstību. Augstkājainie zirgi, sevišķi ar smagāku rumpi, mazāk izturīgi, ātrāk nolietojās, kādēļ pavisam mazvērtīgi kā vaislinieki. Augstkājainie arī slikti izmantojami ganībās, sevišķi tie kuŗiem īss kakls. Kā krūšu un krustu platums, tā krūšu apmērs raksturo Cimbalista spēcīgo ķermeņa būvi. Lielu apmērs 20 cm pie piln-

asiņu zirgiem uzskatams par labu. Pat ar mazāku lielu apmēru pilnasiņu zirgu šķirne, pateicoties savu kaulu un dzīslu sausumam un stiprumam, līdzīgā darbā pārāka par oldenburgiešiem, kuriem parasti gan lielāks lielu apmērs, bet gaļākos pārgājienos resp. stiprākā darbā uzrāda stiegru iekaisumus, kas pie arābiem reta parādība.

CIMBALISTS, dz. 1910. Streļeckā

Cennij dz. Streļeckas audz.	Citen	Cyprian Potocka audz.	Jamri imp. 1862.	Saranča { Abucheil imp. 1854.
		Bravaja		
Azra Streļeckas audz. Nē 49	Bogataja	Achmed Ejub Sanguško audz.	Ezrak Seglavi imp. 1875. Sanguško audz.	
			Pusta	Banko { Abucheil
Irokeza Streļeckas audz.	Streļeckas audz.	Islam Streļeckas audz.	Iskander Bek Strēļeckā Borrakota	
			Bivouac Streļeckā	{ Bezcennij { Atava
		Brožura Streļeckas audz.	Ogņenaja	{ Obeyan { Obeyan { Srebreny {
				{ Groznaja { Glazunčik { Streļeckā { Astra*)

Pētot Cimbalista ciltsrakstus no tēva puses, 5. paaudzē atro-
nam sirmu ērzeli Abucheil. Minēto, Polijas zirgkopībā pazīstamais
Julius Dzieduszicki, 1854. g. ieguvis Angoras apkārtņē Maz-

*) Astra { Achmet
Bajaderka { Begri - Begren
imp.

Āzijā, vaj Damaskā (Sirijā) un pārdevis Romanam Sanguško Slavutas audzētavas vajadzībām. Slavutā Abucheils atstājis stipru, bagātu, ap 50 galvu lielu dzimtu. 1867. g. atrodam vel Abucheilu kā vaislinieku Sanguško audzētavā Gumniskā. Pēc tam pārdots Branickam Belocerkovas audzētavā, kur piemērotus pēctečus tomēr nav atstājis.

Abucheil pieskaita Saqlavi cilts Jidrani dzimtai (sk. Šcerbatov 157. l. p. un Lukomski 16. l p.).

No tēva puses 4. paaudzē atrodam Jamri, kuŗu Romans Sanguško 1866. g. ieguvis no Dzieduszicka. Jamri bēras spalvas, ievests ķēves miesās, kuŗa 1862. g. pirktā Ibrahim-Pašā audzētavā Kairo tūvumā. Jamri kā vaislinieks parādās 1867. g. Romana Sanguško audzētavas sastāvā Slavutā, kā arī Potocka audzētavā Antoņini, jo īpašnieki tuvi radinieki.

Zemk. min. izdevumā Cimbalista ciltsrakstos ieviesusies kļūda: par Jamri tēvu tiek uzrādīts Abucheil ar norādījumu, ka abi minētie ievesti no Arābijas. Abucheilu gan nevar uzskatīt kā Jamri tēvu, jo pirmais ievests 1854. g., bet Jamri ķēves miesās ievests Eiropā 1862. g., kas izslēdz iespējamību Jamri uzskatīt kā Abucheil dēlu. Nav bijis arī gadījumu, ka no Ēģiptes resp. austrumiem būtu sūtītas ķēves uz Eiropu lecināšanai.

Pie tālākiem ciltsrakstu pētījumiem atrodam, ka Cimbalista tēvs 3. paaudzē Ciprian cēlies no jau minētā ērzeļa Jamri un ķēves Saranča, kuŗa savukārt cēlusies no agrāk minētā Abucheil. Zem. min. izdevumā Cimbalista ciltsraksti kļūdaini tādā ziņā, ka nevis Jamri cilts turpinājumā ieskaitams Abucheils, bet gan ķēves Saranča cilts līnijā. Jādomā, ka šī nepareizība nav izdevējam zināma, jo kļūda nav atsaukta nedz pirmā, nedz tālākos Latvijas zirgu ciltsrakstu izdevumos, kādēļ arī mani pievestie Cimbalista ciltsraksti atšķiras no Zem. min. izdevuma.

Cimbalista ciltsrakstos no mātes puses 3. paaudzē atrodam Ezrak-Seglavi, sirms, ievests no austrumiem 1875. g., darbojies ar labiem panākumiem Sanguško audzētavās. Atstājis vairākus labus vaisliniekus, kuŗu starpā izceļas Achmet-Ejub — Cimbalista mātes tēvs.

5. paaudzē atrodam Sanguško audzētavas Abejan II Minētās audzētavas vaislinieku sarakstos atrodam vairākus ērzelus ar vārdu Obejan, bet gan nevienu Abejan. Nav šaubu, ka Abejan un Obejan ir viens un tas pats, tikai arābu vārds tiek dažādi izrunāts. Pirmais Obeyan Sanguško audzētavā ievests 1818. g., bēras spalvas, liela auguma, iegūts Alepā (Sirijā). Dzīvojis īsu laiku, atstājot tikai 3, bet labas ķēves. Nākošais Obeyan ievests ap 1825. g., bēras spalvas, saukts par „mazo“ Obeyan. Nākošais Obeyan Srebreny (sidrabotais) iegūts 1855. g., audzēts Kochanovkā Galicijā no Obeyan. Romans Sanguško šo ērzeli nav uzskatījis par pietiekoši tirasinīgu, kādēļ 1857. g.

pārdevis Krievijas valsts audzētavai, kur tas uzrādījis izcila vaislinieka spējas.

Slavutai 1879. g. iegūts Obeyan Scharaki no Sever Pašā, bet 1880. g. Kairā Obeyan-Gerize, tumši ruds.

Spriežot pēc Cimbalista priekšteča izcelšanās laikmeta un ņemot vērā, ka Obeyans aplecis Streļeckas audzētavas ķēvi Groznaja, nešaubos, ka minētais Abeyan II ir Obeyan sidrabotais, kuŗu kā jau teicu, Sanguško pārdevis Krievijas valdībai, kuŗa savā audzētavā Streļeckā novietoja arābus. Streļeckā Obeyans devis daudz vērtīgus pēctečus, kādēļ pie viņa atgriezīsimies, apskatot vaislinieku sastāvu Latvijas robežās pirms kara.

Cimbalists vairākus gadus bija novietots jātn. pulkā, Daugavpilī, bet kopš 1931. g. pavasara atrodas Zemītes muižā, Tukuma apriņķī, pie E. Kalniņa, kuŗš pazīstams ne tikai kā vecs zirgkopis, bet arī kā arābu zirgu cienītājs. Savu interesi pret dižciltīgo zirgu viņš iepotējis ne tikai saviem dēliem, kuŗi aktīvi jātnieki-aizsargi, bet arī apkārtnes lauksaimniekiem. Cimbalists ieteicams vaislinieks, sevišķi jājamo zirgu audzētājiem. No Cimbalista pēctečiem atzīmējams krustojums ar oldenburgas ķēvi — dūkais ērzelis „Dukats“, dz. 1928. g. Audzētājs kapt. Rulliņš, 3. eskadronā Jelgavā, kuŗš pēc visiem zirgkopības likumiem šo kumeļu uzaudzējot pārdevis Zem. min. par Ls 1400.—. Dukats 1931. g., kā valsts vaislas ērzelis novietots Kandavā pie Kārkliņa. Par citiem Cimbalista pēctečiem trūkst ziņu, jo Zem. min. kopš 1928. g., diemžēl nav izdevusi Latvijas zirgu ciltsrakstus.

Omars (reģ. 112.), sirms, dzim. 1916. g. Latvijā Samson fon Himmelstjern audzētavā.

HAMA, dz. 1907. g. Sanguško audz. № 762		ACHMET ox	
Vasa, dz. 1899. g. Sanguško audz. № 618	Ilderim, ox dz. 1895. g. imp. 1900		
Normandija, dz. 1893. g. Sanguško audz. № 528	Massad ox imp. 1896. g.		

Omara tēva Achmeta izcelšanās pēc Latvijas zirgu ciltsrakstiem nezināma, kādēļ no formelās puses dēlu Omar nevarētu uzskatīt par pilnasini. Mātes tēvs — Ilderims pirktis caur pulkvedi Trippelbachu 1900. g. Konstantinopolē. Slavutas audzētavas ap-

rakstā 1905. g. Dr. Lukomskis dod sekošas ziņas: Ilderim — ruds, oriģināl arābs, 10 gadus vecs, mazs — 145 cm, plats, apaļš ar pagaru ķermeni, nevainojamu fundamentu (domātas kājas), muguru un krustiem, ar ārkārtīgu temperamentu, kam pateicoties, zem jātnieka zirga mazais augums nemanāms.

Massad — pieskaitīts Saqlavi ciltij, ruds, iegūts 1896. g. Šerif Alā Pašā audzētavā Kairā, darbojies Sanguško audzētavā, devis labuma ziņā izcilus, bet skaitliskā ziņā ļoti maz pēctečus, jo nobeidzies jau 1899. g.

Omarš kā valsts vaislinieks jau vairākus gadus novietots pie G. Bergsona, Rūjienas Lustēs. Bergsons pieskaitāms mūsu vecākai zirgkopju paaudzei un uzskatāms kā labs sava laikmeta zirgkopības pazinējs, kuŗš vērtējot zirgu cēlumu iemīlojis arābus.

Orro — reģ. Nr. 12, sirmi ābolains, dz. 1916. g. Latvijā, Samsona von Himmelstjerna audzētavā. Tēvs, jau iepriekš minētais Achmet, māte Hekuba II, dz. 1908. g. Sanguško audzētavā no oriģināl-arāba Ali-Pašā. Sīkāk pie Orro ciltsrakstiem neapstāšos, jo minētais kā valsts vaislas ērzelis pirms dažiem gadiem izbrāķēts.

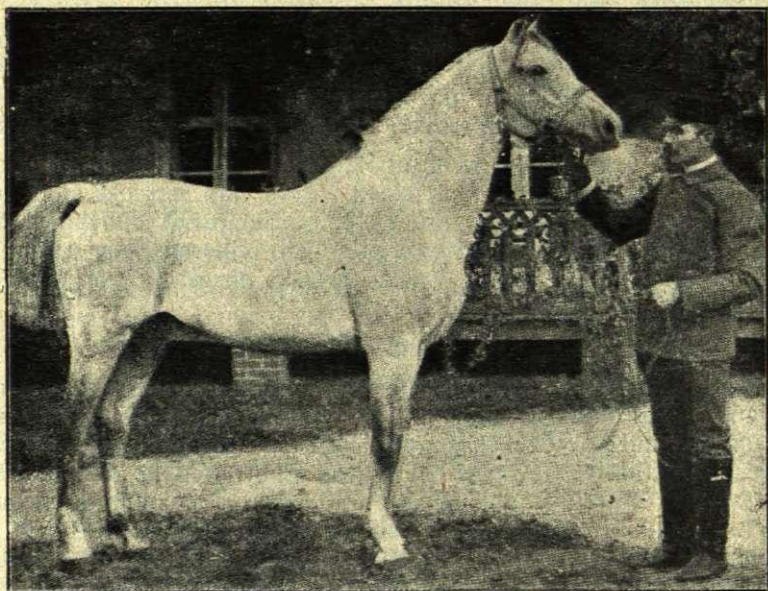
Arābu audzētavas Latvijā.

Arābu audzētavu uzturēja barons Persivals Wolfs, Inčukalnā. Šī audzētava dibināta 1902. g. ar vaisliniekiem, kas atvesti no Kljässizni audzēt., Vitebskas gub., kuŗa savukārt 1888./89. g. cēlusies no Lobovo ķēvnīcas Pleskavas gub. Pēdējā dibināta ap 1802./3. g. Apraksti par Wolfa audzētavu Inčukalnā atrodami 1913. gadā „Baltische Sportzeitung“ 12. burtnīcā. 1905. g. Wolfa audzētavā Inčukalnā atradās: 1 angļu pilnasiņu, 2 arābu pilnasiņu, 2 aukstasiņu beļģu šķirnes ērzeļi un 30 ķēves. Pie audzētavas pastāvēja 3 nodaļas: 1) arābu — ar 16 ķēvēm, 2) aukstasiņu — ar 7 tīršķirnes beļģu ķēvēm, 3) smago siltasiņu (braucamā tipa). Minētā audzētavā 1912./13. g. lietoti divi arābi: a) Djeiran, dz. 1908. g. Turkestanā, pieskaitīts tekke-turkmeņu (tekiņec), t. i. austrumu arābu šķirnei. Iegūts 1912. g. izstādē Pjatigorskā — zeltīti bērū spalvas krāsu, 160 cm augstumā, pēc izskata atšķiries no Arābijas pussalas arābiem caur lielāku augumu un vairāk līdzinājies angļu pilnasiņu zirgu tipam. Lietots arābu un smagā braucamā tipa ķevju lecinašanai. 1913. g. pārdots Prūsijas valsts zirgkopības pārvaldei Traķenas audzētavas vajadzībām.

b) Achmet — minēts kā sirmas spalvas arābs. Ciltsraksti, izcelšanās un vecums nav aprakstā uzrādīti. 1913. g. lietots audzētavā arī smagā braucamā tipa ķevju lecinašanai. Wolfa audzētavā 1913. g. minētais arābs Achmets, kuŗu vēlākos gados atrodam Samsona von Himmelstjerna audzētavā Tiegāžu muižā, uz-

skatāms kā Latvijas vaislas ērzeļu „Omara“ un „Orro“ tēvs. Pēc dažām ziņām Achmet's lielinieku laikā nolaupīts.

Vienu no Achmeta dēliem Alaman 1918. gadā, 2 gadu vecumā, ieguvis no barona Samsona Kristaps Štrauss, tagad jaunsaimnieks Matkules „Dravniekos“, Kandavas apkārtnē. Štrauss ar lielu aizrautību un pašuzpurēšanos nododas dižciltīgu zirgu audzēšanai. Viņa saimniecībā no Alaman 1927. g. dzimusi ķēve Ira,

Arabs Achmet kas darbojies P. Volf audzētavā.

1928. g. ķēve Palmira, kuņas gan nav uzskatamas par pilnasiņu arābiem, jo māte Minna ar nezināmu izcelšanos, pēc izskata un gaitas atgādina rikšotāju krustojumu.

Ira kopš 1932. g. pavasara atrodas Fr. Mathera īpašumā, kas viņu lieto jāšanai.

Feliks von Samson-Himmelstjerna (Pāles muižas īpašnieks) man ziņo, ka pēc barona Volfa nāves lielākā daļa Inčukalna audzētavas zirgu 1914. g. rudenī pārvesti uz Tiegāžu muižu. Vaislinieku sastāvā ērzelis Achmet's, ķēves: Hekuba II, Geiša, Imatra, Hama, Junona, savā laikā iegūtas no firsta Sanguško audzētavas. Arābu audzētavas īpašnieks Tiegāžu muižā Alfreds von Samson-Himmelstjerns. No Achmeta un Geišas 1913. g. Inčukalnā piedzimis sirmais spalvas ērzelis P r i n c i s, bet no Achmeta un Hamas

tanī pašā gadā dzimusi sirmas spalvas ķēve Palmira. Hama ir arī valsts vaislas ērzeļa Omara māte. Palmira un Princis piedalījušies Latvijas atbrīvošanas kara. Princis 1919. g. Rīgas atbrīvošanas dienā uz Libekas (pontona) tilta ar šrapneli ievainots gurnā, bet viņa jātnieks Manteufels tanī pašā dienā nošauts pie ķīlnieku atbrīvošanas cietokšņa. Princi un Palmiru 1921. g. Samsons pārdevis brāļiem Munksgaard. Tiegāzu muižā Princis ap-

Latvijā dzim. dižarābs Allah ar jātnieku — autoru Frēdi Zuti.

lēcis ķēvi Palmira, kas 1921. vai 1922. g. atnesusi ērzeli Allah. Pēdējais kopš 1927. g. atrodas Latvijas Zirgu Sporta Biedrības stallos un viņa īpašnieks ir Helene Butuls. Pēdējā mācījusies arābus cienīt no sava tuvā radnieka, nel. Kr. Morberga, kuŗa stallos kādreiz arābam ierādīta goda vieta.

Allah ir smalkas būves, bet pēc sava izskata un gaitas tipisks dižarābs. Palmiru un Princi 1923. gadā ieguvis Rīgas cirkus direktors Bredfords-Farkoč no Votrija. Cirkus jātnieks Priede ar minētiem zirgiem, sākumā Rīgā, vēlāk Maskavā, izpildīja dresūras. 1929. gadā abi šie zirgi Maskavā pārdoti. Palmirai Rīgas cirkū dzimuši 2 dēli: Fausts un Demons. 1922. gadā cirkus direktors Blumenfelds, pēc jautrā kompanija pavadītām dzirēm, kādu nakti ar saviem viesiem ieradies cirkus manēžā, lai demonstrētu zirgu milu. Princis izrau-

dzīts kā Palmiras partners, bet atturējies izdarīt lēcianu, kādēļ Palmirai pievests cirkus jātn. Aragoni ērzelis. No šīs pārošanas Palmira 9 .novembrī 1923. g. atnesa dēlu Faustu. 1925. g. no Palmiras un angļu-arāba Prikaza dzimis Demons. Bredfords Faustu un Demonu 1929. g. pārdevis Meksikas konsulam Tallinā Puchtam. Tādēļ, ka Princis atturējās Palmiru aplekt, cirkus aprindās viņu uzskatīja par vaislai nederīgu. Jādoma, ka tas radies caur nemākulīgu apiešanos vai nepatīkamiem piedzīvojumiem. Zirgiem laba atmiņa; varbūt, ka Princis pirmo reizi Tiegāžu muižā aplecot ķēvi Palmiru, piedzīvojis kādu nepatīkamu starpgadījumu — spērienu, vai ko tamlīdzīgu, kuŗa dēļ vēlāk atturējies no šīs ķēves. Zirgkopības vēsturē sastopam daudz tādus gadījumus. Piem., angļu siltasiņu ķēvei Roxana (Matchem tēva māte) nozīmētais ērzelis atteicies to aplekt, kādēļ pielaiests iejūsminātais Godolphin Arabian, kuŗš pateicoties šai nejaušībai iekļuva angļu pilnasiņu dibinātāju sastāvā. No pārejiem Latvija pazistamiem arābiem uzrādišu Rīgas jātnieku saimei no manēžas un hipodroma zināmo Perseju, kas pieskaitams austrumu arābiem. No Perseja un siltasiņu ķēves Karmen, Reinholda Lamstera audzētavā dzimusi 1927. g. meita.

1925. g. Rīgas hipodromā Persejs ar labiem panākumiem piedalījās auļošanas sacīkstēs. Labākie sasniegumi: 21 V 1925. g. 1067 m veicis 1 m. 25,6 sek.; 7. VI 1925. g. 1200 m veicis 1 m. 36 sek. jātn. Prikuls, svars 76 kg; 1928. g. I starptautiskās jāšanas sacīkstēs 1600 m veicis 2 m. 01 sek., jātn. Fredis Zutis. Pēdējais sasniegums nav līdz šim pārspēts. Persejs bija ārkārtīgi izturīgs un ne reizi neslimoja ar stiegru iekaisumiem.

No citiem Latvijā ar nezināmu izcelšanos redzētiem arābiem pēc izskata raksturīgi dižarābi bijuš. Rīgas pilsētas galvas inž. Andersona sirmā ķēve un Babītes ezermalas lauksaimnieka Griķa rudā ķēve Maša.

Krustojot arābus ar vieglāka tipa ardēņiem dažas audzētavas guvušas piemērotus zirgus ne tikai parastam darbam, bet pat vaislai. Zirgkopībā vērtīgās arābu asinis pie mums drīz izsiks, tādēļ izmantosim vēl esošos arābu pilnasiņu ērzelus.

ALLAH dz. 1921./22.

Palmyra dz. 1913. Inčukalnā		Princis dz. 1913. Inčukalnā	
HAMA dz. 1907. Sanguško audz.	ACHMET	GEISHA Sanguško audz.	ACHMET

Angļu pilnasinis Lielbritanijā.

Par angļu pilnasiņu zirgu dzimteni uzskatāma Anglija un Īrija, kuŗu klimats un ganības visvairāk atbilst zirgaudzēšanas prasībām Eiropā, kādēļ isumā aprakstiņu zirgkopības attīstību minētās valstīs.

Vēsturē atrodam ziņas, ka jau Jūlijs Cēzars, 55. g. pr. Kr. iekarojot seno Angliju, sastapis pretiniekus, kas karā lietojuši mazus, bet stiprus un ātrus zirgus, kuŗi cēlušies no vietējās šķirnes. Ārpus savas dzimtenes šie zirgi gan nav bijuši pazīstami. Romiešu un citu tautu virskundzības laikā, kaut ierobežotos apmēros, notikusi vietējās zirgu šķirnes uzlabošana. Savvaļā dzīvojošais zirgs Anglijas robežās bijis sastopams vēl 17. g. s. Pateicoties labām ganībām, tas pēc izskata bijis pārāks par viņam radniecīgām zirgu šķirnēm Skandināvijas valstīs.

10. g. s. Anglijā iesākās vaislinieku ievēšana no ārvalstīm (Spānijas un Normandijas), vietējās šķirnes uzlabošanai, un līdz ar to savu zirgu izvešanas aizliegums. Zirgu ievēdums turpinājies Vilhelma Iekaroāja laikā (1087.—1100.), un tas nācis galvenā kārtā no Spānijas. Spānijas zirgu šķirne, mauru valdīšanas laikā, izveidojusies no arābiem-berberiem.

Pirmā arābu zirgu ievēšana reģistrēta Heinriha I valdīšanas laikā 1121. g. Karāļa Johana (James) valdīšanas laikā (1199.—1216.) ievesti no Flandrijas ap 100 smaga tipa zirgu, kuŗus uzskata kā pamata licejus vēlākām aukstasiņu šķirnēm Anglijā. Ēduards II (1307.—1327.) veltījis daudz līdzekļu vaislas zirgu iegādei, tos ievēdot no Lombardijas, Normandijas un Šampāņas (tagadējās Francijas). Ēduards III (1327.—1377.) dibinājis audzētavu, ievēdot vaislas sastāvu no Spānijas.

Heinriha VIII (109.—1547.) laikā ievesti stingri noteikumi par vaislas zirgu izlasi, aizliedzot kļūdainos un mazos zirgus lietot vaislai (ērzeļus līdz 153 cm, ķēves līdz 133 cm augstumā). Mantiģām šķiŗām uzlikts par pienākumu uzturēt un audzēt zirgus. Karālisķās zirgaudzētavas ierīķotas Vindzorā un Hamptonā. Pēdēķā dibināķa nodaķķa saciķķu zirgu audzēķanai ar arābu-berberu vaislinieķiem.

Jēķaba I (1603.—1625.) laikā iepiŗķķķi vairaki arabi, starp kuŗiem Helmsley Turk uzrādīķķis paliēķoķu iespaiķķ vaisķķ, bet

Markham Arabian, diemžēl, sacikstēs nav varejis izcelties pat sacensībās ar vietejo zirgu, kādēļ uz laiku pret arābu ieviešanu iestājies atslābums. Arābu zirgu ieviešanu turpinājis Kārlis I (1625.—1649.), kuŗa padomnieks un vēlākais parlamenta prezidents Kromvels (1640.—1658.) ieguvis pazīstamo vaislinieku White Turk. Kromvels personīgi uzturējis arī audzētavu un sacikšu zirgus. 1649. g. karāliskā zirgaudzētava Tutbury Staffordshire'a pārņemta valsts īpašumā. Sevišķs zirgkopības uzplaukums iestājies Kārļa II (1660.—1685.) laikā. Ievesti arābu šķirnes ērzeļi un lielākā skaitā (30—40 gab.) ķēves, kuŗas Anglijas zirgkopības vēsturē pazīstamas zem nosaukuma Royal Mares — karāliskās ķēves. Sakarā ar to, par tagadējās angļu pilnasiņu šķirnes dibināšanas sākumu uzskata 1680. g. Minēto ķēvju piederību pieskaita galvenā kārtā berberiem.

Vilhelma III (1688.—1702.) laikā, starp citiem arābu šķirnes vaisliniekiem, iegūts Byerly Turk, viens no 3 galveniem angļu pilnasiņu šķirnes dibinātājiem.

Anna (1702.—1714.) dibinājusi sacikšu zirgu audzētavu. 1705. g. ievests Darley Arabian — ievērojamākais tagadējās šķirnes iedzemdētājs. 1730. g. ievests Godolphin Arabian, vai Godolphin Barb — trešais galvenais iedzemdētājs.

1793. g. parādījies pirmais angļu pilnasiņu zirgu ciltsgrāmatu izdevums (General Studbook). Georgs III (1760.—1820.) dibinājis zirgkopības mācības iestādi.

Anglijā zirgu audzēšana jau no laika gala saistīta ar zirgu pārbaudēm. Par sacikstēm atrodam ziņas, ka Romas ķeizara Sevēra uzturēšanās laikā senajā Anglijā ap 208. g. pr. Kr. rōmiešu karavīri sarīkojuši sacikstes ar arābu šķirnes zirgiem Wetherby'ā (Yorkshire'ā). Drošākās ziņas par sacikstēm atrodam Alfrēda valdīšanas laikā (871.—901.), kuŗas sacikšu zirgi ievesti no ārzemēm — tagadējās Vācijas robežas.

Pie Heinriha II (1154.—1189.) uzplauka sacikstes un bruņinieku turnīri — sacensības uz zirga, galvenā kārtā Smiethfield'ā. Pastāv apraksti arī par atsevišķām zirgu sacikstēm. Tā, piem.: 1377. g. notikušas sacikstes jāšanā starp Velsas princi, vēlāko Ričardu II un Arundela grāfu; 1511. g. sacikšu apraksti Česterā; 1574. g. Kroydon'ā, ķēniņienes Elizabetes klātbūtnē; 1605. g. Newmarket'ā, karāja Jēkaba klātbūtnē u. c.

Jēkaba I valdīšanas laikā iestājies jauns posms zirgu sacikšu vēsturē. Sacikstes agrāk rīkoja iepriekš nenoteiktos termiņos un vietās, bet saistīja ar lielākiem, jeb mazākiem tautas svētkiem. Sacikstēm tādēļ arī bija galvenā kārtā izpriecās raksturs, bez pamatota sakara ar zirgkopības veicināšanas principiem.

Jēkabs I ievēda regulāras sacikstes noteiktās vietās: Chester'ā, Enfield'ā, Kroydon'ā, Newmarket'ā un, saskaņā ar zirgaudzē-

šanas mērķiem, sacīkstēm noteica dažādas distances. Ievēda goda balvas un pēc zirgu vecuma noteica arī jātnieku svaru.

Pateicoties Kārlim I dibināti sacīkšu laukumi Hyde Parkā. Newmarketā ieviesta 1634. g. zelta kausa — Gold Cup izcīņa. Aiz politiskiem iemesliem Olivers Kromvels no 1654.—1658. g. noliedza zirgu sacīkstes. Aizliegumu galīgi atcēla Kārlis II, personīgi veicinot sacīkšu laukuma pastāvēšanu Newmarketā.

Vilhelms III dibinājis jātnieku akadēmiju un ievēdis zirgu sacīkstēs balvas, kuŗas vēl tagad pazīstamas zem nosaukuma Kings Plates. Kārlis II un Vilhelms III personīgi piedalījušies jāšanas sacīkstēs un guvuši panākumus. Viņu piemēram sekojušas galma aprindas, kas savukārt veicinoši atsaucies uz plašas sabiedrības ieinteresēšanu. Krievijas cārs Pēters Lielais 1698. g., kopā ar Vilhelmu III, apmeklējis jāšanas sacīkstes Newmarketā un personīgi piedalījies sacensības izcīņā.

Anna uzturējusi personīgu sacīkšu zirgu stalli un vairākos sacīkšu laukumos ievēdusi karālistās balvas. Georga I (1714.—27.) laikā ievēstas sacīkstēs naudas balvas, kas uzskatāms kā tagadējo arodniecisko sacīkšu sākums.

Nepārtraukti sacīkšu apraksti pastāv no 1709. g. Pirmais sacīkšu kalendārs izdots 1727. g. un viņā atrodam sīkas ziņas par katrā gadā notikušām sacīkstēm, sacensības veidiem, distancēm, jātnieku svaru, dalībnieku skaitu, zirgu vecumu, izcelšanos u. t. t. Sacīkšu kalendāra sastādīšana un izdošana nepārtraukti turpinājas vēl šodien, dodot vispusīgu, bagātu materiālu par angļu pilnasiņu šķirnes attīstības gaitu.

1777. g. Richards Tattersalls, bijušais Kingstonas hercoga zirgu treners, dibinājis Hyde Parkā uzņēmumu, kuŗš apkalpojis visas ar zirgu saistītas intereses un vajadzības. Minētā birojā 1789. g. oficiāli ievēstas sacīkšu apmeklētāju savstarpējās derību spēles (būkmekeri).

Angļu pilnasiņu attīstības vēsturi varētu sadalīt 4 periodos.

Pirmais: no 12. g. s. līdz regulāro sacīkšu ievēšanai (Kārļa I laikā), ir uzskatāms kā garākais laikmets. Iesākās ar arābu zirgu ievēšanu un sacīkšu-turnīru rīkošanu. Minētā laikmetā, kā sacīkstēm, tā vaislinieku ievēšanai piemīt gadījuma raksturs. Par vēlamākiem vaisliniekiem ieskatīti arābi.

Otrais: no Jēkaba I valdīšanas laika (1603.—1625.) līdz arodniecisko sacīkšu sākumam — Georga I laikā. Minētā laikmetā vietējās zirgkopības pacelšanas labā pastiprinātā kārtā notikusi arābu vaislinieku (kā ērzelu, tā ķēvju) ievēšana. Starp ievēstiem atrodam galvenos šķirnes dibinātājus — Byerly Turk, Darley Arabian, Godolphin Arabian un arī ievērojamākos palīgus: The Selaby Turk, Fenvick, Gray Barb, Yellow Turk, Lister Turk, Harpur Arabian, Honeywood Arabian, Akaster Turk, Lees Arabian, Bethells Arabian, Victor Barb u. d. c.

Sacikstēm, ar isu pārtraukumu revolūcijas laikā, nav vairs gadījuma raksturs, bet kā sistematiskas zirgu pārbaudes tās pastāv vairākās noteiktās vietās. Arī godalgām nav vairs gadījuma raksturs, bet ievestās balvas tiek ikgadus izcīnītas uz noteiktām distancēm, kuņu izcīnās paredzēts jātnieku svars, zirgu vecums un citi, zirgkopību veicinoši noteikumi. Bez goda balvām sacikstēs tiek ievestas naudas balvas.

Trešais periods: no aroda sacikšu sākuma līdz derību spēju ievēšanai. Laikmeta sākumā vērojama arābu vaislinieku ievēšanas mazināšanās, kas vēlāk tiek pilnīgi pārtraukta. Sākas vietējo vaislinieku izlase un šķirne nostiprinās bez svešu vaislinieku palīdzības.

Pateicoties naudas balvu ievēšanai sacikstēs, paceļas ne tikai sportiskā, bet arī materiālā interese sacikšu zirgu audzēšanā un izmantošanā, kas vairo kā dalībnieku, tā apmeklētāju skaitu. Vietējais uzlabotais zirgs, sacensībā ar arābiem sāk tos pārspēt ne tikai pie vienādiem noteikumiem, bet pat samazinot arābiem jātnieku svaru. Anglijā audzētie aulekšotāji iegūst ātrāko sacikšu zirgu šķirnes nosaukumu pasaulē. Tiek atzīti pārpatstāvīgu šķirni un, kā līdzvērtīgi arābiem, iegūst panākumus vaislā.

Ceturtais periods: angļu pilnasiņu šķirnes spēju nostiprināšana sacikstēs un vaislā, un pasaules tirgus iekarošana caur ieviešanos visās valstīs uz arābu reķina.

Angļu pilnasiņu šķirnes dibinātāji.

Anglijā ievesto 172 arābu*) vaislas ērzeļu starpā, kas līdz 1770. g. lietoti angļu pilnasiņu šķirnes izveidošanā, atrodam 3, kuņu pēcteči nav tiešās ērzeļu līnijās izmiruši, bet radijuši lielas bagātas ciltis un uz viņām balstās tagadējā angļu pilnasiņu šķirne. Šie 3 angļu pilnasiņu šķirnes priekšteči ir sekošie:

1. Byerly Turk — kapt. Byerly jājamais zirgs. Ievests Anglijā 1689. g. Iegūts kā kara laupījums no turkiem pie Vīnes ielenkšanas, un uzskatāms kā austrumu arābu pārstāvis. Minētā ērzeļa dēla Jigg ievērojamākais tuvākais pēctecis Herod, dz. 1758. g. Uzrāda pēc ciltsrakstiem ap 68% piederības pie arābu pilnasiņiem. Pārējo priekšteču pirmizcelšanās nezināma, kādēļ tos pieskaita vietējam zirgam. Heroda ciltsmāte pieskaitāma Bruce Love gadījuma sacikšu grupas 26. ciltij. Herod'a izcilus dēlus Highflyer, savā laikā sacikstēs neuzvarēts. Kā vaislinieks devis daudzus ievērojamus dēlus — labākais Sir Peter. No pārējiem Herod'a dēliem izceļas Woodpecker, dz. 1773. g. un Florizel, dz. 1768. g.

*) 46 berberi, 32 Turcijas, 4 Persijas un 90 daž. arābi, no kuņiem lielākā daļa pieskaitāma austrumu arābiem.

Cypron (26) 1750., bērs		Tartar (+) 1743., ruds	
Salome vai Selima 1733.	Blaze (+) 1733., bērs	Meliora 1729.	Partner (9) 1718., ruds
Kēve no	Bethell's Arabian ox imp.	Milkmaid 1720	Jigg (+) 1702.
	Confederate Filly 1720.	Fox (6) bērs, 1714.	Sister to Mixbury 1710
	Flying Childers (6) bērs 1715.	Old Snail	Byerly Turk ox duke imp.
	Darley Arabian ox imp.	Curwens Shield's Galloway meita	Spanker meita
	Betty Leedes	Bay Peg	Curwen's Bay Barb ox imp.
	Grey	Clumsey (11)	Old Spot meita
	Gratham ox		
	Duke of Rutlands Black Barb meita		
Graham's Champion			
Kēve no Darley Arabian			

+ cilts kura neuzrāda uzvārēt. klasiskās sacīkstēs

Herod'a cilts bija Anglijā maz izplatīta, jo lielāko dzimtu atvases: Partisan, Flying Dutchman un Wild Dayrell labākie dēli pārdoti ārvalstīm. Buccaneer no Wild Dayrell ieguvusi Austrija, kur tas sekmīgi darbojies kā vaislinieks. Viens no viņa dēliem Kisber, dz. 1873. g., Anglijas Derby uzvarētājs. Buccaneer tiek uzskatīts kā labākais angļu šķirnes iedzemdētājs Ungārijā. The Flying Dutchman aizvests uz Franciju, kur viņa dēls Dollar uzskatīts par izcilus iedzemdētāju.

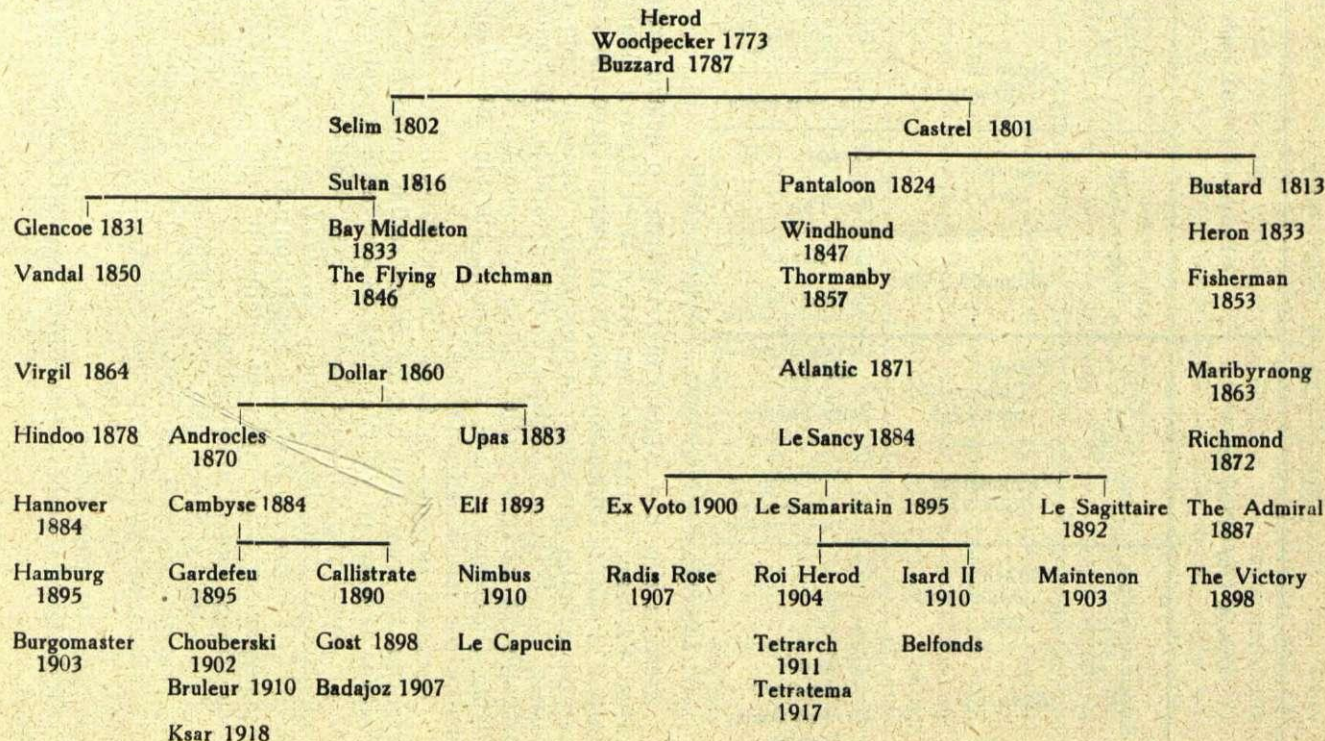
Partisans un viņa labākais dēls Gladiators, arī aizvesti uz Franciju, kur caur dēlu Fitc Gladiator radījis paliekošas dzimtas. Francijā izvirzas arī vēl citas Heroda cilts atvases, galvenā kārtā no Le Sancy, dz. Francijā 1884. g., no Atlantic. Arī Amerīka caur Heroda dēla dēlu Diomed, dz. 1777. g., ar pēctečiem Sir Archy — Timoleon — Boston — Lexington u. t. t. ieguvusi vienu no iespaidīgākiem angļu pilnasiņu ciltstēviem. Anglijā palikušās Heroda atvases samērā nenožīmīgas.

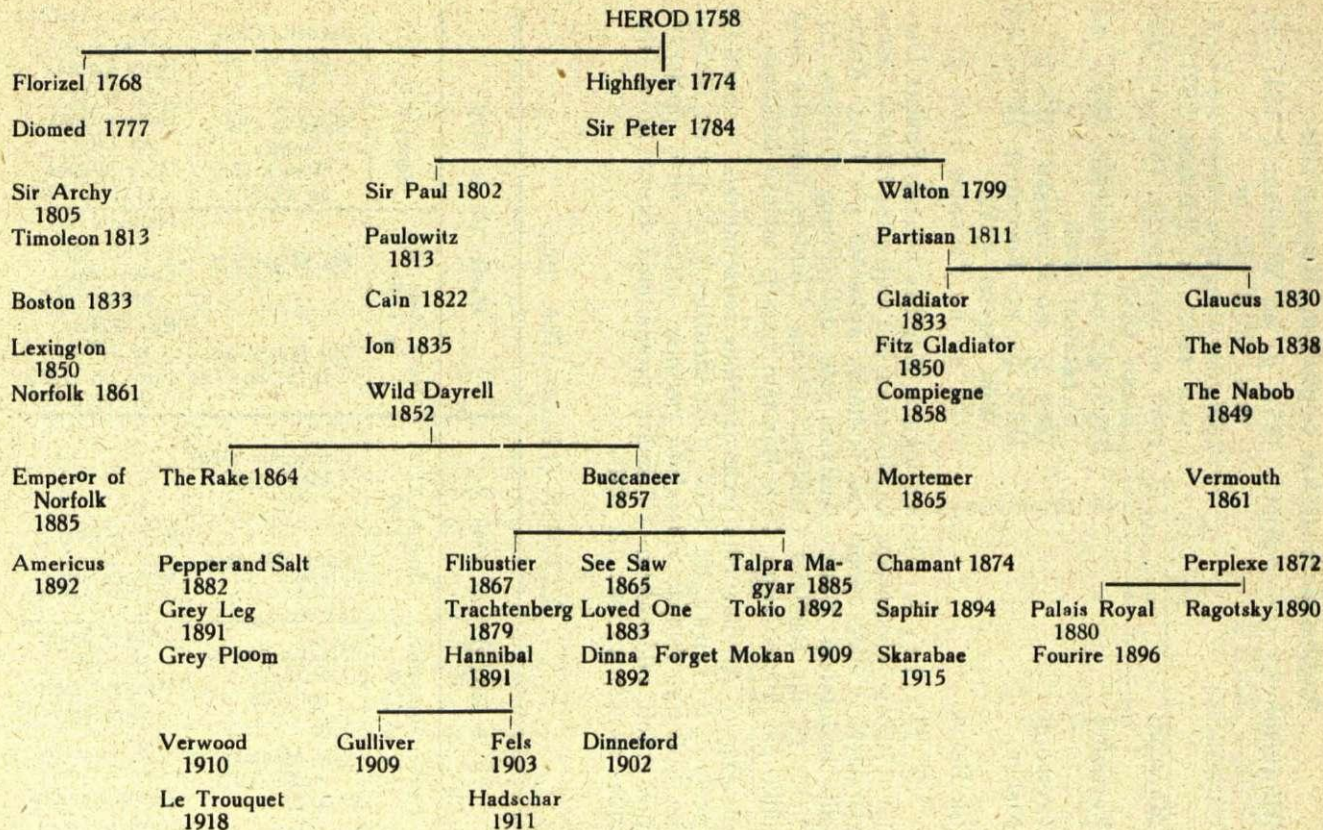
Viens no Le Sancy dēla dēliem Roi Herod — dz. 1904. g. no Francijas aizvests uz Angliju un Irijā, 22 gadus darbojies kā vaislinieks, devis izcilus pēcnācējus: The Tetrarch, dz. 1911. g., ar dēlu Tetratema. Anglijā Roi Heroda atvases pašlaik gūst ievēribu sacīkstēs.

Roi Herod'a bērni 474 sacīkstēs ieguvuši 149.813 angļu mārciņas.

Heroda ievērojamākās asins līnijas tagadnē.

HEROD dzim. 1758. no Tartar 1743. no Partner 1718. no Jigg 1702. no The Byerly Turk 1680. g.

Anglijas derbisti, kas cēlušies no Herod a cilts:

Thormanby	dzim.	1857. g. no Windhound 1847. no skat. tabeli 36. lp.
Caractacus	,,	1859. no Kingston 1849. no Venison 1833. no Partisan 1811.
Macaroni	,,	1860. no Sweetmeat 1842. no Gladiator 1833.
Favonius	,,	1868. g. no Parmesan 1857. no Sweetmeat 1842.
Cremorne	,,	1869. g. no Parmesan 1857. g.
Kisber	,,	1873. g. no Buccaneer 1857., no Wild Dayrell 1852.
Sir Bevys	,,	1876. g. no Favonius 1868. g.

2. Darley Arabian ieguvis Anglijas konsuls Smirnā Darley 1705. g. Uzskatāms kā dīžarābu Mu'niqi cilts, Hadraji celma pārstāvis. Cēlies Alepo vai Tudmura apkārtnē pie Fidan-Anaze cilts beduīniem. Darley Arabian galv. dēli: Flying Childers, dz. 1715. g. un Bartlet's Childers. Flying Childers uzskatīts savā laikā par ātrāko zirgu, kāds līdz tam redzēts sacīkšu laukumā.

Darley Arabian cilts ievērojamākais iedzemdētājs — tuvākais pēctecis Eclipse, dz. 1764. g. (nobeidzies 1789. g.) no Marske un Spiletta. Eclipse ciltsrakstu pētījumi uzrāda 66% piederību pie arābu pilnasiņiem. Ciltsmāte pieskaitāma Bruce Love izturības sacīkšu grupas 12. ciltij.

ECLIPSE (12) dz. 1764. ruds.

Spiletta (12) dz. 1749				Marske (8) dz. 1750			
Mother Western (12) ap 1740		Regulus (11) 1739		Ruby Mare (8) ap 1740		Squirt (11) 1732	
Old Montagu mēta (12) 1727	Smith's Son of Snake ap 1723	Grey Robinson 1723	Godolphin Arabian imp.	Bay Bolton mēta (8) ap 1730	Blacklegs 1725	Sister to Old Country Wench (11) ap 1717	Bartlet's Childers (6) ap 1716
Old Montagu (12)	Old Montagu mēta (12)	Alaster Turk mēta ap 1705	Lister's Snake ap 1705	Fox-Cub mēta (8) ap 1726	Coneyskins mēta 1712	Grey Wilkes (11) ap 1707	imp. Darley Arabian
Hauboy mēta (12)	Old Montagu mēta (12)	Sister to Old Country Wench ap 1717	Bald Galloway ap 1708	Bay Bolton ap 1705	Hutton's Bay Turk imp.	Lister's Snake ap 1705	Betty Leedes ap 1708

Eclipse asins linijas izcilākie vaislinieki.

Eclipse 1764. no Marske 1750. no Squirt
1732. no Bartlet's Childers
1716. no Darley Arabian 1702.

Joe Andrews 1778. King Fergus 1775.
Dick Andrews 1797. Hambletonian 1792.

Tramp 1810.

Potos 1773.
Waxy 1790.

Whitelock 1803.

Whalebone 1807.

Whisker 1812.

The Colonel 1825.	Cap à Pie 1837.	Sir Hercules 1843. (iev. Australijā)†	Yattendon 1861.	{ Chester 1874. Grand Flaneurs 1877.	
				Alarm 1869.	Himyar 1875.
Camel 1822.	Touchstone 1831.	Orlando 1841.	{ Eclipse 1855. (iev. Amerikā) Trumpeter 1856.	Plutus 1863.	Flageolet 1870.
				Toxophilite 1855.	Musket 1867. (iev. Australijā)
Sir Hercules 1826.	Birdcatcher 1833.	Ithuriel 1841.	Longbow 1849.	{ Hermit 1864. Cambuscan 1861. Lord Clifden 1860.	Le Roi Soleil 1895. Bay Ronald 1893.
Waverley 1817.	Don John 1835.	Newminster 1848.	{ Rataplan 1850. Stockwell 1849.	Blinkhoolie 1864. Doncaster 1870. St. Albans 1857. Lord Ronald 1862.	Bend Or 1877. Springfield 1873. Master Kildare 1875.
Defence 1824.	Emperor 1841.	Oxford 1857.	Sterling 1868.	Isonomy 1875.	Isinglass 1890.
Blacklock 1814.	Voltaire 1826.	Leamington 1853. (iev. Amerikā)	{ Longfellow 1867. Onondaga 1879.	Riley 1887. Locohatchee 1889.	Ben Brush 1893.
Lottery 1820.	Sheet Anchor 1832.	Jago 1843.	Bonnie Scotland 1853 (iev. Amerikā)	Bramble 1875.	
		Monarque 1852.	Consul 1866.	Fripon 1883.	
Weatherbit 1842.	Beadsman 1855.	Vedette 1854.	{ Speculum 1865. Galopin 1872.	Rosicrucian 1865.	

Eclipse dz. Cumberland'a audzētavā, pēc kuŗa nāves pārdots ūtrupe kā viengadīgs par 80 mārciņām. Eclipse piedalījies pirmo reizi sacīkstēs 1769. g., kur viegli uzvarējis visus pretiniekus. Pēc nākošām uzvarām, audzētāji uzsākuši Eclipse vecāku meklēšanu. Atrasts novārtā turētais tēvs Marske un nopirkts par 20 mārciņām. Pēc publicējuma par Eclipse tēva atrašanu, pēc viņa radies liels pieprasījums vaislas vajadzībām. Marske lecīnāšanas maksa no 3 mārciņām sākumā, vēlāk sasniegusi 100 mārciņas. Marske atradējs to vēlāk pārdevis, iegūstos 1000 mārciņas. Eclipse savā laikā sacīkstēs bijis pilnīgi neuzvarāms. Pat ar svaru 76 kg nav zaudējis nevienu sacīksti, iegūdam 11 Kings Plates un 7 citas balvas. Viņa vienīgais konkurents īsu laiku bijis Bucephalus, Regulus dēls no Godolphin Arabian.

Pēc aprakstiem Eclipse stiprs, spēcīgs, pat robusts, 156 cm augstumā, ar garu ķermeni, gariem pleciem, krustos pārbūvēts, lēcīns garš, bet elastīgs. Pēc sacīkstēm novietots audzētavā, kur (pēc Vrangela) par lecīnāšanu ieguvis 25.000 mārciņas (?!). Kā vaislinieks uzrāda nepārspētus nopelnus angļu pilnasiņu šķirnes nostiprināšanā un izveidošanā. Eclipse ciltis dzimtas ar celtiem un ātvasēm ir dominējošās angļu pilnasiņu šķirnē ne tikai Anglijā, bet gandrīz visās citās valstīs, kuŗās audzē angļu pilnasiņus. Eclipse labākie dēli: Potos 1773., King Fergus 1775., Joe Andrews 1778., Merkury 1778., radijuši ārkārtīgi bagātas ciltis, kuŗas nospiedošā vairumā sastopamas šodien angļu pilnasiņu ciltsrakstos.

Sekojošās tabeļēs uzrādīšu tikai tās Eclipse asins līnijas, kuŗas tagadnē izceļās ievērojamākās sacīkstēs.

Pētot Anglijas Derby uzvarētāju izcelšanos no 1860.—1931. g., no 72 uzvarētājiem — 60 cēlušies no Eclipse, 7 no Herod un 5 no Matchem ciltīm.

Anglijas derbisti, kas cēlušies no Eclipse:

Kettledrum	dzim.	1858. g. no Rataplan 1850. no The Baron 1842. no skat. tabeļi
Blair Athol	„	1861. no Stockwell 1849. no The Baron 1842.
Gladiator	„	1862. no Monarque 1852. no The Emperor 1841. no Defence 1824.
Lord Lyon	„	1863. no Stockwell 1849. no skat. tabeļi.
Hermit	„	1864. no Newminster 1848. no Touchstone 1831. no Camel 1822.
Blue Gown	„	1865. no Beadsman 1855. no Weatherbit 1842.

Pretender	dzim.	1866. no Adventurer 1859. no New-minster 1848.
Kingcraft	„	1867. no King Tom 1851. no Har-kaway 1834. no Economist 1825.
Doncaster	„	1870. no Stockwell no skat. tab.
George Frederick	„	1871. no Marsyas 1851. no Or-lando 1841. no Touchstone.
Galopin	„	1872. no Vedette 1854. no Vol-tigeur 1847. no Voltaire.
Silvio	„	1874. no Blair Athol 1861. no Stockwell.
Sefton	„	1875. no Speculum 1865. no Ve-dette 1854.
Bend Or	„	1877. no Doncaster 1870. no Stockwell.
Iroquois	„	1878. no Leamington 1853. no Faugh a Ballagh 1841.
Shotover	„	1879. no Hermit 1864. no New-minster.
St. Blaise	„	1880. no Hermit 1864. no skat. tab.
St. Gatien } Harvester }	„	{ 1881. no The Rover 1874. no Blair Athol 1861. no skat. tab. 1881. no Sterling 1868. no Oxford 1857. no Birdcatcher.
Melton	„	1882. no Master Kildare 1875. no Lord Ronald 1862.
Ormonde	„	1883. no Bend Or 1877. no Don-caster.
Merry Hampton	„	1884. no Hampton 1872. no Lord Clifden 1860.
Ayrshire	„	1885. no Hampton 1872. no skat. tabeli.
Donovan	„	1886. no Galopin no skat. tabeli.
Sainfoin	„	1887. no Springfield 1873. no St. Albans 1857. no Stockwell.
Common	„	1888. no Isonomy 1875. no Ster-ling 1868. no skat. tabeli.
Sir Hugo	„	1889. no Wisdom 1873. no Blink-hoolie 1864. no Rataplan.
Isinglass	„	1890. no Isonomy 1875. no skat. tabeli.
Ladas	„	1891. no Hampton 1872. no sk. tabeli.
Persimmon	„	1893. no St. Simon 1881. no Ga-lopin.

Galtee More	dzim.	1894. no Kendal 1883. no Bend Or.
Jeddah	„	1895. no Janissary 1887. no Isonomy.
Flying Fox	„	1896. no Orme 1889. no Ormonde 1883. no Bend Or.
Diamond Jubilee	„	1897. no St. Simon.
Volodyowski	„	1898. no Florizel 1891. no St. Simon.
Ard Patrick	„	1899. no St. Florian 1891. no St. Simon.
Rock Sand	„	1900. no Sainfoin 1887. no Springfield.
St. Amant	„	1901. no St. Frusquin 1893. no St. Simon.
Cicero	„	1902. no Cyllene 1895. no Bona Vista 1889. no Bend Or.
Spearmint	„	1903. no Carbine 1885. no Musket 1867. no Toxophilite.
Orby	„	1904. no Orme 1889. no skat. agr.
Minoru	„	1906. no Cyllene 1895. no Bona Vista.
Lemberg	„	1907. no Cyllene no skat. agr.
Sunstar	„	1908. no Sundridge 1898. no Amphion 1886. no Rosebery 1872. no Speculum 1865. no Vedette
Tagalie (ķēve)	„	1909. no Cyllene no skat. agr.
Aboyer	„	1910. no Desmond 1896. no St. Simon.
Durbar	„	1911. no Rabelais 1900. no St. Simon.
Pommern	„	1912. no Polymelus 1902. no Cyllene
Fifinella (ķēve)	„	1913. no Polymelus 1902. no skat. agr.
Gay Crusader	„	1914. no Bayardo 1906. no Bay Ronald 1893. no Hampton
Gainsborough	„	1915. no Bayardo 1906. no skat. agr.
Grand Parade	„	1916. no Orby 1904. no skat. agr.
Spion Kop	„	1917. no Spearmint 1903. no skat. agr.
Humorist	„	1918. no Polymelus 1902. no skat. agr.
Papyrus	„	1920. no Tracery 1909. no Rock Sand 1900. no skat. agr.

Sansovino	dzim.	1921. no Swynford 1907. no John o Gaunt 1901. no Isinglass.
Manna	„	1922. no Phalaris 1913. no Polymelus no skat. agr.
Felstead	„	1925. no Spion Kop 1917. no skat. agr.
Trigo	„	1926. no Blandford 1919. no Swynford 1907. no skat. agr.
Blenheim	„	1927. no Blandford 1919. no skat. agr.
Cameronian	„	1928. no Pharos no Phalaris no Polymelus no Cyllene.

Trešo daļu no uzrādītiem Anglijas derbistiem devusi **Stockwell** līnija. 3 dēli derbisti: Blair Athol, Lord Lyon un Doncaster. Otrā paaudzē 2 derbisti: Silvio un Bend Or. Trešā paaudzē 4 derbisti: St. Gatien, Melton, Ormonde un Sainfoin. Ceturtā paaudzē 2 derbisti: Galtee More un Rock Sand. Piektā paaudzē (kurā ierindojās Latvijā ievestais Wunderbārs) 6 derbisti: Flying Fox, Cicero, Orby, Minoru, Lemberg, Tagalie. Sestā paaudzē 5 derbisti: Pommern, Fifinella, Grand Parade, Humorist, Papyrus. Pieskaitot vēl 1931. g. derbistu Cameronian un 1925. g. derbistu Manna, kopā pieder Stockwell'a līnijai 22 Anglijas derbisti. Otrā vietā, ar 11 derbistiem, stāv Vedette asins līnija, kurā bez citiem, ietilpst izcilus vaislinieks St. Simons.

Trešā vietā Newminster līnija, izceļās galvenā kārtā pateicoties Hampton'am, uzrāda 9 derbistus.

Oxford-Sterling-Isonomy līnija uzrāda 7 derbistus. Pārējās vēl mazāk.

3) Godolphin Arabian, dz. 1725. g., nobeidzies 28 g. vecumā. Uzskatāms kā arābu-berberu pārstāvis, uzrādījis neglītas, karajošās cūku ausis, arī sliktu raksturu. Dāvāts no Marokas valdnieka — ķēniņam Ludvigam XV. Francijā vaislai neatzīts, pārdots 1730. g. uz Angliju, kur lietots ķēvju iejūsmināšanai un caur gadījumu devis izcilus pēctečus: Lath un Kāde. Godolphin Arabian, caur dēla dēlu Matchem, iekļuvis angļu pilnasiņu šķirnes dibinātāju sastāvā. Matchem dz. 1748. g., nobeidzies 33 g. vecumā. Viņa ciltsraksti uzrāda 79% piederību pie arābu pilnasiņiem. Matchem ciltsmāte pieskaitāma Bruce Love ātruma sacīkšu grupas 4. ciltij.

Savā laikā Matchem uzskatīts kā sevišķi ātrs sacīkšu zirgs. Kā vaislinieks par lecināšanu ienesis £ 17.000, — labākais dēls Conductor.

Matchem cilts — vismazākā.

Kā izcilus atvase uzskatāma Melbourne dzimta ar dēliem: Y. Melbourne, dz. 1855. g., West Australian, dz. 1850. g. Pe-

MATCHEM (4) dz 1748. bērs

Partner meita (4) 1732				Cade (6) 1734 bērs			
Browu Farewell (4) t. bera 1710		Partner (9) ruds 1718		Roxana ruda 1718		Godolphin Ara- bian bērs imp.	
Kēve no	Makelless(+) 1690	Sister to Mix- bury 1710	Jigg (+) 1702	Sister to Chaun- ter 1715	Bald Galloway (15) 1708		
Place's White Turk meita	Brimmer	Curven's Bay Barb imp.	Spanker meita	Byerly Turk imp.	St. Victor's Barb ox imp.		
	Nezinama kēve	Old Spot meita		Green Cheeks	Grey Whynot		
		Oglehorpe Arabian imp.		Akaster Turk ox imp.			

dejā labākie dēli: Australian, dz. 1858. g. un Solon, dz. 1861. g. Pirmais turpinājis šo līniju Amerikā, bet Solon, caur dēlu Barcaldine — Anglijā.

Godolphin Arabian dz. 1724. g.

1
Cade „ 1734. „

1
Matchem „ 1748. „

1
Conductor „ 1767. „

1
Trumpator „ 1782. „

1
Sorcerer „ 1796 „

1
Comus „ 1809. „

1
Humphrey Clinker „ 1822. „

1
Melbourne „ 1834. „

West Australian dz. 1850. West Australian 1850. Solon 1861.

1 „ 1858. Solon 1861. Barcaldine 1878.

1 „ 1861. Barcaldine 1878.

Spendthrift	„ 1876. Arbitrator	1874. Marco	1892.
1	1	1	
Hastings	„ 1893. Kilwarlin	1884. Marcovil	1903.
1	1	1	
Fair Play	„ Ogden	1894. Hurry On	1913.
1	1	1	
Man O War	„ 1917. Sir Martin	Captain Cuttle	
vaisln. Amerikā	vaisl. Amerikā	1919.	

Anglijas derbisti, kas cēlušies no Matchem ciltis.

Sir Visto	dzim.	1892. g. no Barcaldine	1878. no Solon	1861. skat. agr.
Signorinetta (ķēve)	„	1905. g. no Chaleureux	1894. no Goodfellow	1887 no Barcaldine
Captain Cuttle	„	1919. no Hurry On	1913. no Marcovil	1903.
Coronach	„	1923. no Hurry On	1913.	
Call Boy	„	1924. no Hurry On	1913.	

Matchem asins līnija, kuŗa pag. gadu simtenī sacikšu laukumos spēlēja niecīgu lomu, tekošā gadu simtenī, caur izcilus vaisliniekiem Man o War un Sir Martin — Amerikā un Hurry On Anglijā, gūst panākumus. Uzrādītie izcilie vaislinieki stipri atdzīvinās Matchem celmu, ko pag. gadu simtenī jau uzskatīja par nenozīmīgu. Man o War, kā vaislinieks Amerikā, 1928. g. II vietā ar 303.533 dol. Hurry On, kā vaislinieks Anglijā, 1927. g. II vietā ar 41.915 mārč.

Angļu pilnasiņu šķirnes dibinātāju: Eclipse, Herod un Matchem atvases pie labas kopšanas un barības bija jau gandrīz no dzimšanas dienas padotas sistēmātiskam trenīnam un pārbauēm. Ciltis vairotas caur pārojumiem savā starpā, tuvākā vai tālākā radniecībā. Izlase dibināta uz sacikšu rezultātiem. Tādā kārtā Anglijā sasniegts spraustais mērķis — iegūts zirgs, kas jāšanas sacikstēs līdz šim nepārspējams. Sacenšoties ar šo jaunradīto jāamo zirgu, arābu šķirnes pārstāvji, kā Eiropā, tā austrumu zemēs, cieta smagus zaudējumus, neskatoties uz svara atvieglojumu līdz 16 kg. Angļu pilnasiņi, caur savu pārakumu sacikstēs, guva atzinību kā līdzvērtīgi arābu šķirnei. Arābu piekriņēji sākumā cēla pret angļiem dibinātus iebildumus.

No eksterjera vērtējuma, angļu pilnasini uzskatīja kā mazāk piemērotu vaislinieku citu šķirņu uzlabošanai. Ar laiku šie iebildumi mazinājās, jo starp angļiem nevainojamu vaislinieku skaits vairojās un tie ieviesās audzētavās, mazinot pieprasījumu pēc arāba. Arābu skaistumu, tikumu un pieticību anglis gan uzrādīt

nevarēja, bet toties šos trūkumus atvietoja ar citām vērtībām. Sākumā pie angļu pilnasiņu šķirnes pieskaitīja tos zirgus, kuŗu vecāki reģistrēti ciltsgŗāmatā — General Studbook'ā un 6 paaudzēs neuzrādīja nezināmus, vai arābu pilnasiņu zirgus. Tagad Studbook'ā uzņem tikai tos jaunzirkus, kuŗu priekšteči no tēva un mātes puses cēlušies no angļu pilnasiņu šķirnes dibinātājiem.

Bez pārbaudēm, Anglija nepazītu sava vaislinieku sastāva spējas, nebūtu arī atradusi savus izcilus vaisliniekus, nedz ieguvusi to zirgkopības stāvokli un slavu, kāda šodien piemīt angļu pilnasiņiem.

Katrā ziņā, bez regulārām pārbaudēm angļu pilnasiņu šķirnes izveidošana un nostiprinašana prasītu ilgāku laiku un vairāk līdzekļu. Bez sacīkstēm arī šo zirgu audzēšana nebūtu ienesīga. Visaugstākā cena sasniegta nevis par izcilus vaisliniekiem, kas pieder pie tām šķirnēm, kuŗas izmanto parastiem darbiem, bet gan par to šķirņu zirgiem, kuŗi izmantojami augsti godalgotas sacīkstēs.

Īsumā aprakstot Eclipse dzīves gaitu rēdzējām, ka pateicoties panākumiem sacīkstēs, viņš bija savam īpašniekam ienesīgs vaislinieks. Zirga vērtību nosaka izmantošanas veids, resp. ieņēmumu iespējamība.

Sacīkšu attīstības gaita.

1711. g. atklāts sacīkšu laukums Askotā. Šinī laikmetā jāšanas sacīkstēs galvenā kārtā piedalījušies zirgi sākot no 5 gadu vecuma. Sacīkšu distances 4—6 jūdzes¹⁾ (6—10 klm). Jātnieku svars atkarībā no zirgu vecuma un auguma, galvenā kārtā no 9—12 stonas²⁾ (57 $\frac{1}{4}$ —76 $\frac{1}{4}$ kg). Anglijā tanī laikā zirgi bijuši ļoti maza auguma. Nominālais svars — 5 stonas noteikts zirgam, kas 122 cm augsts, pie katriem augstākiem 2,5 cm svars paaugstināts par $\frac{1}{2}$ stonu. Tādā kārtā 142 cm augstam zirgam jātnieka svars bijis 9 stonas. Pie vienāda augstuma 4 gadīgiem — 9 stonas, 5 g. — 10 stonas un 6 g. — 11 stonas.

1728. g. ievestas atsevišķas sacīkstes 4 g. veciem zirgiem 3 jūdžu distancē. Pēc 1750. g. minimālais svars noteikts 135 cm zirgiem. Par katriem augstākiem 2,5 cm — virssvars $\frac{1}{2}$ stona. Izlīdzināta arī zirgu gadu starpība, pie kam 1 gada vecuma starpība pielīdzināta 7 angļu mārčiņām³⁾.

1756. g. ievestas sacīkstes 3 gadi veciem zirgiem 2 angļu jūdzes, svars 8 stonas 7 mārčiņas. 1776. g. pirmo reizi notikušas sacīkstes 2 gadīgiem zirgiem Newmarket'ā $\frac{1}{2}$ angļu jūdze, svars 7 stonas 10 mārčiņas.

1) 1 jūdze = 1.609 m. 2) 1 stone = 6,35 kg. 3) 1 angļu mārč. = 453 gr.

1856. g. pirmās sacikstes 1-gadīgiem zirgiem, kuņas, kaut gan uz ļoti īsu distanci (līdz 500 mtr), kā neatbilstošas zirgaudzēšanas mērķiem, vēlāk aizliegtas. Sākumā jāšanas sacikstes izcīnītas vairākos priekšskrējienos (heat'os), kas izdevīgi totalizatora īpašniekiem, jo pie katras sacensības ienākumi no derību spēles atlicina lielāku peļņu. Pamazām sacikstes ar priekšskrējieniem ierobežotas un vēlāk noliegtas, kā neatbilstošas zirgkopības principiem. Latvijas starptautiskās sacikstēs, neskatoties uz Latv. Zirgu Sporta B-bas protestu, pastāv heat'i.

1873. g. ieviesta visās sacikstēs jaunpārveidotā jātnieku svaru skala, atkarībā no zirga vecuma, sacensības veida un distances. Minētā svaru skala ar sīkiem grozījumiem pastāv vēl šodien. 1851. g. no 1480 lecinātām ķēvēm dzim. 1135 kumeli, resp. 80% 1906. g. no 4069 lecinātām ķēvēm dzim. 2799 kumeli, resp. 70%, ko izskaidro ar to, ka uzsākts plašos apmēros lecināt ķēves 2 g. vecumā.

Pēc statistikas 1756. g. Anglijā un Irijā sacikstēs piedalījušies 924 zirgi; 1773. g. — 1275 zirgi; 1873. g. — 2079 zirgi un 1900. g. — 3921 zirgs.

Anglijā 1906. g. notikušas 1753 sacikstes, no kurām 555 vienīgi 2 gadi veciem zirgiem. Irijā 1906. g. notikušas 360 sacikstes.

Anglijā 1900. g. jāšanas sacikstēs izdalītas godalgas par 531.906 mārciņām; apmēram 2 reiz lielāka summa — ap 6 miljoni dolaru izcīnīta 1905. g. Amerikā.

Tagad Anglijā pastāv daudz sacikšu laukumu. Pēc Sporting Chronicle 1930. g. 47 galvenie hipodromi vienīgi jāšanas sacikstēm. Katru gadu izcina tūkstošiem sacikstes un zirgu godalgošanai izdala pasakaīni lielas naudas summas.

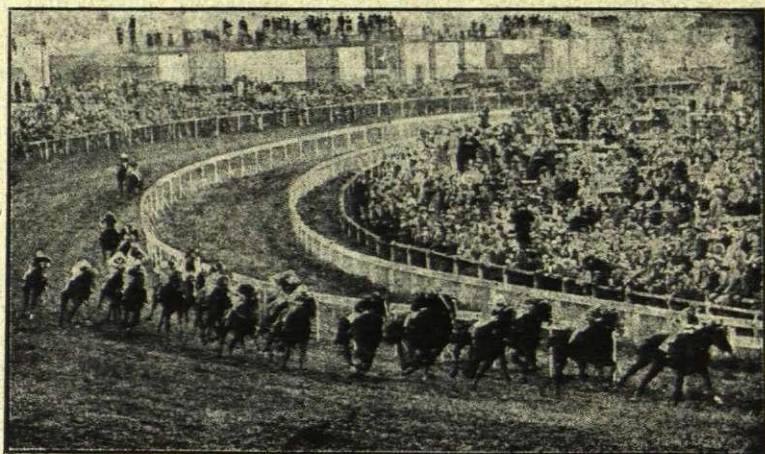
Klasiskās sacikstes.

Pie galvenām sacikstēm, kuņas sarīko jaunzirgu pārbaudēm un dēvē par klasiskām, pieskaita:

1) Derby-Stakes — pastāv no 1780. g., godalga ap £ 10.000 izcina Epsomā maija beigās, vai jūnija sākumā, 3 g. vecām ķēvēm un ērzeļiem uz 2414 m. Šo sacikšu ierosinātājs Earl of Derby. No 1872.—1922. g. izcīņa notika 2437 m garā distancē. Tagad jātnieka svars kā ķēvēm, tā ērzeļiem vienāds — 9 stonas resp. 57¼ kg. Agrāk ērzeļiem 57¼, ķēvēm 55 kg.

2) Oaks Stakes — pastāv no 1779. g., ierosinātājs Earl of Derby, notiek Epsomā, vienīgi 3 g. vecām ķēvēm. Distance 2414 m.

3) St. Leger Stakes — pastāv no 1776. g., ierosinātais tā laika ievērojamākais zirgkapis Leger, godalga ap £ 11.000, notiek Doncaster'ā, septembrī, 3 gadīgām ķevēm un ērzeļiem. Kopš 1826. g. distance 2937 m (1 jūdze 6 furlongi un 132 jardi). Jātnieku svars tagad, kā ķevēm, tā ērzeļiem vienāds. (Agrāk ērzeļiem — $57\frac{1}{4}$, ķevēm — $55\frac{3}{4}$ kg.)

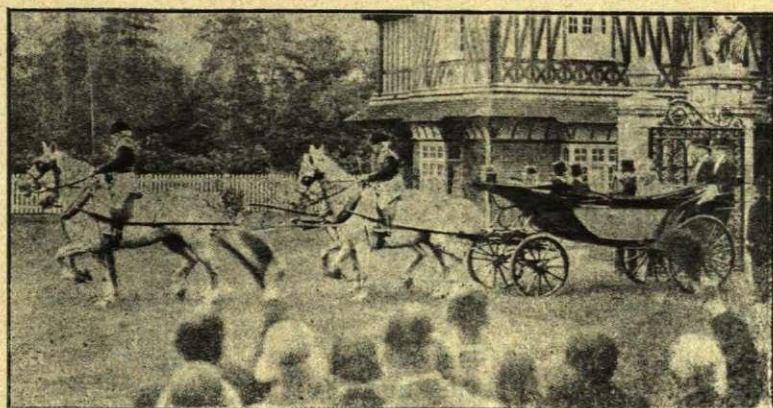
Derbija izciņa Anglijā 1931. gadā uzvar Cameronian.

4) 2000 Guineas Stakes pastāv no 1809. g. Godalga ap £ 10.000, notiek Newmarket'ā maijā, 3 g. vecām ķevēm un ērzeļiem. Distance 1609 m jātnieku svars visiem vienāds — 9 stonas. Agrāk ērzeļiem $52\frac{1}{2}$, ķevēm $50\frac{3}{4}$ kg.

5) 1000 Guinea s Stakes — godalga ap £ 8000, notiek Newmarket'ā, dist. 1 jūdze (resp. 1609 m), 3 g. vecām ķevēm.

Visās klasiskās sacīkstēs zirgus-dalībniekus ar attiecīgu iemaksu jāpieteic jau ķēves lecinašanas gadā, t. i. pirms kumeļa dzimšanas. Pieteikumu ar iemaksu jāatjauno pēc kumeļa dzimšanas. Nākošais pieteikums ar iemaksu — starta naudu 1 g. v. u. t. t., pēdējais pieteikums izdarāms pirms sacīkšu izciņas. Zirgus, kurus šādā kārtībā nepieteic, sacīkstēs nepieļauj.

Derby izciņas dienā 3. jūnijā 1931. g. Anglijas karāļa dzimšanas dienas svinības tika atliktas uz 6. jūniju, lai karālis pēc tradīcijas varētu noskatīties sacensībā. Vai tas citā valstī neizklausītos kā pasaka, ka karālis sacīkšu dēļ atliek savas svinības, bet zirgu sacīkstes savu termiņu negroza?

Anglijas karaļpāris ceļā uz sacīkstēm Askotā 1931. g.

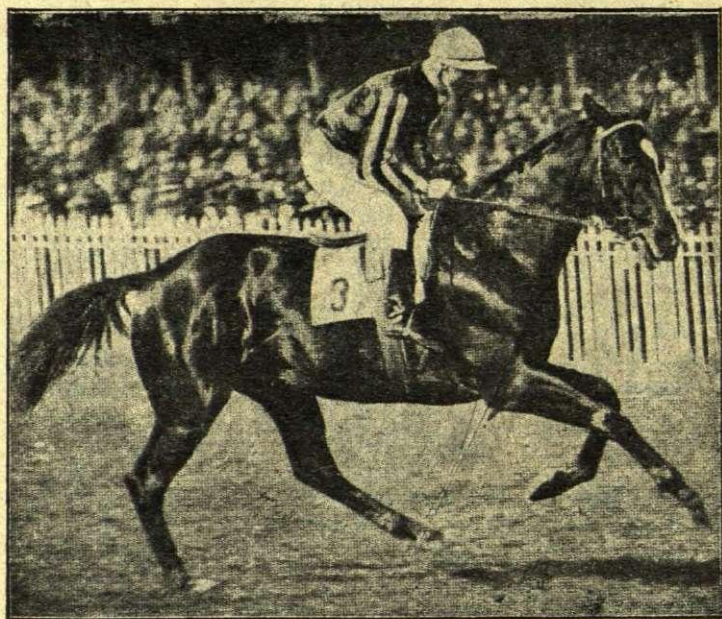
Uzvarētāji.

Derby	2000 Guineas	St. Leger
1860. Thormanby	The Wizard	St. Albans
1861. Kettledrum	Diophantus	Caller Ou
1862. Caractacus 2.45,5	The Marquis **	The Marquis **
1863. Macaroni** 2.50,5	Macaroni **	Lord Clifden
1864. Blair Athol **	General Peel	Blair Athol **
1865. Gladiateur *** dz. Francijā, 2.46	Gladiateur ***	Gladiateur ***
1866. Lord Lyon *** 2.50	Lord Lyon ***	Lord Lyon ***
1867. Hermit	Vauban	Achievement
1868. Blue Gown	{ Moslem	Formosa **
1869. Pretender **	Formosa **	Pero Gemez
1870. Kingcraft	Pretender **	Hawthorden
1871. Favonius	Macgregor	Hannah
1872. Cremorne	Bothwell	Wenlock
1873. Doncaster	Prince Charlie	Marie Stuart
1874. George Frederick	Gang Forward	Apology
	Atlantic	
1875. Galopin	Camballo	Craig Millar
1876. Kisber dz. Ungarijā	Petrarch **	Petrarch **

1877. Silvio **	Chamant · dz. Francijā	Silvio **
1878. Sefton	Pilgrimage	Janette
1879. Sir Bevys	Charibert	Royan d'Or dz. Francijā
1880. Bend Or 2.46	Petronel	Robert the Devil
1881. Iroquois ** dz. Amerikā	Peregrine	Iroquois **
1882. Shotover **	Shotover **	Dutch Oven
1883. St. Blaise	Galliard	Ossian
1884. { St. Gatien { Harvester	Scot Free	Lambkin 3.14
1885. Melton **	Paradox	Melton **
1886. Ormonde ***	Ormonde ***	Ormonde *** 3.21,4
1887. Merry Hampton	Enterprise	Kilwarlin
1888. Ayrshire **	Ayrshire **	Seabreeze
1889. Donovan **	Enthusiast	Donovan **
1890. Sainfoin	Surefoot	Memoir
1891. Common ***	Common ***	Common ***
1892. Sir Hugo	Bona Vista	La Flèche
1893. Isinglass ***	Isinglass ***	Isinglass ***
1894. Ladas **	Ladas **	Throstle
1895. Sir Visto ** 2.43. ² / ₅	Kirkconnel	Sir Visto **
1896. Persimmon ** 2.42	St. Frusquin	Persimmon **
1897. Galtee More *** 2.44	Galtee More *** 1.40,6	Galtee More *** 3.31,2
1898. Jeddah 2.47	Disraeli 1.44,8	Wildfowler 3.13
1899. Flying Fox *** 2.42,8	Flying Fox *** 1.43	Flying Fox *** 3.15,6
1900. Diamond Jubilee *** 2.42	Diamond Jubilee *** 1.41,6	Diamond Jubilee *** 3.09,2
1901. Volodyovski 2.40,8	Handikapper 1.43	Doricles 3.08,4
1902. Ard Patrick 2.42,2	Sceptre ** 1.39	Sceptre ** 3.12,4
1903. Rock Sand *** 2.42,8	Rock Sand *** 1.42	Rock Sand *** 3.09,4
1904. St. Amant ** 2.45,8	St. Amant ** 1.38,8	Pretty Polly 3.05,8

1905. Cicero 2.36,6	Vedas 1.41,2	Challacombe 3.05,4
1906. Spearmint 2.36,8	Gorgos 1.43,8	Troutbeck 3.04,2
1907. Orby 2.44	Slieve Gallion 1.41,8	Wool Winder 3.05,6
1908. Signorinetta, këve 2.39,8	Norman III 1.44,6	Your Majesty 3.06
1909. Minoru ** 2.42,4	Minoru ** 1.37,8	Bayardo 3.08,6
1910. Lemberg 2.35,2	Neil Gow 1.40,4	Swynford 3.04
1911. Sunstar ** 2.36,8	Sunstar ** 1.37,6	Prince Palatine 3.06
1912. Tagalie, këve dz. Francijā, 2.38,8	Sweeper II 1.38,4	Tracery 3.11,8
1913. Aboyeur 2.37,6	Louvois 1.38,8	Night Hawk 3.03,6
1914. Durbar II dz. Francijā, 2.38,4	Kennymore 1.38	Black Jester 3.02,6
1915. Pommern *** 2.32,8	Pommern *** 1.43,4	Pommern *** 2.55,6
1916. Fifinella, këve 2.36,6	Clarissimus 1.39,6	Hurry On 2.59,6
1917. Gay Crusader *** 2.40,6	Gay Crusader *** 1.40,8	Gay Crusader *** 2.59,6
1918. Gainsborough *** 2.33,2	Gainsborough *** 1.44,6	Gainsborough *** 3.04
1919. Grand Parade 2.35,8	The Panter 1.44,4	Keysoe 3.06,8
1920. Spion Kop 2.34,8	Tetratema 1.43,2	Caligula 3.07,4
1921. Humorist 2.35,8	Craig an Eran 1.41,6	Polemarch 3.06,8
1922. Captain Cuttle 2.34,6	St. Louis 1.43,6	Royal Lancer 3.14,2
1923. Papyrus 2.38	Ellangowan 1.37,8	Tranquil 3.05
1924. Sansovino 2.46,6	Diophon 1.39	Salmon-Trout 3.13,2
1925. Manna ** 2.40,6	Manna ** 1.39,4	Solario 3.04,4
1926. Coronach ** 2.47,8	Colorado 1.43,6	Coronach ** 3.01,6
1927. Call Boy 2.34,4	Adam's Apple 1.38,2	Book Law 3.14,4

1928. Felstead 2.34,4	Flamingo 1.38,8	Fairway 3.03
1929. Trigo ** 2.36,4	Mr. Jinks 1.39,8	Trigo ** 3.03,4
1930. 1) Blenheim 2.38,2 no Blandford	1) Diolite 1.42,4 no Diophon	1) Singapore 3.09,2 no Gainsborough
2) Iliad no Swynford	2) Parodine no Grand Parade	2) Parenthesis no Son in Law
3) Diolite no Diophon	3) Silver Flare no Pharos	3) Rustom Pasha no Son in Law
	4) Blenheim	
1931. 1) Camero- nian ** no Pharos	1) Cameronian ** no Pharos	1) Sandwich no Sansovino
2) Orpen no Solario	2) Goyescas dz. Francija no Gainsborough	2) Orpen no Solario
3) Sandwich no Sansovino	3) Orpen no Solario	3) Sir Andrew no Sir Gallahad

3. g. Orwell — 2000 Guineas uzvarētājs 1932. g.
Īpašnieks W. Singer, jātnieks R. Jones.

Golden Hair				Gainsborough			
Tendril		Golden Sun		Rosedrop		Bayardo	
Sweetwater	St. Simon	Golden Lassie	Sundridge	Rosaline	St. Frusquin	Galicia	Bay Ronald
Muscatel	Hampton	Nepenthe	Sierra	Rosalys	Isabel	Isoletta	Black Duchess
	St. Angela	Pioneer	Amphion	Trenton	St. Simon	Galopin	Hampton

Uzvarētājas Oaks sacīkstēs.

1901. g. Cap and Bells II 2.44,4	1921. g. Love in Idleness 2.38,4
1902. g. Sceptre 2.46,6	1922. g. Pogrom 2.36,2
1903. g. Our Lassie 2.44,6	1923. g. Brownhylda 2.37
1904. g. Pretty Polly 2.46,2	1924. g. Straitlace 2.47
1905. g. Cherry Lass 2.38	1925. g. Saucy Sue 2.38,2
1906. g. Keystone II 2.38,6	1926. g. Short Story 2.43,6
1907. g. Glass Doll 2.42	1927. g. Beam 2.34,6
1908. g. Signorinetta 2.42,4	1928. g. Toboggan 2.37,4
1909. g. Perola 2.39,8	1929. g. Pycomequick 2.35,8
1910. g. Rosedrop 2.38,2	1930. g. 1) Rose of England 2.39 no Teddy
1911. g. Cherymoya 2.41,6	2) Wedding Favour no Son in Law
1912. g. Mirska 2.43	3) Micmac no Sansovino
1913. g. Jest 2.37,6	1931. g. 1) Brulette dz. Francijā, 2.39,2 no Bruleur
1914. g. Princess Dorrie 2.38,2	
1915. g. Snow Marten 2.36,2	
1916. g. Fifinella 2.35	
1917. g. Sunny Jane 2.43,4	
1918. g. My Dear 2.34,8	
1919. g. Bayuda 2.37,2	
1920. g. Charlebelle 2.38,2	

Trīskārtīgi kronētie.

Atsevišķi apskatīšu to zirgu izcelšanos no tēva puses, kuņi savā laikā uzvarējuši visās pirmās 3 klasiskās sacīkstēs (Oaks neskaitot, jo tur var piedalīties tikai ķēves).

Gladiateur	dz. 1862.	no	Monarque	no skat. agr.
Lord Lyon	„ 1863.	„	Stockwell	„ „ „
Ormonde	„ 1883.	„	Bend Or	„ „ „
Common	„ 1888.	„	Isonomy	„ „ „
Isinglass	„ 1890.	„	„	„ „ „
Galtee More	„ 1894.	„	Kendal	„ „ „
Flying Fox	„ 1896.	„	Orme	„ „ „
Diamond Jubilee	„ 1897.	„	St. Simon	„ „ „
Rock Sand	„ 1900.	„	Sainfoin	„ „ „
Pommern	„ 1912.	„	Polymelus	„ „ „
Gay Crusader	„ 1914.	„	Bayardo	„ „ „
Gainsborough	„ 1915.	„	Bayardo	„ „ „

Kā redzam, visi minētie uzvarētāji pieder pie Eclipse cilts. Raksturīgi, ka visi uzvarētāji ir ērzeli. Domā, ka ķēves 3 gadu vecumā, salīdzinot ar ērzeli, vēl nav pilnīgi nobriedušas.

Tagad apskatīsim to zirgu ciltsrakstus no tēva puses, kas savā laikā uzvarējuši divas no trim klasiskām sacīkstēm.

The Marquis	dz. 1859.	no	Stockwell
Macaroni	„ 1860.	„	Sweetmeat
Blair Athol	„ 1861.	„	Stockwell
Formosa	„ 1865.	„	Buccaneer
Pretender	„ 1866.	„	Adventurer
Petrarch	„ 1873.	„	Lord Clifden
Silvio	„ 1874.	„	Blair Athol
Iroquois	„ 1878.	„	Leamington,
dz. Amerikā.			kurš lecināšanas laikā bijis 25 g. vecs
Shotover	„ 1879.	„	Hermit
Melton	„ 1882.	„	Master Kildare
Ayrshire	„ 1885.	„	Hampton
Donovan	„ 1886.	„	Galopin
Ladas	„ 1891.	„	Hampton
Sir Visto	„ 1892.	„	Barcaldine
Persimmon	„ 1893.	„	St. Simon
Sceptre	„ 1899.	„	Persimmon
St. Amant	„ 1901.	„	St. Frusquin
Minoru	„ 1906.	„	Cyllene
Sunstar	„ 1908.	„	Sundridge
Manna	„ 1922.	„	Phalaris
Coronach	„ 1923.	„	Hurry On
Trigo	„ 1926.	„	Blandford
Cameronian	„ 1928.	„	Pharos

No minētiem uzvarētājiem Macaroni (ērzelis) un Formosa (ķēve) pieder pie Heroda cilts, Sir Visto pie Matchem, bet visi pārējie pie Eclipse cilts. Macaroni meitas ar Bend Or devušas

labus sacikšu zirgus: Kendal, Ormonde, Martagon, Bona Vista u. c.

Labākos sasniegumus Derby sacikstēs uz 2437 m uzrādījuši:

1915. g. Pommern (skrējis Newmarket'ā)	2 m 32 ⁴ / ₅ sek.
1918. g. Gainsborough (skrējis Newmarket'ā)	2 m 33 ¹ / ₅ sek.
1910. g. Lemberg (skrējis Epsomā)	2 m 35 ¹ / ₅ sek.

turpretim sliktākais:

1898. g. Jeddah (skrējis Epsomā)	2 m 47 sek.
----------------------------------	-------------

Kopš 1922. g. distance Derby sacikstēs par 29 jardiem samazināta un tagad ir 2414 m, kurus 2 m 34²/₅ sek. veikuši: Call Boy 1927. g. un Felstead 1928. g., turpretim sliktāko laiku 2 m 47⁴/₅ sek. Coronach 1926. g.

Labākos sasniegumus The Oaks sacikstēs 3 gadi vecām ķevēm uz 2414 m uzrādījusi Epsomā 1927. g. Beam — 2 m 34³/₅ sek.

1000 Guineas sacikstēs Newmarket'ā uz 1609 m ātrākā Kresta Run 1 m. 38 sek. 1927. g., nākošā labākā Atmah — 1 m. 38²/₅ sek. 1911. g.

2000 Guineas sacikstēs Newmarket'ā uz 1609 mtr. uzrādītie labākie sasniegumi:

1911. g. Sunstar	1 m. 37 ³ / ₅ sek.
1909. g. Minoru	1 m. 37 ⁴ / ₅ sek.
1923. g. Ellangowan	1 m. 37 ⁴ / ₅ sek.

turpretim sliktākais:

1918. g. Gainsborough	1 m. 44 ³ / ₅ sek.
-----------------------	--

The St. Leger sacikstēs uz 2937 mtr labākos laikus uzrādījuši:

1915. g. Newmarket'ā	Pommern	2.55 ³ / ₅
1916. g. „	Hurry On	2.59 ³ / ₅
1917. g. „	Gay Crusader	2.59 ³ / ₅
1926. g. Doncaster'ā	Coronach	3.01 ³ / ₅
1914. g. „	Black Jester	3.02 ³ / ₅
1928. g. „	Fairway	3.03 .
1929. g. „	Trigo	3.03 ² / ₅

turpretim sliktākos laikus uzrādījuši:

1897. g. Doncaster'ā	Galtee More	3.31 ¹ / ₅
1899. g. „	Flying Fox	3.15 ³ / ₅
1927. g. „	Book Law	3.14 ² / ₅

Sacikstēs ātrumu iespaido vispirms distances garums, ceļa stāvoklis — salijis, vai smilšains, līdzens, vai ar uzkalniem, taisnāks, vai likumaināks un īsāki, vai lēzenāki pagriezieni, lielāks jeb mazāks jātnieka svars. Arī atsevišķu zirgu īpatnības — ass ātrums, vai liela izturība iespaido jātnieku ievērot attie-

cīgu taktiku — jāt uz izturību, vai gaidīt uz finišu. Piem. Coronach 1926. g. St. Leger sacīkstēs uzrādījis ātrāko laiku, kāds jeb kad reģistrēts Doncaster'ā, turpretim tāni pašā gadā Derby sacīkstēs uzrāda pavisam sliktu laiku.

Zirgus jāšanas sacīkstēs nevērtē pēc rekorda ātruma, kā tas pieņemts rikšošanas sacīkstēs, bet pēc iegūto godalgu apmēriem.

Ja salīdzinām sacīkstēs uzrādīto ātrumu no 19. g. s. (ap 1860. g.) ar vēlāko laikmetu, tad redzam, ka jaunākā laikā sasniegts lielāks ātrums, kas izskaidrojams ar jātnieku svara samazināšanu un uzsēdes pārveidošanu. Tā sauktā amerikāņu uzsēde (ar īsiem kāpšļiem un jātnieka svara pārvietošanu no zirga muguras uz pleciem) veicina lielāka ātruma sasniegšanu. Jāsaka, ka tagadējā laikā angļu pilnasiņu zirgu audzēšana un izmantošana sacīkstēs nav uzskatāma kā sporta veicināšana, bet gan kā arods, no kuŗa pūlas eksistēt zirgu audzētāji, sacīkšu zirgu īpašnieki, treneri, žokeji un liels skaits (vairāki miljoni) ļaužu, kuŗu darbs saistīts ar zirgu sacīkstēm. Tagadējās aroda sacīkstēs starp jātniekiem galvenās sacensībās tikai retos gadījumos redzam zirgu īpašniekus, un tad arī tikai vienīgi auļošanā pār žogiem, kur jātnieka svars lielāks kā gludaуļošanā. Tagad pastāv speciāla arodjātnieku šķīŗa, kuŗa sastādās no personām ar mazu svaru. Pat pusaudžu zēnus, viņu vieglā svara dēļ, izmanto kā jātniekus. Varbūt, ka tagadējais svors būtu vēl pamazināts, ja novērojumi nerādītu, ka vieglā auguma zēniem trūkst spēka un piedzīvojumu pilnīgai zirga spēju izmantošanai sacensībā ar pieaugušiem. Vieglais svors neveicina tādu zirgu izveidošanos, kādus, kā vaisliniekus izrauga siltasiņu šķīŗnes uzlabošanai, bet par to arī sacīkšu rīkotāji un zirgu audzētāji neskumst, jo visaugstāko cenu iegūst par zirgiem (pat neatkarīgi no viņu eksterjera), kuŗus cerība izdevīgi izmantot aroda sacīkstēs. Turpretim tos zirgus, kuŗus neizrauga pēc ātruma rezultātiem, bet eksterjera, kā vaisliniekus šķīŗnes uzlabošanai, pārdod par daudz zemāku cenu. Kur izmantošana mazāk ienesīga, tur arī zirgu cena zemāka.

Pat daudzas ievērojamas asinslīnijas, kuŗas dod izturīgus zirgus garās distancēs, kādi pēc ievērojamo hipologu domām vairāk piemēroti kā siltasiņu šķīŗnes vaislinieki, Anglijā mazinājas, jo šo zirgu audzēšana hipodroma vajadzībām mazāk ienesīga.

Galvenās sacīkstes un uzvarētāji.

Eclipse Stakes — godalga 1930. g. £ 10.528, notiek Sandown'ā jūlijā, 3 un 4 gadīgiem zirgiem dist. 1 jūdze 2 furlongi, resp. 2011 m.

Uzvarētāji:

1914. g. 3 g. v. Hapsburg
 No 1915.—18. g. nav izcītāta.
 1919. „ 3 „ „ Buchan
 1920. „ 4 „ „ Buchan
 1921. „ 3 „ „ Craig an Eran
 1922. „ 4 „ „ Golden Myth
 1923. „ 3 „ „ Saltash
 1924. „ 3 „ „ Polyphontes
 1925. „ 4 „ „ Polyphontes
 1926. „ 3 „ „ Coronach
 1927. „ 4 „ „ Colorado
 1928. „ 3 „ „ Fairway
 1929. „ 4 „ „ Royal Minstrel
 no Tetra.ema, iegūts pirms

šis sacikstes no amerikā-
 ņa John Hay Whitney, par
 £ 15.000, vēlāk aizvests kā
 vaislinieks uz Amēriku.

II v. Fairway no Phalaris.

1930. g. 3 g. v. Rustom Pasha
 no Son in Law — Cos.

II v. 3 g. v. Lovelace
 dz. Francijā no La Farina — Straitlace.

III v. 4 g. v. Walter
 Gay, no Captain Cuttle
 — William's Pride.

Jockey Club godalga ap £ 5.000 izcīna notiek oktobri
 Newmarket'a ,dist. 1 angļu jūdze un 6 furlongi, resp. 2815 m.

Uzvarētāji:

1918. g. 3 g. v. Prince Chimay
 1919. g. nav izcīnīts.
 1920. g. 3 g. v. Torelore
 1921. „ 3 „ „ Milenko
 1922. „ 3 „ „ Lady Juror
 1923. „ 3 „ „ Inkerman
 1924. „ 4 „ „ Teresina
 1925. „ 3 „ „ Tatra
 1926. „ 4 „ „ Foxlaw
 Pirmais Solario diskvalif.

1927. g. 3 g. v. Book Law

1928. „ 3 „ „ Toboggan

1929. „ 4 „ „ Cyclonic

1930. „ 3 „ „ Pyramid
 no Papyrus — Trestle.

II v. 4 g. v. Le Voleur
 no Gainsborough — Vo-
 leuse.

III v. 4 g. v. Bara, no
 Ramus — Zariba.

Gold Cup godalga 1930. g. £ 4.490, izcīna notiek Askot'a,
 jūnijā, 4 g. un vec. zirgiem, distance 2 jūdzes 4 furlongi, resp.
 4026 m.

Uzvarētāji:

1910. g. 4 g. v. Bayardo
 1911. „ 4 „ „ Willonyx
 1912. „ 4 „ „ Prince Palatine
 1913. „ 5 „ „ Prince Palatine
 1914. „ 5 „ „ Aleppo
 1915.—18. g. nav izcīnīta.
 1919. g. 5 g. v. By Jingo
 1920. „ 4 „ „ Tangiers
 Buchan pirmais, bet dis-
 kvalificēts.
 1921. „ 4 „ „ Periosteum

1922. „ 4 „ „ Golden Myth

1923. „ 7 „ „ Happy Man

1924. „ 4 „ „ Massine

1925. „ 4 „ „ Santorb

1926. „ 4 „ „ Solario

1927. „ 5 „ „ Foxlaw

1928. „ 5 „ „ Invershin

1929. „ 6 „ „ Invershin

1930. „ 4 „ „ Bosworth
 no Son in Law — Sere-
 nissima.

II v. 4 g. v. Hotweed, dz.
Francijā no Bruleur —
Seaweed.

III v. 4 g. v. Bastard
no Spion Kop—Valescure.
1931. g. 5 g. v. Trimdon no Son

in Law — Trimestral.

II v. Singapore
no Gainsborough — Tet-
rabbazia.

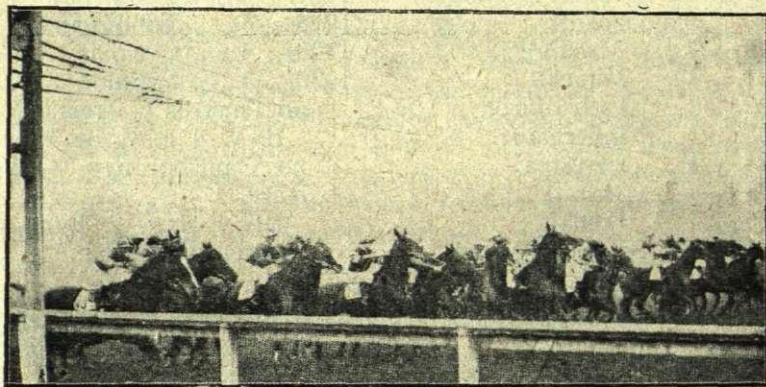
III v. Simon Leab.

Imperial Produce Stakes godalga 1930. g. £ 4.935, izcīņa
notiek oktobrī, Kempton'ā, dist. 1200 m 2-gadīgiem zirgiem.

Uzvarētāji:

1919. g. Tetratema
1920. „ Pompadour
1921. „ Lord of Burghley
1922. „ Cos
1923. „ Arcade
1924. „ Picaroon
1925. „ Tolgus
1926. „ Cresta Run
1927. „ Buland

1928. „ Arabella
1929. „ Roral
1930. „ Doktor Dolittle no
Abbots Trace — Sundrilla
II v. Jacopo, no Sanso-
vino — Black Ray
III v. Leopard, no Te-
tratema — Double Pass

Paceļoties starta žogam (pie staba pa kreisi), dalībnieki uzsāk sacensību

Godalgu summas mainās atkarībā no dalībnieku skaita, ku-
riem jāmaksā starta naudas, kuŗas tiek pieskaitītas godalgām.

No visām sacīkstēm Anglijā vislabāk tiek godalgotas sacīk-
stes gludaļošanā 2 un 3 g. zirgiem, pie tam uz samērā īsām
distancēm. Šiem ievēdumiem ir sekošs pamats. Anglijā, kā anġļu
pilnasiņu dzimtenē, iekārotā tirgus labā rūpējās uzturēt šīs šķir-
nes audzēšanu pēc iespējas plašās robežās. Gludskriešanas sa-
cīkstes neprasa no zirga tik lielu izturību, kā arī vispusību,

kādu prasa auļošana pār šķēršļiem. Zirgus 2 un 3 gadu vecumā audzētājiem izmantot ir izdevīgāk un ienesīgāk; labākie īpatņi drīzāk atmaksājas, atrod ātrāk pircējus un derīgie vispāri drīzāk atgriežas audzētavās. Zirgus, kas neattaisno uz viņiem liktās cerības, jau agrā jaunībā izstumj no sacīkšu laukuma. No pēdējiem labākie (ar piemērotu eksterjeru) nokļūst kā vaislinieki siltasiņu šķirnes uzlabošanai, pārējie atrod izmantošanu sacīkstēs valstīs un pilsētās, kur pilnasiņu zirgu sastāvs mazvērtīgāks. Atlikumu vienkārši nolieto, visbiežāk vispārējām jāšanas vajadzībām.

Francijā, kā vēlāk redzēsim, noteikumi par pilnasiņu zirgu izmantošanu, ievērojami atšķiras. Ģaŗo distanču skaits procentuāli lielāks kā Anglijā, tāpat auļošana pār šķēršļiem. 2 gadīgo zirgu izmantošanas iespējamība mazāka kā Anglijā. Zirgkopības autoritātes uzskata, no valsts zirgkopības redzes viedokļa, Francijas paraugu par vēlāmāku.

Pēc W. Sulzbergera statistikas redzam minēto dažādību:

Distance	Sacīkšu skaits %		
	Angl.	Franc.	Vāc.
1000 m	17	2,7	3
1200 m	11,4	3	9,5
1400 m	6	2,7	23
1600 m	23,2	12,9	23
1800 m	3,2	8,1	13,5
2000 m	11,5	20,4	13,5
2200 m	3	22,1	4
2400 m	14,6	13,8	7
2600 m	2,5	4	1,5
2800 m	1,6	2,5	1,2
3000 m	0,7	2,9	0,6
3200 m	3,5	1,6	0,2
3400—4200 m	1,8	—	—
3400—6200 m	—	3,3	—

Pēc W. Sulzbergera ziņām visās gludskriešanu sacīkstēs:

	Ang.	Franc.	Vāc.
	%	%	%
Īsās distancēs, t. i. līdz 1300 m	34,4	8,4	35,5
Vidējās distancēs līdz 2000 m	26,4	21,0	36,5
Ģaŗās distancēs no 2000 m	39,2	70,6	28,0

1926. g. no visām sacīkstēm Anglijā 2 gadus veciem zirgiem 30%, Francijā 22%, Vācijā tikai 17%, jo tur 2-gadīgie zirgi, aiz klimatiskiem apstākļiem, savā attīstībā aizkavējas.

Labākie angļu pilnasiņu vaislinieki Anglijā.

1930. g. 1929. g. 1928. g.

Son in Law, dz. 1911. g. (no Dark Ronald, no Bay Ronald, no Hampton) pēcteči ieguvuši	£ 44.411	27.481	22.836
Tetratema, dz. 1917. g. (no The Tetrarch, no Roi Herod) pēcteči ieguv. „	38.303	51.397	36.908
Gainsborough, dz. 1915. g. (no Bayardo, no Bay Ronald, no Hampton) pēcteči ieguvuši	„ 37.384	16.188	22.128
Phalaris, dz. 1913. g. (no Polymelus, no Cyllene... Bend Or) pēcteči ieguvuši	„ 34.492	24.563	46.393
Grand Parade, dz. 1916. g. (no Orby, no Orme... Bend Or) pēct. ieguv. „	15.466	10.759	16.641
Beresford, dz. 1921. g. (no Friar Marcus, no Cicero... Bend Or) pēcteči ieguvuši	„ 14.896	4.058	—
Abbots Trace, dz. 1917. g. (no Tracery, no Rock Sand... Stockwell) pēcteči ieguvuši	„ 13.308	17.558	25.030
Papyrus, dz. 1920. g. (no Tracery... Stockwell) pēcteči ieguvuši	„ 13.229	10.151	1.497
Diophon, dz. 1921. g. (no Grand Parade... Bend Or) pēcteči ieguvuši .	„ 13.217	6.689	—
Pommern, dz. 1912. g. (no Polymelus... Bend Or) pēcteči ieguvuši . .	„ 12.724	4.841	11.786
Teddy, dz. 1913. g. (no Ajax, no Flying Fox... Bend Or) pēct. ieguvuši „	12.704	1.460	850
Buchan, dz. 1916. g. (no Sunstar, no Sundridge... Vedette) pēct. ieguv. „	12.676	12.331	16.632
Blandford*), dz. 1919. g. (no Swynford... Sterling) pēcteči ieguvuši . . .	„ 12.110	38.168	4.352
Captain Cuttle, dz. 1919. g. (no Hurry On... West Australian) pēct. ieg. „	11.999	1.944	11.700
Friar Marcus, dz. 1912. g. (no Cicero... Bend Or) pēcteči ieguvuši . . .	„ 11.620	13.766	8.730
1930. g. tālāk seko Spion Cop, dz. 1917. g. no Spearmint (£ 8.580), Hurry On, dz. 1913. g. no Marcovil (£ 8.572), Prince Galahad, dz. 1917. g. no Prince Palatine (£ 8.560), Buen Ojo, dz. 1916. g. no Chili jeb Craganour (£ 8.516), Gay Crusader, dz. 1914. g. no Bayardo (£ 8.310), Sansovino, dz. 1921. g. no Swynford (£ 7.682), Stradford no Swynford (£ 7.604), Pomme de Terre, dz. 1916. g. no Polymelus (£ 6.978).			

*) Iegūts kā 1 g. kumelš ntrupē par £ 730.

Anglijā 1929. g. reģistrēti 379 angļu pilnasiņu vaislas ērzeļi un 6000 kumeļu mātes.

2000 guineas uzv. TETRATEMA 1917. sirms

Scotch Gift				The Tetrarch sirms			
Maund		Symington		Vahren		Roi Hérode sirms	
Janthie	Tarporley	Siphonia	Ayrshire	Castania	Bona Vista	Roxelane	Le Samaritain sirms
Devonshire Lass	The Miser	St. Simon	Atalanta	Rose Garden	Vista	Rose of York	Le Sancy sirms
	Ruth	Palmflower	Hampton	Hagioscope	Bend Or	War Dance	Clementina

Galvenās asinslīnijas.

Sagrupējot pirmos 15 vaisliniekus pēc pirmciltīm, pie Matchem, resp. Godolphin Arabian, pieder viens: Captain Cuttle; pie Heroda, resp. Byerly Turk — viens: Tetratema; pie Eclipse, resp. Darley Arabian — pārējie 13. Pētot pēdējās ciltis atsevišķās dzimtas un asins līnijas, pirmā vietā izvirzās Stockwell, dz. 1849. g. — Doncaster, dz. 1870. — Bend Or, dz. 1877. g., kuŗu līnijai pieder septiņi vaislinieki: Phalaris, Grand Parade, Beresford, Diophon, Pommern, Teddy un Friar Marcus. Otrā vietā: a) Stockwell, dz. 1849. — St. Alban, dz. 1857. — Springfield dz. 1873. ar diviem vaisliniekiem: Abbots Trace un Papyrus; b) Lord Clifden, dz. 1860. — Hampton, dz. 1872. ar diviem vaisliniekiem: Son in Law un Gainsborough. Nākošās vietas: Vedette, dz. 1854. — Speculum, dz. 1865. ar vienu vaislinieku Buchan; Sterling, dz. 1868. — Isonomy, dz. 1875. ar vienu vaisln. Swynford.

Raksturīgi, ka St. Simon līnija, kuŗa savā laikā bija domnējoša, tagad Anglijā savu vadošo lomu zaudējusi.

Anglijā 1927. g. sacikšu sarakstos atrodam 64 vaislas ērzeļus, kuŗu bērni minētā gadā ieguvuši vairāk kā 3.000 mārciņas. Sagrupējot minētos ērzeļus pēc asins līnijām, dabūjam sekošu pārskatu:

I. Stockwell linija ar Bend Or atzarojumu uzrāda 23
ērzelus:

Phalaris	£ 39.430	Pomme de Terre	£ 4.387
Pommern	„ 21.962	Teddy	„ 4.346
Grand Parade	„ 17.312	Glanmerin	„ 4.250
Friar Marcus	„ 12.466	Orpheus	„ 3.931
Silvern	„ 8.038	Poltava	„ 3.825
Lemonora	„ 6.912	Cylgad	„ 3.233
Bachelors Double	„ 6.553	Invincible	„ 3.211
Tredennis	„ 6.456	Bridge of Earn	„ 3.183
Volta	„ 6.269	Lemberg	„ 3.076
Flying Orb	„ 5.128	The Boss	„ 3.048
Argosy	„ 4.918	Kwang Su	„ 3.020
Black Jester	„ 4.711	Kopā	£ 179.665

I-a Stockwell—Springfield linija uzrāda 7:

Abbots Trace	£ 21.333	Rocksavage	£ 4.396
Flamboyant	„ 7.810	Tamar	„ 4.029
Rock Flint	„ 5.373	Tracery	„ 3.951
Rochester	„ 4.701	Kopā	£ 51.593

II. Vedette—Speculum linija uzrāda 9:

Buchan	£ 45.918	Somme Kiss	£ 4.331
Gallop Light	„ 20.174	Sundrian	„ 3.843
Sunstar	„ 9.419	Sir Berkeley	„ 3.758
Golden Sun	„ 8.865	Sonning	„ 3.753
Argos	„ 5.801	Happy Warrior	„ 3.402
Sky Rocket	„ 4.477	Kopā	£ 113.741

II-a. Vedette—Galopin linija uzrāda 6:

Prince Galahad	£ 15.502	Othello	£ 3.807
Planet	„ 4.385	Saint Just	„ 3.717
Lomond	„ 4.044	Prospector	„ 3.252
Kopā		£ 34.707	

III. Hampton—Bay Ronald linija uzrāda 5:

Gainsborough	£ 22.390	Dark Legend	£ 5.980
Gay Crusader	„ 16.368	The Winter King	„ 3.655
Son in Law	„ 14.946	Kopā	£ 63.339

IV. West Australian linija uzrāda 2:

Hurry On	£ 41.905	Captain Cuttle	£ 3.526
Kopā		£ 45.431	

V. Thormanby linija uzrāda 5:

Roi Herode	£ 9.749	Herodote	£ 5.298
Stefan the Great	„ 9.492	Grey Fox II	„ 3.689
Tetratema	„ 6.482	Kopā	£ 34.710

VI. Sterling—Isonomy līnija uzrāda 5:

Hainault	£ 7.018	Blandford	£ 5.088
Swynford	„ 5.797	Black Gauntlet	„ 3.339
White Eagle	„ 5.193	Kopā	£ 26.435

VII. Musket līnija uzrāda 1:

Spion Kop	£ 5.287
-----------	---------

VIII. Consul līnija uzrāda 1:

Sardanapale	£ 3.075
-------------	---------

Citu līniju vaislinieki starp pirmiem 64 nav 1927. g. Anglijā atrodamī.

Bend Or 1877. no Doncaster 1870. no Stockwell

Ormonde 1883	Orme 1889	Orby 1904	Flying Orb 1911		
			Orpheus 1917		
			Glanmerin 1916		
			Grand Parade 1916		
			The Boss 1910		
Kendal 1883	Tredennis 1898	Flying Fox 1896	Ajax 1901	Teddy 1913	
Laveno 1892	Valens 1906	Bachelors Double 1906	Argosy 1914		
		Volta 1912			
		Cicero 1902	Kwang Su 1913		
			Friar Markus 1912		
			Pomme de Terre 1916		
			Invincible 1914		
			Silvern 1917		
Bona Vista 1889	Cyllene 1895	Polymelus 1902	Phalaris 1913	Pharos 1920	
			Pommern 1912		
			Poltava 1917		
			Black Jester 1911		
		Lemberg 1907	Lemonora 1918		
		Cylgad 1909			
		Brigde of Earn 1906			

Stockwell 1849	St. Albans 1857	Springfield 1873	Sainfoin 1887	Rock Sand 1900	Rochester 1907 Tracery 1909 Rock Flint 1910 Rocksavage 1915	Tamar 1919 Abbots Trace 1917 Flamboyant 1918
Vedette 1854	Speculum 1865	Rosebery 1872	Amphion 1886	Sundridge 1898	Sunder 1907 Happy Warrior 1911 Sunstar 1908 Argos 1913 Golden Sun 1910	Syndrian 1915 Sonning 1915 Galloper Light 1916 Sir Berkeley 1915 Somme Kiss 1915 Buchan 1916 Sky Rocket 1915
		St. Simon 1881	Desmond 1896	Othello 1908 Lomond 1909		
	Galopin 1872	Pioneer 1886	Persimmon 1893	Prince Palatine 1908	Prince Galahad 1917	
			St. Frusquin 1893	Planet 1914 Saint Just 1907		
Lord Clifden 1860	Hampton 1872	Bay Ronald 1893	Prospector 1905	Dark Ronald 1905	Dark Legend 1914 Son in Law 1911 Gainsborough 1915 Gay Crusader 1914	The Winter King 1918 Solario 1922
				Bayardo 1906		
West Australian	Solon 1861	Barcaldine 1878	Marco 1892	Marcovil 1903	Hurry On 1913	Captain Cuttle 1919

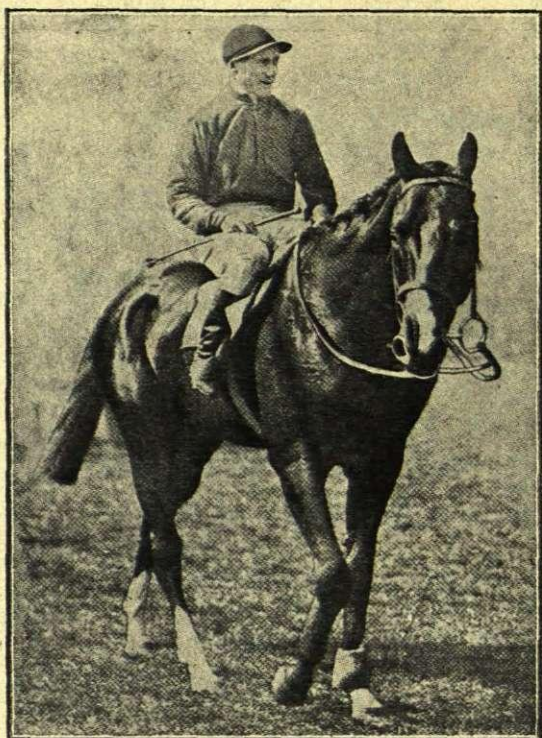
Atlantic 1871	Le Sancy 1884	Le Samaritain 1895	{ Roi Herode 1904 Grey Fox II 1915	{ The Tetrarch 1911 Herodote 1918	{ Tetratema 1917 Stefan the Great 1916
Sterling 1868	Isonomy 1875	{ Gallinule 1884 Isinglass 1890	White Eagle 1905 John o' Gaunt 1901	{ Swynford 1907 Black Gauntlet 1917	{ Sansovino 1921 Blandford 1919 Hainault 1914
Toxophilite 1865	Musket 1867	Carbine 1885	Spearmint 1903	Spion Kop 1917	
Consul 1866	Fripon 1883	Le Pompon 1891	Prestige 1903	Sardanapale 1911	

Labākie vaislinieki Anglijā 1931. g.:

Pharos, dz. 1920. g. no Phalaris un Sca-		
pa Flow	ieguvis £	43.922
Gainsborough, dz. 1915. g. no Bayardo un		
Rosedrop	„ „	34.336
Solario, dz. 1922. g. no Gainsborough un		
Sun Worship	„ „	26.865
Son in Law, dz. 1911. g. no Dark Ro-		
nald un Mother in Law	„ „	25.281
Sansovino, dz. 1921. g. no Swynford. . . .	„ „	23.403
Tetratema, dz. 1917. g. no The Tetrarch .	„ „	20.472
Phalaris, dz. 1913. g. no Polymelus . . .	„ „	19.913
Bruleur, dz. 1910. g. no Chouberski . . .	„ „	15.907
Papyrus, dz. 1920. g. no Tracery	„ „	14.865
Grand Parade, dz. 1916. g. no Orby . . .	„ „	14.147

Ērzeļi, kuŗi devuŗi labas vaislas mātes, kuŗu bērni 1930. g. ieguvuŗi:

Sunstar no Sundridge	£ 31.686
The Tetrarch no Roi Herode	„ 30.875
Chaucer no St. Simon	„ 21.017
Swynford no John o Gaunt	„ 18.122
Charles o Malley no Desmond	„ 17.578
White Eagle no Gallinule	„ 17.421
Lemberg no Cyllene	„ 16.926
Flying Orb no Orby	„ 16.275
Orby no Orme	„ 16.065
William the Third no St. Simon	„ 15.834

Eclipse Stakes uzvarētājs 1930. g. 3 g. Rustom Pasha
(ar ļoti skaistu un masīvu eksterjeru) no Son in Law.

Aga Khan labākie zirgi 1930. g.: derbists Blenheim un Rustom Pasha. Pēdējam gan nav laimējies būt uzvarētājam nevienā no klasiskām sacīkstēm, toties ieguvis 1930. g. vislielāko godalgu summu, kas raksturo šī zirga lielo izturību.

Galveno uzvarētāju īpašnieki.

	1930. g. *)	1929. g.	1928. g.
Aga Khan	£ 46.792	39.886	20.170
Lord Glanely	„ 40.273	9.383	14.300
Lord Derby	„ 38.510	34.496	63.919
Singer	„ 16.151	5.197	10.667
Lord Ellesmere	„ 15.630	3.643	14.078
Lord Woolavington	„ 15.400	18.374	1.870
Charles Hyde	„ 14.929	6.597	4.575
Pulkv.-ltņ. Loder	„ 14.061	—	12.584
Abe Bailey	„ 13.018	7.364	9.752
Majors Mc Galmont	„ 12.453	25.490	11.058

Augstāko cenu ieguvuši savā laikā sekošie zirgi:

Tracery	56.000 mārc.	pārdots	1920. g.	Argentīnai
Flying Fox	39.375 „	„		Francijai
Cyllene	30.000 guineas	„		Argentīnai
Ormonde	30.000 „	„	1888. g.	Argentīnai
Diamond Jubilee	25.000 „	„		Argentīnai
Rock Sand	25.000 „	„	1906. g.	Amērikai
Ard Patrick	20.000 „	„		Vācijai
Galtee More	20.000 „	„		Krievijai

Minētās cenas uzrādītas izcilus zirgiem, kādi sastopami tikai nelielā skaitā. Lielais vairums angļu pilnasiņu zirgu, sevišķi tie, kuriem nav izredzes gūt darbu un peļņu sacīkstēs, kā arī kļūdaina eksterjera jeb sikas būves dēļ nepiemēroti kā siltasiņu vaislinieki, tiek pārdoti par smieklīgi lētām cenām. Rudens ūtrupēs Anglijā, Francijā, Vācijā u. c. sacīkstēm un vaislai mazvērtīgos angļu pilnasiņus var iegūt sākot no 3—400 latiem, kas liecina, ka ne katra angļu pilnasiņu zirgu audzētāja izdevumi atmaksājas.

Kumeļu ūtrupē Newmarket'a

1928. g. pie 838 pārdotiem zirgiem caurmēra cena	570 guineas
1929. „ „ 802 „ „ „ „	398 „
1930. „ „ 777 „ „ „ „	300 „

Lielāko godalgu summu Anglijā ieguvuši:

Donovan dz. 1886. g. no Galopin 2 gados	55.154 mārc.
Ishglass 1890. g. „ Isonomy	57.455 „

Anglijā no 1789. g. pastāv derību spēles — būkmēkeru kantori, bet no 1929. g. ieviests arī totalizators.

1929. g. pavasarī Anglijas valdība ar Baldvinu priekšgalā ieveda 2% sacīkšu derību nodokli par labu valstij. Pret šo

*) Iegūtās godalgas līdz 22. novembrim.

nodokli protestēja liberālu un strādnieku partijas, kādēļ to kā nesaskanošu ar zirgaudzētāju interesēm atcēla.

Steeple-chase.

Pēc sacīkstēm gludaulošanā Anglijā ārkārtīgi populāri tā sauktie steeple-chase, t. i. aulošana pār dažādiem kavēkļiem, starp kuriem ir arī grāvji, atšķirībā no aulošanas pār žogiem, kur grāvji neietilpst. Sacīkstes rikšotāju zirgiem Anglijā no zirgkopības redzes stāvokļa netiek atbalstītas, un ir pavisam nenozīmīgas. Rikšotāju zirgu izmantošana praktiskā dzīvē nevērtīga. Pilsetās uz asfaltētiem ceļiem zirgi atrā gaitā slid; vieglos izbraucamos pajūgos, kuņķos lietoja rikšotājus, pilsetās atvieto automobiļi. Rikšotājs, kā vaislinieks, valsts zirgkopībai nav piemērots. Angļu rikšotāja — vieglā pajūga zirga „Hackney“ audzēšana pēdējos 10 gados stipri samazinājusies. 1920. gadā Anglijā bija 243 Hackney šķirnes vaislas ērzeļi, bet 1930. gada tikai 32. (Sk. St. Georg Nr. 25 no 1930. g.).

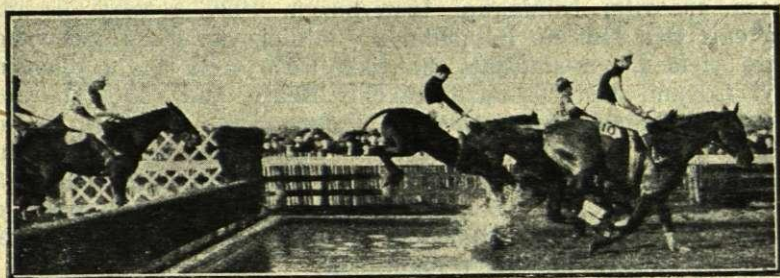
Galvenā sacensība aulošanā pār kavēkļiem pastāv no 1836. gada uz 7250 m tiek izcīnīta Liverpoolē, zem nosaukuma Grand National Steeple-chase. Minētā sacensība uzrāda 30 dabīgus šķēršļus apmēram uz katriem 240 m vienu. Zemākie žogi — 140 cm, augstākie — 170 cm. Atsevišķi šķēršļi ar dabīgiem grāvjiem uzrāda līdz 5 m platumu.

Grand National Steeple-chase uzvarētāji:

1914.	Sunloch	9 m. 58,8 sek.
1915.	Ally Sloper	9 „ 47,8 „
1916.	Vermouth	10 „ 22 „
1917.	Ballymacad	10 „ 12,6 „
1918.	Poethlyn	9 „ 50,4 „
1919.	Poethlyn	10 „ 08,6 „
1920.	Troytown	10 „ 20,4 „
1921.	Shaun Spada	10 „ 26 „
1922.	Music Hall	9 „ 55,8 „
1923.	Sergeant Morphy	9 „ 36 „
1924.	Master Robert	9 „ 40 „
1925.	Double Chanse	9 „ 42,6 „
1926.	Jack Horner	9 „ 36 „
1927.	Sprig	10 „ 20,2 „
1928.	Tipperary Tim	10 „ 23,6 „
1929.	Gregalach	9 „ 47,4 „
	„ II v. Easter Hero *)	

*) Easter Hero dz. Amerikā, uzskata par laikmeta labāko zirgu; piedalījies 35 steeple-chase'os, no kuriem 26 uzvarējis. 1931. g. īpašn. Whiteney aizvedis uz Ameriku.

1930. Shaun Goilin 9 m. 40,6 sek.
 1931. Grakle 9 „ 32,8 „
 II v. Gregalach. III v. Annandale.
 1932. I Forbra no Foresight 9 „ 44,6 „
 II v. Egremont, dz. Irijā, kā 1. g. iegūts par £ 550.—. III v. Shaun Goilin, dz. Irijā, kā 1. g. iegūts par tikai £ 22.—.

Leciens pār žogu un 5 m platu grāvī.

Šī sacensība prasa no zirga ārkārtīgu izturību, spēku un lekšanas spējas. Uzskata kā smagāko sacensību Eiropā, pat pasaulē. Grand National Steeple-chase izcīnā 1930. g. piedalījās 66 zirgi. Daudzo dalībnieku dēļ 1931. g. ievesti jauni noteikumi. Var piedalīties tikai 6-gadīgi un vecāki zirgi, kuņi sākot no 4800 m garās steeple-chase sacīkstēs guvuši godalgotu vietu, jeb vispār uzvarējuši kādā steeple-chase sacīkstē ar godalgu ne mazāku kā 1000 marciņu. Ņemot vērā, ka minētā sacīkstē caur dažādu jātnieku svaru noteikšanu notiek uzvaras iespējamības izlīdzināšana, vieglākais svars paredzēts 66 kg. 1930. g. uzvarētājs Shaun Goilin nesis jātnieku ar svaru 73 kg.

Bez tā sauktām steeple-chase sacīkstēm, kuņas obligātoriski ietilpst dabīgi grāvji, pastāv vēl auļošana pār žogiem, kuņu uzskata kā vieglāku sacensības veidu, jo šķēršļi ne tikai zemāki, bet arī mazāk plati. Visos minētos sacensību veidos pēc pēdējā šķēršļa iesākās finišs. Lai zirgus, kuņi jau tā smagā sacensībā nogurdināti caur pārāk garu finišu nesabojātu, sacīkšu reglamenti paredz, ka pēdējais šķērslis nedrīkst būt tālāk kā 400 m no mērķa (Vācijā 300 m, dažās valstīs vēl mazāk). Jo sacensība grūtāka, jo šis attālums tiek samazināts. Pie mums, diemžēl, par finiša distances garumu un viņa nozīmi netiek domāts. Visās mūsu sacensībās auļošana pār žogiem, šķērslis, kuņš atradās tālāk kā 200 m, pēdējā riņķī tika noārdīts, lai

tādā kārtā finiša distanci pagarinātu apm. uz 500 m. Pēc Grand National Steeple-chase Liverpool'ē, kā otru smagāko sacīksti uzskata steeple-chase Pardubicā. Kā trešo smagāko steeple-chase laukumu min Traķenā. Šinīs sacensības veidos, kā Anglijā, tā citās valstīs, angļu pilnasīņus bieži uzvarējuši dižciltīgākie siltasiņu šķirņu pārstāvji.

Pardubicas (tagad Čekoslovākijā) steeple-chase izcīna sākot no 1874. g. uz 6400 m ar 30 dažādiem šķēršļiem. 1928. g. uzvarētājs Traķenas šķirnes Vogler no Christian de Wett xx, ipašn. atv. ritm. Nūninghof, Insterburgā. 1929. g. uzvarējis atkal traķēnis Ben Hur no Benjamin xx, jātnieks un ipašn. Schwandt. Otrā vietā Dover-siltasinis, un tikai trešā vietā angļu pilnasinis Gyi Covam. Ceturtā vietā traķēnis Beate, audz. Otto Heyser-Degimmen Stalupönen'a tuvumā. Piektā vietā Johaniterin — traķēnis, audz. jau minētais Heysers. Sestā vietā angļu pilnasinis Szeles, kā nākošie vairāki pilnasīņi. Gaŗā distance, lielais jātnieku svārs (Szeles 74,5 kg), daudzie nopietnie šķēršļi prasa no zirga lielu vispusību, izlīdzinānot lielāko ātrumu ar veiklākām lēkšanas spējām un citām īpatnībām.

Sacīkstes Irijā.

Irijā izcīna savu Derby un pārējās klasiskās sacensības. Godalgas Irijas sacīkstēs zemākas, kā Anglijā, kādēļ arī Irijas galveno sacīkšu stallu īpašnieki savus labākos zirgus mēģina izmantot Anglijā.

Irijas Derby	2000 Guineas	St.-Leger
god. £ 4110.—	god. £ 1860.—	god. £ 1760.—
dist. 2413 m.	dist. 1609 m.	dist. 2937 m.
1924. g. {Zodiac	Grand Joy	Zodiac
{Haine		
1925. g. Zionist	St. Donagh	Spelthorne
1926. g. Embargo	Embargo	Sunny View
1927. g. Knight of the Grail	Fourth Hand	Ballyvoy
1928. g. Baytown	Baytown	Law Suit
1929. g. Kopi	Salisbury	Trigo
1930. g. Rock Star	Glannarg	Sol de Terre

Uzrādītās godalgu summas izcīnītas 1930. g.

1930. g. labākie vaislinieki Irijā:

Soldennis	£ 5.544	Jackdaw	£ 2.085
Sherwood Starr	„ 4.408	Arch-Gift	„ 1.686
Argosy	„ 3.501	Allenby	„ 1.628
Prince Galahad	„ 2.322	Cygnus	„ 1.519
Diophon	„ 2.155	Achtoi	„ 1.446

Lielbritānija pārdevusi no 1925.—1928. g. uz:

Amerikas Savienotām valstīm	568	ērzelus,	386	ķēves
Indiju	470	„	285	„
Dienvīd-Afriku	185	„	121	„
Franciju	168	„	615	„
Austrāliju	165	„	183	„
Ceilonu	148	„	91	„
Dienvīd-Ameriku	121	„	292	„
Beļģiju	117	„	102	„
Kanadu	104	„	119	„
Dāniju	66	„	69	„
Eģipti	57	„	78	„
Itāliju	49	„	102	„
Spāniju	43	„	20	„
Ungāriju	30	„	43	„
Austriju	27	„	19	„
Vāciju	21	„	29	„
Zviedriju un Norvēģiju	22	„	14	„
un citām valstīm	208	„	228	„

Kopā 2652 ērz., 2840 pilnas ķēves.

Bruce Lowes ciltsmāšu sadalījums.

Nemot vērā, ka panākumi zirgaudzēšanā dibinājās uz abpusību, kā no ērzeļa, tā ķēves, tad, lai pasargātos no nejaušībām pie vāislinieku izlases ne mazāka vērība piegriežama ķēvei. Jaunās siltasiņu šķirnēs, kur ķēves savās asins līnijās vēl nav pietiekoši nostiprinājušās (konstantas), vecākas, stiprākas šķirnes ērzēlis vairāk un spilgtāk izpauž savu tipu un darba spējas. Turpretim izraugot vāisliniekus no vienas šķirnes ar iedomāto līdzīgo iedzemdēšanas stiprumu, jo liela vērība piegriežama ķēves un ērzeļa ciltsrakstu analīzei un dažādo asins līniju kombinācijām.

Pateicoties agrāk minētam sacikšu kalendarim, zirgkopības zinātniekiem atstāts bagāts materiāls vispusīgai angļu pilnasiņu šķirnes pētīšanai un dažādo teoriju un principu pārbaudīšanai.

Zirgkopības zinātnieki — Bruce Lowes, Hermans Goos un Frencels, saskaņā ar Derby St. Leger, The Oaks, 2000 Guineas un 1000 Guineas sacīkstēs uzrādītiem sasniegumiem, 19. g. s. beigās stājušies pie angļu pilnasiņu šķirnes atsevišķu īpatņu izcelšanās pētīšanas no māšu puses un sastādījuši to pirmmāšu cilšu sarakstu, kuŗas caur pēctečiem pelna ievēribu tagadējā angļu pilnasiņu šķirnē.

Frencels uzrāda 97 ciltis, Goos — 48, bet Bruce Lowes — 34 resp. 43. Pēdējais saskaņā ar sacikšu rezultātiem kopš 1780. gada resp. apskatot sasniegumus par 100 gadiem, minētās ciltis

sadala 4 grupās. Ar Nr. 1 apzīmēta cilts, kuŗa devusi visvairāk uzvarētājus Derby, St. Leger un Oaks sacīkstēs.

Pirmā grupā ieskaitītas ciltis Nr. 1, 2, 3, 4 un 5 un tās nosauktas par „Running Families“, kuŗas apzīmēšu par „ātruma ciltīm“, jo tie tiek raksturoti kā ātri, skaisti, bet mīksti zirgi. Šai grupā ietilpst: Bend Or (1), Lord Clifden (2), Bona Vista (4), The Hermit (5).

Otrā grupā ieskaitītas sekošas ciltis: Nr. 3, 8, 11, 12 un 14 un nosauktas par „Sire Families“, kuŗas dēvēšu par „izturības un iedzemdētāju ciltīm“. Tiek raksturoti, kā izturīgi zirgi ar stiprām iedzemdēšanas spējām. Šai grupā ietilpst: Newminster (8), Ayrshire (8), St. Simon (11), Macaroni (14), Isinglass (3).

Trešā grupā ieskaita vienīgi cilti Nr. 3, kuŗai piemīt abu augšējo grupu cilšu īpašības. Šai grupā ietilpst: Galopin (3), Stockwell (3), Isinglass (3).

Ceturtnā grupā — visas pārējās ciltis: Nr. 6, 7, 9, 10, 13, 15, 16 u. t. t. līdz 43 ieskaitot. Nosauktas par „Outside Families“, kuŗas apzīmēšu par „gadījiena ciltīm“. Šai grupā ietilpst: West Australian (7), Isonomy (19), Vedette (19), Solon (23), Fitz Gladiator (32), Boston (40), kuŗus no pirmmāšu puses pieskaita gadījiena ciltīm, bet iekšaudzēti uz citu grupu ciltīm.

Minēto 43 cilšu pirmmātes vairumā uzrāda noteiktu arābu šķirnes izcelšanos ar, galvenā kārtā, berberu un austrumu arābu asinīm. 11 ciltis no 43, un proti: Nr. 1, 2, 4, 6, 7, 11, 13, 21, 29, 32 un 43 uzrādot piederību pie iedomātā dižarāba pašķirnes. 12 cilšu pirmmātēm: Nr. 9, 10, 12, 14, 15, 18, 19, 20, 23, 30, 31 un 40 izcelšanās nenoskaidrota. Uzskata viņas kā spāniešu un austrumu arābu uzlaboto vaislinieku pēcteces. Pārējo cilšu pirmmātes pieder pie siltasiņu arābu šķirnes.

Bruce Lowes teorijas pareizību par cilšu ipatnībām, kuŗa dibināta vienīgi uz statistiku, sīkāk neapskatīšu, jo pastāv daudz un dažādi iebildumi. Sadalījumu uzrādīju kā bieži sastopamu zirgkopības literatūrā un angļu pilnasiņu zirgu ciltsrakstos.

Sakarā ar Bruce Lowes cilšu sadalījumu no savas puses gribētu teikt, ka no 11 cilšu pirmmātēm, kuŗām pierādīta piederība pie arābu pilnasiņiem, trīs, un proti: Nr. 1, 2 un 4 pieskaitītas tā sauktām ātruma sacīkšu ciltīm, bet tikai viena, t. i. 11. cilts ierindota izturības un iedzemdētāju cilšu grupā, pārējās pieder pie gadījuma ciltīm. No ērzeļu ciltsrakstu pētījumiem redzam, ka Matchem ar 79% teoretisko tīrasinību uzrāda piederību pie ātruma sacīkšu grupas 4. cilts, bet Eclipse ar 66% tīrasinību pieder pie izturības un iedzemdētāju grupas 12. cilts, kuŗas pirmmāte ir ar nezināmu izcelšanos. Ja no

minētiem salīdzinājumiem taisām sledzienu, tad teoretiski iznāk, ka to cilšu pēcteči — Matchem — 79%, kuŗi savā asins sastāvā vairāk tuvojas 100% arābu šķirnes tīrasinībai, devuši galvenā kārtā ātrus, skaistus, bet mīkstus zirgus, turpretim pēcteči ar mazāku arābu asins piemaisījumu — Eclipse — 66% izrādījušies par izturības un iedzemdētāju spēju ciltīm. Ar citiem vārdiem sakot, liela izturība un iedzemdēšanas spējas nepieder arābu tīrasinīgākiem pēctečiem, bet gan drīzāk vaisliniekiem, kuŗu iedomātā tīrasinība nepilnīga. Varbūt varētu šīs pārādības attaisnot un sacīt, ka tīrasinīgākie arābu pēcteči, kā stiprākie savas šķirnes ipatnību iedzemdētāji, sliktāk padevušies aklimatizācijai un eksterjera pārveidošanai, kuŗa vairāk veicina sacikšu zirgu spējas. Tā vai citādi, bet angļu pilnasinis, kā Eiropā, tā austrumu zemēs rīkotās pārbaudēs pārspējis visas arābu zirgu pašķirnes neatkarīgi no viņu tīrasinības. Arī iedzemdēšanas ziņā Eclipse ar 66% pārspējis Matchem ar 79% teoretisko tīrasinību un angļu pilnasinī izrādījušies par šķirni, kuŗa vispār pasaulē labāk aklimatizējās, nekā arābu.

Nevaru pieslieties tiem mūsu teoretiskiem kā praktiskiem zirgkopjiem, kuŗi vēl pēdējā laikā uz vecās krievu literatūras pamata pārmet angļu pilnasinī šķirnei, ka pēdējo nevar uzskatīt par tīrasinīgu tikai tādēļ, ka viņas priekšteči: Eclipse, Herod, Matchem 18. g. s., t. i. pirms 150 g. nevarēja uzrādīt 100% piederību pie arābu pilnasinī šķirnes. Prof. Kuļešovs, šīs teorijas galvenais paudējs, savā 1931. g. izdevumā „Koņevodstvo“ jau daļai atsacījies no sava agrākā ieskata, diemžēl, mūsu ievērojamākie zirgkopji, kā zinātniskie, tā praktiskie, atrodas jo-projam zem bijušās Krievijas ieskatu iespaida. (Šie ieskati radušies caur krievu literatūru, kuŗa bija plašāk izplatīta un mums valodas dēļ saprotamāka).

Vecā Krievijā valdošie ieskati, kuŗi jau sen zirgkopības pasaulē atzīti par novecojušamies, vēl tagad, diemžēl, izpaužas mūsu zirgkopju apspriedēs un darbībā. Piem., kaut viscaur pasaule pirmā kārtā veicina jājamo zirgu audzēšanu, ko redzam pēc godalgu summām, sacikšu skaita, valsts vaislinieku sastāva u. t. t., pie mums protežē rikšotāju audzēšanu (starp 150 valsts vaislas ērzeļiem 30 rikšotāji).

Totalizatora koncesijas tīkotāji savos projektos paredz novecojušo likumu un tikumu atjaunošanu, kuŗi nav piemēroti Latvijas apstākļiem un zirgkopības vajadzībām. Arī jāšanas sacīkstēs pie mums vēl vienmēr zirgus nedala pēc vecuma un šķirnēm, bet jātniekus pēc organizācijām u. t. t.

Angļu pilnasinis Francijā.

Angļu pilnasiņu šķirne labi aklimatizējās kā Eiropā, tā arī pārējās pasaules daļās. Ārpus Anglijas, angļu pilnasiņu šķirnes audzēšana sevišķi plaši attīstījusies Amerikā, Austrālijā, Francijā, Vācijā, Polijā, Ungārijā, Itālijā, Krievijā un lielākos, vai mazākos apmēros visās pārējās zirgkopības valstīs. Angļu pilnasiņu audzēšanā Eiropā, pirmo vietu pēc Anglijas tagad ieņem Francija, kur pirmā uzplaukšana atzīmējās 19. g. s. vidū. No 1800.—1865. g. Francijā lietoti 1009 angļu pilnasiņu ērzeļi, no kuņiem valdība ievedusi 192, privātie 84, pašaudzēti valsts audzētavās 97, bet privātās 636. Minētā laikā lietotas arī 2522 ķēves, no kuņām valdība ievedusi 45, privātie 574, valsts audzētavās dzimušas 181, bet privātās 1722. Kā no ievestiem, tā pašaudzētiem, atrodam garu sarakstu, kuņi kā sacikšu zirgi un vaislinieki guvuši ievēribu.

Eastham 7 H dzim. 1818. g. no Sir Oliver, no Sir Peter, no Highflyer. Uzskatāms kā viens no angļu-normāņu šķirnes iedzemdētājiem.

Lottery E dzim. 1820. g. no Tramp, no Dick Andrews, no Joe Andrews.

Royal Oak E dzim. 1823. g. Catton, no Golumpus, no Gohanna. Uzskatāms kā viens no angļu-normāņu ciltstēviem.

Napoleon 13 H dzim. 1824. g. no Bob Booty, no Chanticleer, no Woodpecker. Viens no angļu-normāņu ciltstēviem.

Šaubos vai starp lasītājiem Latvijā būs daudz tādu, kuņus interesēs visu to angļu pilnasiņu vārdi un izcelšanās, kas izveidojuši siltasiņu šķirnes Francijā. Uzrādīšu tikai galvenos sacikšu zirgu vaisliniekus, pateicoties kuņu nopelniem angļu pilnasiņu šķirnes audzēšanā Francijā guvusi panākumus ar sekām, saskatāmām vēl tekošā gadu simtenī. (Pie izlases pieturēšos pie labāko vaislinieku sarakstiem 1927./28. g.).

Pag. gadu simteņa ievērojam. vaisl. ar pēctečiem.

Gladiator H (imp) dzim. 1833. g. no Partisan.

Fitz Gladiator „ Francijā 1850. g.

Compiegne „ „ 1858. g.

Zirga vārdam sekojošie skaitļi apzīmē izcelšanos no pirmmātes, bet burti piederību pie Eclipse, Herode vai Matchem cilts.

Mortemer	dzim.	Francijā 1865., dēls Verneuil.
Chamant	„	1874. vaisl. Vācijā.
Saphir	„	Vācijā 1894. Austrijas derbists,
Skarabae	„	1915. vaislinieks Vācijā, no 1931. g. Zviedrijā.
Faugh a Ballagh E (imp)	„	1841. no Sir Hercules.
Fontenoy	„	1860. Francijā, vaislin. Krievijā.
Fogaball	„	1880. Krievijā, Iljenko audzētavā.
Alphonse Daudet	„	1897. Krievijas derbists.
Pinchbeck	„	Vaislinieks Krievijā.
Palivoda	„	1910. vaisl. jaunā Krievijā.
The Emperor E (imp)	„	1841. no Defence, no Whalebone.
Monarque	„	1852. Francijā, dēls Gladiateur, Anglijas derbists.
Consul	„	Francijā 1866. vaisl. Krievijā.
Fripon	„	„ 1883. „ Francijā.
Le Pompon	„	„ 1891. „ „
Prestige	„	„ 1903. „ „
Sardanapale	„	„ 1911. izcilus vaislin. Francijā. 1927. g. 1. vietā
The Flying Dutchman	„	1846. no Bay Middleton.
Dollar	„	Francijā 1860., izc. vaisl. Franc.
Upas	„	„ 1883., dēls Omnium II.
Eif	„	„ 1893., dēls Sea Sick.
Nimbus	„	„ vaisl. Francijā; dēls As des As, vaisl. Polijā.
Le Capucin	„	„ vaisl. Francijā.
Dollar H	„	„ no sk. agr. vaisl. Franc.
Androcles	„	1870.
Cambyse	„	1884. dēls Callistrate ar Gost ar dēlu Badajoz.
Gardefeu	„	1895.
Chouberski	„	1902. Izcilus vaisl. Francijā.
Bruleur	„	1910. Dēli Pot au Feu, Franci- jas derbists un Priori.
Ksar	„	1918. vaisl. Francijā.
The Nabob H (imp)	„	1849. no The Nob, no Glaucus.
Vermouth	„	1861. vaisl. Francijā.
Perplexe	„	1872. Francijā, dēls Ragotski.
Palais Royal	„	1880.
Fourire	„	1896.

Atlantic H (imp)	dzim.	1871. no Thormanby.
Le Sancy	„	1884. izcilus vaisl. Francijā. Dēls Palmiste Krievijā.
Le Samaritain	„	1895. Francijā, dēls Isard II ar dēlu Be.fonds vaisl. Franc.
Roi Herode (pārd. uz Iriju)	„	1904. dēli: Balthazar vaisl. Polijā, Herodote — Anglijā.
The Tetrarch	„	1911. Anglijā, vaisl. Anglijā.
Tetratema	„	1917. „ „ „
Le Sancy	„	Francijā no sk. agr., dēls Le Saggittaire.
Ex Voto	„	Francijā 1900. vaisl. Francijā.
Radis Rose	„	„ 1907. „ „
Energy E (imp)	„	1880. no Sterling.
Reverend	„	1888. Francijā, dēls Sirdar derbists Krievijā.
Caius	„	1900. dēli Vācijā Danilo II 1908., Prolog 1914., Turmfalke
Csardas	„	1910. Vācijā, vaisl. Vācijā.
Energy E (imp)		skat. agr.
Rueil	„	1889. Francijā, dēli Cazabat
		1895. un Presto 1901.
Mauvezin	„	1896. Francijā.
Pepper and Salt	„	1882. no The Rake.
Gray Leg	„	1891.
Gray Plume		
Verwood	„	1910. vaisl. Francijā.
Le Trouquet	„	1918. vaisl. Francijā.
War Dance E (imp)	„	1887. no Galliard.
Pertn	„	1896. Francijā.
Alcantara II	„	1908. dēls Cantar.
Samourai	„	1915. vaisl. Francijā.
Simonian E (imp)	„	1888. no St. Simon.
Nuage	„	1907. Francijā, vaisl. Vācijā.
Anschluss	„	1912. Vācijā, vaisl. Vācijā.
Marduck	„	1922. vaisl. Vācijā.
Saint Bris E (imp)	„	1893. no St. Simon.
Consols	„	1908. vaisl. Francijā.
Massine		dēls Strip the Willow — Francijas derbists 1932. g.

Flying Fox E (imp)	dzim. 1896. no Orme; dēli: Fils du Vent izcilus vaisl. Polijā, Dagor — Ungarijā.
Ajax	„ 1901. vaisl. Francijā.
Teddy	„ 1913. izcilus vaisl. Francijā.
Bend Or	„ 1877. no Doncaster.
Radium	„ dēls Clarissimus vaisl. Francijā.
Condovery	„ vaisl. Francijā.
Xandover	„ 1927. Francijā.
Rabelais E	„ 1900. Anglijā no St. Simon.
Durbar	„ 1911. Francijā. Anglijas derbists.
Scaramouche	„ 1921. Francijā.
Heaume E	„ 1887. Francijā no Hermit.
Le Roi Soleil	„ 1895. Francijā, dēls Prédicateur.
Sans Souci II	„ 1904., dēli: Sans le Sou, Mésim 1912., Château Lafite.
La Farina	„ 1911. izc. vaisl. Francijā.
Tapin	„ vaisl. Francijā.

Bez Francijā novietotiem vaisliniekiem lietoti arī ērzeļi, at-
rodošies ārpus Francijas (Bend Or, Rabelais u. c.).

Francijā visstiprāk izveidojušies Heroda cilts atvases atzaro-
jumi. Citās valstīs, izņemot Poliju, Heroda asins līnijas mazāk
izplatītas. Kā pag. gadu simt. otrā pusē, tā tekošā sākumā, gal-
venās sacensībās Anglijā visbiežāk uzvarēja Eclipse asins līnijas
pēcteči. Heroda pēcteči — reta parādība, sevišķi klasiskās sa-
cīkstēs. Ievērojamākie: Chamant — 2000 guineas 1877. g.;
Mortemer — Ascot Gold Cup 1871. g., dēls Verneuil — Ascot
Gold Cup 1878. g.; Callistrate — Jockey Club Cup 1894. g.;
Le Justicier — Eclipse Stakes 1895. g.; Dollar — Goodwood
Cup 1864. g. un nedaudzi citi.

Francija, sekojot novērojumiem, pastiprinātā kārtā uzsāka
Eclipse pēcteču ieaudzešanu ar šo asins līniju vaislinieku ievēšanu,
vai lietošanu, sūtot ķēves lecinašanai uz Angliju. Pēdējos 5 gados,
pateicoties tam apstāklim, ka Aga Khan dažas no savām audzē-
tavām pārvietojis no Anglijas uz Franciju, pēdējā tikusi pie iz-
cilus vaisliniekiem un caur Aga Khan zirgu uzvarām Francijas
vārds un slava ievērojami cēlušies.

Pirmās starptautiskās uzvaras.

Francija par savu Earl of Derby uzskata Lupin, pateicoties kam Francijā audzētie angļu pilnasiņi guva pirmās uzvaras Anglijā. 1853. g. Goodwood Cup izcīnā uzvarēja ķēve *Jouvence*, dz. 1850. g. no Slane. To pašu kausu 1857. g. ieguva atkal Francijā audzētais *Monarque*, dz. 1852. g. no *The Baron*; 1864. g. *Dollar* no *The Flying Dutchman*. 1865. g. *Gladiateur* no *Monarque* un *Miss Gladiator* guva līdz šim nepieredzētus panākumus Anglijā, uzvarot galvenās sacensībās — *Derby*, 2000 *Guineas Stakes*, *St. Leger*, kā arī *Gold Cup* uz 4000 m. *Gladiateur* dēvē par „brīnumzirgu“ ar labām izturības spējām — gaŗgabalnieku. Pēc šādiem negaidītiem piedzīvojumiem angļi, kuŗi līdz tam bija augstsirdīgi un ārpus Anglijas audzētiem pilnasiņiem savās sacīkstēs piešķīra pat svaru atvieglojumu, pēc tam šos noteikumus grozīja. Arī vēlākos gados, kaut reti, Anglijas sacīkstēs kā uzvarētājus sastopam Francijā audzētus zirgus.

The Oaks: *Fille de l'Air* 1864. g., *Reine* 1872. g., *Camelia* 1876. g.

1000 *guineas*: *Reine* 1872. g., *Camelia* 1876. g., *Hauteur* 1883. g.

St. Leger: *Rayon d'or* 1879. g.

Ascot Gold Cup: *Henry* 1872. g., *Boiard* 1874. g., *Verneuil* 1878. g., *Elf II* 1898. g.

Cesarewitsch Stakes: *Plaisanterie* 1885. g., *Tenebreuse* 1888. g.

Cambridgeshire: *Peut-être* 1874. g., *Plaisanterie* 1885. g.

Ascot Gold Vase: *Verneuil* 1878. g.

Jockey Club Cup: *Flageolet* 1873. g., *Verneuil* 1877. g., *Callistrate* 1894. g.

Tekošā gadu simtenī Anglijas sacīkstēs jau biežāk sastopam uzvarētājus, kas dzimuši Francijā, pat 2 derbistus.

1912. g. Francijā dzim. ķēve *Tagalie* no *Cyllene*.

1914. g. Francijā dzim. ērz. *Durbar* no *Rabelais*.

Anglijā 1927. g. ar 68 uzvarām Francijā dzimušie zirgi ieguvuši 33.058 mārciņas. Minētos sasniegumus lielā mērā veicinājuši *Aga Khan* zirgi.

1929. g. *Ascot Gold Cup* izcīnā 1. v. *Invershin* (Anglija), 2. v. *Reigh Count* (Amerika), 3. v. *Palais Royal* (Francija), 4. v. *Cacao* (Francija), 5. v. *Cri de Guerre* (Francija), 6. v. *Law Snit* (Anglija). Līdzīgus rezultātus varam atrast arī citās sacīkstēs, kas liek spriest, ka Anglija, kaut gan vēl iegūst pirmās goda vietas, tomēr atsevišķās sacīkstēs, sevišķi uz gaŗākām distancēm, nopietni tiek apdraudēta no ārvalsts dalībniekiem — ševišķi Francijas. Klasiskās sacīkstēs Anglija gan pagaidām jūtās drošāka, bet pēdējos gados arī šeit notiek pār-

steigumi. 1931. g. The Oaks sacīkstē uzvarēja Brulette, dzim. Francijā no Bruleur; 1932. g. 1000 guineas uzvarēja Kandy, dzim. Francijā no Alcantara u. c.

Visās zirgkopības valstīs atzīta zirgu pārbaudes vajadzība un ievestas sacīkstes ar derību spēlēm, kuŗas nepieciešamas kā godalgošanas līdzekļu avots. Iepazīstoties ar zirgkopības stāvokli ārvalstīs redzam, ka zirgkopība visvairāk attīstījusies tanīs valstīs, kuŗas visbiežāk sarīko dažāda veida zirgu sacīkstes. Francijā 1928. g. zirgkopības veicināšanai izlietoti 104.595.208 franki, resp. 21 milj. latu (1930. gadā — 123.449.287 franki). No pirmās summas sacīkšu zirgu godalgošanai auļošanā uz gluda ceļa, auļošanā pār žogiem un rikšošanā, piešķirtas naudas balvas par 88.640.604 frankiem, resp. 17.728.120 latiem, bet 1930. g. 104.000.491 franki. Dalot 1928. g. Francijā zirgkopībai izlietoto summu ar zirgu skaitu, iznāk caurmērā 35 fr., resp. Ls 7.—, uz zirga, kas, salīdzinot ar Latvijā esošo zirgu skaitu iztaisītu Ls 2.800.000. Latvijā, turpretim, minētā gadā izlietoti tikai Ls 50.260, kas iztaisa Ls 0,14 uz zirga.

1928. g. auļošanas sac. I vietā Cri de Guerre ar . . .	874.800 fr.
II vietā Cantar ar	767.950 „
auļoš. pār šķēršļ. I vietā Durglass ar	566.550 „
II vietā Maguelonne ar	535.850 „

Labākais jājamo zirgu stallis ieguvis 1928. g. . .	1.873.328 „
Labākais rikšotāju zirgu stallis ieguvis 1928. g. . .	572.217 „

Zirgaudz. E. Harvesworth par 1. g. kumeļu Moti	
Rauce samaksājis	825.000 „

Turpretim valsts, par dārgāko vaislas ērzeli Bacchus	100.000 „
--	-----------

Tas liecina, ka pateicoties sacīkstēm, privātie audzētāji atļaujas izdot zirgu iegādēm lielākus līdzekļus kā valdība.

Privātā vaislas ērzeļa Cantar lecinašanas takse 1930.

g. noteikta	40.000 fr.
-----------------------	------------

bet Blenheima 1931. g. noteikta	50.000 „
---	----------

Francijā 31. decembrī 1929. g.	2.985.650 zirgi,
--------------------------------	------------------

Francijā 31. decembrī 1927. g.	2.927.230 „
--------------------------------	-------------

Francijā	1913. g. 3.222.380 „
----------	----------------------

1928. g. lietoti 8518 vaislas ērzeļi, no kuriem 3268 piederējuši valstij. Minētie ērzeļi sadalās sekoši: 7,29% pilnasiņu, 24,71% siltasiņu, 68% maisīti un aukstasiņu. Pavisam aplecinātas ap 350.000 ķēves (no tām 10.395 pilnasiņu). Valsts vaislas ērzeļi darbojušies 811 vaislas stacijās, aplecot 157.349 ķēves. Pēc šķirnēm: 1526 pilnasiņu, 34.449 siltasiņu un 121.374 aukstasiņu un maisītu šķirņu ķēves.

1930. g. decembrī 3222 valsts vaislas ērzeļi, kas pēc šķir-
nēm sadalās: 106 angļu pilnasiņu, 43 arābu pilnasiņu, 99 angļu-
arābu pilnasiņu, 778 siltasiņu un 2196 aukstasiņu.

Franču armijā 1914. g. skaitījās 215.000, bet 1927. g. tikai
103.000 jājamo zirgu. 1926. g. franču armijas vajadzībām iepirk-
ti 7961 zirgi, maksājot no 3300—4300 fr., neieskaitot speciālās
prēmijas. 1930. g., ieskaitot policiju, iepirkti 9.965 zirgi (Franc.
1928. g. 25 jātn. pulki, katrā 4 eskadr., bez tam 15 pulki à 4 esk.
Chasseur d'Afrique un 15 Spahis jātn. pulki; 1 jātn. ārzemn.
pulks). Pievestie dāti liecina, ka zirgkopības galvenie veicinātāji ir
privātās organizācijas, kuŗas galveno vērību piegriež pilnasiņu
zirgu audzēšanai, kas redzams: 1) pēc zirgkopības veicināšanai
izlietotām summām, 2) pēc vaislas ērzeļu skaita, 3) pēc aplecī-
nātām ķēvēm, 4) pēc dārgāko un labāko vaislas ērzeļu iegādēm
u. t. t. Valdība, turpretim, piegriež galveno vērību siltasiņu zir-
gu audzēšanai, tieši piešķirot līdzekļus siltasiņu zirgu sacīkstēm
un tām zirgkopības nozarēm, par kuŗām privātie zirgaudzētāji
mazāk interesējas. Valdība uztur tikai vienu audzē-
tavu arābiem un angļu-arābu pilnasiņiem. Pirmās šķiŗas pri-
vātos vaislas ērzeļus valdība atbalsta ar līdzek-
liem.

1930. g. privāto ērzeļu uzturēšanai piešķirti 2.237.650 fr.,
t. i. caurmērā ap 1000 fr. uz ērzeļa.

Jāšanas sacīkšu laukumi-hipodromi Francijā.

- 1) Longchamp — Parīzes tuvumā, Buloņas mežā, atklāts
1857. g. Galvenā sacensība Grand Prix de Paris.
 - 2) Chantilly — pastāv no 1834. g. 41 klm no Parīzes.
Galv. sac. Francijas Derby, Prix de Diane u. c.
 - 3) Maisons Laffitte — 17 klm no Parīzes, pastāv no 1887. g.
 - 4) Saint Cloud — Parīzes tuvumā, pastāv no 1901. g.
 - 5) Le Tremblay — Parīzes tuvumā.
- Uzrādītos laukumus lieto vienīgi auļošanas sacīkstēm.

Sacīkšu laukumi auļošanai pār šķēršļiem (steeplechase) un
medību jājieniem:

- 1) Auteuil — Parīzes tuvumā, Buloņas mežā, pastāv no 1873.
g. 25 šķēršļi, starp citiem ūdens grāvis 5,10 m pla-
tumā, dzīvie žogi 1,10 m platumā un 1,80 m augstumā.
- 2) Enghien — 12 klm no Parīzes, pastāv no 1887. g.
Galvenais laukums rikšotāju sacīkstēm — Vincennes —
Parīzes tuvumā, pastāv no 1863. g. Sacīkšu riņķis 2000 m.

Jāšanas sacīkšu laukumi pārējās Francijas pilsētās:

- 1) Compiègne — 84 klm no Parīzes, pastāv no 1888. g.
- 2) Rambouillet.

- 3) Fontainebleau'ā 2 lauk.: Vallée de la Solle un Grand Parquet.
- 4) Pau'ā — 2 sacīkšu laukumi: Pont-Long (steeplechase) un Le Sers — jāšanai, arī rikšošanai.

Francijas jūrmalā: 1) Deauville — no 1864. g. 2) Le Touquet. Francijas Rivjerā:

1) Niccā — pastāv no 1869. g. 2) Cannes. 3) Marseille. (Visos tikai steeplechase). Priekšzīmīgs jauns laukums Croise-Laroche, atklāts 1931. g., Ziemeļ-Francijā. Laukumam ir 4 dažādi ceļi — auļošanai uz gluda ceļa, auļošanai ar kavēkļiem, rikšošanai un treniņiem. Visi uzrādītie laukumi caurmērā 2 reizes lielāki, kā **hipodroms Rīgā**; **pedējais nav piemērots aulekššanas sacīkstēm**, jo pagriezieni pārāk asi.

Francijā pastāv sevišķi zirgu sacīkšu laikraksti, kas iznāk katru dienu un kuŗos raksta tikai par zirgu sacīkstēm un zirgkopības jautājumiem.

1) Paris — Sport no 1887. g.

2) La Veine — no 1902. g. 3) Le Jockey no 1864. g., agrāk z. em nosaukuma: Sport, Sportsman, Vie Sportive, Turf.

4) Auteuil-Longchamp no 1885. g.

Francijā no 1865. g. pastāv totalizātors — „pari mutuel“ ar 11% atvilkumu.

Labākie vaislinieki 1927. g. Francijā:

Sardanapale — 1911. g. no Prestige (bērnī Fiterari, Bellecour, Balmoral u. c. ieguvuši)	2.074.735 fr.
Craig an Eran — 1918. g. no Sunstar (Mon Talisman u. c.)	1.665.800 „
Clarissimus — 1913. g. no Radium (Nino, La Moldava, Vitamine, Moonshine)	1.440.601 „
Alcantara II — 1908. g. no Perth (Kantar, Chow, Chaderousse, La Desirade)	1.304.908 „
Dark Legend — 1914. g. no Dark Ronald (Fairv Legend, Dark Japan, Iberia)	1.133.781 „
Rabelais — 1900. g. no St. Simon (Rialto, Biribi, Fenimore Cooper)	1.107.558 „
Bay Cherry — 1908. g. no Bay Ronald (Cerulea, Ivain, Bay Sari)	981.336 „
Sans le Sou — 1910. g. no Sans Souci II (Flamant, Occam)	837.884 „
Teddy — 1913. g. no Ajax (Queen Inseult, Polly Flinders, King Arthur)	837.083 „
Durbar II — 1911. g. no Rabelais (Xander, Cestona, Altesse, Larsy)	785.408 „

Labākie vaislinieki Francijā 1928. gadā.

- Alcantara II, dz. 1908. g. no Perth un Toison d'Or no Le Sancy; abi vecāki dzimuši Francijā.
- Teddy, dz. 1913. g. no Ajax un Rondeau no Bay Ronald; abi vecāki dz. Francijā.
- Rabelais, dz. 1900. g. no St. Simon un Satirical no Satiety; abi vecāki dzimuši Anglijā.
- Martial III, dz. 1909. g. no Ayrlic un Gilia no Champignol; tēvs dz. Anglijā, māte Francijā.
- Dark Legend, dz. 1914. g. no Dark Ronald un Golden Legend no Amphion — abi vecāki dz. Anglijā.
- Cannobie, dz. 1913. g. no Polymelus un La Roche no St. Simon — abi vecāki dz. Anglijā.
- Clarissimus, dz. 1913. g. no Radium un Quintessence no St. Frusquin — abi vecāki dzim. Anglijā.
- Sardanapale dz. 1911. g. no Prestige un Gemma no Florizel II. — abi vecāki dzim. Francijā.

Kā redzam, angļu pilnasinis Francijā balstās uz lielu patstāvību, ko tādā mērā nevar saskatīt citās Eiropas valstīs. Lielākā puse Vācijas labāko vaislinieku vecāki dzimuši ārvalstīs — galvenā kartā Anglijā. Citās valstīs, spriežot pēc labāko vaislinieku sastāva, redzam vēl lielāku atkarību no ārvalstīm.

Francijā 1927. g. sacīkšu sarakstos atrodam 91 vaislas ērzeli, kuŗu bērni minētā gadā ieguvuši vairāk kā 150.000 fr. Sagrupējot minētos ērzelus pēc asins līnijām, dabūjam sekošu pārskatu:

Vedette — Galopin līnija uzrāda 27 ērzelus:

Alcantara II	1.304.908 fr.	Saint Leu	286.412 fr
Rabelais	1.107.558 „	Prince Chimay	280.177 „
Durbar II	785.408 „	Mont Saint Eloi	278.827 „
Pilliwinkie	528.780 „	Samourai	242.319 „
Saint Just	474.593 „	Fauche le Vent	225.787 „
Radames	462.480 „	Master Good	211.354 „
Juveigneur	441.036 „	Roskilde	207.615 „
Just d'Orange	400.082 „	Nouvel An	205.569 „
Amant de Coeur	391.765 „	Or du Rhin	195.840 „
Consols	379.037 „	Ecouen	176.228 „
Jacobi	309.899 „	Foucheur	174.205 „
Romagny	300.321 „	Nuageux	157.435 „
Phryxus	300.033 „	Val Suzon	156.465 „
Sun Star	299.575 „		

Vedette — Speculum līnija uzrāda 3:

Craig an Eran	1.665.800 fr.	Sunfire	222.522 „
Prince Eugene	299.642 „	Kopa	2.187.964 fr

jeb visa Vedette līnija ar 30 ērzeļiem ieguvusi 12.471.672 fr.

Stockwell — Doncaster — Bend Or līnija uzrāda 13 ērzeļus:

Clarissimus	1.440.601 fr.	Dominion	326.542 fr
Teddy	837.083 „	Cylgad	208.865 „
Kircubbin	549.372 „	Grand Fleet	189.632 „
Comrade	398.865 „	Volta	170.712 „
Blarney	364.507 „	War Cloud	159.526 „
Cannobie	333.455 „	Lemonora	159.486 „
Ayala	329.600 „	Kopā	5.468.246 fr

Stockwell — St. Alban — Springfield līnija uzrāda 3 ērzeļus:

Sandy Hook	327.596 fr.	Tracery	159.660 fr
Gave	179.070 „	Kopā	666.326 fr

jeb visa Stockwell līnija ar 16 ērzeļiem ieguvusi 6.134.572 fr.

Hampton — Bay Ronald līnija uzrāda 9 ērzeļus:

Dark Legend	1.133.781 fr.	Gavarni III	279.560 fr.
Bay Cherry	981.336 „	Mime	267.866 „
Oreste II	427.659 „	Gainsborough	208.575 „
Ukko	405.256 „	Mon Petiot	154.769 „
Ali Bey	304.555 „	Kopā	4.163.357 fr.

Hampton — Ladas uzrāda 2:

Sourbier	265.443 fr.	Bridaine	209.695 fr.
Kopā		475.138 franki.	

Hampton — Ayrshire 1:

Martial III 472.177 franki, jeb visa Hampton līnija ar 12 ērzeļiem ieguvusi 5.210.672 frankus.

Hermit — Heaume — Le Roi Soleil līnija uzrāda 7 ērzeļus:

Sans le Sou	837.884 fr.	Passebreul	268.045 fr.
Sans Souci II	671.941 „	Chateau Lafite	199.457 „
La Farina	549.511 „	Zerdust	167.210 „
Mesilim	516.500 „	Kopā	3.210.548 fr.

Consul-Fripon... Prestige līnija pieskaitāma pie tā sauktām sacikšu laukumā aizejošām; Francijā guvusi ievērtību caur 2:

Sardanapale — 2.074.735 fr. ar dēlu Assurbanipal — 257.722 fr.
Kopā 2.332.457 franki.

Dollar līniju, kuru arī uzskata par aizejošu, izmanto galvenā kārtā Francijā ar 5 ērzeļiem:

Nimbus	605.206 fr.	Sea Sick	240.457 fr.
Badojz	409.424 „	Ksar	154.610 „
Bruleur	305.995 „	devuši kopā	1.715.692 fr

Caur Bruleur pēcteču panākumiem šī līnija ievērojami atdzimst.

Thormanby — Atlantic — Le Sancy līnija tika izmantota arī galvenā kārtā tikai Francijā. Pateicoties Hurry On pēcteču uzvarām iekļuva moderno līniju grupā, kuŗā ierindo galveno sacīkšu uzvarētāju senčus. Uzrāda 4 ērzeļus:

Ex Voto	448.100 fr	Isard II	392.510 fr.
Maintenon	408.960 „	Radis Rose	387.563 „
Kopā		1.637.133 fr	

Sterling līnija, kuru Anglijā cienīgi reprezentē Swynford, Francijā maz izplatītā. 3 ērzeļi:

Harry of Hereford	327.596 fr	Presto	154.120 „
Arc de Triomphe	295.730 „	Kopā devuši	777.446 fr.

Pārējās līnijas mazāk populāras. Wild Dayrell ar Verwood un dēlu Le Troquet kopā 655.452 fr.

Flageolet ar Opott un dēlu Odol kopā 383.855 fr. Yattendon — Grand Flaneur — Patron — Philippe II 235.440 fr.

Vispār jāsaka, ka Francijas sacīkšu laukumos godalgotie zirgi celušies no lielāka skaita dažādu asins līniju, nekā Anglijā, kur skaitliski sastopam galvenā kārtā Bend Or un Vedette-Speculum, kuŗām seko Hampton, Sterling, Thormanby līniju pēcteči.

Hampton 1872	Bay Ronald 1893	Dark Ronald	Dark Legend
		1905	1914
		Bay Cherry	Mime 1913
		1908	Mon Petiot
		Mon General	1911
		1904	Oreste II
	Macdonald II 1901		1911
			Ukko 1914
			Gavarni III
	Bayardo 1906		1908
Ladas 1891	Gorgos 1903		Ali Bey 1913
			Gainsborough
			1916
			Bridaine 1914
Ayrshire 1885	Ayrlic		Sourbier 1917
		Martial III	
		1909	

Galopin 1872	St. Simon 1881	Chaucer 1900	Prince Chimay 1915	
		Rabelais 1900	Jacobi 1906	Nouvel An 1915
			Durbar II 1911	
			Radames 1915	
			Romagny 1909	
			Sun Star 1912	
		William the Third 1898	Master Good 1916	
			Mont St. Eloi 1915	
		St. Damien 1889	Pilliwinkie 1910	Roskilde 1917
		St. Bris 1893	Or du Rhin 1907	
Speculum 1865	Galliard 1880	Persimmon 1893	Consols 1908	
		Childwick 1890	Phryxus 1908	
			Val Suzon 1905	Nuageux 1912
		Florizel II 1891	Negofol 1906	Juveigneur 1916
			Mackintosh 1898	Fauche le Vent 1910
		St. Frusquin 1893	St. Just 1907	Jus d'Orange 1912
			St. Amant 1901	Amant de Coeur 1912
		War Dance 1887	Ecouen 1910	
			Mordant 1904	St. Leu 1914
			Perth 1896	Foucheur 1908
Hermit 1864	Hearne 1887	Le Roi Soleil 1895		Alcantara II 1908
				Samourai 1915
				Sunfire 1912
				Sunstar 1908
				Craig an Eran 1918
		Sans Souci II 1904		Prince Eugene 1914
			Sans le Sou 1910	
			La Farina 1911	
			Mesilim 1912	
			Chateau Lafite 1915	
Consul 1866	Fripou 1883	Le Pompon 1891	Zerdust 1919	
			Predicateur	
			Passebreul 1916	
		Prestige 1903		
			Sardanapale 1911	
			Assurbanipal 1917	

Bend Or 1877	Ormonde 1883	Orme 1889	Flying Fox 1896	Ajax 1901	Teddy 1913
			Captivation 1902	Kircubbin 1918	
	Bona Vista 1889	Cyllene 1895	Polymelus 1902	Cannobie 1913	Dominion 1916
			Cylgad 1909	War Cloud 1915	
	Laveno 1892	Valens 1906	Lemberg 1907	Lemonora 1918	
			Volta 1912	Grand Fleet 1914	
	Kendal 1883	Tredennis 1898	Bachelors Double 1906	Comrade 1917	
		Galtee More 1894	Irish Lad 1900	Blarney 1910	
	Radium 1903	Condoover Clarissimus 1913	Xandover 1927		
	Mont d' Or 1885	Ayala 1900			

Springfield 1873	Sainfoin 1887	Rock Sand 1900	Sandy Hook 1914	
			Gave 1915	
			Tracery 1909	

Sterling 1868	Isonomy 1875	Isinglass 1890	John o Gaunt 1901	Harry of Hereford 1910		
				Swynford 1907	Blandford 1919	Blenheim 1927
	Energy 1880	Gallinule 1884	Arc de Triomphe 1906			
		Rueil 1889	Presto 1901			

Dollar 1860	Androcles 1870	Callistrate 1890	Gost 1898	Badajoz 1907	
	Upas 1883	Gardefeu 1895	Chouberski	Bruleur 1910	Ksar 1918
	Elf II 1893	Sea Sick 1905			
	Cambyse 1884	Nimbus 1910			

Le Sancy 1884	Le Sagittaire	Maintenon
	1892	1903
	Ex Voto	Radis Rose
	1900	1907
	Le Samaritain	Isard II 1910
	1895	

Galvenās sacīkstes.

Grand Prix de Paris (godalga 1930. g. 800.000 fr.) izcīņa uz ca. 3000 m 3 g. vecām ķēvēn un ērzeļiem. Viena no galvenām sacensībām, kas notiek no 1863. g. Parīzes tuvumā Bois de Boulogne laukumā:

- 1901. g. Cherry no St. Damien — 3.19
- 1902. g. Kizil Kourgan no Omnium — 3.26,6
- 1903. g. Quo Vadis no Winkfields Pride — 3.15
- 1904. g. Ajax no Flying Fox — 3.19
- 1905. g. Finnaseur no Winkfields Pride — 3.24
- 1906. g. Spearmint no Carbine — 3.18,2
- 1907. g. Sans Souci II no Le Roi Soleil — 3.19
- 1908. g. Northeast no Perth — 3.14,4
- 1909. g. Verdun no Rabelais — 3.28,4
- 1910. g. Nuage no Simonian — 3,31
- 1911. g. As d'Atout no Macdonald II — 3.16
- 1912. g. Houli no Libaros — 3.19
- 1913. g. Bruleur no Choubeski — 3.13,4
- 1914. g. Sardanapale no Prestige — 3.11,6

II v. La Farina

III v. Durbar (uzv. Anglijas Derby)

- 1915. g. — 1918. g. nav izcīnīta
- 1919. g. Galloper Light no Sunstar — 3.20
- 1920. g. Comrade no Bachelors Double — 3.16,4
- 1921. g. Lemonora no Lemberg — 3.12
- 1922. g. Kefalin no Alkantara II — 3.15
- 1923. g. Filibert de Savoie no Isard II — 3.12,4
- 1924. g. Transvaal no Tracery — 3.11
- 1925. g. Reine Lumiere no Antivary — 3.15,4
- 1926. g. Take my Tip no Rire aux Larmes — 3.10,6
- 1927. g. Fiterari no Sardanapale — 3.22
- 1928. g. Cri de Guerre no Martial III — 3.13,2
- 1929. g. Hotweed no Bruleur — 3.16,8
- 1930. g. Iv. Commanderie no Belfonds — 3.13,2

II v. Chateau Bouscalt no Kircubbin

III v. Godiche no La Farina

IV v. Veloucreme no Passebreul

1931. g. Berneveldt no The Winter King — 3:17,4

II v. Toxodium no Bay Cherry

III v. Tourbillon no Ksar

Prix du Jockey Club — franču Derby 3 gadīgiem ērzeļiem un ķēvēm, Chantilly hipodromā, distance ca. 2400 m. (1930. g. godalga 534.000 franki).

1910. g. Or du Rhin no St. Damien — 2.33,6

1911. g. Alcantara II no Perth — 2.30,4

1912. g. Friant no Champoubert — 2.42,6

1913. g. Dagor no Flying Fox — 2.32,2

1914. g. Sardanapale no Prestige — 2.37,4

1915. g. — 1918. g. nenotika

1919. g. Tchad

1920. g. Sourbier no Gorgos

1921. g. Ksar no Bruleur

1922. g. Ramus

1923. g. Le Capucin no Nimbus

1924. g. Pot au Feu no Bruleur

1925. g. Belfonds no Isard II

1926. g. Madriga III

1927. g. Mon Talisman no Craig an Eran

1928. g. Le Correge

1929. g. Hotweed no Bruleur

1930. g. Chateau Bouscalt no Kircubbin

II v. Lovelace no La Farina

III v. Fizy Pop no Clarissimus

IV v. Veloucreme no Passebreul

1931. g. I v. Tourbillon (2:33) no Ksar

II v. Bruledur no Bruleur

III v. Barneveldt no The Winter King

Prix de l'Arc de Triomphe, izcīna Longchamp laukumā, distance 2400 m.

1920. g. Comrade

1924. g. Parth

1921. g. Comrade

1925. g. Massine

1922. g. Ksar

1926. g. Biribi

1923. g. Ksar

1927. g. Mon Talisman

1928. g. Cantar (Laikmeta labākais Vācijā audzētais zirgs Oleander V vietā, kas liecina, ka klimatiskie apstākļi Vācijā kavē zirgu attīstību).

1929. g. Ortello dz. Itālijā no Teddy (Oleander III v.)

1930. g. I Motrico

II Hotweed, III Filarete, IV Ortello

Prix Royal Oak (franču St. Leger) Longchamp'ā, distance ca 3000 m.

1929. g. I v. Calandria no Kircubbin, 3.28 sek.

1931. g. Deizi no Aethelstan

II v. Tourbillon

III v. Vourledour

Prix de Diane (Anglijas Oaks Stakes) 3 gadīgām ķēvēm, distance ap 2100 m izciņa notiek Chantilly, godalga 1930. g. 307.800 fr.

1930. g. Commanderie no Belfonds

II v. Rose no Clarissimus

III v. Savoyarde no Filibert de Savoie

IV v. Fata Morgana

Grand Prix de Deauville, godalga $\frac{1}{2}$ mil., fr., distance 2600 m.

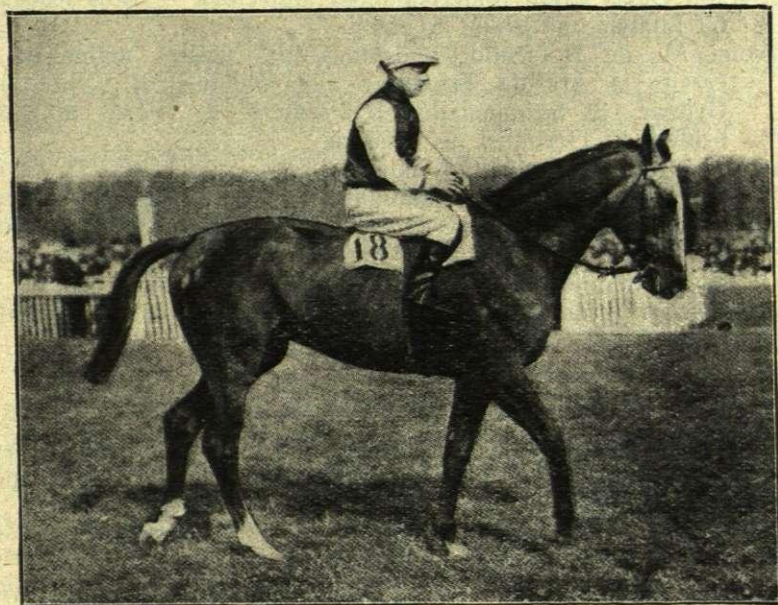
1931. g. Celerina no Teddy

II v. Confidence

III v. Bruledur, nākošie Dean Swift, Ivan le Terrible un Lovelace.

Grand Criterium 2 g., distance 1600 m.

1930. g. I Indus no Alcantara, II Four, III Pearl Cap

Francijas derbists 1932. g. un Grand Prix de Paris uzvarētājs — Strip the Willow no Massine un May Queen no Roi Herode; īpašn. A. Duggan.

Labākie sacikšu zirgi Francijā 1929. g.

Palais Royal	no Bruleur
Cantar	„ Alcantara II
Cacao	„ Bay Cherry
Cri de Guerre	„ Martial III
Guy Fawkes	„ Tracy le Val
Motrico	„ Radames
Bubles	„ La Farina
Hotweed	„ Bruleur
Chateau Bouscaut	„ Kircubbin

Galvenie angļu pilnasiņu audzētāji un īpašn. Francijā.

Aga Khan savas audzētavas pēdējos gados pārvietojis no Anglijas uz Franciju. Labākie vaislinieki: derbists Blenheim, Zionists no Spearmint, Buland Bala no Blandford, Dark Japan no Dark Legend, Costaki Pasha. Tālākie vērtīgie papildinājumi sagaidāmi no tiem izcilus sacikšu zirgiem, kuŗu darba lauks vēl pagaidām hipodromos. Aga Khan zirgi 1930. g. ieguvuši 46.792 mār. arī 1931. g. ar iegūto godalgu summu pārspēj visus pārējos Eiropā.

Jefferson Davis Cohn (amerikanietis) audzētava — Bois Roussel, 69 kumeļu mātes un 5 ērzeļi.

Barona M. de Rotschildt audzētavā 105 vaislas mātes un 5 ērzeļi: 1) Arc de Triomphe no Gallinule, 2) Cylgad no Cyllene, 3) Sardanapale no Prestige, 4) Niceas no Sundridge, 5) Herbalist no Phalaris.

Jacque Wittouck (beļģietis) Bois Josselyn audzētavā 32 ķēves, 2 ērzeļi: Condoover no Radium un Palais Royal, no Bruleur.

James Schvob, Homberg, H. Corbiere, Goudchaux, baroni M. un E. de Rotschildt, hercogs Decazes, grafs Nicolay, Blank mantinieki, Compte O. de Rivaud, M. Boussac, E. Esmond, James Hennesccys, M. P. Moulines, L. Mantacheff, E. de Saint-Alarys un daudz citi.

1. g. kumeļu ūtrupe Deauville — Francijā.

Atkārtoti manama vidēja labuma zirgu pārprodukcija. Visos sacikšu laukumos uzvarētāji ar retiem izņēmumiem pieder apm. 10 bagātākām audzētavām.

1929. g. no 1086 kumeļiem pārdoti 555 par vidējo cenu 78.087 fr.

1930. g. no 974 kumeļiem pārdoti 389 par vidējo cenu 62.557 fr.

dārgākais Solferino no Solario, kuŗa audzētājs James Schwob ieguvis 525.000 fr. 1931. g. no 712 kumeļiem pārdoti tikai 395 par vidējo cenu 41.967 fr. Par viengadīgo San Marco no Pharos iegūta augstākā cena 510.000 fr.

Sacikšu sistēma caur sacensības veidiem un noteikumiem, kuŗi izpauž zirgkopības pacelšanas mērķus Francijā, stipri atšķirās kā no Anglijas, tā citām valstīm. Francijas noteikumi atļauj 2 g. veciem zirgiem piedalīties sacīkstēs sākot ar 1. augustu, t. i. apmēram 4 mēnešus vēlāk, nekā Anglijā. Pret šiem noteikumiem protestē zirgu īpašnieki, jo tā aizkavē zirgu izmantošanu, kādēļ prasa noteikumu grozīšanu. Francijā lielākās godalgu summas izraksta resp. izcīna 3 un 4 gadu veciem zirgiem (Anglijā turpretīm 2 un 3 gadīgiem). Francijā sacikšu distances visumā garākas, nekā Anglijā. Francijā visvairāk, nekā citur, veicina auļošanu ar kavēkļiem. 1930. g. Francijā notikušas 3119 sacensības auļošanā, 3115 auļošanā ar kavēkļiem un tikai 2746 rikšotāju zirgiem, zem sedliem un pajūgā.

Francijas valdība patur sev tiesības iegūt par noteiktu cenu, valsts zirgkopības vajadzībām, uzvarētājus atsevišķās sacensībās. Francijā mazāk kā Anglijā notiek handikap sacensības, t. i. varbūtējo uzvaras iespējamību izlīdzināšana pie dažāda zirgu vecuma un spējam caur jātnieku svaru dažādību. Jātnieka minimālais svars auļošanā ar kavēkļiem Francijā lielāks, nekā citās valstīs. Minētie un daudz citi līdzīgi noteikumi veicina sava īpatnēja zirgu tipa izveidošanos, kas mazākā mērā izmantojams sacīkstēs Anglijā, bet toties pateicīgāks kā vaislinieks no valsts zirgkopības redzes stāvokļa. Valstis, kuŗas uzskata zirgkopību par lauksaimniecības nozari valsts labklājības veicināšanai, piemēro sacikšu noteikumus savam klimatam, saimnieciskām īpatnībām un tirgus prasībām.

Auļošanas sacīkstēs 1931. g. Francijā izdalītās godalgas par 63.329.682 fr.

Auļošanā ar kavēkļiem 1931. g. Francijā izdalītās godalgas par 35.813.655 fr.

Rikššanas sacīkstēs 1931. g. Francijā izdalītās godalgas par 24.803.380 fr.

Raksturīgi, ka galvenās godalgas rikšotāju zirgiem neizcīna pajūgā, bet gan zem jātnieka. Piedzīvojumi māca, ka modernais rikšošanas pajūgs zirga kustības mehānizē un neizveido dabīgo vajadzīgo gaitas līdzsvaru, kādēļ zirgi gulstās pavadās. Arī eksterjera ziņā pārbūvētie zirgi pateicoties sajūga oberčekam tiek mākslīgi līdzsvaroti. Aiz minētiem un citiem iemesliem, par kuŗiem sīkāk runāšu aprakstot franču rikšotāju, galvenās sacensības notiek zem jātnieka.

Diemžēl mūsu rikšotāju zirgu cienītāji nedomā par sacensības veidiem, kas veicina valsts vajadzībām piemērotu zirgu izveidošanu.

Angļu pilnasinis Vācijā.

Pirmā angļu pilnasiņu ievēšana uzsākta 19. g. s. sākumā no Anglijas, vēlāk arī no Francijas. No pirmā laikmetā ievēstiem atzīmēšu: Astonishment, Young Confederate, Young Emilius, Blackamoor, Mickle Fell, Mündig, Brother to Rostrum, Young Whalebone u. d. c., kuņiem gan mazāka nozīme pilnasiņu šķirnes ieaudzēšanā, bet toties, kā vēlāk redzēsim, palikuši pazīstami dažādo Vācijas siltasiņu šķirņu izveidošanā. Bez ērzeļiem ievestas arī ķēves, kuņu skaits 1832. g. sasniedzis ap 400. Pirmais uzplaukšanas laikmets turpinājies līdz 1848. g. Pirmās sacīkstes šiem zirgiem Vācijā notikušas 1823. g. Doberanā; pirmās Berlīnē 1829. g., kuŗas vadījis princis Vilhelms. Berlīnes paraugam sekojušas citas pilsētas, ierīkojot sacīkšu laukumus Hamburgā u. c.

• 1858. g. atvērts sacīkšu laukums Baden-Badenā, kur kā agrāk, tā vēl tagad, visbiežāk notiek satikšanās ar Francijā audzētiem angļu pilnasiņiem. Šeit pagājušā gadu simtenī, ar reti izņēmumiem, uzvarēja franči, bet jau 20. g. s. sākumā Vācijas audzētavu pilnasiņi, sevišķi ķēves Festa bērni, sagādāja frančiem daudz negaidītu pārsteigumu. Jāsaka gan, ka labākie Francijā dzimušie pilnasiņi Vācijā reti viesojušies.

• Angļu pilnasiņu šķirnes audzēšanu bez privātiem, lielā mērā veicinājusi arī valdība savās valsts audzētavās Traķenā, Neustadtē un Graditcā. 1866. g. angļu pilnasiņu audzēšana koncentrēta vienīgi Graditcā un par audzētavas galveno vadītāju izraudzīts Georgs Lehdorfs, vēlākais Vācijas zirgkopības departamenta direktors (virsstaļmeistars). Georgs Lehdorfs pazīstams kā labs jātnieks un angļu pilnasiņu zirgu pazinējs. Savā laikā uzturējis sacīkšu zirgus un piedalījies sacīkstēs, ne tikai Vakarēiropas valstīs, bet arī Krievijā. Lehdorfam pieraksta lielus nopelnus zirgu sporta veicināšanā vispār, bet sevišķi angļu pilnasiņu protežēšanā. Viņa laikā iegādāti labākie vaislinieki. Lehdorfu uzskata kā jāšanas sacīkšu reformatoru Vācijā. Sākumā sasniegumi angļu pilnasiņu audzēšanā Graditcā bijuši neapmierinoši. Neveiksmes pierakstīja līdzekļu trūkumam izcilus vaislinieku iegādei, kādi sevišķi nepieciešami sacīkšu zirgu audzēšanai, kā arī vietējiem audzētavas apstākļiem. Graditcas audzētava atrodas Saksijā, 5 klm no Torgau pilsētas, ar smilšainu, mālainu zemi. 1919./20. g. audzētavu pārvietoja Altefeltā, bet 1930. g. tā atgriezās vecā vietā. Lielākus panākumus

angļu pilnasiņu audzēšanā Graditcā, un vispār Vācijā, gūst pēc 1880. g. No Vācijā ievestiem vaisliniekiem minēšu vispirms tos, kuŗi galvenā kārtā izrādījušies par labiem sacīkšu zirgu iedzemdētājiem, dodot pēctečus - vaisliniekus, kuŗi vēl šodien turpina savas asins līnijas.

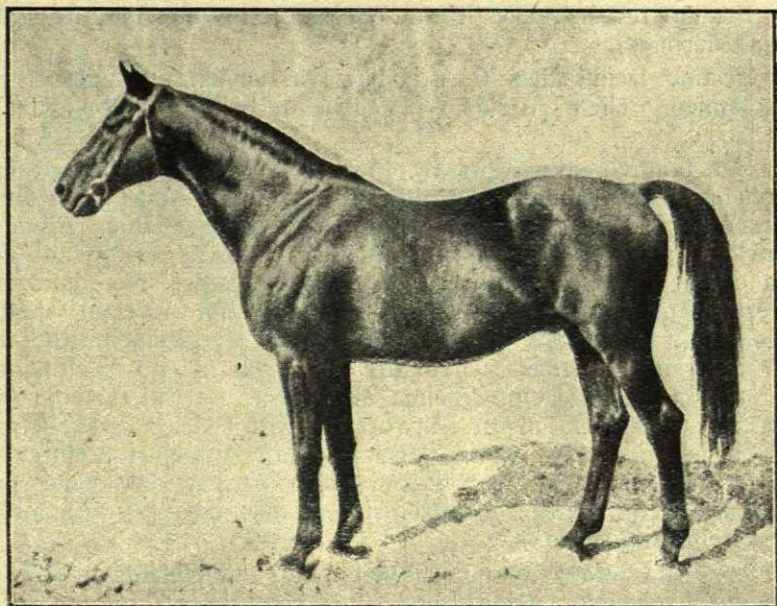
Flibustier dz. 1867. g. Ungārijā no Buccaneer (Heroda cilts) Dēls Trachtenberg ar dēla dēlu Hannibal, pēdējā labākais dēls vaislā Fels. Chamant dz. 1874. g. Francijā no Mortemer ar dēlu Saphir un dēla dēliem Skarabae un Marmor.

Minētie vaislinieki ir stiprākie Heroda cilts celmi Vācijā, Chamant bez labiem sacīkšu zirgiem devis arī vairākus citus ērzelus, kuŗi gan sacīkstēs nenozīmīgi, bet siltasiņu šķirnē izrādījušies par labiem iedzemdētājiem (Weltman, Hartenfels).

Ard Patrick dz. 1899. g. Anglijā no St. Florian no St. Simon. Dēli: Dolomit, Ariel, Goldgulden, Terminus; dēlu dēli: Hampelman no Dolomit, Lazarus no Ariel.

Šaubās, vai šī cilts tālāk cienīgi turpināsies, jo labākā atvase Hampelman pārdots uz Zviedriju.

Nuage dz. 1907. g. Francijā no Simonian no St. Simon. Dēli: Anschluss, Kardinal, Gibraltar, Olympier, Ordensjäger, Turban; dēla dēli: Marduck un Grossinquisitor no Anschluss.

Izcilus vaislinieks Vācijā Dark Ronald no Bay Ronald un Darkie no Thurio.

Pagaidam no šī celma nav neviens izcilus vaislinieks angļu pilnasiņu šķirnes turpināšanai radies. (Grossinquisitor un Mar-duck lieto kā siltasiņu šķirnes vaisliniekus).

Dark Ronald dz. 1905. g. Īrijā no Bay Ronald no Hampton. Dēli: Abenteur, Aberglaube, Aditi, Adler, Der Mohr, Famulus, Freibeuter, Herold, Humbug, Lothario, Mime, Prunus, Trumpf, Wallenstein; dēlu dēli: Lupus no Herold, Impressionist un Oleander no Prunus. Šo asins līniju uzskata par vērtīgāko.

Galtee More dz. 1894. g. Anglijā no Kendal, no Bend Or. No Krievijas par 135.000 zelta rubliem iegūtais Galtee More ar ķēvi Festa no St. Simon devis Vācijai labāko iedzemdētāju Fervor dz. 1906. g. Veinbergu audzētavā Valdfriidā. Fervor dēli: Anakreon, Favor, Flüchtling, Georgios (dēls — Eisenkänzler), Graf Ferry, Hornbori, Lampos, Lorbeer, Optimist, Sisyphus, Perikles, Kairos, Thunichtgut, Blindgaenger, Torero. Gandrīz visus minētos lieto kā vaisliniekus un sagaida Fervor celma plašu izveidošanos.

Caius dz. 1900. g. Francijā no Reverend, no Energy. Caius dēli: Csardas, Danilo II, Prolog, Turmfalke. Uz šī celma tālāko uzplaukšanu maz izredzes.

Festino ievests ķēves Festa miesās, cēlies no Ayrshire (Anglijas derbists).

Festino izcilus dēls Pergolese ar savukārt ne mazāk ievērojamiem dēliem Augias — Vācijas derbists, Aurelius, Ganelon u. c.

Bez tam vēl atzīmēšu: St. Maclou no St. Simon ar dēliem Frohsinn un Leonidas; Arranmore, Chamisso, Majestic, Malua, Parsee, Priestervald, Ulster King, Robert le Diable, Admiral Hawke, kuņģi lietoti Vācijā un pēdējā laikmetā sastopami Vācijā audzēto angļu pilnasiņu zirgu ciltsrakstos. No daudzām ievestām un Vācijā audzētām ķevēm sākumā ievēribu pelna „Veilchen“ dz. 1868. g. no Cavendish; Vergissmeinnicht dz. 1873. g. no Savernake; Erbtante dz. 1886. g. no Weltmann; Danubia no Saphir Oppenheima audzētavā. Sevišķi Alveole (no Crafton no Kisber) meitu Antwort no Ard Patrick, uzskata par Graditcas audzētavas pērli. Visas tomēr pārspējusi Veinbergu audzētavas importētā ķēve Festa. Saka pat, ka bez viņas palīdzības Vācija nebūtu ieaudzējusi ievēribas cienīgus zirgus, kā sacīkstēm, tā vaislai.

Ar Festa iesākās jauns laikmets, kuņģis atzīmējams ar Vācijā audzēto vaislinieku parādīšanos, kuņģi cienīgi sacenšās ar ievēdumiem no ārzemēm. Šinī laikmetā vaislinieku sastāvā galvenā kārtā pašaudzētie:

Anschluss	dz. 1912. g. no	Nuage un Antwort no Ard Patrick
Aberglaube	„ 1919. g. „	Dark Ronald un Aversion no Nuage
Anakreon	„ 1918. g. „	Fervor un Anmut no Saraband
Ariel	„ 1911. g. „	Ard Patrick — Ibidem no Little Duck
Csardas	„ 1910. g. „	Caius — Danubia no Saphir
Danilo II	„ 1908. g. „	Caius — Danubia no Saphir
Der Mohr	„ 1917. g. „	Dark Ronald — Masha no Charibert
Dolomit	„ 1909. g. „	Ard Patrick — Danubia no Saphir
Eichwald	„ 1914. g. „	Troutbeck — Einsicht no Lally
Fels	„ 1903. g. „	Hannibal — Festa no St. Simon
Fervor	„ 1906. g. „	Galtee More — Festa no St. Simon
Festino	„ 1902. g. „	Ayrshire — Festa no St. Simon
Famulus	„ 1918. g. „	Dark Ronald — Fama no Saraband
Georgios	„ 1916. g. „	Fervor — Gää no Fels

Vācijā 1906. g. dzimušais izcilus vaislinieks Fervor no Galtee More un Festa no St. Simon.

Gibraltar	„ 1916. g.	„ Nuage — Granada no Ard Patrick
Gulliver II	„ 1909. g.	„ Hannibal — Gnädigste no Escogriffe
Hannibal	„ 1891. g.	„ Trachtenberg — Zama no Hermit
Herold	„ 1917. g.	„ Dark Ronald — Hornisse no Ard Patrick
Laland	„ 1917. g.	„ Fels — Ladyland no Kendal
Landgraf	„ 1914. g.	„ Louviers — Ladora no Ladas
Landstürmer	„ 1915. g.	„ Fels — Ladyland no Kendal
Laudon	„ 1910. g.	„ Gouvernant — Lady Honora no Laveno
Lorbeer	„ 1915. g.	„ Fervor — Livia no St. Frusquin
Marmor	„ 1915. g.	„ Saphir — Mahalla no St. Serf
Optimist	„ 1915. g.	„ Fervor — Ormelva no Orme
Pergolese	„ 1914. g.	„ Festino — Perfect Love no Persimmon
Prunus	„ 1915. g.	„ Dark Ronald — Pomegranate no Persimmon
Skarabae	„ 1915. g.	„ Saphir — Shamrock no Bay Ronald
Saphir	„ 1894. g.	„ Chamant — Sappho no Wisdom
Sebastian	„ 1912. g.	„ Galtee More — Sängerin no Chamant
Traum	„ 1915. g.	„ Polymelus — Taormina no Diamond Jubilee
Turmfalke	„ 1910. g.	„ Caius — Tootie no Desmond
Trumpf	„ 1917. g.	„ Dark Ronald — Taormina
Wallenstein	„ 1917. g.	„ Dark Ronald — Wiener Mädel no William the Third

No ārzemēs audzētiem tagadejos vaislinieku staciju sarakstos atrodam:

Admiral Hawke dz.	1907. g.	Irijā no Gallinule (pārd. Polijai)
Aldford	„ 1911. g.	Anglijā no Mauvesin — Mangalmi no William the Third
Arranmore	„ 1905. g.	Anglijā no Succoth vai Enthusiast
Bachelor Knight	„ 1907. g.	Anglijā no Tredennis — Pure Lena no Le Noir
Caligula	„ 1917. g.	Irijā no The Tetrarch — Snoot no Perigord
Chamisso	„ 1912. g.	no Pekin — Catchword no Juggler
China Cock	„ 1910. g.	Anglijā no Santoi — High Feather no Henry of Navarre
Deficit	„ 1914. g.	no Sunstar — Delilah II

Diadumenos	„ 1910. g.	Anglijā no Orby — Donnetta no Donovan
Eastern	„ 1904. g.	Anglijā no Eager — Galicia no Galopin
Fairy King	„ 1910. g.	Anglijā no Desmond — Queen Fairy no Oberon
Flying Lance	„ 1920. g.	no Gay Crusader — Baroness la Fleche
Flamboyant	„ 1918. g.	Anglijā no Tracery — Simonath no St. Simon
Hadd-lassuk	„ 1911. g.	no Gascony — Lili no Dunure
Hadschar	„ 1911. g.	no Dinna Forget — Heredity no Ayrshire
Laudanum	„ 1909. g.	no Xamete — Escubia no Orelia
Lycaon	„ 1908. g.	Anglijā no Cyllene — La Vierge no Hampton
Majestic	„ 1910. g.	no William the Third — Masha no Charibert
Nuage	„ 1907. g.	Francijā no Simonian — Nephte no Flying Fox
Onkel Ludwig	„ 1919. g.	Ungārijā no Slieve Gallion — Varaszfeny no Fantome
Parmenio	„ 1921. g.	Anglijā no Tracery — Whimper no Lochryan
Poisoned Arrow	„ 1919 g.	Īrijā no Spearmint — White Lie no White Eagle, izrādījies par sliktu iedzemdētāju un no valsts audz. Graditcā izstumts
St. Eloi	„ 1912. g.	Anglijā no Torpoint — Lily of the Valley
Tullus Hostilius	„ 1924. g.	Īrijā no Roi Herod — Tullamore no Swynford.
Tara Hill	„ 1920. g.	Īrijā no Junior — Proserpine

Angļu pilnasiņu audzētavas.

Pēc Reher's Jahrbuch 1931. g. pastāv 44 privātas audzētavas ar saviem angļu pilnasiņu vaislas ērzeļiem.

Galvenās:

1) Waldfried, Frankfurtes tuvumā, īpašnieki brāļi, ģenerālkonsuls Kārlis un Dr. von Weinbergi. Vaislas ērzeļi: Fervor, Graf Ferry, Aurelius.

2) Schlenderhan, īpašn. S. A. von Oppenheim. Vaislas ērzeļi: Prunus, Oleander.

3) Rohrenfeld, īpašn. R. Haniel. Vaislas ērzeļi: Traum, Landgraf.

4) Römerhof, īpašn. Leo Lewin. Ap 70 kumeļu mātes un 3 vaislas ērzeļi: Abgott, dz. 1919. g. no Biniou, Favor, dz. 1922. g. no Fervor.

5) Weil, īpašn. bij. Württembergas valdnieka Vilhelma II mant. Vaislas ērzeļi: Arranmore, Hornbori, Oberwinter.

6) Mydlinghoven, īpašn. Ernsts Bischoff. Vaislas ērzeļi: Lycaon, Aldford, Anakreon.

7) Mansbach, īpašn. Union Club. Ērzeļi: Caligula, Sisyphus, Löwenherz.

8) Erlenhof, īp. M. J. Oppenheimer. Ērzeļi: Laland, Wallenstein, Ferro.

9) Ravensberg, īp. Paul Niemöller. Ērzeļi: Habicht, Onkel Ludwig, Georgios.

10) Röttgen, īp. Peter Mühlens. Ēzelis Flamboyant.

11) Steinort, īp. grafs Lehdorfs. Ēzelis Fluchtling.

12) Stauffenburg, īp. P. Lewin. Ērzeļi: Ordensjäger, Roland.

13) Weedern (Ritprūsija), īp. Eberhard von Zitzewitz. Ēzelis Marduck.

14) Westerberg, īp. Irmgard von Opel. Ēzelis Kairos.

15) Valsts audzētava Graditcā. Ēzeļi: Herold, Parmenio.

Totalizators un būkmēkeru kantori.

Vācijā ar sevišķu likumu atļauti divi derību spēļu veidi — totalizators un būkmēkeru kantori.

Totalizatora koncesija paredz viņas īpašniekam tiesības zirgu sacīkstēs organizēt totalizatoru, kurā kasēs sacīkšu apmeklētāji var pirt biļetes uz zirgiem, kurus iedomājas par varbūtējiem uzvarētājiem. No pārdoto biļešu summām Vācijā atvelk $16\frac{2}{3}\%$, bet visu pārējo summu sadala uz uzvarētāja zirga pirkto biļešu skaitu un atmaksā spēlētājiem.

Būkmēkeru kantori patstāvīgi sader ar spēlētājiem, ka norādīto zirgu uzvaras gadījumā izmaksās to summu, par kuru iepriekš vienojušies. Kā pilsētā, tā hipodromā pastāv būkmēkeru kantori, kas pieņem derību noslēgšanu jau laikus pirms sacīkstēm, kā arī sacīkšu dienā.

Anglijā reģistrēti gadījumi, kur noslēgtas derības par varbūtējo uzvaru pat pirms kumēļa piedzimšanas, caur ko derību summas bijušas ļoti lielas, piem. 1 mārč. vietā izmaksāts 1.000 mārč.

Šis pēdējais derību veids tiek Vācijā pielīdzināts tādām tirdznieciskiem darījumiem, kā piem., augļu dārza ražas, jeb zvejas tiesību iznomāšana nākošam gadam. Vācijā viss atvilkums no totalizatora jāiemaksā kā sevišķs nodoklis finanču ministrijai, kurā pie valsts budžeta uzstādīšanas savukārt paredz līdzekļus atsevišķām zirgu šķirnēm un sacensību veidiem. Šādu kārtību derētu ņemt par piemēru Latvijai. Valdība tad va-

rētu noteikt, kādas zirgu šķirnes, no valsts zirgkopības viedokļa, caur sacīkstēm ar totalizatoru atbalstāmas, bet nevis šī svarīgā jautājuma izšķiršanu atstāt atsevišķu zirgu īpašnieku ieskatiem.

1929. g. Vācijā no sacīkšu apmeklētāju savstarpējām derībām iegūts 23.574.000 mrk.
 no kuŗas summas vispār. valsts audzēt. izlietoti 3.624.100 „
 Vaislas ērzeļu iepirkšanai 1.700.000 „
 Zirgu audzēšanas fondam 800.000 „
 bet atlikums dažādo sacīkšu godalgām.

1928. g. labākais jājamo zirgu stallis — īp.
 Oppenheim, ieguva 479.000 „
 1/2 no visas summas izcīnījis Oleander;
 II v. Oppenheimer jājamo zirgu audzēt. ieguv. 408.300 „
 no tās Grafs Isolani izcīnījis 221.150 mrk.
 III. vietā jājamo zirgu audzētava Veilā ar . 339.460 „
 no tās Oberwinter izcīnījis 100.000 mrk.

1928. g. uz 45 dažādiem sacīkšu laukumiem*) sarīkotas 357 sacīkšu dienas ar 2421 sacensību, piedaloties 18.677 zirgiem un piešķirtas godalgas par mrk. 9.839.340; 1570 sacensībās gludskriešanās, piedaloties 12.432 zirgiem, izdalītas godalgas par 6.842.211 mrk., bet 851 steeplechase sacensībās, piedaloties 6245 zirgiem izdalītas godalgas par 2.997.129 mrk. Turpretim 1927. g. ap 500 dažādās sacensībās, piedaloties 25.000 siltasiņu zirgiem, godalgošanai izdots ap 900.000 mrk.

1929. g. auļošanā uz gluda ceļa (pilnasiņiem):
 I v. Oleander ar 210.000 mrk. II v. Graf Isolani ar 191.150 mrk.

1929. g. auļošana ar kavekļiem (pilnasiņiem):
 I v. Heluan ar 49.700 mrk. II v. Bandola ar 45.375 mrk.

1928. g. auļošanā (siltasiņiem):
 I v. Trautchen, Hanoverā, ar 6.905 mrk.

1928. g. auļošanā ar šķēršļiem (siltasiņiem):
 I v. Kinderfreund (trakēnis) ar 7.622 mrk.

1928. g. concours hippique sacensībās:
 I v. Baron III ar 5.947 mrk.

Salīdzinot pilnasiņu iegūtās godalgas, ar siltasiņu godalgām, redzam lielu starpību, kādēļ valdība siltasiņu šķirnes veicināšanai 1930. g. ievedusi dažas lielas (20.000 mrk.) godalgas konkura sacīkstēs, un arī citādi tagad piegriež vērību siltasiņu zirgu audzēšanai.

Pilnasiņu ērzelis Oleander 3 gadu laikā ieguvis 528.000 mrk. un 1930. gadā izmantots kā vaislas ērzelis ar lecināšanas taksi 4.000 mrk. no ķēves.

*) Galvenie laukumi: Baden-Badenā (Iffezheim), Berlīnē — Grunewald, Hoppegarten un Karlshorst, Dortmundā, Drezdenē — Seidnitz'ā, Frankfurtē p. M., Hamburgā — Horn, Ķelne — Merheim, Leipcigā, Minchenē u. c.

1928./29. g. viengadīgu pilnasiņu kumelju ūtrupē Rōmershofā iegūta caurmēra cena, pie 38 pārdotiem kumeljiem, 8.600 mrk. gabalā, bet augstākā atsevišķa kumelja cena 26.100 mrk. Atrodam arī ūtrupes, kur cenas daudz zemākas.

Kā redzams, arī Vācijā par galveno zirgkopības veicinātāju uzskata sacikstes, kurās pagaidām galveno vērību piegriež angļu pilnasiņu zirgiem. Spriežot pēc zirgu ūtrupju cenām, redzams, ka augstāko cenu iegūst par pilnasiņu sacikšu zirgiem, II vietā nāk augstā siltasiņu zirgu šķirne, kuŗu izmanto jāšanas sporta vajadzībām, bet pēdējā vietā cenu ziņā stāv nekvalificētie darba zirgi. Tas runā gaišu valodu par to, kādus zirgus visizdevīgāk audzināt. Kaut gan jāsaķa, ka pilnasiņu zirgu audzēšana prasa lielu ricības kapitālu, plašas zirgkopības zināšanas, piemērotus saimnieciskos un klimatiskos apstākļus. Zirgus, kuŗi sacikšu laukumā mazvērtīgi un pēc būves pārāk siki, pārdod par smieklīgi lētu cenu vispārējām vajadzībām. Diemžēl pie mums zirgu sports nav attīstījies, kādēļ atliek audzināt vienīgi remonta un nekvalificētus darba zirgus. Cik pēdējo audzēšana ienesīga un izdevīga, to zinās katrs lauksaimnieks un ieskatīs zirgu sporta un sacikšu vajadzību.

Zirgkopības un zirgu sporta pārraudzībai Vācijā pastāv 4 privātas centrālās organizācijas:

1) Die oberste Behörde für Vollblutzucht und Rennen — galvenā apvienība pilnasiņu audzēšanai un sacikstēm. Sastādas no 17 locekļiem, no kuŗiem: 1 — valdības, 4 — Union Kluba, 1 — medību jājienu biedrības, 5 — sacikšu biedrību, 2 — zirgaudzētāju, 2 — zirgu īpašnieku, 1 — treneru un 1 — žokeju organizācijas pārstāvis.

2) Die oberste Behörde für Traberzucht und Rennen — galvenā apvienība rikšotāju audzēšanai un sacikstēm. Sastādas no 20 locekļiem: 9 pārstāvji no rikšotāju sacikšu biedrībām (5 — Prūsijas, 2 — Bavārijas, 2 — brīvosta Hansa), 9 — no rikšotāju zirgu audzētājiem un rikšotāju stallu īpašniekiem, 1 — treneru un 1 — braucēju pārstāvis.

3) Reichsverband für Zucht und Prüfung deutschen Warmbluts — Valsts apvienība vācu siltasiņu audzēšanai un pārbaudēm.

4) Reichsverband der Kaltblutzüchter Deutschlands — valsts apvienība Vācijas aukstasiņu zirgu audzētājiem.

Vācijā 1928. g. 3.850.537 zirgi. 1927. g. aplecinātas ap 210.000 ķēves.

Vācijas labākie vaislinieki.

	1930. g. mrk.	1928. g. mrk.	1927. g. mrk.
Wallenstein, dz. 1917. g. no Dark Ronald	460.950	42.849	6.478
Pergolese*), dz. 1914. g. no Festino	368.950	228.134	319.135

*) Nobeidzies 1930. gadā.

	1930. g. mrk.	1928. g. mrk.	1927. g. mrk.
Graf Ferry, dz. 1918. g. no Fervor	303.107	—	910
Fervor, dz. 1906. g. no Galtee More	256.780	414.536	573.628
Lycaon, dz. 1908. g. no Cyllene	214.372	220.771	234.469
Augias, dz. 1920. g. no Pergolese	178.368	30.442	—
Prunus, dz. 1915. g. no Dark Ronald	162.119	518.474	616.337
Famulus, dz. 1918. g. no Dark Ronald	149.093	68.716	22.518
Diadumenos, dz. 1910. g. no Orby	134.284	65.038	30.723
Eastern, dz. 1904. g. no Eager	99.475	122.252	119.676
Aberglaube, dz. 1919. g. no Dark Ronald	95.991	51.693	30.565
Herold, dz. 1917. g. no Dark Ronald	93.888	262.101	44.034
Dark Ronald, dz. 1905. g. no Bay Ronald	85.642	93.610	150.069
Landgraf, dz. 1914. g. no Louviers	54.097	231.496	276.395
Nuage, dz. 1907. g. no Simonian	70.960	196.156	216.212
Arranmore, dz. 1905. g. no Succoth	—	118.037	163.782
Laland, dz. 1917. g. no Fels	53.590	137.053	149.161
Robert le Diable, dz. 1898. g. no Ayrshire	—	52.580	141.245
Optimist, dz. 1915. g. no Fervor	68.468	69.739	131.479
Fels, dz. 1903. g. no Hannibal	—	83.653	131.257
Laudon, dz. 1910. g. no Gouvernant	77.365	110.873	121.487
Georgios, dz. 1916. g. no Fervor	—	27.954	106.847
Marmor, dz. 1915. g. no Saphir	—	75.398	103.882
Csardas, dz. 1910. g. no Caius	59.926	43.876	86.647
Lorbeer, dz. 1915. g. no Fervor	53.854	14.859	54.946
Anakreon, dz. 1918. g. no Fervor	82.117	39.125	34.950

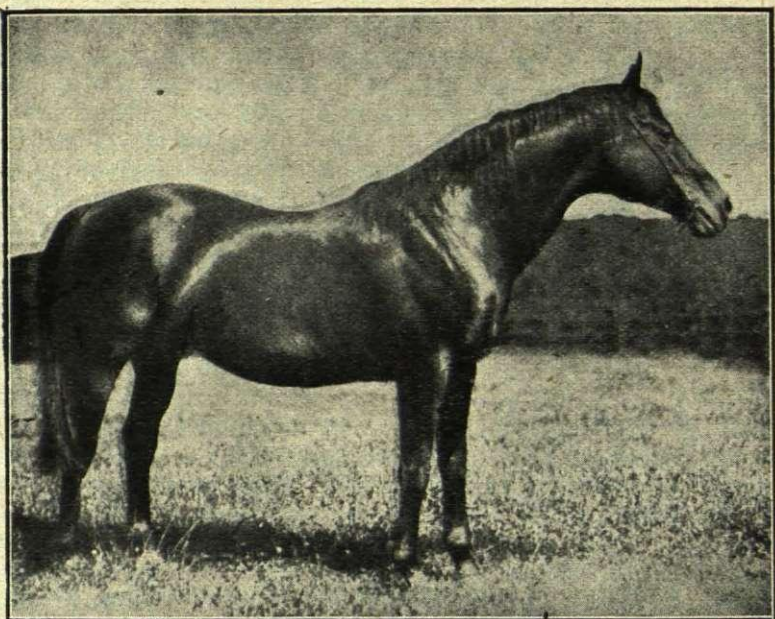
1930. gada labākie zirgi gludaūļošana:

Alba*) 3. g.	8 sac.	218.000	mrk.
Graf Isolany 4. g.	4 „	120.400	„
Gregor 3. g.	7 „	119.690	„
Mafalda 3. g.	7 „	59.490	„
Ladro 3. g.	3 „	53.360	„
Grenadier 4. g.	1 „	42.445	„
Rochus 4. g.	5 „	41.800	„
Narciss 5. g.	4 „	40.335	„
Adrienne 2. g.	5 „	34.460	„

Prunus dz. 1915. g. Vācijā, S. A. Oppenheima audzētavā. Uzvarētājs Henckel, St. Leger, Nuage, Ludendorf, Gladiator sacikstēs. 1928. g. Prunus labākie bērni: Oleander, Impressionist, Walzertraum, Geranium, Wanderlust, Mah-Jong (Palastpage; derbists 1932. g.) u. c.

Fervor dz. 1906. g. Vācijā, Veinbergu audzētavā, Waldfriedā. Fervor savā sacikšu laikā ieguvis 432.590 mrk. Pie viņa labākiem bērniem pieskaitāmi: Vācijas derbists Anmarsch, Graf

*) Pēc kājas laušanas nošauts.

Prunus dz. 1915. g. Vācijā, no Dark Ronald un Pomegranate no Persimmon. Audzētājs un īpašnieks S. A. von Oppenheim.

Ferry, Lamos, Optimist, Torero, Aditja, Sisyphus, Lorbeer, Frūchtling u. c. Fervor nobeidzies 1931. g. 25 gadu vecumā.

Herold dz. 1917. g. Vācijas valsts audzētavā, Graditcā. Sacikstēs ieguvis 496.750 mrk. Labākie bērni: Lupus, Antonia, Valladolid u. c.

Landgraf dz. 1914. g. Vācijā, R. Haniela audzētavā, Valburgā. Sacikstēs ieguvis 220.000 mrk. Labākie bērni: Ferro, Hausfreund, Palū, Oberwinter, Contessa Madalena, Perlenkrone u. c.

Pergolese dz. 1914. g. Vācijā, Veinbergu audz. Labs sacikšu zirgs. 2 un 3 gadu vecumā ieguvis 280.900 mrk. Labākie bērni: Augias — 1923. g. derbists, Ganelon, Marcellus, Aurelius, Gregor u. d. c. Pergolese 1919. g. uzsāka darbību kā vaislinieks Waldfriedas audzētavā. Pergolese piemita liela izturība, ko viņš arī iedzemdēja savos pēctečos, kadēļ viņu atzina par labāko vaislinieku auļošanā un auļošanā ar kavēkļiem. Paragri nobeidzies, 1930. g. aug., ar plaušu karsoni, caur ko zudis Vācijas pilnasiņu šķirnei viens no labākiem iedzemdētājiem.

Lycaon dz. 1908. g. Anglijā no Cyllene. Sacikstēs ieguvis £ 4.874. Labākie bērni: Freiweg II, Sinir, Sonnenblümchen u. c.

Nuage dz. 1907. g. Aumont audzēt., Francijā. no Simontan. Sacikstēs ieguvis fr. 474.700. Labākie bērni: Anschluss, Adresse, Aversion, Gibraltar (Vācijas derbists), Omen, Ordensjäger u. d. c. Piedereja savā laikā N. V. Šeremetjeva kundzei. Labs sacikšu zirgs — Grand Prix de Paris ieguvējs, uzvarot Anglijā audzēto pazīstamo Lemberg, Charles o Malley, Brozino u. c. Pēc tam pārdots Vācijai. 1930. g., 23 gadu vecumā, nošauts valsts audzētavā Altefeldā pēc pakājkāju laušanas.

Laland dz. 1917. g. Vācijā, Veinbergu audz., Waldfriedā. Ieguvis sacikstēs 233.100 mrk. Labākie bērni: Libertas, Serapis, Athanasie, Teuton u. c.

Labākie vaislinieki auļošanā ar kavēkļiem.

	1929. g.	1928. g.
Gulliver II pēcteči ieguvuši	212.625 mrk.	172.874 mrk.
Fervor	111.601 „	105.819 „
Malua	101.566 „	132.048 „
Lycaon	81.420 „	67.517 „
Priesterwald	58.346 „	29.088 „
Pergolese	54.457 „	77.933 „
Star	51.980 „	38.976 „
Fairy King	49.617 „	69.655 „
Gibraltar	46.506 „	16.377 „
Laudon	45.678 „	78.084 „

Gulliver II dz. 1909. g. Vācijas valsts audzētavā, Graditcā no Hannibal. Sacikstēs ieguvis 251.920 mrk.

Vācijā 1913. g. no 2422 sacikstēm tikai 820 auļošanā uz gluda ceļa, bet 1928. g., diemžēl, no 2300 sacikstēm auļošanā uz gluda ceļa 1500. Pārējās auļošanas ar kavēkļiem.

Labāko zirgu īpašnieki ieguvuši:

1930. g.

	Mk.		Mk.
S. A. Oppenheim	498.372	Audz. Mydlinghovenā	168.000
A. un K. Veinbergi	350.802	Valsts audz. Graditcā	144.145
M. Oppenheimer	233.611	I. Opel	136.713

Pētot labāko vaislinieku ciltsrakstus pēc pēcteču sasniegumiem auļošanā 1917. g. redzam, ka:

Pirmā vietā izvirzās Galopin — St. Simon E. asins līnija ar pēctečiem: Nuage dz. Francijā 1907. g., Ard Patrick dz. Anglijā 1899. g., St. Maclou dz. 1898. g. Anglijā, Pekin dz. 1899. g. Anglijā, Eider dz. 1903. g. Francijā, kuņu ievērojamākie bērni minētā gadā ieguvuši 1.064.530 markas.

Otrā vietā Sterling E. asins līnija ar pēctečiem: Louviers dz. 1906. g. Anglijā, Baltinglass dz. 1904. g. Anglijā, Admiral Hawke dz. 1907. g. Anglijā, Caius dz. 1900. g. Francijā, Danilo II dz. 1908. g. Vācijā, Gouverneur dz. 1888. g. Francijā, kuņu ievērojamākie bērni ieguvuši 837.803 markas.

Trešā vietā Buccaneer H. asins līnija ar pēctečiem: Fels dz. 1903. g. Vācijā, Hannibal dz. 1891. g. Vācijā, Gulliver II dz. 1909. g. Vācijā, kuņu ievērojamākie bērni ieguvuši 538.748 markas.

Ceturta vietā Hampton E. asins līnija ar pēctečiem: Festino dz. 1902. g. Vācijā, Dark Ronald dz. 1905. g. Anglijā, kuņu ievērojamākie bērni ieguvuši 464.660 markas.

Piektā vietā Fitz Gladiator—Compiegne H. asins līnija ar pēcteci Saphir dz. 1894. g. Vācijā, kuņa ievērojamākie bērni ieguvuši 242.160 markas.

Sestā vietā West-Australian—Solon M. asins līnija ar pēcteci Malua dz. 1903. g. Anglijā, kuņa ievērojamākie bērni ieguvuši 223.640 markas.

Septītā vietā Bend Or E. asins līnija ar pēctečiem: Galtee More dz. 1894. g. Anglijā, Lycaon dz. 1908. g. Anglijā, kuņu ievērojamākie bērni ieguvuši 193.920 markas.

Pētot labāko vaislinieku ciltsrakstus pēc pēcteču sasniegumiem auļošanā ar kavēkļiem 1917. g. Vācijā, redzam ka:

Pirmā vietā izvirzas Galopin—St. Simon E. asins līnija ar pēctečiem: Ard Patrik dz. Anglijā, St. Maclou dz. Anglijā, Calvey dz. 1895. g. Anglijā, Eider dz. Francijā, kuņu ievērojamākie bērni ieguvuši minētā gadā 312.465 markas.

Otrā vietā Buccaneer H. asins līnija ar pēctečiem: Bastard dz. 1891. g. Vācijā, Fels dz. Vācijā, Hannibal dz. Vācijā, kuņu ievērojamākie bērni ieguvuši 223.105 markas.

Trešā vietā Bend Or E. asins līnija ar pēctečiem: Galtee More dz. Anglijā, French Fox dz. 1901. g. Francijā, kuņu ievērojamākie bērni ieguvuši 189.000 markas.

Ceturta vietā Fitz Gladiator—Compiegne H. asins līnija ar pēcteci: Saphir dz. Vācijā un dēlu Signor dz. 1900. g. Vācijā, kuņu ievērojamākie bērni ieguvuši 153.235 markas.

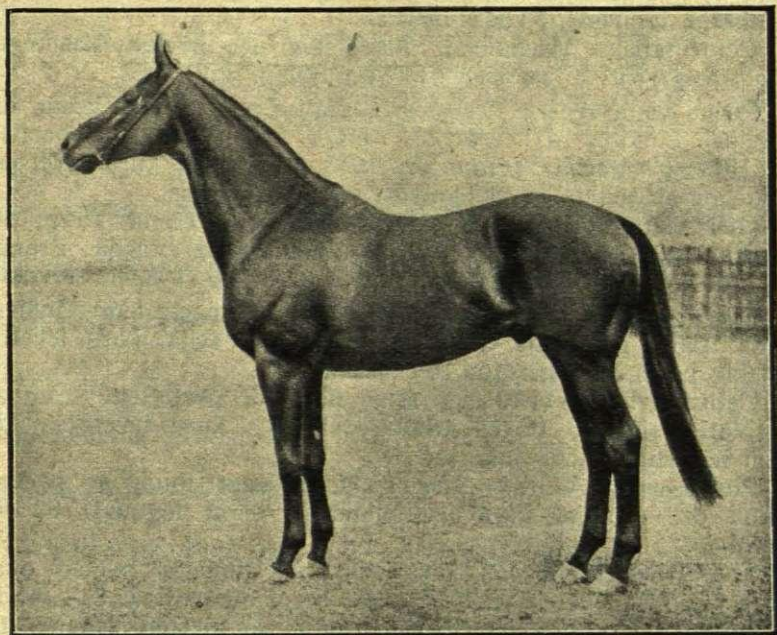
Piektā vietā Sterling E. asins līnija ar pēctečiem: Isinglass dz. 1890. g. Anglijā, Caius dz. Francijā, kuņu ievērojamākie bērni ieguvuši 147.865 markas.

Sestā vietā West-Australian—Solon M. asins līnija ar pēcteci Malua dz. Anglijā, kuņa ievērojamākie bērni ieguvuši 139.115 markas.

Septītā vietā Lord Clifden—Hampton E. asins līnija ar pēctečiem: Festino dz. Vācijā un Kirkconnel dz. 1892. g. Anglijā, kuņu ievērojamākie bērni ieguvuši 131.450 markas.

Pētot labāko vaislinieku ciltsrakstus pēc pēcteču sasniegumiem atlošānā 1930. g. Vācijā:

Pirmā vietā izvirzās Eclipse cilts 8. paaudzē Hampton asins līnija ar pēctečiem: Wallenstein dz. 1917. g. Vācijā, Pergolese dz. 1914. g. Vācijā, Augias dz. 1920. g. Vācijā, Prunus dz. 1915. g. Vācijā, Famulus dz. 1918. g. Vācijā, Aberglaube dz. 1919. g. Vācijā, Herold dz. 1917. g. Vācijā, Dark Ronald dz. 1905. g. Anglijā, Der Mohr dz. 1917. g. Vācijā, kuņu bērni uzrādītā gadā ieguvuši 1.669.271 marku.

Pergolese dz. 1914. g. Vācijā, no Festino un Perfect Love no Persimmon. Audzētāji un īpašnieki brāļi Veinbergi.

Otrā vietā Eclipse cilts 9. paaudzē Bend Or asins līnija ar pēctečiem: Graf Ferry dz. 1918. g. Vācijā, Fervor dz. 1906. g. Vācijā, Lycaon dz. 1908. g. Anglijā, Diadumenos dz. 1910. g. Anglijā, Anakreon dz. 1918. g. Vācijā, Laudon dz. 1910. g. Vācijā, Optimists dz. 1915. g. Vācijā, Dagor dz. 1909. g. Francijā, Lorbeer dz. 1915. g. Vācijā, kuņu bērni minētā gadā ieguvuši 1.246.904 markas.

Trešā vietā Eclipse cilts 7. paaudzē Sterling asins līnija ar pēctečiem: Eastern dz. 1904. g. Anglijā, Aldford dz. 1911. g.

Anglijā, Csardas dz. 1910. g. Vācijā, Landgraf dz. 1914. g. Vācijā, kuŗu ievērojamākie bērni minētā gadā ieguvuši 292.855 mrk.

Ceturta vietā Eclipse cilts 8. paaudzē Galopin asins līnija ar pēctečiem: Ordensjäger dz. 1918. g. Vācijā, Nuage dz. Francijā, kuŗu ievērojamākie bērni ieguvuši 146.434 markas.

Piektā vietā Herod cilts 8. paaudzē Buccaneer asins līnija ar pēctečiem: Landstürmer dz. 1915. g. Vācijā, Laland dz. 1917. g. Vācijā, kuŗu ievērojamākie bērni ieguvuši 123.032 mark.

Sestā vietā Herod cilts 6. paaudzē Fitz Gladiator asins līnija ar pēcteci Skarabae dz. 1915. g. Vācijā, kuŗa ievērojamākie bērni ieguvuši 53.642 markas.

Pētot labāko vaislinieku ciltsrakstus pēc pēcteču sasniegumiem auļošanā ar kavēkļiem 1930. g. Vācijā:

Pirmā vietā Bend Or asins līnija ar pēctečiem: Lycaon dz. Anglijā, Laudon dz. Vācijā, Fervor dz. Vācijā, Sebastian dz. 1911. g. Vācijā, Traum dz. 1915. g. Vācijā, kuŗu ievērojamākie bērni minētā gadā ieguvuši 252.106 markas.

Otrā vietā Hampton asins līnija ar pēctečiem: Pergolese dz. Vācijā, Wallenstein dz. Vācijā, Famulus dz. Vācijā, Prunus dz. Vācijā, kuŗu ievērojamākie bērni ieguvuši 198.943 markas.

Trešā vietā Buccaneer asins līnija ar pēctečiem: Gulliver II dz. 1909. g. Vācijā, Fels dz. 1903. g. Vācijā, kuŗu ievērojamākie bērni ieguvuši 164.189 markas.

Ceturta vietā Sterling asins līnija ar pēctečiem: Csardas dz. Vācijā, Danilo II dz. 1908. g. Vācijā, kuŗu ievērojamākie bērni ieguvuši 83.608 markas.

Piektā vietā West-Australian asins līnija ar pēcteci Malua dz. Anglijā, kuŗa ievērojamākie bērni ieguvuši 82.191 marku.

Sestā vietā Fitz Gladiator asins līnija ar pēcteci Skarabae dz. Vācijā, kuŗa ievērojamākie bērni ieguvuši 39.814 mark.

Septītā vietā Galopin asins līnija ar pēcteci Nuage dz. Francijā, kuŗa ievērojamākie bērni ieguvuši 32.550 markas.

Angļu pilnasiņi kā ciltstēvi Traķēnas šķirnē.

Bacchus xx dz. 1861. g. Ritprūsijā, bērs, 167/157 cm augsts,
1 no Sir Pallion 1853. g. no Pallion 1847. g. no Mündig 1832. no Catton 1809. no Golumpus 1802. no
1 Gohanna 1790. no Mercury 1778. no Eclipse 1764.
1 Vaislā no 1865.—1872.

J. Solid dz. 1870., bērs, 173/164 cm, vaislā no 1874.—1882.

Tresor dz. 1877., ruds, 167/159 cm, vaislā no 1881.—1901.

- Dingo dz. 1895., bērs, 170/161 cm, vaislā no 1898.—1917., dēls
1 Dampfross dz. 1916., galv. vaisl. Traķēnā.
1
- Diebitsch dz. 1908., ruds, 169/159 cm, vaislā no 1911.—1929.
1
- Pakonsul dz. 1915., ruds, 167/158 cm, vaisl. Klaipēdas apgabalā.
1
- Dainis, dz. 17. V. 1928. g. Rīgā, t. ruds, —/160 cm, vaisl. Latv.
Zirgu Sporta B-bā, Kr. Barona ielā Nr. 127. 1932. g.
darbojās Bikseres dzirn., Cēsvainē pie Slimbacha.
- S a h a m a xx dz. 1850. g. Anglijā, dūks, 173/164 cm, no Si-
1 moom 1838. no Camel 1822. no Whalebone 1807. no
1 Waxy 1790. no Potos 1773. no Eclipse 1764. Vaislā
1 no 1853.—1867. (devis savā laikā Ritprusijai 53 vaisl.
1 ērzelus).
1
- Vorwärts dz. 1859. Traķēnā, dūks, 175/166 cm, vaisl. no 1865.
1 —1876.
- Flügel dz. 1869., dūki-bērs, 176/165 cm, vaisl. no 1873.—1891.
1
- Passvan dz. 1881., bērs, 171/164 cm, vaisl. 1885.—1910.
1
- Elwin dz. 1887., dūki-bērs, 168/158 cm, vaisl. 1891.—1896.
1
- Argument dz. 1896., tumši bērs, 175/165 cm, vaisl. 1899.—1915.
1
- Elsässer dz. 1904., tumši bērs, 170/160 cm, vaisl. 1907.—
1
- Taudentzien dz. 1925. g., galv. vaisl. Traķēnā.
- L a h i r e xx dz. 1861. g., Traķēnā, bērs, 170/161 cm no Sa-
1 hama 1850. no skat. agr. Vaisl. no 1866.—1886.
- Percival dz. 1867. g., bērs, 174/165 cm, vaisl. no 1871.—1895.
1
- Pilot dz. 1884. g., ruds, 172/163 cm, vaisl. no 1887.—1898.
1
- J. Pilot dz. 1896. g., ruds, 171/161 cm, vaisl. 1899.—192?.
- 1
- Pirol dz. 1918. g., ruds, 172/162 cm, vaisl. no 1921.—
- P e r f e c t i o n i s t xx dz. Anglijā 1899. g., dzidri bērs, 176/166
1 cm, no Persimmon 1893. no St. Simon 1881, no Ga-
1 lopin 1872. Vaisl. no 1904.—1907.
- Tempelhüter dz. 1905. g., tumši bērs, 167/160 cm, vaisl. no 1909.
1

Pirat dz. 1914. g., ruds, 168/159 cm, vaisl. 1917.—

1

Poseidon dz. 1925. g.

Hector xx dz. Kisberā — Ungarijā 1872. g., dūks, 168/159
1 cm, no Virgilius 1858. no Voltigeur. Vaisl. no 1877.

1 —1889.

Hirtenknahe dz. Traķēnā 1887. g., dūks, 171/161 cm, vaisl. no
1 1891.—1901.

Vasco dz. 1894. g., dūks, 171/162 cm, vaisl. no 1897.—1916.
1

Waldjunker dz. 1913. g., dūks, 173/164 cm, vaisl. no 1917.—
1

Saturn dz. 1924. g. Traķēnā, dūks, 171/166 cm, vaisl. no 1928.

Blue Blood xx dz. 1876. g., Anglijā, ruds, 172/164 cm, no King
1 Tom 1851. no Harkaway 1834. no Economist 1825.

1 no Whisker 1812. no Waxy 1790. Vaisl. no 1895.
1 —1897.

Morgenstrahl dz. 1896. g., Traķēnā, ruds, 174/163 cm, vaisl. no
1 1900.—1913.

Persival dz. 1912. g., ruds, 168/157 cm, vaisl. no 1915.—
1

Kupferhammer, vaislinieks Traķēnā.

Adonis xx dz. 1867. g., Krievijā? ruds, 171/162 cm no Grim-
1 ston 1860. no Stockwell. Vaisl. no 1873.—1886.

Paladin dz. 1874. g., Traķēnā, ruds, 173/165 cm, vaisl. no 1878.
1 —1886.

Apis dz. 1884. g., ruds, 174/164 cm, vaisl. no 1888.—1902.
1

Angreifer dz. 1892. g.

1

Anführer dz. 1906. g., ruds, 176/163 cm, vaisl. no 1909.—1926.
1

Anicius dz. 1915. g., ruds, 166/156 cm, vaisl. no 1918.—

The Duke of Edinburgh xx dz. 1866. g. Anglijā, bērs,
1 173/164 cm no Stockwell. Vaisl. no 1869.—1890.

Piper dz. 1876. g. Ritprūsijā, t. bērs, 176/166 cm, vaisl. no 1898.
1 —1900.

Hoffnungsstrahl dz. 1900. g., t. bērs, 176/165 cm, vaisl. no
1 1904.—1920.

Jüngling dz. 1905. g., t. bērs, 177/166 cm, vaisl. no 1909.—
1

Jünger dz. 1910. g., t. bērs, 174/164 cm, vaisl. no 1914.—

- Rhamses xx dz. 1904. g., Francijā, dūks, 176/166 cm, no
 1 Krakatoa 1884. no Thunderbolt 1857. no Stockwell.
 1 Vaisl. no 1908.—1920.
- Wolkenflug dz. 1910. g., (11. nov. 1909. g.) Traķenā, dūks,
 1 167/159 cm, vaisl. no 1914.—
- Aster dz. 1922. g., Graditcā, dūks, 176/167 cm, vaisl. no 1925.
- Red Prince xx dz. 1889. g. Anglijā, ruds, 171/158? cm no
 1 Kendal 1883. no Bend Or.
- Tautropfen dz. 1911. g., Traķenā, ruds, 167/159 cm, vaisl. no
 1 1914.—
- Humanist dz. 1916. g., ruds, 153/143 cm (!), vaisl. no 1920. -
- Metellus xx dz. 1903. g., Vācijā, dzidri bērs, 171/162 cm no
 1 Cyllene 1895. no Bona Vista no Bend Or. Vaisl. no
 1 1907.—1923.
- Salvator dz. 1909. g. Rītrūsijā, t. bērs, 174/165 cm, vaisl. no
 1 1914.—
- Löwebruder dz. 1918. g., bērs, 172/161 cm, vaisl. no 1921.—
- Marsworth xx dz. 1871. g. Anglijā, bērs, 173/164 cm, no
 1 King Tom 1851. no Harkaway. Vaisl. no 1875.—1891.
- Elfenbein dz. 1879. g., Traķenā, bērs, 168/159 cm, vaisl. no
 1 1883.—1903.
- Seleukos dz. 1891. g., dzidri bērs, 166/157 cm, vaisl. no 1895.
 1 —1914.
- Iltis dz. 1897. g., bērs, 174/165 cm, vaisl. no 1900.—1920.
 1
- Senegal dz. 1906. g., bērs, 172/163 cm, vaisl. no 1910.—
 1
- meita Bena Rīgas Prefekturas jātnieku nodalā.
- Monsieur Gabriel xx dz. 1891. g. Francijā, bērs, 169/159
 1 cm, no Grandmaster 1880. no Kingcraft 1867. no
 1 Kingdom 1851. Vaisl. no 1910.—1914.
- Coronel dz. 1912. Traķenā, bērs, 170/161 cm, vaisl. no 1916.—
 1
- Luftgott dz. 1921. g., bērs, 170/163 cm, vaisl. no 1924.—
 1
- Pilger dz. 1926. g.
- The Wizard xx dz. 1857. g. Anglijā, bērs, no West-Australian
 1
- Odoardo dz. 1870. g. Graditcā, t. bērs, 175/165 cm, vaisl. no
 1 1874.—1877.
- Optimus dz. 1880. g. Beberbekā, dūki bērs, 178/168 cm, vaisl. no
 1 1884.—1903.

- Sulla (Sultan) dz. 1888. g. Beberbekā, bērs, 167/160 cm, vaisl.
1 no 1892.—1906.
- Erdgeist dz. 1896. g. Rīprūsija, dūki bērs, 169/157 cm, vaisl. no
1 no 1899.—1916.
- Erbgraf dz. 1908. g., ruds, 173/163 cm, vaisl. 1912.—
- Lelio xx dz. 1862. g. Francijā, bērs, 168/158 cm, no West
1 Australian, vaisl. no 1866.—1872.
- Malteser dz. 1872. g., dzidri bērs, 172/163 cm, vaisl. no 1876.—
1 1888.
- Panuel dz. 1884. g., bērs, 169/162 cm, vaisl. no 1888.—1905
1
- Kronos dz. 1897. g., dūks, 171/166 cm, vaisl. no 1900.—1917.
1
- Carol II dz. 1909. g., dūks, 174/165 cm, vaisl. no 1913.—
1
- Mansfeld dz. 1915. g., dūks, 164/155 cm, vaisl. no 1918.—
- Schönbrunn xx dz. 1885. g. Austrijā, ruds, 168/161 cm, no
1 Verneuil, no Mortemer, vaisl. no 1892.—1900.
- Padorus dz. 1893. g. Traķenā, ruds, 167/158 cm, vaisl. 1896.—
1 1917.
- Markeur dz. 1901. g., dūks, 173/163 cm, vaisl. 1905.—
1
- Löwe dz. 1916. g., bērs, 168/158 cm, vaisl. 1919.—
1
- Löwenjäger dz. 1922. g., t. bērs, 177/167 cm, vaisl. 1925.—
- Mirmidone xx dz. 1888. g. Gradičā, ruds, 170/163 cm,
1 no Chamant, vaisl. no 1892.—1900.
- Luftkreis dz. 1895. g. Traķenā, ruds, 170/162 cm, vaisl. no
1 1898.—1917.
- Falkenstein dz. 1908. g., ruds, 172/161 cm, vaisl. no 1911.—
1
- Foxtrott dz. 1916. g., ruds, 173/165 cm, vaisl. no 1920.—
- Friponnier xx dz. 1864. g. Anglijā, ruds, 173/164 cm, no
1 Chevalier d'Industrie no Orlando no Touchstone,
1 vaisl. no 1877.—1889.
- Fanfarro dz. 1885. g. Rīprūsija, ruds, 171/163 cm, vaisl. no
1 1889.—1902.
- Römer dz. 1897. g., ruds, 169/159 cm, vaisl. 1900.—1917.
1
- Remus dz. 1906. g., ruds, 172/161 cm, vaisl. no 1909.—
1
- Rentmeister dz. 1917. g., bērs, 169/158 cm, vaisl. no 1920.—

Bez uzrādītiem angļu pilnasiņiem atrodam vēl simtiem citus, kas Traķenas šķirnē radījuši patstāvīgus celmus ar dzimtām, kuŗas turpina savu priekšteču asins līnijas. Sīkāk viņas apskatīšu nākošā darbā „Siltasiņu šķirnes“.

Ievērojamākie Traķenas šķirnē tekošā gadu simtenī lietotie angļu pilnasiņi:

Christian de Wet dz. 1904. g. Īrijā, t. bērs, 168/159 cm, no Gallinule.

Daly's dz. 1909. g. Anglijā, duki bērs, 167/160 cm, no Santoi.

Master Magpie dz. 1905. g. Īrijā, ruds, 174/165 cm, no Gallinule.

Strudel dz. 1914. g. Gradičā, ruds, 171/161 cm, no Nuage.

Letzter Mohikaner dz. 1899. g. Gradičā, ruds, 172/163 cm, no Chamant.

Parsee dz. 1906. g. Austrālijā, bērs, 173/163 cm, no Metal no Sterling.

Moet dz. 1905. g. Anglijā, dūks, 170/162 cm, no Loved One no See Saw, no Buccaneer.

1931. g. valsts audzētavā Traķenā, kā galvenie vaislas ērzeļi — 3 angļu pilnasiņi:

Grossinquisitor, ruds, dz. 1922. g. Vācijā, no Anschluss.

Pretal dz. 1917. g. Austrālijā, no Peppermint.

Friedenfurst dz. 1917. g. Vācijā, no Ard Patrick.

Hanoveras šķirnes izveidošanai 1931. g. lietoti Cellē 13 un Osnabrückā 3 angļu pilnasiņu ērzeļi:

Aberglaube, t. bērs, dz. 1919. g., no Dark Ronald.

Altefeld, t. bērs, dz. 1922. g., no Dark Ronald.

Auer, bērs, dz. 1916. g., no Lycaon.

Cherusker, t. bērs, dz. 1916. g., no Nuage.

Colleoni, bērs, dz. 1927. g., no Aberglaube.

Da capo, t. bērs, dz. 1921. g., no Dark Ronald.

Dankl, t. bērs, dz. 1914. g., no Ard Patrick.

Lancelot, ruds, dz. 1915. g., no St. Maclou.

Mitra, duki bērs, dz. 1924. g., no Dark Ronald.

Monsalvat, t. bērs, dz. 1927. g. no Dark Ronald.

Przemysl, ruds, dz. 1913. g., no Adam.

Tannenfels, ruds, dz. 1917. g., no Fels.

Turmfalke, ruds, dz. 1910. g., no Caius.

Gibraltar, bērs, dz. 1916. g., no Nuage.

Ecco, ruds, dz. 1914. g., no Gulliver II.

Hödur, bērs, dz. 1923. g., no Dark Ronald.

Starp 1930. g. Latvijā no Hanoveras ievestiem kumeļiem atrodam vairākus minēto ērzeļu pēctečus. Piem. Ata Zālīša ķēves: Alraune ir Auer meita, bet Gazelle no Grossinquisitor.

Holsteinas šķirnes izveidošanai Travental'ā 1931. g. lietoti 4 angļu pilnasiņi:

Der blaue Vogel, t. bērs, dz. 1913. g., no Santoi.

Feuergeist, bērs, dz. 1922. g., no Parsee.

Theoderich, t. bērs, dz. 1924. g., no Nuage.

Trebonius, t. bērs, dz. 1925. g., no Dark Ronald.

Galvenās pārbaudes auļošanā:

Vācijas Derby sacīkstes.

Godalga 100.000 marku. 3 gadi vecām ķēvēm un ērzeļiem. Distance 2400 metri. Notiek Hamburgā — Horn; svars ērzeļiem 58 kg, ķēvēm — 56,5 kg.

1920. g. Herold no Dark Ronald

1921. g. Omen no Nuage

1922. g. Hausfreund no Landgraf

1923. g. Augias no Pergolese

1924. g. Anmarsch no Fervor

1925. g. Ronald no Traum

1926. g. Ferro no Landgraf

1927. g. Mah Yong no Prunus

1928. g. Lupus no Herold

1929. g. Graf Isolany no Graf Ferry

1930. g. Alba (2:32,4) no Wallenstein

II v. Ladro no Graf Ferry

III v. Gregor no Pergolese

1931. g. Dionys (2:35,4) no Herold

II v. Adrienne no Augias

III v. Missouri no Augias

1932. g. Palastpage (2:36,2) no Prunus.

Union sacīkste 3 gadīgām ķēvēm un ērzeļiem. Godalga no 30.000—40.000 markas. Distance 2.200 metri.

1910. g. Wandersmann, dz. Graditcas audz. no Ninus un Warsop.

1911. g. Mondstein, dz. Graditcas audz. no Hannibal un Mosul.

1912. g. Matterhorn, dz. Graditcas audz. no Perth un Myakka.

1913. g. Majestic*), dz. S. A. Oppenheim audz. no William the Third un Masha.

1914. g. Ariel, dz. S. A. Oppenheim audz. no Ard Patrick un Ibidem.

1915. g. Languard, dz. R. Haniels audz. no Yours Majesty un Ladora.

1916. g. Taucher, dz. A. Schmieder audz. no Malua un Tarnkappe.

1917. g. Landgraf, dz. R. Haniels audz. no Louviers un Ladora.

*) Majestic'am Rīgā meita Fama xx.

1918. g. Orilus, dz. no Malua un Obilot.
 1919. g. Eckstein, dz. R. Haniels audz. no Dark Ronald un Exult.
 1920. g. Nubier, dz. S. A. Oppenheim audz. no Dark Ronald un Danubia.
 1921. g. König Midas, dz. no Malua un Casablanca.
 1922. g. Lentulus, dz. br. Weinbergu audz. no Fels un Letizia.
 1923. g. Augias, dz. Weinbergu audz. no Pergolese un Augusta Charlotte.
 1924. g. Fundin, dz. no Fels un Florise.
 1925. g. Weissdorn, dz. S. A. Oppenheim audz. no Prunus un Viener Mädel.
 1930. g. Alba, dz. S. A. Oppenheim audz. no Wallenstein un Arabis.

Deutsches St. Leger. Godalga 40.000 markas. Distance 2800 metri. Izcīņa oktobri.

Preis der Diane. Godalga ap 27.000 marku, 3 g. ķēvēm, distance 2000 m. 1932. g. uzv. Faienza no Pergolese, II v, Arabeske.

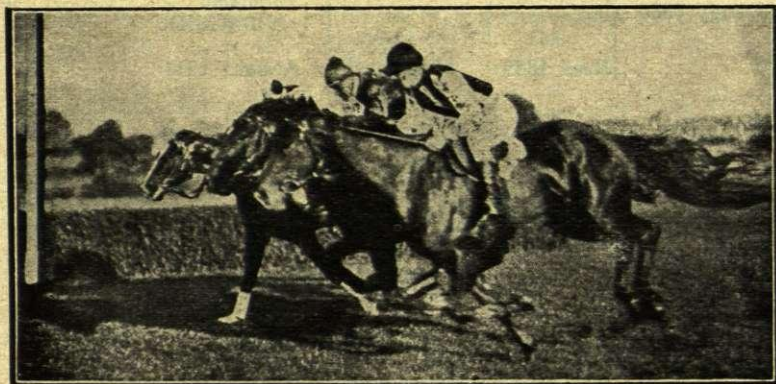
Preis der Winterfavoriten. Godalga ap 35.000 mrk. 2 g. ērzelēm un ķēvēm, dist. 1400 m.

Grosser Hansa Preis. Godalga ap 30.000 mrk., dist. 2200 m.

Gladiatoren Rennen. Godalga ap 40.000 mrk., dist. 2800 m.

Der grosse Preis von Berlin, Grosser Preis der Republik u. c.

Ārzemēs audzētos zirgus pielaiž tikai nedaudzās sacīkstēs un līdz 1930. g. tiem bija jānes 3,5 kg virssvars, tagad — 2 kg.

Steeple-chase'ā pēc 6600 m galvu galvā — Bandola, Dorn II un Immelmann.

Galvenā sacensība auļošanā ar kavēkļiem — Der grosse Preis von Karlhorst. Godalga 36.000 mrk., dist. 6600 m. 1928. g.

pirmā vietā Bandola no Sebastian ar 67,5 kg un Dorn II no Danilo II ar 65,5 kg, III v. Immelmann ar 65,5 kg, IV v. The Diplomat, dz. Francijā ar svaru 73 kg.

Bandola, kas Vācijā vēl vienmēr gūst panākumus, 1931. g. rudenī ar izdevīgu svaru piedalījies sacīkstēs Parīzē, kur uzrādījusi labas leķšanas spējas un izturību, bet finišā vajadzīgā kustību asuma un muskuļu elastīguma trūkuma dēļ, palika bez vietas. Šis īpašības piemīt parasti jauniem zirgiem, kādēļ sevišķi gludaļošanā zirgi 5 un 6 g. vecumā reti uzvarētāji.

Labākie sacīkšu zirgi 1931. g.: Sichel ieguva 132.110 mrk. Dionys un Wolkenflug — katrs 74.217 mrk.

Galvenie zirgkopības laikraksti:

Sport-Welt, Jockey, Der Sporn, St. Georg, Zeitschrift für Gestütkunde und Pferdezucht, Das edle Ostpreussische Pferd, Deutsches Kaltblut u. c.

Sterling 1868	Enthusiast 1886	Eager 1894	Butcher Bird 1907	Punkt 1923
			Eastern 1904	
		Arranmore 1905	Fockenbach 1924	
	Löwenherz II 1923			
	Energy 1880	Révérènd 1888	Caius 1900	Csardas 1910 Danilo II 1908 Prolog 1914 Turmfalke 1910 (Cellē)
		Rueil 1889	Mauvezin 1896	Aldford 1911
	Isonomy 1875	Gallinule 1884	Christian de Wet 1901	Paradox 1919 (Georgenburgā)
			Santry 1901	Paramount 1913
			Admiral Hawke 1907	Onkel Ludvig 1919
			Slieve Gallion 1904	
Isinglass 1890	John o'Gaunt 1901	Swynford 1907	Glorioso 1918	
	Shilfa 1902	Landgraf 1914	Ferro 1923 Oberwinter 1924	
	Louviers 1906			
Metal 1882	Parsec 1905	Baltinglass 1904		
		Feuergeist 1922 (Traventälē)		

	Bayardo 1906	Gay Crusader 1914	Flying Lance 1920
Bay Ronald 1893		Altefeld 1922 (Cellē)	
		Abenteurer 1919	
		Aberglaube 1919	Colleoni 1927 (Cellē)
		Aditi 1922	
		Adler 1917	
		Bromo 1921	
		Der Mohr 1917	
		Da Capo 1921 (Cellē)	
		Famulus 1918	
		Freibeuter 1918	
	Dark Ronald 1905	Habicht 1919	Diskus 1928 (Varendorfā)
		Herold 1917	Lupus 1925
		Humbug 1915 (Marienver- derā)	
		Hödur 1923 (Osnabrikā)	
		Lothario 1921	
		Mitra 1924 (Cellē)	
		Mime 1913	
	Monsalvat 1927 (Cellē)		
	Prunus 1915	Oleander 1924	
	Trumpf 1917	Impressionist 1923	
	Wallenstein 1917		
	Soldau 1915		
	Trebonius 1925 (Traventälē)		
Ayrshire 1885	Festino 1902	Pergolese 1914	Aurelius 1923 Ganelon 1920
	Robert le Diable 1898		
Ladas 1891	Troutbeck 1903	Eichwald 1914	

Joyful 1890	Bajazzo 1905		
	Persimmon 1893	{ Kalchas 1907 Ulster King 1907	
	Matchbox 1891	Horkay 1902	Vatinus 1918
	Pekin 1899	Chamisso 1912	Dankl 1914 Friedenfürst 1917 (Tra- kēnā) Ares 1914
	St. Florian 1891	Ard Patrick 1899	Ariel 1911 Lazarus 1921 Dolomit 1909 Hampelmann 1919 Goldgulden 1905 Terminus 1911 Burscher 1915
	Dunure 1889	Mindegy 1896	
	Desmond 1896	Fairy King 1910	
	St. Maclou 1898	Lancelot 1915 (Cellē)	
		Maxim 1905	
		Frohsinn 1914	
		Leonidas 1911	
St. Simon 1881	St. Bris 1893	Eider 1903	
			{ Cherusker 1916 (Cellē) Anschluss 1912 { Marduck 1922 Grossinqui- sitor 1922 (Tra- kēnā) Kardinal 1920 Gibraltar 1916 Lüderbach 1921 (Va- (Osnabrikā) rendorfā) Gralsritter 1922 Olympier 1922 Ordensjäger 1918 Turban 1916 Glockenturm 1916 Theoderich 1924 (Tra- ventälē)
		Nuage 1907	
	Simonian 1888		
		Rubinat II 1908	
	Raeburn 1890	Rascal 1907	
	William the Third 1898	Masher 1912	
		Majestic 1910	
	St. Frusquin 1893	{ Parmenio 1903 Sanskrit 1913	
Gaga 1889	Mindig 1895	Helgoland 1915	
Donovan 1886	Matchmaker 1892	Magellan 1910 (Cellē)	

Bend Or 1877	Bona Vista 1889	{	Cyllene 1895	{	Captivation 1902 Lycaon 1908	{	Auer 1916 (Cellē)	Roland 1922
	Kendal 1883	{	{	{	Polymelus 1902	{	Traum 1915	Silvern 1917
	Ormonde 1883	{	{	{	{	{	{	{
Bend Or 1877	Martagon 1887	{	{	{	{	{	{	{
Bend Or 1877	Ormonde 1883	{	{	{	{	{	{	{

Buccaneer 1857	Talpra Magyar 1885	Xamete 1896	Laudanum 1909	{	Hadschar 1911	{	Fundin 1921
	See Saw 1865	Loved One 1883	Dinna Forget 1892		Ruffs Guide 1910		Laland 1917
	Flibustier 1867	Trachtenberg 1879	Hannibal 1891	{	Fels 1903		Landstürmer 1915
Springfield 1873	Sainfoin 1887	Rock Sand 1900	Tracery 1909		Gulliver II 1909	{	Tannenfels 1917 (Cellē)
					Ganghofer 1913		Ecco 1914 (Osnabrikā)
					Hamilkar 1899	{	Hammer- schlag 1910
					Flamboyant 1918		
					Parmenio 1921		

JĀTNIEKI, ZIRGKOPJI

UN

ZIRGU DRAUGI,

iestājaties par biedriem

Latvijas Zirgu Sporta Biedrībā,

kuras manēzās RIGĀ, Kr. Barona ielā 127
un vasaras mēnešos BULDUROS, Dārzkopības alejā 1, variet izvest jāšanas apmācību un atrast zirgus izjādem

Biedrības ricībā atronās vaislas
ērzeļi: Allah - ox, Kalifs - x,

Wunderbār's - xx un Dainis (siltasinis)

Arodjātnieku svaru skala gludaļošanā

Distance	zirgu vecums gados	aprīli kg	maija kg	jūnija kg	jūlija kg	augustā kg	septembrī kg	oktobrī kg	novembrī kg
līdz 1000 m	2	—	—	—	—	—	51,5	53	54,5
	3	55,5	56,5	57,5	59	60,5	61,5	62,5	62,5
	4	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
	veci	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
līdz 1200 m	2	—	—	—	—	—	50	51,5	53
	3	54,5	55,5	56,5	58	59,5	60,5	61,5	62
	4	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
	veci	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
līdz 1400 m	2	—	—	—	—	—	48,5	50	51
	3	53,5	54,5	55,5	57	58,5	59,5	60,5	61
	4	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
	veci	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
līdz 1600 m	2	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	52,5	53,5	54,5	56	57,5	59	60	60,5
	4	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
	veci	63	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
līdz 1800 m	2	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	52	53	54	55,5	57	58,5	59,5	60
	4	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
	veci	63	63	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
līdz 2000 m	2	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	51,5	52,5	54	55,5	57	58	59	59,5
	4	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
	veci	63	63,5	63	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
līdz 2400 m	2	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	51	52	53,5	55	56,5	57,5	58,5	59
	4	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
	veci	64	64	63,5	63	62,5	62,5	62,5	62,5
līdz 2800 m	2	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	50,5	51,5	53	54,5	56	57	58	58,5
	4	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
	veci	64,5	64,5	64	63,5	63	62,5	62,5	62,5
līdz 3200 m	2	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	50	51	52,5	54	55,5	56,5	57,5	58
	4	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
	veci	65	65	64,5	64	63,5	63	62,5	62,5
līdz 3600 m*	2	—	—	—	—	—	—	—	—
	3	49	50	51,5	53	54,5	55,5	56,5	57
	4	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5	62,5
	veci	65,5	65,5	65	64,5	64	63,5	63	62,5

*) Ķēvem 1^{1/2} kg atvieglojums.

Angļu pilnasinis Ungārijā.

Ungārijas zirgkopji bija lieli arābu zirgu cienītāji, ko atbalstīja arī valdība, ierīkojot arābu audzētavu Babolnā, tādēļ pirmie angļu pilnasiņi šeit parādījās vēlāk kā Vācijā. Ungārijā toties, savā laikā, angļu pilnasiņu audzēšana sasniedza lielāku uzplaukumu, un atsevišķi zirgi, kā vaislā, tā sacīkstēs guva labākus sasniegumus nekā Vācijā. Šo parādību mēģināja izskaidrot ar to, ka ungāriem, kā jātnieku un zirgkopju tautai, bija lielāka interese un zināšanas dižciltīgo zirgu audzēšanā. Domāja, ka arī Ungārijas klimats angļu pilnasiņu audzēšanai labvēlīgāks. Kā tagad redzams, galvenais iemesls piekrita tam apstāklim, ka Ungārijai laimējās jau 1865. g. atvest no Anglijas slaveno „Buccaneer“, kas pateicoties savām ārkārtīgi stiprām vaislinieka spējām, uzskatāms kā labākais angļu pilnasiņu šķirnes iedzemdētājs Ungārijā. Ungārijas valdība iestājās par angļu pilnasiņu audzēšanu, ierīkojot valsts audzētavu Kisberā. Pēc panākumiem valsts audzētavās (Kisberā un pa daļai Mezöhegyesā) varam spriest par angļu pilnasiņu šķirnes ieaudzēšanu, kā arī sasniegumiem vaislā un sacīkstēs. Pēc 1848. g. revolūcijas nolēma ierīkot notiesātā Kazimira Batthyany muižā — Kisberā valsts audzētavu angļu pilnasiņu zirgiem. Lēmuma izpildīšana uzsākta 1853. gadā.

Pirmā laikmetā pie audzētavas nodibināja sacīkšu stalli, kurā zirgi tika speciāli trenēti un izmantoti sacīkstēm. Pirmās sacīkstes pēc Anglijas parauga ievestas 1827. g., galvenā kārtā Vīnē un Budapeštā. Lidzekļu trūkuma dēļ, saskaņā ar karālisko rīkojumu, 1857. g. piešķirts valsts pabalsts galvenām sacīkstēm un ierīkoti sacīkšu laukumi Pardubīcā, Lembergā un Klausenburgā, kurās bez privātiem piedalījās valsts audzētavas zirgi. Izpaliekot gaidītiem ienākumiem sacīkšu stallu un treneru uzturēšanai, 1867. g. nolēma sacīkšu stalli likvidēt, bet valsts audzētavu zirgu pieaugumam ikgadus sarīkot kumeļu ūtrupes. Ūtrupēs iegūtos zirgus, pēc noteikumiem, viņu īpašnieks nedrīkstēja pārdot un izīrēt izmantošanai ārpus Ungārijas. Valsts audzētavas uzdevums ierobežojās dodot privātām audzētavām izcilus labus angļu pilnasiņu vaisliniekus, galvenā kārtā ērzelus ķevju lecinašanai. Kisberā audzētos pilnasiņus izmantoja kā vaisliniekus valsts vaislas ērzelu staciju sastāva papildināšanai un lietoja kā pilnasiņu, tā siltasiņu šķirnēs.

Pēc 1911. g. statistikas, neieskaitot Kroātiju un Slovākiju, Ungārijā bija 2.001.399 dažādu šķirņu zirgi. Lecināšanas periodā 871 vaislas ērzeļu punkti ar 3388 valsts ērzeļiem, kurus ārpus lecinašanas laika sakopoja 4 valsts vaislas ērzeļu stacijas. Vaislinieki pēc šķirnēm sadalās (Dr. H. Bredov, Die Pferdezucht in Ungarn):

Angļu pilnasiņi	240	Nonius šķirne	666
angļu siltasiņi	1608	Gidran šķirne	206
arābu pilnasiņi	41	Lippicāneri	183
arābu siltasiņi	310	aukstasiņu šķirne	142

No pirmā laikmetā (t. i. no 1853.—1869. g.) Kisbēr'a audzētavā ieviestiem vaisliniekiem minēšu labākos:

Chief Justice	dz. 1847. g. no	The Hydra
Revolver	„ 1849. g. „	Melbourne
Oakball	„ 1854. g. „	Melbourne
Polmoodie	„ 1853. g. „	Melbourne
Amati	„ 1854. g. „	Womersley
Teddington	„ 1848. g. „	Orlando
(Anglijas derbists)		
Daniel O'Rourke	„ 1849. g. „	Birdcatcher
Bivouak	„ 1857. g. „	Voltigeur
Virgilius	„ 1858. g. „	Voltigeur
dēls Hector dz. 1872. viens no	Traķenas šķirnes ciltstēviem	
The Czar	dz. 1850. g. „	Warlike
Buccaneer	„ 1857. g. „	Wild Dayrell
Bois Roussel	„ 1861. g. „	The Nabob
(Francijas derbists)		
Marco Polo	„ 1862. g. „	Stockwell
Ostreger	„ 1862. g. „	Stockwell

Pat vairāki no minētiem, kuri savā laikā vaislā izrādījušies par labākiem, atstājuši tikai pārejošu nozīmi pilnasiņu šķirnes tālākā attīstībā. Daži no minētiem ērzeļiem atstājuši ilgstošaku iespaidu siltasiņu šķirnē. Vienīgi Buccaneer palicis neaizmirstams.

Buccaneer savā laikā iegūts par 2600 mārč., jo kā sacīkšu zirgs Anglijā ierindojies tikai 2. klasē. 1863./64. g. darbojies kā vaislinieks Anglijā, atstājot 88 kumeļus. Lecināšanas maksa — 12 mārč. raksturo, ka Anglijā šis ērzelis neticis augsti vērtēts. Tādēļ arī Ungārijā to ieguva par lētu naudu, kā vēlāk izrādījās, izvelkot lielāko vinnestu. Kad Buccaneer jau bija Ungārijā un viņa pirmie bērni parādījās sacīkšu laukumā gūstot Anglijas klasiskās sacīkstēs uzvaras, angļi skuma par zaudējumu, bet ungāri priecājās par ieguvumu. Buccaneer meita Formosa 1868.

g. uzvarēja 2000 un 1000 Guineas, The Oaks un St. Leger sacīkstēs.

Arī citi Anglijā dzimušie Buccaneer bērni: See Saw, Paul Jones un Brigantine guva Anglijā 1868. un 1869. g. uzvaras ievērojamākās sacīkstēs. Pēc šiem sasniegumiem, kā angļi saka, ja Buccaneer dzīvsvars tiktu ar zeltu atsvērts, tad valdība tomēr viņa izvešanu būtu noliegusi. Buccaneer meitas un dēli isā laikā Anglijas sacīkstēs ieguvuši 67.805 mārč.

Otrais laikmets iesākās ar 1868./9. g. un atzīmējās ar sevišķi labiem panākumiem sacīkstēs, vaislā un organizāciju darbā. Nikolaus Esterhazy 1868. g. nodibinājis Jockey klubu (tagadējā adrese: Magyar Lovaregylet, Semmelweisgasse Nr. 17, Budapest). 1869. g. valsts audzētavas pārgājušās Ungārijas karāļa īpašumā. Par audzētavu pārvaldnieku iecelts Ungārijas zirgkopības reformātors Francis Kozma — Levalds. Ieskatot valdības pienākumu apgādāt valsti ar labiem vaisliniekiem, dibinātas jaunas zirgaudzētavas (Fogaras 1874. g.). Esošās audzētavās (Mezőhegyes dib. 1785. g., Babolna dib. 1790. g., Kisber — 1853. g.) nosprausts noteikts audzēšanas mērķis un vaislinieku sastāvs attiecīgi pārgrupēts. Ievestas pārbaudes visiem valsts zirgiem, atkarībā no šķirnes, noteiktas distances un normas zem jātnieka un pajūgā. Atjaunots sacīkšu stallis pie angļu pilnasiņu audzētavas; reformēta dažādo zirgkopības palstatu sistēma privātiem audzētājiem, lauksaimniecības organizācijām u. t. t.

No Austrijā un Ungārijā dzimušiem Buccaneer bērniem par labākiem sacīkstēs izrādījušies:

Amalie von Edelreich — Vācijas derbiste 1873. g., Budagyöngye — Vācijas derbiste 1885. g., Cadet — Austrijas derbists 1870. g., Canace — Austrijas derbiste 1873. g., Elemer — Austrijas derbists 1880. g., Fenek — Austrijas derbists 1886. g., Flibustier — Berlīnes Union uzvarētājs 1870. g., Good Hope — Austrijas derbists 1876. g., Kisber — Anglijas derbists un Grand Prix de Paris uzvarētājs 1876. g., Lady Patroness — Austrijas derbiste 1874. g. (atrodam Wunderbära ciltsrakstos), Níl Desperandum — Austrijas derbists 1878. g., Pirat — Vācijas derbists 1877. g., Vederemo — Austrijas derbists 1881. g., Vinea — Austrijas derbiste 1884. g. (atrodam Wunderbära ciltsrakstos), Waisenknabe — uzvarētājs Brethby Nursery Stakes Newmarket'a — Anglijā 1874. g. un Henckel sacīkstēs Berlīnē 1875. g. Bez minētiem vēl daudzi citi Buccaneer bērni ieguvuši godalgas Austrijā, Ungārijā un Vācijā par 1.185.800 guldeniem. Buccaneer noindēts 1887. g.

Pēc tagadnes vērtējuma no Buccaneer daudziem dēliem kā vaislinieki angļu pilnasiņu šķirnē atzīmējami galvenā kārtā: 1) Flibustier dz. 1867. g. ar delu Trachtenberg. Caur Trach-

tenberg dēlu Hannibal Vācija guvusi dzimstēvu, kuŗš radījis Gulliver 1909. un Fels 1903. Pēdējā dēlu Ossian tagad izmanto kā vaislinieku Austrijā un Čekoslovākijā. 2) See Saw dz. 1865. Anglijā ar pēctečiem Loved One 1883. — Dinna Forget 1892. — Dinneford 1902. Pēdējā dēlus kā vaisliniekus atrodam Krievijā, Polijā, Vācijā. 3) Kisber öcsce labākie dēli: a) Buzgo — Austrijas derbists 1885. g. b) Krakus ar pēctečiem Elsinor — Engagent — Interpretent dz. 1914. g. turpina Buccaneer asins līniju Krievijā. 4) Talpra Magyar dz. 1885. labākie dēli: a) Xamete dz. 1896., dēls Laudanum 1909. vaislinieks Vācijā; b) Tokio dz. 1892. — Austrijas derbists, dēli — Moka un Zcupan.

Buccaneer dēlu dēli: Gorazda no Waisenknabe; Miecznik no Kisber öcsce; Villam no Vederemo u. c. darbojušies kā vaislinieki Baltijā.

Buccaneer vārdu Ungārijā bieži atrodam kumeļu māšu ciltsrakstos, no ērzeļiem šo līniju tagad turpina tikai Moka.

No otrā laikmetā ievestiem ērzeļiem izceļās Cambuscan — dz. 1861. g. Anglijā, karāliskā audzētavā — Hampton Court'a, iegūts par £ 5.500. Anglijā Cambuscan'am dzimis dēls Camballo 2000 Guineas uzvarētājs, kuŗa dēls Salisbury, Polijas vaislinieka Sac-a-Papier tēvs. Bez Ungārijā dzim. dēliem Pazstor, Czimer, Milon, Cambuscan's palicis neaizmirstams caur savu brīnummeitu Kincsem, dz. 1874. g. Blaskoviča audzētavā. Kā 2, 3 un 4 gadīga piedalījusies 54 sacīkstēs Austrijā, Ungārijā, Vācijā, Francijā un pat Anglijā. Palikusi neuzvarēta iegūstot ap 200.000 guldenus. Tādi sacīkšu zirgi, kas 3 gadu darbības laikā nav zaudējuši nevienu sacensību ir ļoti nedaudzi. Gladiateur, St. Simon un Kincsem ungāri uzskata kā nepārspētus matadorus un pagājušā gadu simt. labākos sacīkšu zirgus. Ja St. Simon's bez spīdošiem panākumiem sacīkstēs varēja lepoties ar jo lieliem panākumiem vaislā, tad to, diemžēl, nevar teikt par Kincsem. Kaut gan pēc eksterjera un sacīkšu rezultātiem pirmklasīga, atstājusi, samērā ar viņas uzvarām, sacīkstēs maz ievērojamus un vaislā nedaudzus pēctečus, jo nobeidzās jau 14 gadus vecumā. No 5 bērniem — 3 ķēves, labākās: Budagyöngye dz. 1882. g. no Buccaneer, Vācijas derbiste 1885. g.; Ollyan nincs dz. 1883. g. St. Leger uzvarētāja Budapeštā.

No dēliem 1 nobeidzies kumeļa gados, otrs — Talpra Magyar no Buccaneer sacīkstēs neievērojams, bet dēls Tokio — Austrijas derbists un labs vaislinieks.

Turpmākā ievērojāmākie vaislinieki.

Verneuil dz. 1874. g. Francijā no Mortemer, savā laikā labs sacīkšu zirgs. Iegūts Anglijā 1879. g. par 7.800 mārč. Pēc dabas nikns un plēsīgs, kā vaislinieks Ungārijā izvirzās caur

dēliem: Metalist, Goliat, Pajzan, Schönbrunn, Si, Manfred, Zsarnok un citiem. Pilnasiņu šķirnes turpināšanā Verneuil mazāk ievērojams kā siltasiņu šķirnē, kur pats un dēli Manfred un Zsarnok labi iedzemdētāji. Dēls Schönbrunn ciltstēvs Traķēnas šķirnē.

Ruppera dzim. 1876. g. no Adventurer, iegūts par 3000 mārč. Labākie bērni: Rajta-Rajta — Austrijas derbists 1888. g.; Achilles — Austrijas derbists 1891. g.

Gunnersbury dz. 1876. g. no Hermit; labākie dēli: a) Galfard dz. 1893. ar Good Morning vaislinieks Austrijā; b) Sezam dz. 1890. ar Sumak ar Dorian Grey dz. 1909. turpina šo asins līniju Krievijā; c) Moeros ciltstēvs Traķēnas šķirnē.

Galaor, dz. 1885. g. no Isonomy, iegūts par 110.000 fr., dēls Capo Gallo dz. 1897. ar Junak dz. 1911. un Tjemruk turpina šo līniju Krievijā.

Craig Millar dz. 1872. g. no Blair Athol, iegūts par 60.000 guldeniem.

Doncaster dz. 1870. g. no Stockwell, iegūts par 5.000 mārč.

Sweetbread dz. 1879. g. no Brown Bread, iegūts par 7.000 mārč.

Tagadējos Ungārijas angļu pilnasiņu zirgu ciltsrakstos pēdējie dārgie valsts vaislinieki reti sastopami. Pat Doncaster — Anglijas derbists 1873. g., kas savā dzimtenē atstājis derbistu Bend Or, Muncaster u. c. ievērojamus zirgus, Ungārijā tikai siltasiņu šķirnei devis labi būvētus vaisliniekus, kuŗu ciltsrakstos atrodam arī Gunnersbury un citus. Toties minētā laikmetā privātā īpašumā atradās Gaga no Galopin, Matchbox no St. Simon un Morgan no Springfield. Pēdējais caur dēlu Pardon un dēla dēlu Pazman devis 1930. g. Austrijas derbistu Phoenix. Morgana pēcteči pēdējos gados nospiedošā vairumā uzvarētāji Ungārijas sacīkstēs.

Īsumā apskatot labākos angļu pilnasiņu iedzemdētājus siltasiņu šķirnēs, izcilus ievēribu pelna:

Furioso dz. 1836. g. no Privateer no Walton no Sir Peter no Highflyer; stiprs iedzemdētājs Mezöhegyes audzētavā, atstājis savu dzimtu, kas ar cēlmiem un atvasēm pazīstama kā patstāvīga Furioso siltasiņu šķirne.

The North Star dz. 1844. g. no Jaques no Touchstone, līdzīgi iepriekšējam uzskatams kā ciltstēvs radītai siltasiņu šķirnei. Mezöhegyes audzētavā siltasiņu šķirnes izveidošanā sākumā lieli nopelni vēl citiem angļu pilnasiņiem: Butcher Boy, dz. 1828. g. no Catton, Amati no Womersley, Exact no Saunterer, Deutscher Michel no Italian, The Czar no Warlike, bet pag. g. s. beigās Tartar dz. 1880. g. no Digby Grand no Saunterer; Zsarnok dz. 1885. g. no Verneuil un Lady Patroness no Buccaneer; Buck-a-Boo dz. 1883. g. no Cambuscan, jeb Buccaneer; Vihar (agr. Cacolet) dz. 1873. g. no Buccaneer; Kengyel 1880.

g. no Bajnoc no Carnival no Teddington; Algy dz. 1883. g. no Verneuil; Bojtar dz. 1887. g. no Pasztor no Cambuscan; Kalandor dz. 1872. g. no Adventurer un Miniral no Rataplan.

Kisber audzētavā pirms kara atrodam vēl sekošus pilnasiņu šķirnē ievēribas cienīgus vaisliniekus:

Bona Vista dz. 1889. g. no Bend Or un Vista no Macaroni, meita Patience — Vācijas derbiste; labākie dēli: a) Bergevolgy dz. 1900 ar Basa dz. 1916; b) Bony dz. 1909 ar Brutus dz. 1924; c) Bon Marché.

Dunure dz. 1889. g. no St. Simon un Sunrise no Springfield, labākais dēls Mindegy ar Peregrin;

Gaga dz. 1889. g. no Galopin un Red Hot no Isonomy (dz. Batthyany audz.); labākais dēls Ungārijā Mindig, vecā Krievijā — Gridenj;

Ganache dz. 1893. g. no Galopin un Red Hot no Isonomy;

Adieu dz. 1898. g. no St. Simon un Farewell no Doncaster.

Pateicoties privāto audzētavu atbalstīšanai, angļu pilnasiņu šķirne pirms kara bija jau tiktāl izveidojusies un nostiprinājusies, ka valdība uzskatīja savu mērķi par sasniegtu un 1913. g. nolēma angļu pilnasiņu audzēšanu Kisber'ā ierobežot. Valsts sastāvam vajadzīgos ērzelus varēja viegli atrast privātās audzētavās, kādēļ valsts uzskatīja vēl kā pienākumu apgādāt audzētājus ar labiem, bet lecinašanai lēti pieejamiem ērzeļiem.

Kisber'ā pēdējā laika ievērojamākie ērzeļi:

Maxim	dz. 1905. g. no St. Maclou
Rascal	„ 1907. g. „ Raeburn
Mokan	„ 1909. g. „ Tokio
Kokoro	„ 1909. g. „ Raeburn
Ossian	„ 1906. g. „ Le Sagittaire (Francijā)
Nubier	„ 1917. g. „ Dark Ronald (Vācijā)
Dolomit	„ 1909. g. „ Dark Ronald (Vācijā)
Slieve Gallion	„ 1904. g. „ Gallinule

1927. g. Kisber audzētavas sarakstos atrodam vairs tikai 4 angļu pilnasiņu kumeļu mātes. Tagad minētās valsts audzētavas galvenais uzdevums — siltasiņu šķirņu audzēšana.

1927. g. Kisber'ā atradās sekošie angļu pilnasiņi: Maxim, Slieve Gallion, Ossian un Kokoro. Pārējie valsts angļu pilnasiņi sadalīti vaislas ērzeļu stacijās jeb izdoti privātām audzētavām. Pēc kara Ungārijas loma angļu pilnasiņu audzēšanā mazinājusies. Privāto audzētavu skaits stipri ierobežojies. Angļu pilnasiņi jaunās, samazinātās valsts robežās neatrod pietiekošu izmantošanu, tādēļ trūkst pieprasījumu. Pastāv divi galvenie sa-

cikšu laukumi — viens Budapeštā, otrs — Alagā, apm. 1 stundu braucienā no Budapeštas, kādēļ apmeklētāju skaits sacīkstēs neliels un ienākumi niecīgi. 1911. g. valdības pabalsts — 601.700 kronas, no kuņām aulekšotājiem 377.700, rikšotājiem 216.000, pārējais siltasiņiem. 1927./28. g. zirgu pārbaudēm budžeta kārtībā piešķirts 700.000 pengō.

Privātās audzētavas šadalās galvenā kārtā divās kategorijās: 1) kas audzē, trenē un izmanto zirgus sacīkstēs, labākos izraugot kā vaisliniekus savam audzētavu sastāvam, 2) audzē un pārdod 1 g. kumeljus ikgadīgās ūtrupēs. Pie esošām lielākām audzētavām pieskaitamas:

Aszar 2 klm no Kisberas, īpašnieki princis L. Švarcenbergs un Aleksandrs Jaross, šeit pēdējos gados darbojās no valdības īrētais Nubier, Lavendel II un Caissot.

Dios Pusztā — audzētavas īpašniece akc. s-ba, šeit darbojās Rascal, Sanskrit, San Genarro un D'Orsay.

Fenek (Keszthely) audzētavas īpašnieks Festetitsch, šeit darbojās Pasman.

Dobos audz. īpašn. Denes Wenckheim, 2 ērzeļi: Prince no William Rufus un Mutatos.

Citās audzētavās atrodam vēl Light Hand no Sunstar, Louis d'Or no Orwell un Vezer no Gascony. Minētais Orwell dz. 1887. g. no Bend Or un Lizzie Agnes no Macaroni.

Vaislinieki 1932. gadā.

Balbinus, dz. no Horkay, no Matchbox.

Blanc, dz. 1926. g. no Blink, no Sunstar.

Caissot, dz. 1923. g. no Gay Crusader, no Bayardo.

D'Orsay, dz. 1920. g. no Son in Law, no Dark Ronald.

Ganelon, dz. 1920. g. no Pergolese, no Festino no Ayrshire.

Guzman, dz. no Pazman, no Pardon, no Morgan.

Kokoro, dz. 1909. g. no Raeburn, no St. Simon.

Lavendel II, dz. 1919. g. no Wool Winder, no Martagon.

Major, dz. 1922. g. no Lally, no Amphion, no Rosebery.

Naplopo, dz. 1923. g. no Pazman, no Pardon.

Nubier, dz. 1917. g. no Dark Ronald, no Bay Ronald.

Rum, dz. 1925. g. no Dagor, no Flying Fox.

San Gennaro, dz. 1914. g. no Gomba, no Dictator, no Giles the First, no St. Giles, no Womersley.

Sanskrit, dz. 1913. g. no St. Frusquin, no St. Simon.

Santorb, dz. no Santoi, no Queen's Birthday.

Viceroy, dz. 1916. g. no The Tetrarch, no Roi Herode.

Weissdorn, dz. 1922. g. no Prunus, no Dark Ronald.

Pazman, dz. 1916. g. no Pardon.

Light Hand, dz. 1920. g. no Sunstar, no Sundridge.

Ungārijas Derby uzvarētāji.

1921. g.	Vatinius no Horkay
1922. g.	Lavendel II no Wool Winder
1923. g.	Handful no Mindegi
1924. g.	Oskar Anton no Rascal
1925. g.	Bajtars no Pazman
1926. g.	Naplopo no Pazman
1927. g.	Büvesz no Kokoro
1928. g.	Tiszavirag no Pazman
1929. g.	Rablo no Sandor
1930. g.	Csakany no Nubier
1931. g.	Starlight no Grand Parade.

Ungārijas St. Leger uzvarētāji.

1921. g.	Mamlasz no Rascal
1922. g.	Lavendel II no Wool Winder
1923. g.	Simson no Sanskrit
1924. g.	Honfitars no Ossian
1925. g.	{Pronto no Kokoro Bajtars no Pazman
1926. g.	Bedouine no Nubier
1927. g.	Add ide no Bony
1928. g.	Alag no Öreg Iak
1929. g.	Büszke no Maxim
1930. g.	Mar enyem no Tamar
1931. g.	Starlight no Grand Parade

Labākie vaislinieki Ungārijā auļošanā.

1930. g.

Pazman bērni ieguvuši	315.875	pengös
Light Hand,,	243.200	„
Tamar „	186.040	„
Nubier „	126.884	„

tālāk seko: Lavendel II, Rascal, Dagor, Balbinus, Sanskrit, Abbot's Trace, Torloisk, Blink.

1931. g.

Pazman bērni ieguvuši	362.166	pengö
Grand Parade „	214.000	„
Tamar „	182.825	„
Light Hand „	124.625	„
Nubier „	109.175	„
Lavendel II „	106.600	„

tālāk seko: Sanskrit, Prince, Torloisk, Balbinus, Tetremeter, Bony.

Labākie vaislinieki auļošanā ar kavēkļiem.

1930. g.

Nubier	27.100 pengös	Ossian	17.584 pengös
Tājāk seko: Sanskrit, Wool Winder, Soldau, Maxim, Lavendel II, Bamschabl, Tamar.			

1931. g.

Nubier	52.700 pengös	Lavendel II	16.800 pengös
Tājāk seko: Light Hand, Slieve Gallion, Pazman, Rascal, Maxim, Ossian, Bony.			

Godalgas jāšanas sacīkstēs Ungārijā.

1928. g.	1.691.310 pengös	1930. g.	2.667.320 pengös
1929. g.	2.401.570 „	1931. g.	2.842.810 „

Labākie zirgi Ungārijā 1931. g.

Starlight no Grand Parade	214.000 pengös
Phönix no Pazman	80.000 „
Otranto no Tetrameter	62.000 „
Rendes no Sanskrit	54.000 „
Musset no Torloisk	52.000 „
Rapallo no Pazman	51.000 „
Kartars no Lavendel II	49.000 „

Labākie zirgi Ungārijā 1930. g.

Mar enyem no Tamar	71.500 pengös
Ibikus no Balbinus	69.000 „
Thank you no Abbot's Trace	67.000 „
Csakany no Nubier	60.000 „
Levine no Light Hand	57.000 „
Blanc no Blink	55.000 „
Claire no Pazman	50.000 „
Corvus no Dagor	50.000 „

1930. g. 1. g. kumelju ūtrupē Alagā no 55 pārdotiem caurmēra cena iegūta 2.700 pengö, augstāko cenu 14.000 pengös ieguva ķevīte no Nubier.

Labāko zirgu īpašnieki 1931. g. ieguvuši:

C. Wood (Luczenbacher)	ar	6 zirgiem	17 sacīkst.	253.900 p
Dreher J.	„	11 „	25 „	199.000 „
Gr. Wenckheim D.	„	23 „	42 „	153.891 „
Horthy J.	„	11 „	21 „	126.925 „
Kengyeli menes	„	6 „	17 „	93.100 „

Issekutz Gy. urnö	ar 10 zirgiem	16 sacīkst.	88.600 p
Horvat E.	„ 2 „	6 „	80.000 „
Schiller O.	„ 1 „	1 „	80.000 „
Br. Harkanyi S.	„ 5 „	7 „	79.000 „
Schiffer M.	„ 6 „	14 „	75.000 „

Labākās audzētavas, kuŗu zirgi 1931. ieguvuši:

	pengös		pengös
Anglia	402.375	Luczenbacher M.	69.300
Aszari menes	222.150	Sütvenyi menes	65.600
Gr. Wenckheim D.	138.816	Br. Harkanyi	59.000
Dreher J.	137.400	Diospusztai menes	56.625
Horvat A.	115.000	Gr. Berchtold L.	51.000
Schiffer M.	113.000	Kisberi menes	50.250
Br. Harkanyi S.	89.000	Horthy J.	45.500

No Ungārijā audzētiem, arī starp nedaudziem Latvijā esošiem angļu pilnasiņiem atrodam vienu — Wunderbār'u, kuŗš sacīkstēs ar savām uzvarām pierādījis, ka viņam Latvijā esošie zirgi pavisam nav konkurenti. 1930. g. 20. septembrī gludaļošanā 2200 m Wunderbār's ar jātnieku Zāliti pienāca kā pirmais, veicot distanci 2 m 44,6 sek.; 2. v. Bona Vista dēla Orient meita Lenor ar H. Anrepu 2 m 47,4 sek.; 3. v. Probe no Masher ar Giebelhausen, kam sekoja Fama no Majestic. 21. septembrī aulošanā pār žogiem Wunderbār's atkārtoti parādīja savu pārākumu, veicot 2500 m gaŗo distanci 2 m. 56 sek.

Wunderbār's vēl šodien uzskatams kā ātrākais zirgs Latvijā. Esmu pārliecināts, ka tik skaistu sacensību un tik labus sasniegumus mūsu hipodromā, kā to uzrādīja Wunderbār's III starptautiskās jāšanas sacīkstēs mēs tik ātri neredzēsim. Personīgi es, kas šo zirgu izraudzīja Hopegartenā 1929. g. februārī, kad Wunderbār's pēc 1928. g. smagā rudens steeplechase bija stiegru iekaisuma dēļ sabrucis un vēl pirkšanas dienā stāvēja uz trim kājām, nedomāju, ka viņu vēl vispār varēs lietot sacīkstēm. Šeit visspilgtāk parādās ka „Blut ist der Saft der Wunder schaft“.

Hampton 1872	Bay Ronald 1893	Bayardo 1906	Gay Crusader 1914	Caissot 1923
			Son in Law	D'Orsay 1920
	Dark Ronald 1905	Macdonald II 1901	Prunus 1915	Weissdorn 1922
			Soldau 1915	
	Ayrshire 1885	Festino 1902	Nubier 1917	
			Öreg lak 1912	Alag 1925
			Pergolese 1914	Ganelon 1920
			Robert le Diable 1898	

Speculum 1865	Hagioscope 1878	Queens Birth- day 1887	Santoi 1897	Santorb	
	Rosebery 1872	Amphion 1886	{ Sundridge 1898 Lally 1903	{ The Story 1906 Sunstar 1908 Major 1922	{ Javornik Light Hand 1920 Blink
Ga'opin 1872		Raeburn 1890	{ Rascal 1907 Kokoro 1909		
		St. Florian 1891	Ard Patrik 1899	Dolomit 1909	
		St. Frusquin 1893	Sanskrit 1913	Simson 1920	
	St. Simon 1881	Matchbox 1891	{ Con Amore 1901 Horkay 1902 Falb 1898	Balbinus 1918 Bankar öcsese 1913 Fantome 1905	
		St. Maclou 1898	Maxim 1905		
		William the Third 1898	William the Fourth		
	Gaga 1889	Dunure 1889 Mindig 1895	Mindegry 1896 Rouquin 1905	Peregrin 1905	
Springfield 1873		Sainfon 1887	Rock Sand 1900	Tracery 1909	Tamar 1919
		Morgan 1883	{ Pardon 1896 Morpeth 1903	Pazman 1916	{ Guzman 1923 Naplopo 1923
Bend Or 1877	Martagon 1887	{ Sorrento 1900 Wool-Winder 1904	Lavendel II 1919		
	Kendal 1883	Gascony 1899	Mutatos 1920		
	Ormonde 1883	Orme 1889	{ Flying Fox 1896 Orby 1904	{ Sly Fox Adam 1902 Dagor 1910 Grand Parade 1916	Rum 1925
	Bona Vista 1889	{ Bon Marché 1901 Bony 1909 Beregvölgy 1900	Brutus 1924 Basa 1916		
	Laveno 1892	Icy Wind 1907			

Sterling 1868	{	Isonomy 1875	{	Gallinule 1884	{	Torloisk 1912	Dealer 1908
				Fortunio 1885		Santry 1901	
				Enthusiast 1886		Slieve Gallion 1904	
				Eager 1894		Delaunay 1901	
				Prince Olaf 1906		Percy	

Ungārijas derbists CSAKANY dz. 1927., grafa Antona Sigray audz.

Csikszereda				Nubier dz. Vācijā—Schlenderhan audz.			
Codein		Horkay		Danubia		Dark Ronald	
Isomalia	Saraband	See me	Matchbox	Austria	Saphir	Darkie	Bay Ronald
Devote	Isonomy	Stronzian	Match Girl	Ossova	Sappho	Thurio	Hampton
	Highland Fling	Sorcery	St Simon	Ayrshire	Clamant	Insignia	Black Duchess
	Muncaster						

Vaislinieks Ungārijā SANSKRIT 1913.

La Sage				St. Frusquin			
Sagitta		Jeddah		Isabel		St. Simon	
La Flèche	Isinglass	Pilgrimage	Janissary	Parma	Plebeian	St. Angela	Galopin

Angļu pilnasinis Austrijā.

Zirgkopības sasniegumos Austriju kā agrāk, tā arī tagad, nevar uzskatīt kā paraugu un viņai grūti sacensties ar Ungāriju, neminot citas ievērojamas zirgkopības valstis. Pirms Austro-Ungārijas sadalīšanās par zirgkopības pacelšanu rūpējās galvenā kārtā Ungārijas valdnieki un tautas ievērojamākie pārstāvji. Par sasniegto stāvokli angļu pilnasīņu audzēšanā vairāk jāpateicās privātiem, nekā Austrijas valdībai. Austrijas robežās pirms kara pastāvēja 4 valsts audzētavas:

1) **R a d a u t z**, dib. 1792. g., šeit audzētas dažādas arābu un angļu siltasiņu šķirnes. Angļu pilnasīņi lietoti vienīgi kā šķirņu izveidotāji. No 1907. g. vaislinieku sastāva uzrādīšu:

Midas dz. 1897. g. no Medmenham un Patron no Althorp.
Radautz audzētava pēc kara piešķirta Rumānijai.

2) **P i b e r** — valsts audzētava Šteiermarkā, dib. 1798. g. siltasiņu zirgu audzēšanai; 1878. g. pārveidota par remonta zirgu staciju. Šeit pēdējos gados darbojies **P r z e d s w i t M.** dz. 1872. g. (Joh. Tarnowski audzētavā Chorcelovā — Galicijā), no Knight of the Garter no Prime Minister no Melbourne. Savā laikā uzskatīts par labāko Austrijā audzēto sacikšu zirgu, Austrijas derbists 1875. g., uzvarētājs „lielās godalgas“ izcīnā Baden-Badenā 1876. g. un daudzās citās sacikstēs. **P r z e d s w i t** vēlāk darbojies Bohemijā, viņa labākie dēli: **A b o n n e n t**, **P a d i s c h a h** un **W i l l i c h**. 1890. g. **P i b e r a s** audzētava atkal atjaunota.

3) **L i p p i z a** (Karster) Austrijas galma zirgaudzētava no 1580. g. Galvenie vaislinieki arābu un spāniešu šķirnes ērzeļi.

4) **K l a d r u b a** audzētava uzskatāma par vienu no vecākām pasaulē. Pirmās ziņas atrodamas jau 16. g. s. Kladrubā 1826. g. dibināta nodaļa angļu pilnasīņu zirgu audzēšanai. No pirmā laikmeta ērzeļiem izcēlās:

R a t t l e r dz. 1833. g. no **R a t t l e r**.

No Kladrubā audzētiem zirgiem sacikstēs izcēlās:

D r u m M a j o r dz. 1869. g. no **K e t t l e d r u m**, ievests mātes miesās, Austrijas derbists 1872. g.

P a n t a l o o n dz. 1862. g. no **H a r l e q u i n**, vairākkārtīgs uzvarētājs Pressburgā, Vinē (Freudenau) un Pragā.

J a c k s o n dz. 1868. g. no **C o t s w o l d**. Uzvarētājs Vinē un Pragā.

W o l f s b e r g dz. 1866. g. no **V i r g i l i u s**, uzvarētājs Pressburgā, Budapeštā un Vinē.

Hasting dz. 1872. g. no Challenge, dēls Tegetthof, Vācijas derbists 1888. g.

Oracle dz. 1867. g. no Buccaneer, uzvarētājs Budapeštā, Vīnē (Freudenau) un Pragā.

Blaubart dz. 1866. g. no Ephesus, vēlāk pārdots Vācijas audzētavai Graditcā.

Prince Paris dz. 1864. g. no Fandango.

Pēc samērā labiem sasniegumiem sacikstēs, sacikšu stallis pie Kladruba audzētavas tomēr līdzekļu trūkuma dēļ likvidēts un angļu pilnasiņu audzēšana vispār ierobežota, bet vēlāk pat pilnīgi izbeigta. Tekošā g. s. sākumā angļu pilnasiņu audzētava ierīkota Wieselburgā, bet 1925. g. jau likvidēta. Kā redzams, Austrijas valdība uzturējusi angļu pilnasiņu audzētavas ar pārtraukumiem, un bez sevišķiem panākumiem. Privātie, toties, atvietojuši valdības uzdevumu. Agrākā Austrijā (tagad Čekoslovākijā) ievērojamākā privātā audzētava Napagedl, dib. 1886. g. īpašnieks Aristide Baltazzi. Minētai audzētavai lieli nopelni angļu pilnasiņu šķirnes izveidošanā Austrijā. Viņas vaislinieku sastāvā atrodam tādas ievēribas cienīgus vaisliniekus, kā:

Kisber dz. 1873. g. no Buccaneer

Arcadian dz. 1883. g. no Kisber

Zsupan dz. 1884. g. no Peter

Abonment dz. 1884. g. no Przedswit

Stronzian dz. 1881. g. no Waisenknabe

Master Kildare dz. 1875. g. no Lord Ronald

Matchbox dz. 1891. g. no St. Simon

Tokio dz. 1892. g. no Talpra Magyar

Gouvernant dz. 1901. g. no Flying Fox

Austro-Ungārijas labākie vaislinieki 1905. g.:

Bona Vista	38	bērn	sacikstēs	guvuši	629.870	kronas
Gaga	24	„	„	„	375.870	„
Tokio	33	„	„	„	347.835	„
Ganache	24	„	„	„	258.659	„
Matchbox	26	„	„	„	235.740	„
Mindig	12	„	„	„	235.360	„
Dunure	40	„	„	„	233.856	„

Lielākās audzētavas agrākā Austro-Ungārijā 1917. g.

Napagedl audzēt. Čekijā ieguvusi 777.203 kronas

G. Springer audzētava „ 636.837 „

Ritter-Wiener-Welten „ 495.250 „

(Labākais sac. zirgs San Gennaro no Gomba)

B. Fay „ 433.834 „

Kisber — valsts audz. Ung. „ 360.850 „

1931. g. Napagedl audzētava pārņemta Čekoslovāķijas valsts īpašumā.

1930. g. audzētavā atrodam vaislas ērzeļus:

Simson dz. Francijā Rotšilda audz. no Sanskrit

Ossian dz. 1918. g. Vācijā no Fels un Osella no Orme.

Tagad Austrijā pilnasiņu šķirnes izveidošanai piešķir sacikstēm mazāk līdzekļus, caur ko arī mazāka interese un audzētavu skaits kā Ungārijā.

Pagājušā g. s. beigās Austrijas Jockey klubs ierīkojis Vīnes tuvumā, Kottlingbrunnā sacikšu laukumu. Pēc kara tas pārveidots par audzētavu, kur 1917. g. novietots vaislas ērzeļis Wool Winder. Tagadējos Austrijas zirgu ciltsrakstos bieži atrodam viņa vārdu.

Seit novietoti no Anglijas un Francijas ievestie Franklin, Dagor, Loufoque.

Dagor dz. 1910. g. no Flying Fox — Francijas derbists, savā laikā labs sacikšu zirgs, ieguvis 493.820 frank. Ļoti labs vaislinieks. Viņa dēls Ricsay — Derby uzvarētājs.

Franklin dz. 1918. g. Anglijā no Volta un Cambric no Sainfoin. Franklin sacikstēs 4 gados ieguvis 10.205 mārciņas.

Kā 1930. gada Austrijas derbista Phönix, tā citu ievērojamāko pašaudzēto zirgu ciltsrakstos bieži sastopam Morgana un Gaga atvases. Abi minētie lietoti kā vaislinieki agrākā Austro-Ungārijā. Morgans un Gaga atradās privātā īpašumā. Pirmais piederēja Luczenbacher'am, bet Gaga — Elemer Batthyany. Mor-

Austrijas derbists PHÖNIX dz. 1927. g.

Ximenia				Pazman			
Xenia		King Rob		Patrie		Pardon	
Ma Belle	Xaintrailles	Romance	King Monmouth	Patience	Gaga	Petroleuse	Morgan
Shall we Remember	Tristan	Burgundy	Miss Somerset	Podagra	Bona Vista	Red Flag	Morgiana
		Galopin		Red Hot		Peter	
		Flageolet		Galopin		Springfield	
		Déliane					

gans, kā privātā īpašuma ērzelis bija nodots valsts audzētavā Kisberā izmantošanai. Minētās audzētavas 1891. g. vaislinieku sarakstos Morgana lecinašanas maksa pilnasiņu ķēvēm 150 guld., siltasiņu 80; turpretim valsts ērzeļiem: Doncaster 600 un 500 guld.; Craig Millar 500 un 400 guld.; Sweetbread 400 un 300 guld. Raksturīgi, ka valsts ērzeļi, kuŗi savā laikā ievesti no Anglijas par augstu cenu, nav tagadnei atstājuši vērtīgus pēctecus. No tā varam nākt pie slēdziena, ka pie valsts vaislinieku izlases bez naudas vajadzīgas vēl zināšanas, kuŗas, kā redzam, valsts vaislas ērzeļu iepircējiem ne vienmēr piemitušas. Caur to arī pa daļai valsts sacikšu stalli likvidēti un audzētavas darbība ierobežota. Valsts audzētavu vadītājiem vispār izdevīgāk, ja izpaliek sacenšanās ar privāto darba spējam, kā arī salīdzinājumi ar panākumiem.

Labākie sacikšu zirgi.

1927. g.

Celliota 3 g. no Viceroy	Sh. 41.900
Vysehrad 3 g. no Sanskrit	„ 33.600
Eisberg 2 g. no Icy Wind	„ 28.000
Träumer 4 g. no The Story	„ 26.200
Link 2 g. no Lavendel II	„ 25.000
Stelzer 3 g. no Wool Winder	„ 22.000
Old Fellow 2 g. no Einsiedler	„ 21.800
Brutus 3 g. no Bony	„ 16.800

1928. g.

Oleander*) 4 g. no Prunus	Sh. 100.000
Auf zum Runden 2 g. no Javornik	„ 39.500
Link 3 g. no Lavendel II	„ 38.000
Lavina 4 g. no Craig an Eran	„ 26.600
Banat 3 g. no Nubier	„ 22.400
Corvus 2 g. no Dagor	„ 19.400
Träumer 5 g. no The Story	„ 17.200
Dark Story 4 g. no Dark Legend	„ 16.000
Safar 4 g. no Soldau	„ 15.200

1929. g.

Oleander*) 5 g. no Prunus	Sh. 100.000
Embassy 2 g. no Dagor	„ 50.000
Beaupreau 3 g. no Pazman	„ 30.000

*) Oleander un Graf Isolany dz. Vācijā un pieder vācu sacikšu stalliem. Piedalījušies Austrijā rīkotās sacikstēs, uzrādīdami pārākumu pār Austrijā dzimušiem zirgiem.

Oberwinter 5 g. no Landgraf	Sh. 25.000
Safar 5 g. no Soldau	„ 19.600
Wahrhaft 3 g. no Wool Winder	„ 18.500
Lavina 5 g. no Craig an Eran	„ 18.000
Nordwind 3 g. no Icy Wind	„ 17.300
Herakles 3 g. no Rascal	„ 16.500
Rum 4 g. no Dagor	„ 16.000

1930. g.

Graf Isolany*) 4 g. no	
Graf Ferry	Sh. 100.000
Phönix 3 g. no Pazman	„ 72.500
Dagger 2 g. no Dagor	„ 45.000
Kapitany 2 g. no Pazman	„ 30.000
Träumer v., no The Story	„ 29.000
Nestor 3 g. no Dagor	„ 27.350
Heimwehr 2 g. no Dagor	„ 26.000
Claire 3 g. no Pazman	„ 20.000
Passat 4 g. no Icy Wind	„ 15.300

1931. g.

First Start 3 g. no Ossian (Fels)	Sh. 69.130
Lord Nelson 2 g. no Son in Law	„ 30.000
Vindobona 2 g. no Mutatos	„ 25.000
Lisi 2 g. no Simson	„ 24.000
Diavolezza 3 g. no Pazman	„ 20.370
Iola II 3 g. no Javornik	„ 20.000
Flying Fifty Five 2 g. no	
Pazman	„ 15.845

Godalgu kopsumma 1931. g. Sh. 888.242.

Uzvarētāji Austrijas Derby sacīkstēs.

1922. g. I Lavendel II no Wool Winder un Lappalie, II Szedged, III Ganges, IV Kodak.
1923. g. I Ricsay no Dagor un Situs, II Ascanio, III Simson, IV Handful.
1924. g. I Alter Drahrer no Maxim un Altwien, II Oktondi, III Ciha, IV Borgia.
1925. g. I Sirocco no Icy Wind un Situs, II Montalto, III Madame Pompadour, IV Zeus.
1926. g. I Priel no Pazman un Aussee, II Wood Screw, III Guzman, IV Vadito.

*) Oleander un Graf Isolany dz. Vācijā un pieder vācu sacīkšu stalliem. Piedalījušies Austrijā rīkotās sacīkstēs, uzrādīdami pārākumu pār Austrijā dzimušiem zirgiem.

1927. g. I Vysehrad no Sanskrit un Mosel II, II Brutus,
III Sodamint, IV Samara.
1928. g. I Link no Lavendel II un Hagymany, II Banat,
III Ibikus, IV Old Fellow.
1929. g. I Beaupreau no Pazman un Bocula, II Corvus, III
Discus, IV Somogy.
1930. g. I Phönix no Pazman un Ximenia, II Gilpin, III Ne-
stor, IV Mar enyem.
1931. g. I First Start no Ossian (Fels) un Anna Sacher, II Dag-
ger, III Balboa, IV Kellerman.

Labākie vaislinieki Austrijā:

1927. g.

Sanskrit* no St. Frusquin	Sh. 84.500
Icy Wind no Laveno	„ 76.750
Wool Winder no Martagon	„ 71.750
Pazman*) no Pardon	„ 57.900
Einsiedler no Dark Ronald	„ 57.800
Dagor no Flying Fox	„ 49.533
The Story no Sundridge	„ 47.000
Ossian no Le Sagittaire	„ 42.850
Viceroy*) no The Tetrarch	„ 41.900
Bony no Bona Vista	„ 41.316

1928. g.

Prunus**) no Dark Ronald	Sh. 100.000
Wool Winder no Martagon	„ 76.425
Pazman*) no Pardon	„ 75.800
Icy Wind no Laveno	„ 70.675
Javornik no The Story	„ 69.650
Dagor no Flying Fox	„ 65.875
Nubier*) no Dark Ronald	„ 59.000
Rascal no Raeburn	„ 52.575
Lavendel II*) no Wool Winder	„ 42.300
Light Hand*) no Sunstar	„ 32.700

1929. g.

Dagor no Flying Fox	Sh. 129.166
Icy Wind no Laveno	„ 115.700
Pazman*) no Pardon	„ 104.400
Prunus**) no Dark Ronald	„ 100.000
Wool Winder no Martagon	„ 60.500

*) Darbojas kā vaislinieks Ungārijā.

**) „ „ „ Vacijā.

Ossian ***) no Fels	Sh. 39.300
Rascal no Raeburn	„ 38.500
Einsiedler no Dark Ronald	„ 35.850
Soldau no Dark Ronald	„ 33.050
Maxim no St. Maclou	„ 28.250

1930. g.

Pazman *) no Pardon	Sh. 163.930
Dagor no Flying Fox	„ 158.896
Graf Ferry **) no Fervor	„ 100.000
Icy Wind no Laveno	„ 64.310
Sanskrit *) no St. Frusquin	„ 48.920
Light Hand no Sunstar	„ 42.106
Ossian ***) no Fels	„ 40.100
Wool Winder no Martagon	„ 30.750
The Story no Sundridge	„ 29.000
Balbinus *) no Horkay	„ 27.776

1931. g.

Dagor no Flying Fox	Sh. 108.898
Pazman *) no Pardon	„ 92.906
Ossian no Fels	„ 90.691
Simson ***) no Sanskrit	„ 43.411
Balbinus *) no Horkay	„ 41.165
Mutatos no Gascony	„ 38.132
Icy Wind no Laveno	„ 31.675
Son in Law ****) no Dark Ronald	„ 30.000
Tamar no Tracery	„ 27.236
Light Hand *) no Sunstar	„ 26.042

*)	Darbojas	ka	vaislinieks	Ungārija.
**)	„	„	„	Vācija.
***)	„	„	„	Čekoslovākija.
****)	„	„	„	Anglija.

Angļu pilnasinis Krievijā.

Angļu pilnasīņu ievēšana Krievijā uzsākta 18. g. s. beigās. Starp sākumā ieviesti atrodam vairākus Anglijas derbistus un St. Leger uzvarētājus.

Noble 9 H. (Anglijas derb.) dz. 1783. g., no Highflyer no Herod.

Daedalus 1 H. (Anglijas derb.) dz. 1794. g., no Justice no Herod.

Middleton 1 H. (Anglijas derb.) dz. 1825. g., no Phantom no Walton.

Coronation 26 E. (Anglijas derb.) dz. 1841. g., no Sir Hercules no Whalebone.

Tartar 2 H. (St. Leger uzv.) dz. 1789. g., no Florizel no Herod.

Soothsayer 15 M. (St. Leger uzv.) dz. 1808. g., no Sorcerer no Trumpator.

Birmingham 34 H. (St. Leger uzv.) dz. 1827. g., no Filho da Puta no Haphazard.

Kā redzams, minētā laikā izcelta Herod cilts līnija, kas tagad kā Krievijā, tā citās valstīs, stāv tālu aiz Eclipse cilts. Neviens pēctecis no minētiem nav tagadējā vaislinieku sastāvā Krievijā atrodams. Uzrādīšu vēl tos ievērojamākos, kas vēlākā laikā ievesti Krievijā un pa daļai sastopami agrāko Latvijā novietoto vaislinieku sarakstos, jo Latvijas zirgu ciltsrakstos (sk. I daļu 279.—294. lp. p.) atsevišķu īpatņu izcelšanās un pat piederība pie attiecīgas šķirnes bieži sagrozīta.

Memnon 11 E. (St. Leger uzv.) dz. 1822. g., no Whisker. Ievērojamākie pēcteci vaislā: a) Signal — Viescun — Guizot; b) Signal — Viescun — Gavaon. Pēdējais ir Latvijā 1897. g. Paulsgnādē (Jelgavas apr.) novietotā vaislinieka Hans tēvs. Latvijas zirgu ciltsrakstu I daļā 284. lp. p. zem Nr. 14 atrodam Gan, kas ir minētais Hans, kuņa izcelšanās ir nepareizi uzrādīta.

Gavaon dz. 1871. g. J. Petrovski audzētavā; tēvs Viescun no Signal, māte Hydromel. Pēc zemkopības min. zirgkopības specialista M. Lāže sastādītiem ciltsrakstiem Gavaona tēvs Viescun, māte Gidromel no Signal, kas nesaskan ar patiesību.

Līdzīgas kļūdas atkārtojās pie Gayare, (dels Gobj 1910. g. vaislinieks Mežotnē pie firsta Livena, L. z. c. 291. lp. p.), Lara, Au petit Bonheur (L. z. c. 288. lp. p.), Galopin (281. lp. p.), Miromar (284. lp. p.) u. d. c.

māte — Lady Alboin		tēvs — Gunnersbury	
Lady Fiamma	A'boin	Hippia	Hermite

Pēc M. Lāze sastādītiem ciltsrakstiem

Gajare

		Gunnersbur	
		Lady Albon	Hermite

Zemkopības ministrijas izdotos ciltsrakstos pārāk bieži atrodamas kļūdas, kuŗu ieviešanas izskaidroju ar to, ka sastādot tabeles, izdevējs nav pratis lasīt ciltsrakstus tekstā.

Varētu piedot nepareizi uzrakstītus vārdus, kas ņemti no krievu valodas, bet nevar atvainot zirgu izcelšanās sagrozišanu, caur ko maldina ciltsrakstu pētītājus.

Van Tromp 3 E. (St. Leger uzv.) dz. 1844. g., no Lanercost no Liverpool no Tramp. Ievērojamākie pēcteči vaislā: Viscont — Hidalgo — Adonis; Van Dyk — Wadim — Valerique; Wallery — Wostok — Regent (Baltijas derbists 1896. g.) Valerique ir 1896./97. g. Latvijā, Feldhofā (pie Talsiem) novietotā vaislinieka Vandome tēvs (sk. L. z. c. 284. lp. p.)

General Chasse 18 E. dz. 1831. g., no Actaeon un Hambletonia no Stamford. Ievērojamākie pēcteči vaislā: Journal — Journalist — Nimrod.

Lord Fauconberg 4 E. dz. 1850. g., no Birdcatcher un Alice Hawthorn no Muley Moloch. 1910. g. Edoles mājās (Aderkažu pag. Rīgas apr.) pie J. Užāna novietotā vaislinieka Logogryph un 1896. g. Fockenhofā (Dobeles apr.) novietotā vaislinieka Locomobile tēvs 3. paaudzē (sk. L. z. c. 285. lp. p.).

Rifleman 8. E. dz. 1852. g., no Touchstone un Campfollower no The Colonel. Labs iedzemdētājs Janovas audzētavā.

Caractacus 14 H. (Anglijas derb.) dz. 1859. g., no Kingston un Defenceless no Defence.

Typhoeus 3 E. dz. 1865. g., no Stockwell un Typee no Touchstone. Savā laikā devis labus sacīkšu zirgus (dēls Tryton — Krievijas derbists, labs vaislinieks).

Consul E. (Francijas derb.) dz. 1866. g., no Monarque un Lady Lift no Sir Hercules. Viens no tiem Krievijā lietotiem vaisliniekiem, kuŗa līniju tagad Francijā cienīgi turpina Prestige ar dēlu Sardanapale.

His Majesty E. dz. 1870. g., no Knowsley (Stockwell) un Y. Merlbourne meitas. Angļu pilnasiņu šķirnē neievērojams, bet labs vaislinieks siltasiņu šķirnē. Dēls Earl dz. 1889. g. barona

Nolken audzētavā, darbojies kā vaislinieks 1896./97. g. Fockenhofā (Dobeles apr.).

Kaiser E. dz. 1870. g., no Skirmisher (Vultigeur) un Regina no King Tom. Dēla dēls Koronet xx 1910. g. vaislinieks Tolama muižā, Veravas apr. (L. z. c. 280. lp. p.).

Salvator H. (Francijas derb.) dz. 1872. g., no Dollar un Sauvagine no Ion. Dēli: a) Sultan dz. 1890. g. Chrenovā, 1896./97. g. vaislinieks Ventspils apr.; b) Samarkand dz. 1891. g. Derkulē, no 1899.—1911. g. vaislinieks Latvijā. (1910. g. pie J. Arāja, Krūtiņkalna mājās, Lazdonas pag. Cēsu apr. L. z. c. 280. lp. p.)

Braconnier E. dz. 1873. g., tēvs Caterer no Stockwell, māte Isoline no Ethelbert. Devis savā laikā piemērotus sacikšu zirgus.

Roehampton 18 E. dz. 1873. g., no Lord Clifden un Summers Eve no Stockwell. Pēc Burchard von Oettingen „Die Pferdezucht“ 382. lp. p. kā tēvs uzrādīts Adventurer, kas dibinājās uz drukas kļūdu. Viens no labākiem dēliem Granit dz. 1891. g.

Marshall Scott 4 E. dz. 1876. g., no Ethus (Blair Athol) un Boroness no Y Melbourne. Dēls Mikado xx vaislinieks Latvijā no 1894.—1907. g. (L. z. c. 279. lp. p.). 1883. g. Chrenovā no Marshall Scott un Kabardinka dzimis Murat xx. Pedējais vēlāk darbojies kā vaislinieks Streļeckā, kuŗa dēli Mazarini un Mamon dz. 1895. g. Streļeckā vaislinieki Latvijā. 1910. g. Mamon darbojies kā vaislinieks pie G. von Magnus Bikseres muižā (L. z. c. 287. lp. p.). Vaislinieki Latvijā: Mimo, Mirage, Minotaur cēlušies no Marshall Scott dēla Miromar (L. z. c. 284. lp. p.).

Faugh-a-Ballagh 2 E. dz. 1879. g. tēvs Lord Gough no Gladiateur, māte Weatherglass no The Student. Dēla dēls — Latvijas valsts vaislas ērzelis Faraons (L. z. c. I. d. 33. lp. p.). Lector no Closterdale un Algebra. Pēcteči Oven — Sasiad — Chambery.

Le Nord 24 E. dz. 1887. g., tēvs Tristan no Hermit, māte La Noce no Wellingtonia.

Bouffler 3 E. dz. 1900. g., no St. Simon un Quick Fire. Kā vaislinieks Krievijā neievērojams; Latvijas valsts vaislas ērzeļa Komargo tēvs (L. Z. C. I daļu 27. lp. p.)

Lecteur 3 E. dz. 1902. g., no Flying Fox un Lettice no Hampton.

Golden Touch 9 E. dz. 1901. g., no Cyllene un Dame Masham no Galliard. Latvijā barona Al. Noldes audzēta ērzeļa Korņi xx tēva tēvs; Korņi darbojās kā vaisl. Raudas muižā aiz Tukuma.

Ritka II dz. 1897. g., no Matchbox un Rebecca no Master Kildare.

Masodik dz. 1897. g., no Matchbox un Veronika no Buccaneer. Vaislas vajadzībām Krievijā ievesti vēl daudz citi, kuŗus šeit neminēšu.

Visi uzrādītie savā laikā spēlējuši Krievijā lielāku jeb mazāku lomu. 1926. g. Krievijas angļu pilnasiņu ērzeļu sarakstos pēctečus no minētiem tomēr neatrodam, kas izskaidrojams ar to, ka pasaules karā un revolūcijas laikā daļa gājusi bojā, daļa palikusi ārpus Krievijas, daži lietoti galvenā kārtā siltasiņu šķirnēs, citi iedzemdējuši galvenā kārtā ķēves.

Ievētie ērzeļi, kuņu asins līnijas vēl turpinājās Krievijā 1926. g.*)

Fontenoy dz. 1860. g. Francijā no Faugh-a-Ballagh no Sir Hercules.

Carlton 10. M. dz. 1883. g., no Pell Mell un Bonny Spec no Speculum. 1931. g. pēcteči Polijā: Fluor — Proporzec.

Clover 3 E. (Francijas derbists) dz. 1886. g., no Wellingtonia un Princess Catherine no Prince Charlie.

Energique 4 E. dz. 1889. g., no Energy un Fleur de Mai no Saxifrage.

Shaddock 14 E. dz. 1893. g., no St. Serf (St. Simon) un Orange no Bend Or. Ievērojamākais dēls: Joubert II, dzim. Baltijā, Lipharta audz.

Galtee More 5 E. (Anglijas derbists, St. Leger un 2000 Guineas uzvarētājs) dz. 1894. g., tēvs Kendal no Bend Or, māte māte Morganette no Springfield; ieguvis sac. 27.019 mārč. Iegūts Anglijā par 200.000 zelta rubliem. Izcilus vaislinieks; 3 dēli un dēla dēls Krievijas derbisti (Irish Lad 1903. g., Hammurabi 1906. g., Galop 1908. g., Galust 1914. g.). Diemžēl Galtee More 1905. g. pārdots Vācijai par 135.000 rubliem. Šo darījumu Krievijas zirgkopji ļoti nožēlo. Vācijā 1906. g. dzimušais dēls Fervor ievērojams vaislinieks. Galtee More bērni savā laikā sacikstēs ieguvuši: Irish Lad 130.732, Galilei 81.445, Galtee Boy 76.141; Hammurabi 66.579, Galop — 51.127; Caroli 55.189; Teroin 28.571; Glasis 24.094, Erzerum 23.843 zelta rubļus.

Louviers 1 E. dz. 1906. g., no Isinglass un St. Louvaine. (II v. Anglijas derbijā aiz Minoru). Louviera izcilus dēls Vācijā Landgraf dz. 1914. g. ar dēlu Ferro.

Aboyeur 1 E. (Anglijas derbists) dz. 1910. g., no Desmond un Pawky.

Saltpetre 12 E. dz. 1900. g., no St. Simon un Billow no Ocean Wave no See Saw. Krievijā 11 meitas un 12 dēli, no kuriem kā dzimststēvi izvirzas Malereux ar dēlu Mc Kinley dz. 1918. g. un Satir ar dēlu Zembo 1921. g.

Minoru 5 E. (Anglijas derbists un 2000 Guineas uzvarētājs) dz. 1906. g., no Cyllene un Mother Siegel. Krievijā 8 meitas un 9 dēli; kā iedzemdētājs izceļas Marconi.

*) Pēctečus skat. tabelēs.

Palmiste 3 H. dz. 1894. g., no Le Sancy un Perplexite.
 Bembo 19 M. dz. 1905. g., no Marco un Grand Prix no St. Simon.
 Quo Vadis 4 M. dz. 1900. g., no Winkfield's Pride un Filomena.
 Lascaris 4 E. dz. 1898. g., no Ladas un Seabreeze no Isonomy.
 Sorrento 1 E. dz. 1900. g., no Martagon un Southfield.
 Fils du Vent 5 E. dz. 1906. g., no Flying Fox un Airs and Graces. 1931. g. vaisl. Polijā.
 Cheers 8 E. dz. 1899. g., no Persimmon un Applause.
 Espoir 19 M. dz. 1889. g., no Barcaldine un Bel Esperanza. Tēvs no agrāka Latvijas vaislas ērzeļa Beau Brummel. (skat. L. Z. C. I. daļu 28. l. p.)
 Magus 9 E. dz. 1891. g., no Ercildoune un Mascotte no Forbidden Fruit.
 Orphah 19 E. dz. 1905. g., no Orme un Rosalia no Fernandez.
 Perdicas 1 E. dz. 1906. g., no Persimmon un Chelandry no Goldfinch. Polijā dēli Parachute un Promien.
 Brissak 12 E. dz. 1897. g., no St. Simon un Leonie no Plebeian.
 Cappel Gallo 28 E. dz. 1897. g., no Galaor un Capua no Macaroni.
 Endurance 4 E. dz. 1889. g., no Sterling un Siluria no Lord Clifden.
 Imperial II 22 E. dz. 1909. g., no Chaucer un Impatience no Tyrant.
 Merry Jack 1 E. dz. 1907. g., no William the Third un Hattie no Kendal.
 St. Ignatius 16 E. dz. 1891. g., no St. Simon un Lanfine no Ayrshire.
 Reverend dz. 1888. g., no Energy un Reveuse no Perplexe.
 Buisson Ardent dz. 1895. g., no Le Sancy un Perplexite no Perplexe.
 The Spaniard dz. 1907. g., no St. Simon un Love True no Surefoot.
 Horizont dz. 1901. g., no Florizell un Hopscotch no Salisbury.
 Slavetrader dz. 1903. g., no St. Serf un Shady no Martagon.
 Simonburn dz. 1891. g., no St. Simon un St. Helen no Springfield.
 Bez minētiem Krievijā ievesti angļu pilnasiņiem, daudzi audzētāji sūtījuši ķēves lecinašanai uz ārzemēm, vai ievēduši kumeljus mātes miesās (Ruler no Isonomy).
 Ārpus Krievijas lietotie angļu pilnasiņi, kuŗu asins līnijas vēl 1926. g. turpinājās Krievijā:
 Florizel II no St. Simon un Perditta, dēls Floreal ar 8 meitām un izcilus dēlus Tagor dz. 1915. g., kuŗam savukārt dēli: Taiger, Terek.
 Mon General no Bay Ronald ar pēctečiem: Motiv — Mozart.
 Cicero no Cyllene ar dēlu Sirocco, kuŗam savukārt 3 dēli: Satir, Senegal, Sophist.

Matchbox no St. Simon, dēls Giufa (dz. Baltijā) ar dēlu Godnij, kuŗam 3 dēli: Lotos, Papuas, Fandango.
 William the Third no St. Simon ar pēctečiem: a) Windsor — Windsor II, b) Wellington — Vabanque.
 Sunstar no Sundridge ar dēlu Sanitar, kuŗš darbojās kā galvenais vaislinieks Česmenska audzētavā.
 Beregvölgy no Bona Vista, dēls Boulange un dēla dēls Gurgo, kuŗu audz. Al. Nolde Latvijā.
 Darley Dale no St. Simon ar pēctečiem: a) Darial — Doubler, b) Demosphen — Giafar.
 Gouvernant no Flying Fox, dēls Grey Boy ar Granat un Divnij.
 Le Sancy no Atlantic, dēls Bravo Le Sancy ar Burro, Bransi un Bažant, kuŗam dēli Bek un Bon Ton.
 Dinneford 21 H. dz. 1902. g., no Dinna Forget un Gracie no Arbitrator.

Valsts audzētavas.

Isumā apskatīšu arī agrākās valsts audzētavas Krievijā, jo Latvijas zirgu ciltsrakstos atrodam vairākus valsts vaislas ērzelus, kuŗi tur cēlušies.

1) Chrenovas audzētava Voronežas gubernā, Chrenovas miestā. Iegūta 1845. g. no pazīstamā zirgaudzētāja grafa Orlova — Česmenska mantiniekiem. Pirms pārņemšanas šeit audzētas divas šķirnes: Orlovas rikšotāji un Orlovas jājamo zirgu šķirne (angļu-arābs). Pēdējo audzējis arī grafs Rostopčins Anņenskas audzētavā, Voronežas gubernā. Valdība arī šo audzētavu minētā laikā ieguvusi un tādā kārtā papildinājusi angļu-arābu sastāvu Chrenovā. Šo abu minēto audz. zirgi savstarpēji pāroti un pēcteči dēvēti par Orlovas-Rostopčina šķirni.

Bez grafiem Orlova un Rostopčina angļu-arābus audzējis arī lielkņazs Dimitrijs (Dombrovas audzētavā, Poltavas gubernā). Vēlāk angļu-arābu šķirne pa daļai audzēta Limarevas, Derkules un Streļeckas audzētavās.

Par angļu-arābu šķirnes ciltstēvu uzskatams pazīstamais Ašonok, kas pēc ciltsrakstiem noteikts angļu-arābs, kādēļ Zemkopības ministrijai, sastādot Latvijas zirgu ciltsrakstus vajadzēja viņa dēlu 6. paaudzē, Latvijas vaislas ērzeli Pri-kaz, ieskaitīt angļu-arābu grupā.

Bez arābiem Saltan u. c. sākumā lietoti sekoši angļu pilnasiņi: Cinnabar dz. 1789. g. no Mercur; Daedalus 1 H., dz. 1794. g. no Justice; Escape 27 H., dz. 1785. g. no Highflyer; Gunpowder 9 E., dz. 1784. g. no Eclipse; Hackwood (Akut) dz. 1782. g. no Eclipse, Tandem, Symmetry 25 H. u. c.

1883. g. Chrenovā no Marshall Scott un Kabardinka dzimis Murat xx (darbojies kā vaislinieks Streļeckā). Murat dēls Mars vaislinieks Latvijā no 1894.—1911. g. (L. z. c. 283. lp. p.).

2) Novo-Aleksandrovas audzētava (agrākais nosaukums Aleksejevskij zavod) Harkovas guberņā, ierīkota 1823. g.; audzētas galvenā kārtā dažādu tipu siltasiņu šķirnes. Kā vaislas ērzeļi lietoti galvenā kārtā angļu pilnasiņi. 1914. g. kā vaislinieki darbojušies 8 angļu pilnasiņi (importētie: 1) Safar 1894. g. no Morgan, 2) Graf Gižicki 1895. g. no Biro, 3) Cani-Comba 1905. g. no Son o'Mine, 4) Menidorgeš 1902. g. no Bona Vista), Krievijā dzimušie: Brzask 1898. g. no Melton u. c. un viens siltasiņu ērzelis.

3) Limarevas audzētava Charkovas guberņā, ierīkota 1815. gadā. Dažādos laikmetos audzētas pilnasiņu un siltasiņu šķirnes. Savā laikā, pēc vaislinieku sastāva pārveidošanas Chrenovā, arī Orlovas-Rostopčinas šķirnes zirgi. 1914. g., kā vaislas ērzeļi darbošies 8 angļu pilnasiņi: (importētais Frobišer*) no Buccaneer II; Krievijā dzimušie: Dazbog 1907. g. no Diamond Jubilee, Saturn dz. 1908. g. no Saltpetre, Gaidamak 1908. g. no Gayare, Garantua 1906. g. no Gare de Feu, Murgab 1904. g. no Ruler) un 3 angļu-arābi: Vadim (Glazunčik), Pievec (Figner) no Phönix un Statnij no Soperņik. 1897. g. angļu pilnasiņu vaisl. sarakstos atrodam Mirabeau no Tresor un Milostj, kuņa dēls Stribog vaisl. Latvijā. (Latv. z. c. 280. lp. p.). Otrais dēls Ktosh 1897. g. vaisl. Rīgas Tattersallā.

4) Derkules audzētava dib. 1751. g., Charkovas gub., sākumā dažādi pilnasiņu, siltasiņu un pat aukstasiņu šķirnes vaislinieki. Vēlāk audzētas angļu pilnasiņu un siltasiņu šķirnes. 1914. g. kā vaislas ērzeļi darbojušies 9 angļu pilnasiņi: importētie Colorado, Idle Boy, St. Ignatius, Tom Cringle, Ayrship, Lecteur, Slavetrader un Krievijā dzim. Hammurabi un Intrygant; 3 imp. arābu pilnasiņi: Messaud, Dagchman, Fedgir. 1903. g. šeit dzimuši angļu pilnasiņi Esparcet, vaisl. Latvijā no 1908.—1918. g. un Samarkand dz. 1891. g., vaisl. Latvijā no 1898.—1911. g. (L. z. c. 280/81. lp. p.).

1914. g. — 3 nodaļas: a) angļu pilnasiņu ar 9 ērz. un 45 ķevēm, b) arābu pilnasiņu ar 3 ērz. un 14 ķevēm, c) siltasiņu ar 43 ķevēm.

5) Streļeckas audzētava, Charkovas gub. dib. 1813. g., audzēti arābi un angļu-arābi. Šeit dzimuši mūsu „Cimbalists“, „Prikazs“, „Kars“ u. c. 1897. g. Streļeckā angļu pilnasiņu vaisl. sarakstos atrodam Murat dzim. 1883. g. Chrenovā no Marshall Scott un Kabardinka. Murat deli Mamon un Mazarini vaislinieki Latvijā (skat. L. z. c. 287. lp.). 1914. g. Streļeckā darbojušies kā vaislas ērzeļi 5 angļu pilnasiņi: Mephisto no Bona Vista u. c. 1 arābu pilnasiņis Selim un 4-angļu-arābu pilnasiņi: Cennij, Zarif Brigadir un Ludmil.

6) Janovas audzētava agr. Sedļeckas gub., tagadējā Polijā, dib. 1817. g. Šī audzētava Latvijai pirms kara devusi

*) Frobišer Latv. vaisl. Fagot (L. z. c. I d. 294. lp. p.) tēvs,

daudz vaisliniekus, kas redzams pēc bij. Vidzemes ķēvnīcas ērzeļu saraksta.

Janovā vaislinieku sastāvs sākumā sastādījies no piln- un siltasiņiem. Ar laiku palielinājās angļu pilnasiņu ērzeļu pielietošana, no kuriem līdz 1841. g. izcēlās: Tramp, Chester, Ludlow Redcar, Albermale, Bouillion, Sir Harrey u. c. Audzētavas nākošā darbības laikmetā, kas ilgst līdz 1874. g., audzētavaš vadītāji izdarījuši dažādus krustojumu mēģinājumus, lietojot galvenā kārtā smagos siltasiņu šķirnes ērzelus. Šinī laikmetā lietoti arī nedaudzi arābi un angļu pilnasiņi. No arābiem galvenā kārtā: Dzelawi, Hassan, Bagdali, Iskander Basza, Bagdad Koheylan, Backzysaray un Dzefi, bet no angļu pilnasiņiem:

Rifleman no skat. agr. Kā vaisliniekam laba atzīme par eksterjeru un iedzemdēšanu.

Walery no Van Tromp. Vaislā laba atzīme.

Jovel Boy no Journal un Dosada, dzim. Chrenovā.

Ruslan no Rifleman un Dziewka, dzim. Chrenovā.

Wotur no Van Tromp un Szaszka, dzim. Chrenovā.

Pēc bēdīgiem piedzīvojumiem, kad smagie siltasiņi kā iedzemdētāji neattaisnoja lolotās cerības, no 1874.—1881. g. uzsākta atgriešanās pie angļu un arābu pilnasiņu lielākas pielietošanas, ierobežojot smagos siltasiņus uz vieglāka zirgu tipa rēķina. No angļu pilnasiņiem lietoti sekošie:

His Majesty no skat. agr. — spēcīgas būves, kā vaisliniekam labas atzīmes.

Typhoeus no skat. agr. — devis daudz ievērojamus zirgus sacīkstēs.

Lazy Fellow no Lord Fauconberg un Wenzans.

Lady's Friend no Lord Fauconberg un Dosada. (Dēls Lovelace izcilus iedzemdētājs.)

Karakalla no Caractacus un Wola.

Ellik no El Hakim un Martin Cott, dz. Chrenovā. Kaut gan pats maza auguma, devis lielus, laba samēra zirgus.

Kalchas dz. 1871. g., no Costrel (Cossak) un Lady Fairy, meita Krasiva x? 1886. g. Maskavā uzvarējusi 8 angļu pilnasiņus, noskrienot 20 verstis — 21,38 klm 32 min. 22. sek.

Fontenoy dz. 1860. g. no Faugh-a-Ballagh (Sir Hercules — Guiciola) un Fete no Nunny-Kirk (Touchstone); atstājis vaislā ievērojamu dēlu: Fogaball dz. 1880. g. J. M. Iljenko audzēt., māte Raketa no Rifleman. Labs sacīkstēs, bet sevišķi ievērojams vaislā; bērni 1889., 90., 91. un 1905. g. Krievijas sacīkstēs guvuši 201.834 zelta rubļus; meita Slawjanofilka un dēls Alphonse Daudet Krievijas derbisti. Pēcteči Pinchbeck ar Paliwoda.

Bakczysaray ox — arābs (skat. L. Z. C. 283. lp. p. Babur

ciltsrakstus), pārvietots 1881. g. no Janovas uz Streļeckas audzētavu.

1882. g. Janovas audzētavā uzsākta vienīgi angļu pilnasiņu ērzeļu lietošana. Kā siltasiņu šķirnei piemērots vaislinieks ievests no Anglijas Warcraft E. no Kingcraft (King Tom) un Mitrailleuse; minētā brālis Kingdom Celles audzētavā Hanoverā ievērojamākais ciltstēvs (Latvijas valsts vaislas ērzelis hanoverānis Kingsons H. Nr. 2., skat. L. Z. C. II daļu 504. lp. tiešs Kingcrafta pēctecis).

Pēdējā laikmetā, t. i. no 1882. g. līdz kara sākumam Janovas audzētavā kā vaislinieki lietoti galvenā kārtā sekošie:

Braconnier dz. 1873. g. no Caterer un Isoline no Ethelbert. Boccacio no Braconnier un Kartjinka.

Graf Janovski dz. 1888. g. Krievijā, no Braconnier un Tweed no Wedmore.

Kordyan dz. 1877. g. Krievijā, no Kremlin un Augusta no Walmer. (Dēla dēls Orion dz. 1890. g. vaisl. Igaunijā.).

Posljednij ir Astaroth dz. 1885. g. Krievijā, no Astaroth un Groza no Renegat; (Krievijas derbists 1888. g.) Kā vaisliniekam ļoti labas atzīmes.

Granit dz. 1891. g. Krievijā, no Roehampton un Gertruda no Albain.

Falmouth (imp.) dz. 1890. g. no Energy un Fairminster; kā vaisliniekam labas atzīmes.

Concordat dz. 1886. g. Janovā, no Kaiser un Concorde no Vermouth.

Vauvineux dz. 1889. g. Janovā, no Warcraft un Vanille no Valerius.

Tryton dz. 1887. g. Krievijā no Typhoeus un Baronessa no Astaroth. (Krievijas derbists 1890. g.)

Rabszyn no Ruler un Lady Aleksandra; kā vaisliniekam ļoti labas atzīmes par eksterjera un iedzemdēšanas spējām.

Aerides no Cremorne un Mosdevalia.

St. Germain (imp.) dz. 1886. no St. Louis un Lady Clara. Polijā Alarik — Alarik Victor 1911. g. Krievijā Alarik — Didone 1917. g.

Lohengrin dz. 1884. g. Krievijā, no Astaroth un Lady's Fashion no Lord Fauconberg.

Idle Boy dz. 1891. g. Francijā, no Bend Or un Vesper no Kingcraft.

Hawkstone dz. 1883. g., no Hermit un Anonyma.

Althorp no Tibthorpe (Vultigeur) un Bee a Wee.

Gieroj Dnja no Galtee More un Metamarphose.

Galvenie vaislinieki Janovā 1910. g.:

Palmiste no skat. agr. Clover no skat. agr.

Locarno dz. 1895. g., no Bend Or un Napoli; darbojies Latvijā 1911. g.—1913. g. (skat. L. Z. C. I daļu 281. lp.)

Giufa, dz. 1898. g. P. von Liphart audz. Baltijā, no Matchbox un Lassuk. Krievijā — dēls Godnij ar dēliem Lotos, Papuas, Fandango.

Batory dz. 1898. g., no Matchbox un Bastilie. Krievijā dēls Bankrot 1910. g.

Gromoboy dz. 1900. g., no Galtee More un Wild Violette; (dēls Grachoļski Latvijā, sk. L. Z. c. I daļu 293. lp.).

Gaston dz. 1903. g. no Galtee More un Tira; (dēls Graf A. Latvijā, skat. L. Z. c. I daļu 294. lp.).

Samērā siku pārskatu par Janovas audzētavu dodu tādēļ, ka pētot siltasiņu šķirnes Polijā, atradisim pēctečus no minētiem.

Bez galveniem ērzeļiem (Hauptbeschäler), kuņus lietoja audzētavas vajadzībām, Janovā bija arī valsts vaislas ērzeļu (Landbeschäler) stacija, kuņas sastāvu lecinašanas laikā pēc vajadzības sadalīja Polijas apgabalos.

Janovas galvenais uzdevums bija audzēt valstij vajadzīgos vaisliniekus, kuņu skaits Krievijā 1894. g. uzrāda 2584 dažādu šķirņu ērzelus. Minētā gadā Ungārijā 4000, Francijā 2857, Vācijā 2527 valsts vaislas ērzeļi. Ja salīdzinām tānī laikā esošo zirgu skaitu minētās valstīs, tad redzam, ka Krievijā valsts vaislas ērzeļu ap 10 reizes mazāk, kā citās valstīs. Tādēļ arī zirgu šķirnes Krievijā maz iespaidoja kultūras šķirņu vaislinieki.

1910. g. Janovā starp 100 vaislas stacijas ērzeļiem, galvenā kārtā siltasiņiem, atrodam arī angļu pilnasiņus, starp kuriem savā laikā ļoti labi iedzemdētāji: Lohengrin un Granit. Janovā audzēja galvenā kārtā dižciltīgus siltasiņus un arī pilnasiņus, 1886. g. pārņēmta barona L. Kronenbergā audzētava un ierīkots sacīkšu stallis. Janovā pastāvēja arī manēža, kur kā militārās, tā civilās aprindas apmācītas jāšanā.

1914. g. Janovas audzētavā 10 angļu pilnasiņu ērzeļi, ievestie: Louviers, Palmiste, Locarno, Cappel Gallo, un Krievijā dzimušie: Batory, Giufa, Gromoboy, Galtee Boy, Gaston un Brama. Louviers lecinašanas takse 350 zelta rbļ.

Zirgu pārbaudes.

Zirgu spēju pārbaužu sarīkošanu Krievijā ierosinājis ievērojamākais un nopelniem bagātākais zirgkopis grafs Orlovs-Česmenskis. Pabalstīts no saviem domu biedriem — zirgu audzētā-

jiem un armijas aprindām, sarīkojis jāšanas sacīkstes Maskavā uz Donas laukuma (Donskoje Pole). Grafs Orlovs zolidā vecuma un sava smagā svara dēļ nēvarējis izdevīgi jāšanas sacīkstēs piedalīties. Vairāk nodevies rikšošanas pārbaudēm pajūgā, tomēr pulcinājās ap sevi muižniecību un piekopsis jāšanu izpriecas dēļ. Šāda rakstura sacīkstes pastāvējušas no 1772.—1808. g. Pēc Orlova nāves jāšanas sacīkstes sarīkotas retāk un no gadījuma uz gadījumu. Pēc kara gājiena 1814./15. g. uz Parīzi, interese pret jāšanas sportu cēlusies, caur ko vēlākos gados arī angļu pilnasiņu ieviešana vairojusies. Raksturīga parādība, ka viscaur kara laikmetā interese pret zirgu un zirgu sportu vairojās. Kara, sevišķi tanī laikmetā, kad laba kavalērija spēlēja galveno lomu, plaša sabiedrība caur personīgiem piedzīvojumiem pārliecinājās par atsevišķu zirgu šķirņu priekšrocībām. Liela daļa pilsoņu un armijas štaba virsnieki, kuŗi miera laiku dzīvē zirgu vēro tikai no malas, kara gaitās mācījās ne tikai jāt, bet arī izvēlēties un sagatavot prasībām atbilstošus zirgus.

Jāšanas sacīkstes uzsuktas kā sistemātiskas pārbaudes 1825. g., pateicoties zirgu sporta biedrības dibināšanai Lebedjani pilsētā, Tambovas gub., kas tanī laikā rīkoja arī rikšotāju sacīkstes. 1834. g. pie Maskavas lauksaimnieku biedrības nodibinājās aulekšotāju audzētāju sekcija, kas vēlāk pārveidojās patstāvīgā organizācijā. Arī daudzās citās pilsētās organizējās jāšanas sporta veicinātāji. Galvenie angļu pilnasiņu zirgu audzētāji: Vojeikovi, Petrovski, Mosolovi, Rostopčins u. c. rūpējās par intereses paaugstināšanu. Diemžēl visas minētās zirgkopības organizācijas, darbojoties ciešā saskaņā ar zirgaudzētāju mērķiem un vajadzībām, līdzekļu trūkuma dēļ nevarēja attīstīt plašāku darbību. Pēc ievērojamāko pilnasiņu audzētāju nāves iestājās jūtams atslābums. 1860. g. uzrāda 100 audzētavas, turpretim 1878. g. tikai 14 audzētavas. Pilnasiņu zirgu audzētavu uzturēšana neatmaksājās, jo godalgas bija pārāk niecīgas un pieprasījums pēc šiem zirgiem neliels.

Ieskatot pārbaudes kā veselības un spēka mērauklu pie vaislinieku izlases, galvenie zirgaudzētāji, neskatoties uz lieliem zaudējumiem, sūtīja savus zirgus sacīkstēs. Nerēķinot lieku darba spēku, pastiprinātu barības normu, pārvadāšanas un citus izdevumus, un neskatoties pat uz to, ka zināms % no zirgiem sacīkstēs bojādamies; mazīna savu vērtību, bagātākās zirgaudzētavas piedalījās sacīkstēs. Mazturīgākie, jeb taupīgākie audzētāji no piedalīšanās sacīkstēs atturējās. Vairākās paaudzes bez pārbaudēm audzētie zirgi izrādījās ne tikai par sliktiem vaisliniekiem, bet arī grūtā darbā nevarēja sacensties ar to audzētavu zirgiem, kuŗi bija padoti regulārām pārbaudēm. Bez pārbaudēm audzētie zirgi stiprā mērā mazināja pircējus un arī cenu, jo armija ikgadus deva pārskatus par remonta zirgu spējam

no dažādām audzētavām. Pēc vairāk 10 gadu novērojumiem nāca pie slēdziena, ka vaislas zirgiem pārbaudes nepieciešamas. Valdība, nevarēdama dot vajadzīgos līdzekļus sacīkšu sarīkošanai, atļāva 1881. g. pēc ārzemju parauga ievest sacīkšu apmeklētāju savstarpējās derību spēles — totalizātoru. Vispirms totalizātors ievests Carskoje Selo hipodromā, drīz pēc tam arī citās pilsētās. No totalizatora darbības gūtie līdzekļi radija uzplaukumu un interesi zirgu audzēšanā un izmantošanā. 1907. g. rikšotāju un aulekšotāju sacīkstēs izcīnītas godalgas par 4,6 miljoni rubļiem. 1914. g. aulekšotāju sacīkstes notika 29 dažādās pilsētās. Godalgas piešķirtas par 2.227.233 rubļiem.

Godalgas izdalītas: Maskavā 992.465 rubļ., Peterpili 787.388 rubļ., Varšavā 118.227 rubļ., Rostovā 87.427 rubļ., Charkovā 57.996 rubļ., Pjatigorskā 46.168 rubļ., Odessā, Jeļisavetgradā, Rīgā, Lodzā, Viļņā, Jekaterinoslavā, Tiflisā, Novočerkasskā, Vladivostokā, Astrachaņā u. t. t.

Vecākās aulekšotāju biedrības:

Maskavas dib. 1833. g., Polijas — 1841. g., Donas — 1844. g., Viļņas — 1857. g., Carskoje Selo — 1866. g., Petrokovas — 1881. g., Tavrijas — 1881. g. (Simferopolē), Pjatigorskā — 1885. g., Tiflisas — 1886. g., Uralas — 1886. g., Rīgas — 1893. g. u. t. t.

Pie galvenām vecākām sacīkstēm pieskaitāma Keizariiskās balvas izcīņa, pastāv no 1866. g., sākumā Carskoje Selo, vēlāk Peterpilī. Godalga 10.000 zelta rubļu, no 1866.—1874. g. 4 gadīgiem un vecākiem ērzeļiem un 4 un 5 gadīgām ķēvēm. Distance 6 verstis resp. 6414 mtr. No 1874.—1882. g. 4 gadīgiem un vecākiem ērzeļiem un ķēvēm. No 1882.—1892. g. 3 gadīgiem un vecākiem ērzeļiem un ķēvēm; distance 4 verstis resp. 4276 mtr. No 1892. g. 4 gadīgiem un vecākiem ērzeļiem un 4 un 5 gadīgām ķēvēm, distance 4 verstis. Kā redzams, izmēģinājumi rādījuši, ka Krievijā dzimušiem pilnasiņiem 3 gadu vecumā minētā distance nevēlama, kādēļ 3 gadīgiem vispār piedalīšanās šinī sacensībā aizliegta. Lai ķēves neatvilktu no audzētavām, tad arī viņu piedalīšanās vecums ierobežots.

Uzvarētāji:

- 1891. g. 4 g. Krakus no Kisber öcsce.
- 1892. g. 4 g. Concurrent no Consul.
- 1893. g. 4 g. Caundry no Earl of Dartrey
no J. Melbourne.
- 1894. g. 4 g. Pick Pocket no Sackcloth.
- 1895. g. 4 g. Aubergine no Reluisant.
- 1896. g. 4 g. Chambery no Sasiad.

- 1897. g. 4 g. Boccacio no Braconnier.
- 1898. g. 4 g. Gourmet no Granit.
- 1899. g. 4 g. Gridenĵ no Gaga.
- 1900. g. 4 g. Unruly no Ruler.
- 1903. g. 4 g. Portos no Askabada.
- 1904. g. 4 g. San Primo no St. Germain.
- 1905. g. 4 g. Kuloden no Ruler.
- 1906. g. 4 g. Galtee Boy no Galtee More.
- 1907. g. 5 g. Galtee Boy no Galtee More.
- 1908. g. Uzda no Ruler.
- 1909. g. 4 g. Raketa no Collar.
- 1910. g. 4 g. Amorek no Sirdar.
- 1911. g. 4 g. Timur (siltasinis) no Testless.
- 1912. g. 5 g. Romul no Rule for Ever.
- 1913. g. 4 g. Grimza no Espoir.
- 1914. g. 4 g. Kišereg no Jouber II.

Krievijas Derby ievests 1886. g. Maskavā 3 gadīgiem ērzeļiem un ķēvēm; distance 2 verstis un 133 asis resp. 2410 mtr; kopš 1900. g. 2 verstis un 144 asis ca 2430 mtr; godalga sākumā 15.000, vēlāk 30.000—40.000 zelta rubļi; uzvarētāji:

- 1886. g. { Baronet 23 E, no Highlander no Champagne.
Good Boy 12 H, no Good Hope no Buccaneer.
- 1887. g. Ruler 3 E, 2.45 sek., no Isonomy no Sterling.
- 1888. g. Posledni iz Astarothow 8 E, 2.49, no Astaroth no The Baron.
- 1889. g. Slawjanofilka (ķēve), 2.41, no Fogaball no Fontenoy.
- 1890. g. Tryton 2 E, 2.40, no Typhoeus no Stockwell.
- 1891. g. Rymko Raigis, 2.41, no Roehampton no Lord Clifden.
- 1892. g. Nawoi 5 E, 2.46, no Braconnier no Caterer.
- 1893. g. Sezam 2 E, 2.41, no Gunnersbury no Hermit.
- 1894. g. Bairactar 2 E, 2.41, no Dear Boy no Deceit.
- 1895. g. Mortimer 10 E, 2.40, no Ruler no Isonomy.
- 1896. g. Matador 20 E, 2.49, no Galaor no Isonomy.
- 1897. g. Adash (ķēve), 2.43, no Eol no Astaroth.
- 1898. g. Gridenĵ 12 E, 2.47, no Gaga no Galopin.
- 1899. g. Miltiad 5 M, 2.40, no Mitridat Pontiski no Pan Twardowski.

Derbistus Nawoi 1892. g., Adash 1897. g. un Miltiad 1899. g. uzskata kā gadījuma uzvarētājus, jo gada gājuma labākie zirgi derbijā nepiedalījās, jeb nebija formā. Uzvaras gadījumā valsts zirgi saņēma tikai 20—25% no paredzētās godalgas, bet atlīkumu piešķīra nākošam privāta īpašumā esošam. (Skat. Russkij Sport Nr. 8 no 1888. g.).

Krievijas derbisti tekošā gadu simtenī.

1900. g. Alphonse Daudet 13 E, ruds, 2 m 41 s., no Fogaball no Fontenoy.
1901. g. Le Sorsieux 2 E, bērs, 2 m 47 s., no Sorcerer no Ormonde.
1902. g. Sirdar II 13 E, bērs, 2 m 46,5 s., no Reverend no skat. agr.
1903. g. Irish Lad 3 E, bērs, 2 m 35³/₄ s., no Galtee More.
1904. g. Kuloden 2 E, dūks, 2 m 40¹/₄ s., no Ruler.
1905. g. Fluor 8 M, bērs, 2 m 38 s., no Carlton.
1906. g. Hammurabi 1 E, bērs, 2 m 36,5 s., no Galtee More.
1907. g. Count 2 M, bērs, 2 m 35¹/₄ s., no Espoir.
1908. g. Galop 42 E, bērs, 2 m 49 s., no Galtee More.
1909. g. Magnat 9 E, dūks, 2 m 41,5 s., no Magus.
1910. g. Tezei 5 E, bērs, 2 m 36¹/₄ s., no Cheers.
1911. g. Floreal 23 E, ruds, 2 m 38³/₄ s., no Florizel II.
1912. g. Mamur 12 E, bērs, 2 m 36,5 s., no Falb no Matchbox.
1913. g. Demosphen 17 E, bērs, 2 m 37,5 s., no Darley Dale no St. Simon.
1914. g. Galust 12 E, bērs, 2 m 41,5 s., no Gallilei no Galtee More.
1915. g. Gray Boy 11 E, ruds, 2 m 37 s., no Gouvernant.
1916. g. Makbet 4 E., dūks, 2 m 45 s., no Macdonald II.
1917. g. Salome 17 E, t. bērs, 2 m 37,5 s., no Saltpetre II v. Sanitar no Sunstar no Sundridge.

No 1918. g. — 1923. g. Derby izcīņa nenotika.

Uzvarētāji ķeizarienes sacīkstē Peterpili, 3 gadīgiem, distance 2 verstis 378 asis, godalga 20.000 rubļu:

1883. g. Telephon no Tresor no Pace no Caterer.
1884. g. Margarita no Grimston no Stockwell.
1885. g. Mirabeau no Tresor.
1886. g. Baronet no Highlander.
1887. g. Ruler no Isonomy.
1888. g. Gayare no Gunnersbury.
1889. g. Boiard II no Boiard no Vermouth.
1890. g. Tormenter no Zützen no Blue Gown no Beadsman.
1891. g. Mursa no Elborus no Estafette no El Hakim.
1892. g. Jaroma Wisnevski no Gunnersbury.
1893. g. Venera no Viennois no Silvio.
1894. g. Granit no Roehampton.
1895. g. Mortimer no Ruler.
1896. g. Matador no Galaor.
1897. g. Miecznik no Kisber öcsce.
1898. g. Tromanto no Fogaball.

1899. g. Sac a Papier no Salisbury
 1900. g. Smike no Ruler.
 1901. g. Madam Ferrari.
 1902. g. Sirdar no Reverend.
 1903. g. Irish Lad no Galtee More 3.19,5.
 1904. g. Caroli no Galtee More 3.15.
 1905. g. Gallilei no Galtee More 3.16,5.
 1906. g. Hammurabi no Galtee More 3.28.
 1907. g. Uzda no Galtee More 3.21³/₄.
 1908. g. Raketa no Collar no St. Simon 3.11³/₄.
 1909. g. Sokrat no Saphir no Chamant 3.20³/₄.
 1910. g. Kartač*) no Sac a Papier 3.12.
 1911. g. Floreal no Florizel 3.12³/₄.
 1912. g. Grimza no Espoir 3.12¹/₄.
 1913. g. Demosphen no Darley Dale 3.13¹/₄.
 1914. g. Bob no Palmiste 3.13.

Krievijas St. Leger — grafa Voroncova-Daškova piemiņas balva.

1903. g. Jouber II (dz. Baltijā) no Shaddock 3:23³/₄.
 1904. g. Karun no Clover 3:15,5
 1905. g. Prince Noir no Gaga 3:22,5.
 1906. g. Gorislava no Galtee More 3:18.
 1907. g. Silbilliar no Endurance 3:23,5.
 1908. g. Raketa I no Collar.
 1909. g. Grade no Gayare 3:11³/₄.
 1910. g. Wolley no Arreau no Clover 3:18.
 1911. g. Achil no Arreau 3:16.
 1912. g. Araschan no Irish Lad 3:18,5.
 1913. g. Samuray no Sospiro 3:24.
 1914. g. Bopatre no Saltpetre 3:22.

Labāko zirgu īpašnieki 1888. g. ieguvuši:

	Rbl.		Rbl.
Grafs A. N. Nirod	63.547	F. K. Dorožinski	18.607
E. M. un S. M. Iljenko	46.553	A. I. Lazarevs	16.103
L. F. Grabovski	35.029	Grafs L. A. Krasinskis	14.258
Brāji Illovaiski	23.477	Brāji Vulf (Baltijā)	14.010
I. F. Ursin-Ņemcevič	23.063	Grafs A. M. Potockis	13.963
L. L. Kronenberg	22.425	B. I. Misirovič	10.613

Galvenas zirgu audzētavas 1888. g. ieguvušas:

	zirgi	rubļi		zirgi	rubļi
Brāji Illovaiski	28	46.144	Valsts audzētava		
L. A. Krasinskis	23	43.678	Chrenovā	21	34.797

*) Piedalījies Austrijas derbijā, bet palicis bez vietas, kas raksturo, ka Krievijā audzētie zirgi ārzemēs neizturēja konkurenci. No Krievijā audzētiem zirgiem vienīgi Intrygant Austrijas derbists 1908. g.

	zirgi	rubļi		zirgi	rubļi
Gr. A. N. Nirod	5	34.683	A. S. Višeslavceva	7	17.328
L. F. Grabovskis	12	31.684	V. I. Misiroviča	10	15.863
F. K. Dorožinskis	13	29.124	Grafa Branicka	6	15.247
Hercoga Leichtenberga	3	24.419	A. A. Stachoviča	5	15.233
L. L. Kronenberga	6	24.126	G. Kretkovska	1	15.034
I. F. Ursin-Nemcevič	2	23.063	Ārzemju audz.	11	15.023
			E. M. Iljenko	5	11.611

Labākie zirgi 1888. g. ieguvuši:

	rbļ.		rbļ.
3. g. Poslednij iz Astaroth no Astaroth	26.355	3. Zenith no Emir	8.165
3. Gayare no Gunnersbury	22.136	3. Lieber Freund no Lazy Fellow	7.516
3. Drug no Dadshal	21.658	2. Fideas no Faugh - a - Ballagh	7.413
5. Arconia no Oven	15.712	3. Kogut no Kordian	7.351
3. Notty no Kaiser	15.034	3. Tombolia no Craig Millar	6.638
4. Udača no Vadim	14.003	4. Hetman no Typhoeus	6.477
4. Mira no Kaiser	12.294	3. Mephisto no Sackcloth	6.416
7. Tchataron no Tchatar	9.709	6. Highland no Highlander	6.023
4. Lohengrin no Astaroth	9.665		
4. Brzask no Highlander	8.686		

Galvenie vaislinieki 1888. g. ieguvuši:

	dalibn.	rbļ.		dalibn.	rbļ.
Astaroth no Baron	7	45.675	Alboin no Holm	8	12.638
Kaiser no Skirmisher	11	43.549	Fogaball no Fontenoy	3	12.424
Highlander no Champagne	9	23.989	Zützen no Blue Gown	5	10.669
Gunnersbury no Hermit	2	23.047	Rochampton no Lord Clifden	3	10.140
Emir no Estafette	10	22.327	Paganini no King of Kent	6	9.947
Dadshal no Desé	1	21.658	Typhoeus no Stockwell	3	9.481
Vadim no Van Dyk	6	16.209	Sackcloth no Hermit	5	8.890
Oven no Lecturer	1	15.712	Craig Millar no Blair Athol	2	8.372
Kordian no Kremlin	4	14.702	Lazy Fellow no Lord Fauconberg	3	8.118
Tchatar no Daniel o'Rourke	2	14.368			

Labākie zirgi 1900. g. ieguvuši:

	Rbl.		Rbl.
Smike no Ruler	61.023	Anam no Artaxerxes	19.756
Alphonse Daudet no Fogaball	41.380	Lancelot no Ruler	19.503
Elsinor no Krakus	25.189	Manager no Granit	18.606
Unruly no Ruler	23.561	Brzask no Melton	18.170
Duke of York no Ruler	23.322	Gmur no Graf Janovski	15.857
Lavalliere no Rueil	19.862	Homard no Ruler	15.780
		Pickwick no Ruler	14.323

Labākie vaislinieki Krievijā, kuŗu bērni 1900. g. ieguvuši:

Ruler dz. 1884. g. no Isonomy	287.837 rbl.
Graf Janovski dz. 1888. g. no Braconnier	90.929 „
Tryton dz. 1887. g. no Typhoeus	67.133 „
Fogaball dz. 1880. g. no Fontenoy	64.365 „
Granit dz. 1891. g. no Roehampton	49.762 „
Krakus dz. 1887. g. no Kisber öcsese	43.165 „
Cadi no Silvio	39.104 „
Energie dz. 1889. g. no Energy	38.007 „
Montanvert dz. 1890. g. no Galopin	29.533 „
Kordian dz. 1877. g. no Kremlin	29.029 „
Cotillon dz. 1885. g. no Hagioscope	26.648 „

Montanvert un Cotillon darbojušies kā vaislinieki Latvijā.

Rulera ievērojamākie bērni sacīkstēs ieguvuši:

Smike	110.036 rbl.	Pickwick	73.976 rbl.
Mortimer	100.020 „	Uzda	54.210 „
Hungarian	95.728 „	Aschabad	52.986 „
Kuloden	86.975 „	Unruly	52.072 „
Lancelot	76.688 „		

Galvenie sacīkšu laukumi Krievijā 1900. g.:

Maskavā no 13. maija līdz 8. oktobrim 58 sacīkšu dienas.
 Peterpili un Carskoje Selo no 21. maija — 16. aug. 39 sacīkšu dienas + Krasnoje Selo 3.
 Varšavā no 23. apr. — 15. okt. 31 sacīkšu dienas.
 Odesā no 30. marta — 25. okt. 24 sac. dienas.
 Charkovā no 14. apr. — 11. maijam 13 sac. dienas.
 Rīgā no 14. maija — 30. aug. 11 sacīkšu dienas.
 Nachitčevanā pie Donas 6, Novočerkasskā 5 sac. dienas.
 Pjatigorskā — 6; Kijevā — 5; Simferopolē — 5; Tiflisā — 4;
 Jekaterinodarā — 4; Kameņec-Podoļskā — 4; Ļubļinā — 4; Viļņā — 3; Samarā — 3; Chmelovā — 3; Orlā — 3; Siedlica — 3
 un citās pilsētās pavisam ap 245 sacīkšu dienas; aulekšotājiem

1883 sacikstes ,no kuŗām 1496 gludaŗļoŗānā, 208 aŗļoŗānā pār
 ųogiem un 129 Steeplechase'ā.

Labāko zirgu īpaŗņieki 1900. g. ieguvuŗi:

M. J. Lazarev, Polijā (33 zirgi)	167.596 rbl.
Grafs G. J. Ribeaupiere, Charkovas gub.	
— Svjatije Gori (19 zirgi)	83.000 „
H. I. Blioch, Polijā (20 zirgi)	79.960 „
Firsti Lubomirski, Polijā (25 zirgi)	79.449 „
Leib Gvardijas Ulanu pulks (13 zirgi)	68.000 „
J. J. Reszke, Polijā (24 zirgi)	66.715 „
S. S. Zonnenberg, Polijā	64.471 „
L. F. Grabovski, Polijā (21 zirgi)	52.314 „
Sab. Triumph (7 zirgi)	51.063 „
S. L. Nossovič, Kaukazā (22 zirgi)	40.879 „
Brāļi Mamontov, (20 zirgi)	36.000 „
M. A. Piechovski, Kaukazā (21 zirgi)	35.686 „
Grafs A. A. Bobrinski (8 zirgi)	32.878 „
A. J. Lazarev (17 zirgi)	32.686 „
Brāļi Doroŗinski (12 zirgi)	30.983 „
I. Ilovaiski (16 zirgi)	27.522 „
S. M. Iljenko, Jekaterinoslavas gub.	
(18 zirgi)	22.825 „
Grafs A. M. Potocki, Polijā (19 zirgi)	21.845 „
I. M. Iljenko — J. J. Orlovs (11 zirgi)	21.583 „
A. E. Platonov, Kaukazā (15 zirgi)	21.261 „
S. P. Jumatov un A. V. Tretjakov (12 zirgi)	20.726 „
T. T. Dostojevski, Krimā (7 zirgi)	19.957 „
S. B. Falc-Fine, Tavrijas gub. (7 zirgi)	15.833 „
P. A. Kotzebue (7 zirgi)	15.525 „
S. P. Rjabov, Maskavā (11 zirgi)	14.259 „
I. A. Arapov, Penzas gub. (11 zirgi)	13.366 „
Grafs M. T. Zamoyski, Polijā (7 zirgi)	12.830 „
Barons W. R. Steinhell, Kaukazā (15 zirgi)	12.757 „

Pēc ieguto godalgu apmēra 32. vietā E. von Wulf, Baltijā — Techelfer muŗiŗ (13 zirgi) ar 11.272 rbl. Daudz taŗāk ierindojās sekoŗie baltieŗi: R. von Liphart, Vidzemē ar 9 zirgiem ieguvis 9.424 rbl.; S-ba Fram (īp. E. von Ditmars, Rīgā) ar 7 zirgiem — 9.159; barons P. A. Heyking un W. von Kiparski, Rīgā ar 9 zirgiem — 7.633; grafs Manteuffel, Igauņijā ar 1 zirgu — 5.286; R. von Klot, Rīgā ar 4 zirgiem — 3.997; R. Walter un E. Debler, Rīgā ar 3 zirgiem — 2.563; L. Grickevics, Rīgā ar 5 zirgiem — 2.426; barons F. Palm ar 2 zirgiem — 2.376; A. von Zoeckel, Rausenhofā ar 5 zirgiem — 1.882; P. Olte (latvietis), Rīgā ar 1 zirgu — 786;

P. Petersons (latvietis), Rīgā ar 1 zirgu — 400; barons Al. Nolde, Rīgā ar 1 zirgu — 334; barons Korff ar 1 zirgu — 127 rbļ.

Labākie Krievijā dzimušie vaislinieki, kuņu bērni 1914. g. sacīkstēs ieguvuši vairāk kā 10.000 rbļ.:

Alarik no St. Germain	12.420 rbļ.
Artaxerxes no Lowland Chief no Lowlander	14.092 „
Bravo le Sancy no Le Sancy	10.023 „
Courage no Quo Vadis	17.386 „
Elsinor no Krakus	14.984 „
Fluor no Carlton	12.179 „
Gallilei no Galtee More	52.378 „
Galo no Galtee More	13.435 „
Galtee Boy no Galtee More	31.386 „
Grudusk no Sac à Papier	10.713 „
Giufa no Matchbox	31.147 „
Hammurabi no Galtee More	23.296 „
Irish Lad (dz. Baltijā) no Galtee More	16.571 „
Jouber II (dz. Baltijā) no Shaddock	50.188 „
No Rule no Ruler	30.376 „
Pickwick no Ruler	29.323 „
Prince George no Isinglass	29.433 „
Rule for Ever no Ruler	20.587 „
Sac à Papier no Salisbury	44.848 „
Sillebilliar no Typhoeus	10.302 „
Sirdar no Reverend	32.444 „
Splendor no Espoir	17.393 „
Steņka Razin no Le Nord	17.130 „
Tromanto no Fogaball	14.766 „

Pickwick un Grudusk darbojušies kā vaislinieki Baltijā.

Labākie Krievijā ievestie vaislinieki, kuņu bērni 1914. g. sacīkstēs ieguvuši vairāk kā 10.000 rbļ.:

Airship no Ayrshire	16.700 rbļ.
Bouffler no St. Simon	12.599 „
Cheers no Persimmon	95.074 „
Espoir no Barcaldine	13.963 „
Fils du Vent no Flying Fox	24.358 „
Golden Touch no Cyllene	12.427 „
Horizont II no Florizel II	10.674 „
Lascaris no Ladas	50.771 „
Lecteur no Flying Fox	15.164 „

Masodik no Matchbox	17.665	rbļ.
Palmiste no Le Sancy	89.143	„
Petros no St. Simon	20.109	„
Quo Vadis no Winkfields Pride	44.534	„
Ritka II no Matchbox	28.830	„
Saltpetre no St. Simon	105.419	„
Shaddock no St. Serf	51.512	„
Sospiro no Rueil	21.259	„
Usine no Blue Green	10.248	„
Wombwell no Isinglass	23.427	„

Labākie ārzemēs lietotie vaislinieki, kuŗu Krievijā dzimuši bērni 1914. g. sacīkstēs ieguvuši vairāk kā 10.000 rbļ.:

Beregvölgi no Bona Vista	22.694	rbļ.
Biniou no Le Pompon	18.438	„
Cheri no St. Damien	20.951	„
Darley Dale no St. Simon	66.511	„
Desmond no St. Simon	23.374	„
Gouvernant no Flying Fox	16.018	„
Le Sagittaire no Le Sancy	12.504	„
Macdonald II no Bay Ronald	28.500	„
Matchbox no St. Simon	15.494	„
Picton no Orvieto	13.658	„
Saphir no Chamant	10.535	„
Zinfandel no Persimmon (caur vienīgo delu Seitun)	28.234	„

Raksturīgi, ka ārzemēs lietoto vaislinieku pēcteču skaits samērā mazs, toties iegūtās godalgu summas samērā lielas, kas liecina, ka atsevišķi privātie audzētāji labi pārzinājuši ārzemju sacīkšu zirgus un iespējamības robežās lietojuši tos savu ķevju lecinašanai.

Galvenie zirgu īpašnieki, kas 1914. g. sacīkstēs ieguvuši:

Brāļi Lazarevi	ar 99	zirgiem	384.974	rbļ.
L. A. Mantaševs	„ 70	„	229.484	„
Kņazs A. P. Volkonskis	„ 9	„	78.592	„
I. A. Mantaševs	„ 21	„	77.268	„
G. T. Nikoļenko	„ 17	„	46.374	„
Grafs G. I. Ribeaupiere	„ 29	„	39.109	„
F. M. Jurevič un grafs Veļepolski	„ 14	„	33.625	„
M. S. Maličs	„ 14	„	32.788	„
M. I. Bersons	„ 15	„	27.604	„
Brāļi Nariškini	„ 12	„	26.381	„
A. I. Anisimofs	„ 11	„	26.299	„
B. G. Biļukovs	„ 20	„	24.721	„

24. vietā	K. von Seydlitz, Igaunijā	ar 9 zirgiem	18.614 rbl.
25. „	latv. P. Petersons, Rīgā	„ 9 „	18.487 „
35. „	barons Nolde, Rīgā	„ 6 „	13.022 „

Pēc Sultan Girej 1914. g. Krievijā ap 2800 pilnasiņu ķevju. Pasaules karš, okupācija un revolūcija izpostīja lielāko daļu audzētavu. Daļa labāko vaislinieku okupācijas laikā izvesti, daļa gājusi bojā revolūcijas laikā. Jaunā angļu pilnasiņu zirgu ciltsgrāmata Krievijā 1926. g. uzrāda tikai 227 ērzeļus un 207 ķēves. Līdzīgu sastāvu (pēc Kuļešova) atrodam 1836. g. — 227 ērzeļi un 350 ķēves.

1922. g. atjaunotas sacīkstes un ievests totalizātors. Derby atjaunots 1924. g. uz 2400 m. Uzvarētāji:

- 1924. g. Red Terror 7 H, sirms, 2 m. 43 sek., no Gray Terror, no Eminence Grise no Le Sancy.
- 1925. g. Gado, ruds, 2 m. 47 sek., dz. valsts zirgaudzētavas nod. Smolenskā no Don Juan no No Rule no Ruler.
- 1926. g. Tjerek, ruds, 2 m. 37 sek., dz. valsts zirgaudzētavas nod. Česmenskā no Tagor no Floreal no Florizel nō St. Simon.
- 1927. g. Hetman Nei, 2 m. 34 sek., dz. valsts zirgaudzētavas nod. Česmenskā, no Hercog no Grimza no Espoir.
- 1928. g. Subsidijs, 2 m. 33,5 sek., dz. valsts zirgaudzētavas nod. Česmenskā, no Sirokko no Cicero no Cylene no Bona Vista.
- 1929. g. Budinok, 2 m. 32³/₄ sek., dz. valsts zirgaudzētavā Strejeckā, no Brimstone (Brilstone) no Sorrento no Martagon no Bend Or.
- 1930. g. Karta no Tagor un Kifara.
- 1931. g. Bunčuk no Brimstone, 2 m. 39¹/₄ sek.

Pirmā angļu pilnasiņu vaislinieku ieviešana jaunā Krievijā notikusi 1925. g., kad iepirkti Ungārijā 27 ērzeļi. Ja iedzīlinājamies ievesto ērzeļu ciltsrakstos un to vaislinieku sastāvā, kuŗi atlikuši no vecās Krievijas, tad jāsaka, ka iepirktie zirgi izraudzīti ar lielu apdomu. Izlase izdarīta no stiprām ievērojamām ciltīm, piederošām pie tām asins līnijām, kas visvairāk Krievijā uzglabājušās. Ieturēta asins līniju radniecības pastiprināšana.

No iepirktiem 13 ērzeļi cēlušies no Galopin—St. Simon celma.

Argirus 6 E. dz. 1922. g. Ungārijā, no Horkay un Silva Venia no Pardon.

Baja 20 E. dz. 1920. g. Ungārijā, no Horkay un Alpenblumen no Slieve Gallion.

Fanaticu 4 E. dz. 1922. g. Ungārijā, no Fantome un Borneo no Mindig.

- Herbert 3 E. dz. 1916. g. Ungārijā, no Azutan un Hairbird no Ayrshire.
- Himberg 1 E. dz. 1915. g. Austrijā, no Hū-ho un Perse no Insulaire.
- Hupferl 2 E. dz. 1915. g. Austrijā, no Hū-ho un Spirifankerl no Spiridion.
- Vig-Pasztor 4 E. dz. 1922. g. Ungārijā, no William the Fourth un Pervenche no Santry.
- Patko-Pista 4 E. dz. 1920. g. Ungārijā, no Peregrin un Kimbra no Kilcock.
- Popancz 20 E. dz. 1918. g. Ungārijā, no Peregrin un Bogamy no Bogdany.
- Cudar 4 E. dz. 1917. g. Ungārijā, no Rouquin un Bona no Abonnent.
- Turcio 5 E. dz. 1915. g. Ungārijā, no Mindig un Venus no Meistersinger.
- Luchs II 14 E. dz. 1920. g. Vācijā, no Bajazzo un Lucky Lass no Royal Flush.
- Rotwald 1 E. dz. 1920. g. Čekoslovākijā, no The Story un Oriflamme no Gourmand.
(Pēdējais pieskaitāms Vedette — Speculum līnijai).
- Krievijā pie Galopin līnijas pieder: Aboyeur, Saltpetre, Cheers, Perdiccas, Mindig, Brissak, William the Third, Darley Dale, Matchbox, Floreal un citu pēcteči. Minētā līnija 1926. g. kopā ar ievestiem uzrāda 75 ērzeļus un 78 ķēves.
- No Bend Or asins līnijas iepirkti 6 ērzeļi, vecās Krievijas vaislinieku: Galtee More, Minoru, Fils du Vent, Sorento, Sirocco, Orphah un citu pēcteču asins līniju papildināšanai un pastiprināšanai.
- Ašant — Achant 4 E. dz. 1919. g. Čekoslovākijā, no Falmouth un Elissa no Matschaker.
- Göpel 22 E. dz. 1916. g. Austrijā, no Sly Fox un Pelote no Matchbox.
- Mandok 9 E. dz. 1919. g. Ungārijā, no Adam un Mayrose no Bona Vista.
- Istenadta 12 E. dz. 1918. g. Ungārijā, no Gascony un Isis no Tokio.
- Turan 5 E. dz. 1920. g. Ungārijā, no Beregvölgy un Trefa no Falb.
- Czokelyver 14 E. dz. 1921. g. Ungārijā, no Beregvölgy un Transylvania no Slieve Gallion.
- Krievija 1926. g. Bend Or līnijai pieskaita 67 ērzeļus un 55 ķēves.
- No Sterling asins līnijas iepirkti 3 ērzeļi:
- Bator II 4 E. dz. 1917. g. Ungārijā, no Slieve Gallion un Viglany no Bona Vista.

Kilindini 12 E. dz. 1921. g. Ungārijā, no Dealer un Kino-kōnigin no Falb.

Trumpf 7 E. dz. 1918. g. Austrijā, no Delaunay (ex Lucky Dog) un Taraska no King Rob.

1926. g. Krievijā Sterling līnija ar Louviers, Ruler, Ener-gique un citu pēctečiem uzrāda 26 ērzeļu un 20 ķēves. Pā-rējās Eclipse dzimtas nelielas. Hampton līnijai pieder 7 ķē-ves un 11 ērzeļi, no kuriem 6 no Flying Star.

Hermit līnijas uzturēšanai iepirkti 3 ērzeļi:

Bosphorus II 1 E. dz. 1921. g. Austrijā, no Good Morning un Boszorka no Beregvölgy.

Gourmet 15 E. dz. 1918. g. Austrijā, no Good Morning un Luff a Lee no Carbine.

Jo Reggelt 4 E. dz. 1917. g. Ungārijā, no Good Morning un Chatter Water no Falb.

Hermit līnijai 1926. g. pieder 6 ērzeļi un 10 ķēves (no kuŗām 6 cēlušās no no Amerikas ievestā Tonic).

No Eclipse cilts vēl ievests Mazzara 2 E. dz. 1912. g. Francijā no Prestige un Mariska no St. Damien, kuŗš pieska-i-tāms Monarque — Consul asins līnijai.

No Herod cilts bagātākā Le Sancy līnija caur Palmiste, Bravo le Sancy pēctečiem. 1926. g. pavisam 12 ērzeļi un 8 ķēves. Šis līnijas atsvaidzināšanai nopirkts 1 ērzelis: Homer 15 H. dz. 1922. g. Ungārijā, no Ossian un Buvette no Buffalo.

Matchem cilts Barcaldine līniju uztur Quo Vadis, Bembo un Espoir pēcteči, kopā uzrādot 20 ērzeļu un 6 ķēves.

Bez minētiem 1925. g. ievestiem starp valsts vaislas ērze-ļiem 1926. g. sarakstos atrodam vēl 3 ārzemēs dzimušus:

Notable 5 E. dz. 1907. g. Francijā, no Osboch un Nadia no Barberousse.

Saint Juste II 18 E. dz. 1907 g. Francijā, no St. Julien un Mellisse no Little Duck.

Sieh Dich Für 8 E. dz. 1907. g. Austro-Ungārijā, no Gomba un Fair Rent no Wisdom.

1931. g. iegādāti vairāki angļu pilnasiņu ērzeļi Vācijā; starp tiem Vācijas derbists Roland dz. 1922. g. no Traum un Ro-sanna no St. Maclou.

Pēc 1926. g. sastāva visi pārējie angļu pilnasiņu vaislas ērzeļi dzimuši agrākās Krievijas robežās; lielākais vairums privātās audzētavās. Galvenā kārtā Mantaševu, Lazarevu, Ņikoljenko, Ur-sin—Ņemceviča, Nazarova, Braņicka, Maļiča, Šeremetjevu, Mar-tina, u. c. audzētavās. Atrodam arī vairākus Baltijas audzētavu zirgus: K. von Seydlitca, grafa A. Pahlēna, un Latvijas pilsoņa Aleksandra Noldes „Gurgo“ 5. E. dz. 1912. g. no Gutenberg (Beregvölgy) un Elpisa no Atilla (Ruler). Aleksandrs Nolde ta-gad Raudas muižas īpašnieks, kā angļu pilnasiņu zirgu audzē-

tājs un izcilus jātnieks bieži sastopams pirmskaņa sacīkšu pārskatos. Arī Latvijas laikā A. Nolde ievadis vairākus angļu pilnasiņus.

No jaunās Krievijas audzētavām izceļās valsts audzētavas nodaļa Smolenskā, kur dzimuši daudz vaislinieki: Dago, Darij, (abi no Don Jouane), Malachit, Marceille, Martelle, Milan, Maestro (visi no Marconi), Satyr, Senegal, Sophist (visi no Sirocco).

Sacīkstēs izceļās valsts audzētavas nodaļa Česmenskā pateicoties izcilus sacīkšu zirgu iedzemdētājam „Tagor“ dz. 1915. g. Lazarevu audzētavā. Tagor labākie bērni: Zator dz. 1929. g.; māte Zia no Satir un Zona no Great Scott.

Criterion uzv. 1931. g. ZATOR 17 E dz. 1929. g

Zia 17 E				Tagor 23 E dz. 1915			
Zona		Satyr		Paraguay*)		Floreal	
Zaza	Great Scott	Glory**)	Saltpetre	Glory	Quo Vadis	Miss Churchill	Florizel II
Le Nord no Tristan	Loehiel Scotch Mary	Idle Boy Miss Gretton	St. Simon Billow	Idle Boy Miss Gretton	Winkfield's Pride Flomena	Ruler Bravura	St. Simon Perdita II

Patriot dz. 1928. g.; māte Pastoral no Pronomen (Perdiccas) un Miss Betsi no Kedvēš no Galtee More.

Patent dz. 1929. g.; māte Pastoral no Pronomen (Perdiccas) un Miss Betsi no Kedvēš.

Gitara dz. 1929. g.; māte Glorvina no Saltpetre un Glory no Idle Boy.

Traktor dz. 1929. g.; māte Tragedija no Satyr un Talia no Chronograph (Galtee More).

*) 1912. g. J. Lazarevs ieguvis 4 g. Paraguay Steinhel audzētavā par 8200 zelta rbļ.

**) 1912. g. L. A. Mantaševs ieguvis 12 g. Glory Steinhel audzētavā par 8200 zelta rbļ.

Irtiš dz. 1928. g. uzvarētājs „Leelā 2 g. zirgu sacīkstē“ 1930. g.
 Trilbi dz. 1929. g. uzvarētājs „Lielā 2 g. zirgu sacīkstē“ 1931. g.
 Karta dz. 1927. g. Krievijas Derby uzvarētājs 1930. g.
 Titan — Republikas izcīņas uzvarētājs u. d. citi.

Lai rikšotāju aizstāvji nesacītu, ka aulekšotāju kājas mazāk izturīgas, jo sacīkstes rikšotājiem notiek arī ziemā uz ledus. Jāpaskaidro, ka rikšotāji savā gaitā pārvietojas 2 paņēmienos. 2 diagonāli stāvošās kājas ceļot, 2 pārējās paliek uz zemes, kuŗas uzņem ķermeņa smagumu. Aulekšotājs pārvietojas 3 paņēmienos: 1) viena kāja zemē, trīs gaisā, 2) 2 diagonāli stāvošās uz zemes, 2 gaisā, 3) viena kāja zemē, 3 gaisā. Atrodoties visam zirga ķermeņa un jātnieka smagumam uz vienas kājas, dzīslas vairāk piepūle, kā rikšu gaita, kādēļ arī aulekšotājam vajadzīgs elastīgāks pamats, kā rikšotājam. Lēcienā zirga svara atsitiens pret zemi lielāks, nekā rikšos.

Pēc žurnāla „Konēvodstvo un konnozavodstvo“ 1932. g. Krievijā 6231 dažādi jājamo, 2877 rikšotāju un 1926 aukstasiņu šķirņu vaislas ērzeļi, kas liecina, ka pat Krievijā, kur pastāv sava patstāvīga rikšotāju šķirne, jājamo zirgu iedzemdētājus ierindo pirmā vietā.

Galopin 1872

St. Simon
1881

Brissak* 1897	Stande-Pede	{ Dementy 1916 Elan 1918
	Windsor	Windsor II 1921
	Wellington 1915	Va Banque 1922
	Willonyx	Scarpanto 1915
William the Third** 1898	William the Fourth	Vig Pasztor* 1922
	Merry Jack* 1907	{ John Bull 1918 Zeid 1917 Mariage 1915
Darley Dale** 1901	{ Darial 1907 Demosphen 1910	{ Doubler 1916 Giafar 1918
Desmond 1896	Aboyeur* 1910	{ A bas la Patte 1917 Actolique 1915 Antey 1915 Aunt Lyon 1916 Anchor 1917 Ajax 1918 Piligrimme 1917 Takt 1915

* Ievests Krievijā. ** Lietots lecināšanai atrodoties ārpus Krievijas.

St. Simon
1881

		Perdiccas* 1906	Pronomen 1912	
Persimmon 1893			Saphar 1911 Sokol 1907 Šašar 1911 Brandy	Belle Home 1917 Braconnier 1918 Rocambole 1917
		Cheers* 1899	Tezei 1907	
Simonburn* 1891	Simon Blase		Graf Louxembourg 1911	
Simontault 1893	Hü-Ho		Himberg* 1915 Humpferl* 1915	
St. Damien 1889	St. Julien		St. Juste II* 1907	
St. Ignatius* 1891	Satrap 1911			
St. Serf 1887		Slavetrader* 1903 Shaddock* 1893	Arsalan 1913 Jouber II 1900 (Baltija)	Darling 1913
		Gordon 1915 Baltija Sagaidak. 1915	Sagiter	
		Satyr 1915 Sauchoch 1917 Svietjec 1916 Sevaglikon 1915	Zembo 1921 Economist	
Saltpetre* 1900		Simpatjaga 1916 Sipai 1915 Smart Boy 1917 Souveraine 1916 Surok 1917 Surprise 1910 Maleureux	Terek II Mac Kinley 1918	
The Spaniard* 1907	Sparafuccillo 1916			
Florizel II** 1891	Floreal Horizont II* 1901		Tagor 1915 Okun 1913	Terek I Tigre 1922
Chaucer 1900	Imperial II* 1909		Igorod 1918 Torneo 1918	

Galopin 1872

St. Simon 1881	Mathcbox** 1891	Dunure 1889	Mindegry 1896	Peregrin 1905	Patko Pista* 1920 Popancz* 1918
			Milan 1907 Batory 1898	Banquerotte 1910	
			Giufa 1898 (Baltijā)	Godni 1912	Lotos 1922 Papas 1922 Fandango 1922 Herbert* 1916 Fanatikus* 1922
			Falb 1898	Azutan Fantome 1905	
			Horcay 1902	Argirus* 1922 Baja* 1920	
Gaga 1889	Mindig** 1895		Melik 1909 Turcio* 1915 Rouquin 1905	Cudar* 1917	
Joyfull 1890 Oberon 1883 Galliard 1880	Bajazzo 1905 Osboch War Dance 1887	Luchs* 1920 Notable* 1907 Perth 1896		Protei	Profile 1918

Melbourne 1834

Young Melbourne 1855 Pell Mell 1869 Carlton 1883 Fluor	Winkfield 1885 Espoir* 1889 Marco 1892	Bembo* 1905	Bek 1917 Bembino 1917 Be Mol 1916 Spartak 1915	Splendor Prime 1915 Grimsa Arabesque 1915 Herzog 1916	Winkfield's Pride 1893 Quo vadis* 1900 Gilbaltar 1909 Stero 1914 Kiray	Kardanach 1916 Kir 1918 Mazgai 1917
		Maršalek	Brandy 1920			

Speculum
1865

Rosebery
1872

Amphion
1886

Sundridge
1898

Sunstar*
1908
The Story
1906

Sanitar
1914
Rotwald*
1920

Radial
Galop
Galipolie
Galo
Glaces 1904

Drakon 1918
Fatiala 1915
Uragan 1918
Gospodar
1910
Verdun 1916

Chronograph
1903

Kodex 1919
Contacte 1918
Tirol 1921
Tarquiny 1922
Temperament
1922

Galiley

Banat 1915
Hymeney
1916
Grimaldi 1913

Galtee More*
1894

Galtee Boy

Galeazzo 1915
Hamrat 1914
Gorec 1915
Namur 1914

Prince Rudel

Guichene 1915
Griff 1916
Dog Rose
1912
Ever Correct
1913

Kendal 1883

Hammurabi

Haphis 1917
Guido 1914

Gambit

Game Ball
1910

Go On

Chronoscop
1908

Graciani

Granit 1915

Gascony 1899

Istenadta*
1918

Bona Vista
1889

Beregvölgy**
1900

Turan* 1918
Guttenberg**

Gurgo 1912
(Rigā, Noldes
audz.)

Czokelyver*
1921

Boulange 1911

Bend Or
1877

Bend Or 1877	Bona Vista 1889	Buster Brawn Konok-Gorbunok 1915	Minoru* 1906	Cicero** 1902	Polymelus** 1902	Guisot 1916 Brilstone 1915 (ex. Brimstone) Home Rule 1914	Sorrento** 1900	Martagon 1887	Cyllene 1895	Dytyn 1915 Mercur 1915/16Latv. Micado 1917 Mynotaur 1915 Minus 1917 Mirifique 1915 Mussa 1917 Marconi 1915 Molodčuga 1916 Sirocco 1915 Saigon 1915 Traum	Malachit 1922 Mirceille 1921 Martelle 1922 Maestro 1921 Milan 1921 Satyr II 1921 Senegal 1922 Sophist 1922 Rollon Salute 1922 Samarkand Roland* 1922

Ben Or 1877	Orme 1889	Flying Fox 1896	Orphah* 1905	Gouvernant** 1901	Sly Fox Fils du Vent* 1906	Oreo 1917 Orpheon 1917 Adam 1902 Mandok* 1919 Grey Boy 1912 Falmouth Göpel* 1916 Factor 1916 Fazan	Vavilone 1907	Le Sarcieux 1898	Sorcerer	Ormonde 1883	Granat 1920 Divnij 1922 Asant* 1919 Faby 1918 Faun 1918

Buccaneer 1857	See Saw 1865 Kisber ocscse** 1877	Loved One 1883 Krakus	Dinna Forget 1892 Elsinor	Dinneford** 1902 Engagent	Joe Cannon 1917 Zorab 1918 Enterprenent 1914

Endurance* 1889	Sillebilliar	Don Cairo 1916	Sterling 1868	
			Isonomy** 1875	
Isinglass 1890	Galaor 1885	Capo Gallo* 1897	Gallinaule 1884	Bator* II 1917
Louviers* 1906	Prince George	Junak 1911	Santry 1901	Desler 1917
Laon 1917	Lizimach 1917	Archibald 1915	No Rule	Georgine 1913
Mambriño 1915	Baitija, Seyillitica audz.	Prasais 1915	Rule for Ever	Garbo 1916
Frascur 1918	Zolotoje Runo 1913	Capri 1922	Delannay 1901	Romul Trumpf* 1918
Reverend* 1888	Tiemruk	Kilindini* 1921	Fortunio 1885	Raoule 1918
Energrigue* 1889	Alcade 1917	Dago 1922	Ruler 1884	Dary 1921
Energy 1880	Don Hoset 1916	Partizan 1919	Reverend* 1888	Ereavant (ex Tangeur)
Toxophilite 1855	Carbon 1920	Cocas 1915	Musket 1867	Carbine 1885
Fontenoy 1860	Pinchbeck	Palivoda 1910	Fogaball 1880	Alphonse
Daudet	Dary 1921	Kilindini* 1921	Ruler 1884	No Rule
Georgine 1913	Garbo 1916	Romul Trumpf* 1918	Rule for Ever	Delannay 1901
Don Hoset 1916	Partizan 1919	Ereavant (ex Tangeur)	Reverend* 1888	Musket 1867
Carbon 1920	Cocas 1915	Palivoda 1910	Fogaball 1880	Alphonse

Angļu pilnasinis Polijā.

Polji, kuŗi jau no seniem laikiem pazīstami kā dižciltīgu zirgu audzētāji, laikus piegriežoties angļu pilnasīņu zirgkopības veicināšanai, spēlēja galveno lomu Krievijas sacīkšu laukumos. Vecā Krievijā Polijas audzētavu zirgi ierindojās labāko zirgu sarakstos. Polija pirms kara uzrādīja lielu angļu pilnasīņu audzētāju skaitu. Pie pirmiem ievērojamākiem audzētājiem pieskaitāmi: grafs Krasinskis, Grabovskis, brāļi Ļubomirski, Zamoyskis, Potockis, Kronenbergs, Reszke, Bliochs Niemcewicz, Klenieviskis, Laski, Lazarevs un daudzi citi audzētāju vārdi bija sastopami ikkatrā sacīkšu programmā. Nospiedošais vairums Krievijas derbistu dzimuši Polijas audzētavās.

Pirms pasaules kara tagadējās Polijas robežās jāšanas sacīkstes pastāvēja: Poznaņā no 1837. g., Varšavā — 1841. g., Ļvovā — 1843. g., Viļņā — 1857. g., vēlākā laikā arī Ļublinā no 1897. g., Siedleckā, Radomā — 1895. g., Petrokovā — 1881. g., un Lodzā — 1908. g. No 1896. g. Varšavā izcīna Polijas Derby, tanī laikā zem nosaukuma Varšavas Derby. Distance 2400 m.

Varšavas Derby uzvarētāji.

- 1896. g. Wrogard no Lucilio
- 1897. g. Claude Frolo no Master Kildare.
- 1898. g. Attila no Ruler.
- 1899. g. Pickwick no Ruler.
- 1900. g. Smike no Ruler.
- 1901. g. Le Sorcieux no Sorcerer.
- 1902. g. Bravo le Sancy no Le Sancy.
- 1903. g. Irish Lad*) no Galtee More 2:33.
- 1904. g. Karoli*) no Galtee More
- 1905. g. Galtee Boy no Galtee More 2:37.
- 1906. g. Grom no Carlton 2:41.
- 1907. g. Uzdā no Ruler 2:43.
- 1908. g. Gavotte no Galtee More 2:42.
- 1909. g. Držimala no Sirdar 2:38.
- 1910. g. Kartač**) no Sac à Papier 2:35.

*) Dzim. Vidzemē von Lipharta audzētavā.

**) Kartač trenēts ārzemēs — Austrijā, kādēļ pēc noteikumiem Krievijas sacīkstēs dabuļa nēst 7 mārčiņas virssvaru. Kartač nav guvis ievērojamus panākumus ārzemēs.

1911. g. Floreal no Florizel II 2:41³/₄.
 1912. g. Gaida no Pickwick 2:40,5.
 1913. g. Demosphen no Darley Dale 2:44³/₄.
 1914. g. Dolomit no Desmond 2:53.

1909. g. Varšavas sacīkstēs, piedaloties 235 zirgiem, izcīnītas godalgas par 220.670 zelta rubļiem.

1910. g. pavasara sezonas sacīkstēs, piedaloties 91 zirgam, kas piederējuši 26 dažādiem īpašniekiem, 13 dienās izcīnītas godalgas par 75.723 rubļiem. Visvairāk — 20.361 rbļ. ieguvis sacīkšu stallā īpašnieks firsts Ļubomirskis. Labākie zirgi: Polijas Derby uzvarētājs Kartač un ķeizara balvas ieguvējs Jasne Pane. Otrā vietā brāļi Lazarevvi ar 8.890, trešā vietā E. S. B. — 7.389, ceturta vietā M. J. Berson — 6.677, piektā vietā G. A. Piotrovskaja — 4.799 rbļ.

Minētās pavasara sacīkstēs par labākiem zirgiem izrādījās:

3. g. Kartač no Sac à Papier	iegūvis 6.341 rbļ.
3. g. Darial no Darley Dale	„ 4.636 „
dēls Doubler dz. 1916. g., vaislinieks Krievijā 1926. g.	
4. g. Jasne Pane no Sac à Papier	iegūvis 3.050 rbļ.
3. g. Kreičanka no Brzask	„ 2.781 „
3. g. Bachus no Batory	„ 2.533 „
4. g. Erba no Batory	„ 2.321 „
4. g. Amorek no Sirdar	„ 2.055 „
2. g. Sherry Cobler no Batory	„ 2.028 „

Labākie vaislinieki, kuŗu bērni minētās sacīkstēs ieguvuši:

Sac-à-Papier no Salisbury	10.963 rbļ.
Brzask no Melton	9.014 „
Batory no Matchbox	8.091 „
Erzerum no Galtee More	5.574 „

Polijas valsts sadalītā zirgkopības apgabalos. Katru apgabalu pārrauga zirgkopības inspektori, kuŗus algo zemkopības ministrija, maksājot ap 600 zlotu mēnesī. Zirgkopības inspektori tieši padoti zemkopības ministrijas zirgkopības pārvaldei, kuŗas direktors ir inženiers Jan Grabovski. Pie pārvaldes pastāv 2 nodaļas.

I nodaļa pārzin: valsts zirgaudzētavas (Janov Podlaski — Ļubļinas apg.; Kozienice — Keļeckas apg.; Racoč — Poznaņas apg.); valsts vaislas ērzeļu stacijas (Bialka — Ļubļinas; Bogusławice — Keļeckas; Gniezno — Poznaņas; Janov — Ļubļinas; Drogomyśl — Silēzijas; Łack — Varšavas; Sadowa Wisznia — Łvovas, Sierakow — Poznaņas; Starogard — Pomerānijas apg.) un zirgu pārbaudes. Šīs nodaļas vadītājs Koziell-Pokļevskis sen., kuŗa palīgi Šuchs (Arconus, stud. Rīgā) un Witold Prusski.

Polijā 1930. g. ap 1480 valsts vaislas ērzeļi. Pēc šķirnēm ap 250 dažādi pilnasiņi, ap 1100 dažādi siltasiņi un pārējie dažādu šķirņu aukstasiņi. Starp visiem valsts vaislas ērzeļiem nav neviena rikšotāja, nedz oldenburgieša.

II nodaļa pārzin privāto audzētavu un zirgkopju vajadzības, zirgu izlases, apskates un izstādes, kā arī valsts un privāto vaislas ērzeļu punktus visos zirgkopības apgabalos. Šīs nodaļas vadītājs Orlovskis visu zirgkopības jautājumu atrisināšanā uztur ciešus sakarus ar Centrālo lauksaimniecības apvienību, pie kuras pastāv zirgkopības nodaļa (adrese: Warszawa, Kopernika 30.). Bez valsts ērzeļiem kā vaislinieki darbojās privātie ērzeļi, kuņu īpašnieki saņem ikgadus valsts pabalstu. Pastāv 5 pabalstu kategorijas. Pirmā kategorijā ieskaita privātos ērzeļus, kas bez eksterjera uzrāda ciltsrakstus un pārbaudes rezultātus auļošanā. Šīs kategorijas ērzeļi, aplecinot par zemkopības ministrijas noteikto taksi 25 ķēves, saņem gadā 1600 zl. pabalstu un arī visus ienākumus no lecinašanas maksām. Otrā kategorijā ieskaita ērzeļus ar attiecīgu eksterjeru un ciltsrakstiem — pabalsts 1200 zl. gadā. Trešā kateg. ieskaita ērzeļus ar attiecīgu eksterjeru — pabalsts 900 zl. gadā. Ceturtā un piektā kat. ieskaita huzulu un vietējos mazos ērzeļus. 1928. g. Polijā reģistrēti pavisam 7285 privātie vaislas ērzeļi, no kuriem ap 6000 darbojās ar valsts pabalstu. Pie mums, neskatoties uz manu ierosinājumu, kuņu vienbalsīgi (piedaloties zemkopības min. pārstāvim) pieņēma Latvijas Lopkopības Centrālās Savienības zirgkopības sekcijas šedē, zemkopības min. līdz šim atturās izdot un publicēt privātā īpašumā esošos un vaislai pieejamos I šķiras ērzeļus. Jāsaka, ka mūsu valsts zirgkopības vadītāji vispār maz rēķinājās ar privāto audzētāju vajadzībām un lietīšķām prasībām.

Polijas armijas vajadzībām 1929. g. iepirkti ap 6000 zirgu. Par remonta zirgiem, atkarībā no viņu tipa un dižciltības, maksā no 1000—3000 zl., ar prēmijām 3450 zl. Sevišķas prēmijas maksā par zirgiem, kas var uzrādīt ciltsrakstus. Tādā ceļā veicina zirgu izcelšanās pētīšanu un atzīmešanu, kam liela nozīme zirgkopībā. Raksturīgi, ka remonta komisija pavisam nepērk vezumnieku, bet vienīgi jājamā un artilērijas tipa zirgus. Zirgus, kas pie apmācības izrādās par nepiemērotiem kavalērijas vai artilērijas vajadzībām, ieskaita vezumniekos. Nepērk vezumniekus, lai neveicinātu šī neizteiktā un mazvērtīgā tipa audzēšanu. Līdz 1924. gadam Polija vēl iepirkusi zirgus, galvenā kārtā vaisliniekus, ārzemēs, bet sākot ar 1925. g. ne tikai pilnīgi apmierinājusi savas vajadzības, bet iesākusi eksportēt jau lielu zirgu skaitu — 33.107 zirgus. 1926. g. eksports pavairojies jau līdz 48.688 zirgiem. Polijā vispārīgi uz katriem 100 iedzīvotājiem 1930. g. skaitās 13 zirgi, bet uz katriem 100 lauku iedzīvotājiem 20 zirgi.

Pirmās sacikstes pēc Polijas valsts atjaunošanas notika 1919. g. Varšavā.

Tagad aulekšošanas sacikstes notiek 18 dažādās pilsētās: Varšavā, Poznaņā, Grudziadzā, Baranovičos, Bidgodžā, Lodzā, Ļvovā, Piotrkovā, Viļņā, Tarnovski Gori, Ļublinā, Przemislā, Radomā, Keļcā, Ciechocinekā, Grajevā, Lonskā.

1929. g. sarikotas 1514 sacikstes: 678 Varšavā, 836 provincē.

1930. g. sarikotas 1536 sacikstes: 658 Varšavā,

1929. g. godalgām izdoti 4.973.648 zloti, Varšavā 3.431.343

1930. g. godalgām izdoti 5.157.732 zloti, Varšavā 3.468.867

Polijā pastāv sacikšu apmeklētāju savstarpējās derību spēles — totalizators, saskaņā ar 1925. g. Zemkopības ministra rīkojumu, kas paredz sīkus noteikumus par totalizatora izmantošanu un sacikšu noteikumiem. No toto iemaksām 13% atvilkums, kas sadalās: 9% zirgu pārbaudēm, 3% zirgaudzēšanas veicināšanai, bet 1% pilsētai. Totalizators atļauts vienīgi sacikstēs, kuŗas sariko saskaņā ar Zemkopības ministrijas izdotiem sacikšu noteikumiem (satur 180 §§). Likums aizliedz totalizatoru rīkšotāju zirgu sacikstēs, bet atļauj vienīgi jājam o zirgu pārbaudēs. 1931. g. zirgkopības pētīšanas nolūkos apceļodams Poliju, apvaicājos par šī rīkojuma iemesliem. Man paskaidroja, ka sabiedrība pagaidām neesot tik izšķērdīga un valsts tik bagāta, lai veicinātu arī to zirgu šķirņu attīstību, kas neatbilstot visām prasībām. Jājamais zirgs varot auļot, rikšot un soļot, bet rikšotāja radnieciskā gaita esot tikai rikši un soļi, kādēļ priekšrocība piešķirta jājamam — aulekšotājam, kā universālākam zirgam. Uz manu aizrādījumu, ka rikšotājs par tik daudz lēnāks auļos, cik auļotājs rikšos, man atbildēja, ka lielā steigā, sevišķi kuŗa apstākļos, nemēģināšot rikšot, bet gan auļot. Normalā darī rikšotājs ar savu augsto gaitu krata jātnieku, bet kuŗākos pārgājienos kavalērija izvēlot normālus rikšus, kādēļ arī šeit rikšotāju ātrumu neesot iespējams izmantot. Pilsētas pajūgos rikšotāju atvietojoņ automobiļi. Starp valsts vaislas ērzeļiem ne tikai Polijā, bet arī citās valstīs, izņemot Krieviju un pa daļai Franciju, neesot neviena rikšotāju ērzeļa. Sacikstēs ar totalizatoru vispār Eiropā vairāk ievēribas un līdzekļus piešķir aulekšotājiem nekā rikšotājiem. Francijā galvenās godalgas rikšotāju zirgiem izcīna ne pajūgā, bet gan zem jātnieka.

1928. g. Polijā 55 pilnasiņu audzētavas ar 461 ķēvēm, kuŗu skaits 1931. g. sasniedzis ap 650. 1926. g. dibināta valsts audzētava angļu pilnasiņu zirgiem Kozenīcā, Keļeckas apgabalā, 120 verstis no Varšavas, 4 stundu brauciens ar vilcienu līdz stacijai Kozenice. Audzētavas platība 400 ha. Vaislinieku sastāvs 1931. g. — 31 ķēve un 4 ērzeļi: Mah-Jong no Prunus, Palū no Landgraf; Torelore no Beppo. Audzētavas direktors

Coppi. Krievijā 1926. g. vaislinieku sarakstos atrodam 2 ērzelus: Osovec dz. 1915. g. no Palmiste un Prasniš dz. 1915. g. no Louviers, kuņus savā laikā audzējis A. K. Coppi.

Labāko zirgu ipašnieki 1930. g. ieguvuši:

M. Berson	209.600 zl.	1 pulk Uļanov	
J. Zolkiewski	207.706 „	Krechowieckich	96.650 zl.
K. hr. Zamoyski	207.182 „	E. Grzybovski	94.130 „
Ktery-Szepietow	194.525 „	19 pulk Uļanov	86.610 „
Br. Szejcer	174.007 „	J. hr. Alvensleben-	
Hr. Wielopolscy	157.171 „	Schönborn	68.324 „
T. Przylecki	154.620 „	St. Bronikowski	66.860 „
S. Mroczkowski	142.630 „	B. Peretjatkowicz	66.850 „
17. Pulc Uļanow	119.694 „	L. J. bar. Kronen-	
K. Plisowski	111.895 „	berg	66.100 „
H. Cichowski	108.920 „	K. bar. Rommel	65.300 „
1 pulc Szwole-		9. Pulc Strzelcow	
zerow	103.650 „	Konnych	64.220 „
st. „Lubicz“	99.710 „	M. Rog	63.980 „
		J. hr. Mielzynski	62.190 „

1930. g. auļošanas sacīkstēs piedalījušies 892 zirgi.

Labākie 2-gadīgie 1930. gadā.

Wagram no Manton un Ewa	iegūvis 104.497 zl.
Essor no Bafur un Elaunay	„ 39.500 „
Eclair no Bafur un Bay Leaf	„ 33.500 „
Narta*) Double Up un Eloë	„ 32.000 „
Hermes II no Parachute un Blameless	„ 28.456 „
Drum no Stavropol un Belgja	„ 17.900 „
Isard III no Fils du Vent un Artemis	„ 14.150 „

Labākie 3-gadīgie 1930. gadā.

Bejrut (derbists) no Albula un Mea II	iegūvis 105.234 zl.
Ile de France*) no Mosci Ksiaze un Dunkerka	„ 92.713 „
Casanova no Balthazar un Crescentic	„ 81.630 „
Harmonja*) 4. g. no Stavropol un Gamma	„ 75.630 „
Colombo 4. g. no Fils du Vent un Poisettia	„ 73.000 „
Szeryf 4. g. no Harrier un Szerena	„ 50.850 „
Forward no Fils du Vent un Gaff	„ 49.200 „
Faust 4. g. no King's Idler un Bomba	„ 45.000 „

Labākie zirgi auļošanā ar kavēkļiem 1930. g.

Leskowa*) no Kentish Cob un Madame Ango	iegūvis 37.040 zl
Frasquita*) no Balthazar un Galachat	„ 32.450 „

Ar *) apzīmētās ir ķēves.

Frania*) no Bob un Barbara	ieguvis 30.580 zl
Flibustier no Harlekin un Lotos	„ 29.450 „
Bakarat no Harsona un Balata	„ 28.340 „
Danina*) no Hugon un Delightfull Morning	„ 23.800 „
Herold no Mosci Ksiaze un Helenka	„ 22.100 „

(Leskowa, Frasquita, Frania un Danina siltasiņu ķēves.)

Polijas Derby uzvarētāji.

3-gadīgas ķēves un ērzeļi, distance ap 2.400 metri.

- 1920. g. Tilly II 2.38¹/₄ no Icy Wind un Mausi, ip. Towarnicki.
- 1921. g. Battaglia 2.40 no Batailleur un Masandra, ip. M. Rog.
- 1922. g. Barbara Belle 2.35 no St. Saulge un Barbefosse, ip. J. Czarnecki.
- 1923. g. Ryś 2.35,5 no Lohengrin un Polmoodie V, ip. E. Grzybovski.
- 1924. g. Falstaff 2.34,5 no Fils du Vent un Alpha, ip. M. Berson.
- 1925. g. Forward 2.35 no Fils du Vent un Gaff, ip. E. Grzybovski.
- 1926. g. Brutus 2.38,5 no Morganatic un Bursa, ip. Ktery-Szepietow.
- 1927. g. Fala III 2.43,5 no Mosci Ksiaze un Dzwina, ip. A. Morstin.
- 1928. g. Karat 2.41 no Bankar öcsce un Diamantine, ip. Gr. Of. 17. p. Uļ.
- 1929. g. Madryt 2.36,5 no Morganatic un Sevilla, ip. S. Mroczkowski.
- 1930. g. Beirut 2.36 no Albula un Mea II, ip. Gr. Of. 17. pulk Uļanov.
- 1931. g. Eссор no Bafur un Elaunay.

Polijas St. Leger uzvarētāji 3 g. ķēves un ērzeļi, distance ap 3000 m.:

- 1920. g. Tilly II 3.19 no Icy Wind un Mausi, ip. H. Towarnicki.
- 1921. g. Obertas 3.25¹/₄ no Day Comet un Australian Daisy, ip. bar. L. J. Kronenberg.
- 1922. g. Zbaraz 3.20³/₄ no Hapsburg un Delagos Bay, ip. firsts K. Ļubomirski.
- 1923. g. Ruta 3.16¹/₂ no Harry of Hereford un Judith, ip. bar. L. J. Kronenberg.
- 1924. g. Atina 3.26¹/₂ no Albula un Bonny Betty, ip. grafs J. Czarnecki.
- 1925. g. Dunkierka 3.26¹/₂ no Fils du Vent un Francja, ip. A. Wielopolski.

Ar *) apzīmētās ir ķēves.

1926. g. Granat 3.17 $\frac{1}{2}$ no Parachute un Nadzieja, ip. E. J. Grzybovski.
 1927. g. Herkules 3.16 no Illuminator un Helenka, ip. S. Mroczkowski.
 1928. g. Fergana 3.18 no Witez un Bourgogne, ip. H. Łubomirski.
 1929. g. Faust 3.17 no King's Idler un Bomba, ip. B. Szwejcer.
 1930. g. Casanova 3.17 $\frac{1}{2}$ no Balthazar un Crescentic, ip. J. Zolkievski.

Labākie sasniegumi auļošanas sacīkstēs.

1921. g.	1100	m	1	min.	7	sek.	2	g.	Radation*	no	Radium.
1926. g.	1200	"	1	"	14	"	2	"	Walkirja*	no	Parsifal.
1929. g.	1200	"	1	"	14	"	2	"	Grazyna*	no	Parachute.
1927. g.	1300	"	1	"	20	"	4	"	Menzalarik*	no	Alarik Viktor.
1929. g.	1600	"	1	"	40	"	6	"	Menzalarik*	no	Alarik Viktor.
1930. g.	2100	"	2	"	14 $\frac{1}{2}$	"	3	"	Casanova	no	Balthazar.
1923. g.	2200	"	2	"	21 $\frac{1}{2}$	"	3	"	Kreve Coeur*	no	Mordant.
1929. g.	2200	"	2	"	20	"	3	"	Colombo	no	Fils du Vent.
1924. g.	2400	"	2	"	34 $\frac{1}{2}$	"	3	"	Falstaff	no	Fils du Vent.
1930. g.	2400	"	2	"	34	"	3	"	Forward	no	Fils du Vent.
1922. g.	2400	"	2	"	34 $\frac{1}{2}$	"	3	"	Dolie*	no	Biniou.
1920. g.	2800	"	3	"	13 $\frac{3}{4}$	"	3	"	Menzala*	no	Sardanapale
1929. g.	2800	"	3	"	2	"	5	"	Herkules	no	Illuminator
1927. g.	3000	"	3	"	16	"	3	"	Herkules	no	Illuminator
1930. g.	3200	"	3	"	28 $\frac{1}{2}$	"			Faust	no	King's Idler
1927. g.	4800	"	5	"	23	"			Granat	no	Parachute

Sagrupējot Polijas vaisliniekus pēc asins līnijām, kuņu bērni 1930. g. pārbaudēs ieguvuši vairāk kā 10.000 zlotus, dabūjam sekošu pārskatu:

Bend Or asins līnija uzrāda 11 ērželus:

Fils du Vent	438.242	zl.	Polly's Jack	20.630	zl.
Wily Attorney	139.000	"	Madjar	18.350	"
Illuminator	107.480	"	Cannobie	16.500	"
Bafur	84.850	"	Franklin	13.630	"
Coriolanus	47.390	"	Parth	11.800	"
Schalk	32.560	"	Kopā	930.432	zl.

Ar *) apzīmētās ir ķēves.

Vedette — Galopin — St. Simon asins līnija uzrāda 13:

King's Idler	173.850	zl.	Promien	23.540	zl.
Parachute	154.576	,,	Romanelli	22.690	,,
Morganatic	135.300	,,	Lotos	17.440	,,
Harsona	109.100	,,	Lord Burgoyne	14.380	,,
Huzsar	52.800	,,	Ritter	11.510	,,
Blue Danube	45.230	,,	Obertas	10.390	,,
Arak	34.580	,,	Kopā	805.386	zl.

Vedette — Speculum asins līnija uzrāda 3:

Ballyheron	90.280	zl.	Soval	11.120	zl.
Kentis's Cob	52.720	,,	Kopā	154.120	zl.

Visa Vedette līnija ar 16 ērzeļiem ieguvusi 959.506 zlotus.

Hampton asins līnija uzrāda 5 ērzeļus:

Manton	503.552	zl.	Schlingel	12.840	zl.
Parsifal	23.450	,,	Aberglaube	10.120	,,
Nubier	17.010	,,	Kopā	566.972	zl.

Thormanby... Le Sancy asins līnija uzrāda 4:

Balthazar	204.970	zl.	Hugon	23.900	zl.
Bob	101.810	,,	Baccarat	17.580	,,
			Kopā	348.260	zl.

Newminster — Cambuscan līnija uzrāda 2:

Mosci Ksiaže	216.353	zl.	Oszczep	130.700	zl.
			Kopā	347.053	zl.

Melbourne līnija uzrāda 5:

Albula	170.814	zl.	Neil Desmond	24.520	zl.
Tracy le Val	30.940	,,	Proporzec	18.220	,,
Namorob	27.040	,,	Kopā	271.534	zl.

Musket līnija uzrāda 2:

Stavropol	135.310	zl.	Carabas	96.000	zl.
			Kopā	231.310	zl.

Sterling līnija uzrāda 4:

Harrier	114.600	zl.	Barde	25.650	zl.
Dealer	45.860	,,	Palatin	21.520	,,
			Kopā	207.630	zl.

Buccaneer līnijai piederošā Harlekin bērni ieguvuši 67.680 zl.

Dollar līnijai piederošā As-des-As bērni ieguvuši 58.470 zl.

Hermit — St. Louis līnijai piederošo Alaric Victor bērni — 50.200 zl. un Vadi Halfa — 15.070 zl. jeb kopā 55.270 zl.

Labākie vaislinieki 1930. g. Polijā.

Manton 1917. g. no Bayardo no skat. tab.	79 dal.	503.552 zl.
Fils du Vent 1906. g. no Flying Fox	44 „	438.242 „
Mosci Ksiaze 1910. g. no Sac à Papier	24 „	216.353 „
Balthazar 1917. g. no Roi Herod	28 „	204.970 „
King's Idler 1916. g. no Lomond	27 „	173.850 „
Albula 1912. g. no Lorlot	10 „	170.814 „
Parachute 1916. g. no Perdiccas	22 „	154.576 „
Willy Attorney 1917. g. no Tredennis	18 „	139.000 „
Stavropol 1918. g. no Spearmint	13 „	135.310 „
Morganatic 1899. g. no St. Simon	21 „	135.300 „
Oszczep 1912. g. no Sac à Papier	17 „	130.700 „
Harrier 1917. g. no Harry of Hereford	17 „	114.600 „
Harsona 1917. g. no Horkay	15 „	109.100 „
Illuminator 1917. g. no Radium	18 „	107.480 „
Bob 1911. g. no Palmiste	16 „	101.810 „

Labākie vaislinieki 1931. g. Polijā:

Fils du Vent 1906. g. no Flying Fox	45 bērni ieg.	479.965 zl.
Bafur 1921. g. no Fervor	10 „ „	356.670 „
Balthazar 1917. g. no Roi Herode	27 „ „	323.850 „
Manton 1917. g. no Bayardo	64 „ „	275.930 „
Villars 1919. g. no Sunstar	21 „ „	211.367 „
Parachute 1916. g. no Perdiccas	25 „ „	203.522 „
Ballyheron 1918. g. no Santoi	32 „ „	180.270 „
King's Idler 1916. g. no Lomond	22 „ „	154.130 „
Illuminator 1917. g. no Radium	32 „ „	153.170 „
Oszczep 1912. g. no Sac-à-Papier	19 „ „	103.750 „
Mosci Ksiaze 1910. g. no Sac-à-Papier	19 „ „	103.630 „

1931. g. sarīkotās 1.560 pārbaudes piešķirtas godalgas par 5.348.376 zl. Pārbaudēs piedalījušies 820 zirgi (425 ērzeļi un 395 ķēves), no kuņiem: 2 g. — 218; 3 g. — 243; 4 g. — 129; 5 g. — 89; 6 g. un vecāki — 141.

Labākie zirgi 1931. g. pārbaudēs ieguvuši:

4 g. Casanova no Balthazar	163.500 zl.
3 g. Essor (derbists) no Bafur	126.560 „
3 g. Duck no Fils du Vent	100.375 „
3 g. Eclair no Bafur	89.700 „
3 g. Ersilia no King's Idler	71.000 „
2 g. Imperator no Parachute	61.668 „

Buccaneer

Flibustier
1867

Trachtenberg
1879

Hannibal 1891

{ Fels 1903
Littoral 1907

Harlekin 1914

Galopin 1872	St. Simon 1881	St. Florian 1891	Ard Patrick 1899	{ Hüen 1905 Ariel 1918	Double Up 1917
		Desmond 1896	Lomond 1909	King's Idler 1916	
		Florizel II 1891	Horizont II 1905	Horoskop 1915	
		St. Denis 1901	Blue Danube 1911		
		Matchbox 1891	Falb 1898	{ Paraszt 1916 Arak 1916 Bankar öcsese 1913	
			Con Amore 1901	Ipsos 1918	
			Horkay 1902	{ Harsona 1917 Huszar 1913	
		St. Frusquin 1893	Batory 1898	Lotos 1910	
			Maaz 1908		
		William the Third 1898	Day Comet 1910	Obertas 1918	
			Majestic 1910	Confetti 1918	
	Persimmon 1893	Chaucer 1900	Prince Wil- liam 1915		
			Robin Adair 1917		
			Lord Bur- goyne 1908		
			Perdiccas 1906	{ Parachute 1916	
			Prince Pala- tine 1908	Promien 1916	
	St. Bris 1893			Rockroi 1918	
		Raeburn 1890	Eider 1903		
	St. Maclou 1898		Kokoro	Büvész 1924	
			Maxim 1905	Romanelli 1917	
			Finnländer Ritter 1912		
	Morganatic 1899		Brutus 1923		
				{ Wolfram III 1919	
	Simonian 1888		Nuage 1907	Harmodius 1918	
				Alcantara 1908	
	Galliard 1880	War Dance 1887	Perth 1896		Samourai 1915
Solon	Barcaldine				
		Marco 1892	{ Beppo 1903 Neil Gow 1907	Torelore 1917 Neil Desmond 1919	
		Winkfield 1885	Winkfield's Pride 1892	Lorlot 1901	Albula 1912
		Espoir 1889	Splendor 1904	Namorob 1916	

Bend Or 1877	Bona Vista 1889	Beregvölgy 1900	Fedorius 1915 Madjar 1917	Happy Löver 1921	
				Dominion 1916 Cannobie 1913 Coriolanus 1916 Polly's Jack 1912 Parth 1920 Dry Martini 1919	L'Arétin 1924
		Cyllene 1895	Polymelus 1902 Cellini 1908 Cicero 1902 Lycaon 1908	Grosvenor 1913 Hersenier 1915	Royal Grosvenor 1920
				Bafur 1921 Optimist 1915 Lucifer 1916	
	Kendal 1883	Galtee More 1894	Fervor 1906 Pergament 1913		
		Tredennis 1898 Gascony 1899	Willy Attorney 1917 Quargel 1913		
				Myram 1904 Allah 1904 Fils du Vent 1906 Dagor 1910 Adam 1902	Willkommen 1913 Aino 1913 Falstaff 1921 Assouan 1914 Fakir 1922 Teorban 1918 Przemysl 1913
	Ormonde 1883	Orme 1889	Flying Fox 1896		Dalaj Lama 1910 Krasnoludek 1910 Paż Królowej 1911 Polish Gallo-way 1908
		Ormondale 1903	Ti. Ricordi 1910	Farurey 1902	
	Laveno 1892	Icy Wind 1907 Valens 1906	Schalk 1916 Volta 1912	Franklin 1918	
	Radium 1903	Illuminator 1917			
	Martagon 1887	Sorrento 1900	Meteor II 1914 Liege 1914		

Sterling 1868	Enthusiast 1886	Arranmore 1905	Rheinwein 1923	
	Energy 1880	Révérénd 1888	Sirdar 1899	Sadko 1912
			Caius 1900	{ Danilo II 1908 Csardas 1910 Barde 1919
		Ruler 1884	Uzda 1904	Pocker 1914
		Son o'Mine 1891	Friburg 1910	
		Isinglass 1890	John o'Gaunt 1901	Harry of Hereford 1910 Harrier 1917
	Isonomy 1875		Louviers 1906	Landgraf 1914 Palü 1923
			Santry 1901	Dealer 1907 Demon 1922
			Slieve Gallion 1904	{ Palatin 1915 Arioso 1911 Diavolo 1922
		Gallinule 1884	Chilperic 1908	Victor 1916
			Admiral Hawke 1907	Paladin II 1915
			White Eagle 1905	White Abbey 1911

Hampton 1862	Eothen 1883	Ethelbert 1896	Fitz Herbert 1906	Javelot 1923
			Parther 1916	
			Aberglaube 1919	
		Dark Ronald 1905	Nubier 1917	
			Schlingel 1919	
	Bay Ronald 1893		Der Sogeannte 1916	
			Prunus 1915	Mali Jong 1924
		Macdonald II 1901	Oreg Lak 1912	
		Bayardo 1906	Manton 1917	Bramin 1925
			Parsifal 1915	
	Ayrshire 1885	Robert le Diable 1899	Knickebein 1915	

Dollar	Upas 1883	Elf II 1893	Nimbus 1910	As des As 1917
--------	-----------	-------------	-------------	----------------

Hermit	St. Louis 1878	St. Germain 1886	Alaric 1904	{ Alaric Victor Batiar 1925 1911 Vadi Halfa 1914
--------	----------------	------------------	-------------	--

Springfield 1873	{ Sainfoin Morgan 1883	{ Rock Sand 1900 Morjeth 1903 Pardon 1896	{ Tracery 1909 Morphy 1910 Postas 1914	Abbots Trace 1917	The Cheetah 1924
Cambuscan	Camballo 1872	Salisbury 1884	Sac-à-Papier 1896	{ Rewera 1914 Raróg 1914 Mosci Ksiaze 1910 Opryszek 1912 Kertbeny 1913 Kritiker 1914 Oszczep 1912 Pan Tadeusz 1913	{ Palatyn 1921 Witez 1918
Speculum 1865	{ Rosebery 1872 Hagioscope 1878	{ Amphion 1886 Queen's Birth- day 1887	{ Sundridge 1898 Santoi 1897	{ Sunder 1907 The Story 1906 Sunstar 1908 Dark Dawn 1917 Lord Sund- ridge 1917 Ballyheron 1918 Santair 1909	{ Phat 1919 Whist 1916 Kelet 1915 Villars 1919 Light Hand 1920 Kentish Cob 1916 Hollister 1914 Craig an Eran 1916 Soval 1917
Musket 1867	Carbine 1885	{ Carabas 1907 Spearmint 1903	{ Melk 1917 (ex Humor) Embach 1923 Stavropol 1918		
Atlantic	Le Sancy 1884	{ Le Samaritain 1895 Hebron 1900 Palmiste 1894	{ Roi Herode 1904 Rioumajou 1908 Bob 1911	Balthazar 1917 Baccarat 1918	

Angļu pilnasinis Latvijā.

Pirms zirgkopības un zirgu sporta stāvokļa apskates Latvijā, došu pārskatu par organizāciju un zirgkopju darbību Baltijā. Apskatot agrāko darbības laikmetu, pieturēšos galvenā kārtā pie aprakstiem tā laikmeta dažādos nedēļas laikrakstos. Kā vecākais speciālais zirgkopības žurnāls Baltijas provincē uzskatams „Das Pferd in Russland“. Daudz rakstus par zirgkopību atrodam arī žurnālos: „Die Baltische Wochenschrift für Landwirtschaft“, „Baltische Sportzeitung“ un dienas laikraksta „Rigasche Rundschau“ sporta pielikumā.

„Das Pferd in Russland“ iespiests Rīgā, Ernesta Plātes spiestuvē, izdevējs Dr. Arnolds Plātes. Pirmais Nr. parādījies 1. septembrī 1895. g.; šefredaktors barons R. Strombergs, kuŗa spalvai arī sākumā piekrīt galvenie raksti par toreizējo zirgkopības un zirgu sporta stāvokli Baltijā. Kā aktīvākais žurnāla līdzstrādnieks uzskatams Reinholds Sakkits (Krapes muižas īpašnieks), kas devis daudz zinātniskus rakstus un bieži piedaloties zirgu apskatēs, labi pārzinājis tā laikmeta vaislinieku sastāvu Baltijas valstīs. Sakkits vēl tagad kā liels zirgu draugs, vērojot mūsu zirgkopības attīstību, redzams ne tikai zirgu sporta sacīkstēs, bet neiztrūkst arī lielākās zirgkopju sanāksmēs. No pārejiem žurnāla līdzstrādniekiem minams vēl Maksis von Anreps, Erichs von Ditmars u. c. Spriežot pēc rakstu satura, Stromberg bijis labs zirgkopības pazinējs. Uzturējis angļu pilnasini audzētavu Kurcum muižā, Zemgalē un ar labiem panākumiem piedalījies arī jāšanas sacīkstēs.

Salīdzinot zirgkopības stāvokli un attīstību Krievijā ar Baltiju Strombergs norāda, ka pateicoties totalizātoru ieviešanai Krievijā, ap 1890. g. jūtami uzlabojies zirgkopības stāvoklis, ko diemžēl nevarot saskatīt Baltijā. Kaut gan atsevišķas personas un organizācijas rūpējoties zirgkopību pacelt, bet plašāka vēriena vai zināšanu trūkuma un vispārējās lietderības neievērošanas dēļ, uzplaukums izpalicis. Stromberga rakstos izpaužas tieksmes pastāvošās organizācijas reformēt uz plašākiem, demokratiskākiem pamatiem. Izskan pārmetumi par atsevišķu organizāciju pārāk ciešu noslēgtību un vienpusību. Pateicoties šauru aprindu un interešu norobežotībai, par dzīves nespējīgām organizācijām pārvērtušās un likvidejušās: Tērbatas jātnieku biedrība, Dienvid-Vidzemes jātnieku biedrība un Augš-Kurzemes jātnieku

biedrība. Tērbatas jātnieku biedrībā savā laikā darbojies ievērojamākais Baltijas jātnieks un zirgkopis E. von Wulf (Techelfer — muižas nosaukums Igaunijā). Pēdējais zirgkopības un zirgu sporta stūdiņu nolūkos vairākus gadus uzturējies Anglijā. Lai iepazītos ar visiem noslēpumiem ne tikai sacīkšu laukumā, bet arī stallī, Wulfs nekautrējās ilgāku laiku izpildīt visus zirgu kopēja pienākumus. Neskatoties uz bagātīgiem piedzīvojumiem un zināšanām zirgkopībā, Wulfs no saviem kluba biedriem neticis atzīts, viņa ierosinājumi palikuši neievēroti, kādēļ tas no līdzdarbības minētā biedrībā atturējies. Biedrība 1894. g. piedzīvojusi galīgu likvidāciju. 1895. g. pastāvējušas vēl Jelgavas, resp. Kurzemes jātnieku b-ba un Rēveles zirgu sporta b-ba. Pēdējās darbībā Strombergs saskatīja iespējamu uzplaukumu, bet pirmajai pārmeta pārāk ciešu noslēgšanos un principus, kuŗi neveicina zirgkopības pacelšanas mērķus. Strombergs ieteica uzņemt par biedriem visus zirgu īpašniekus, vai pretejā gadījumā vismaz pieļaut nebiedrus lietot sacīkšu laukumu un piedalīties sacīkstēs, jo tikai caur plašu līdzdalību pacelšoties valsts zirgkopība. Biedrība caur ietiepīgu norobežošanos, dalībnieku trūkuma dēļ pārtraukusi sacīkstes, nododoties vienīgi medību jājienu sarīkojumiem. Vērodams, ka provinces biedrības bijušas neredzīgas un nedzirdīgas pret laikmeta vajadzībām zirgkopībā, Strombergs atturējies no līdzdarbības pastāvošās organizācijās, bet ar saviem domu biedriem ierosinājis Rīgā dibināt jaunu biedrību. Pēc grūtībām izdevies nodibināt Rīgaer Rennverein. 1893. g. rudenī jaundibinātā b-ba sarīkojusi Ganību dambja laukumā (kur tagad atrodas preču stacija) pirmās sacīkstes. Pirmā dienā no totalizatora ienākums ap 2500 rubļu. Nākošā gadā biedrībai piešķirti plašāki darbības statuti un tā pēc savām tiesībām un pienākumiem pielīdzināta pārējām zirgkopības organizācijām lielpilsētās. Pēc 1895. g. sacīkstēs lietotiem zirgiem pie vecākiem angļu pilnasiņu audzētājiem Baltijā pieskaitāmi: brāļi von Wulf, barons Strombergs, bar. Wolff, firsts Kropotkins, grafs Bergs, von Liphart, grafs Medem, barons Behr, von Block, konzuls Kamarin, von Wahl, Brandenburg, Roth u. c. Labākie jātnieki: W. von Braunschweig, F. von Liphart, barons O. Wolffs, barons Stromberg, barons Heyking, von Ditmar, von Anrep, von Kiparski un barons Engelhardt. // Ap 1900. g. biedrība pārvietojusies Zolitūdē (tagad Imanta). Pateicoties b-bas gādībai valsts zirgkopības pārvalde ierīkoja Rīgā, 1894. g. vaislas staciju ar 60 ērzeļiem (tā saukto Vidzemes ķēvnīcu), kuŗa sākumā bija padota tieši b-bas pārraudzībai. B-bas priekšsēdētāja biedri baronu Offenbergu iecēla par ķēvnīcas direktoru. Biedrība sacīkšu sarīkošanai ikgadus saņēma valsts zirgkopības pārvaldes pabalstu, sākumā ap 5000, vēlāk ap 10.000 rubļu, jo ienākumi no totalizatora nedeķa pietiekošus līdzekļus sacīkšu vajadzībām.

Rigaer Rennverein's ieguva Baltijā jāšanas sportā vadošo lomu, kādu patureja līdz pasaules kara sākumam. Biedrības darbība pārtraukta 1916. g. Pēdējā gada valdes sastāvs: Vice-Prāses P. Heykings; valdes locekļi: Al. Nolde, V. Kiparski, V. Fridenstein, G. Kampenhausen.

Labākie zirgi Rīgas sacīkstēs 1898. gadā ieguvuši:

Brandy dz. 1893. g. R. von Liphart audzētavā pie Tērbatas, no Cotillon 1886. g. no Hagioscope un Curaçao, no Caractacus; īpašn. barons P. A. Heyking	3.833 rbl.
Caprice dz. 1894. g. T. Dostojevski audz. Krimā, no Cadi un Beauty; īpašn. brāļi Paskeviči	3.137 „
Liana dz. 1894. g. G. K. Orsetti audzēt. Polijā, no Kordian 1877. g., no Kremlin, no Gladiateur un Lora; īpašn. barons Osten-Sacken	3.038 „
Coronet dz. 1894. g. G. K. Orsetti audz., no Concordat 1886. g. no Kaiser un Thee; īpašn. M. A. Bornholdt (kuģu sab. īpašn. Rīga)	2.404 „
Ciganka dz. 1894. g. grafa P. T. Medem audz. Elejā — Kurzemē, no Cotillon un Cingarella, no Radieux; īpašn. barons P. A. Heyking	2.188 „
Milan dz. 1894. g. K. G. Gromnicki audz. Ķījevas gub., no Telephon, no Tresor un Milliner; īp. akc. sab. Fram (von Ditmars, kņazs Kropotkin Siguldā un Wolff Inčukalnā)	2.075 „
Count Jaromonski dz. 1894. g. R. von Liphart audz., no Cotillon un Bojariņa; īp. Liphart	1.716 „
Corbie dz. 1894. g. R. von Liphart audz., no Bracconier, no Caterer un Patty II; īpašn. barons O. Wolffs — Rosendorfmuižā, Valmieras apriņķī	1,675 „
Cottesmore dz. 1894. g. R. von Liphart audz., no Cotillon un Hypothesis, no Buccaneer; īpašn. P. A. Heyking	1,422 „
Dram dz. 1894. g. R. von Liphart audz., no Cotillon un Curaçao; īp. akc. sab. Fram	1.393 „
Erich dz. 1895. g. R. Stromberga audz. Zemgalē, no Figaro, no Liberal un The Last; īp. barons Osten-Sacken, Bātes muižā, Liepājas apr.	1.375 „
Chlodwig dz. Falc-Fein audz. Tavrijā, no Charry no Flibustier un Ecloga	1.293 „
Gomorra dz. 1894. g. barona Wredes un Palm audz., Sāmu salā, no Metternich 1880. g., no Kaiser un siltasiņu ķēves; īp. audz.	1.259 „

Menelika dz. 1896. g. firsta Kropotkina audz. Siguldā, no Donar un Carla; ip. akc. sab. Fram	1.020 rbl.
Plaisir dz. F. von Block audz., no Fiorello no Fontenoy un Lucretia Borgia; ip. audz.	1.001 „
Rien ne va plus dz. 1894. g. bar. Wredes audz. Sāmu salā, no Valmer un Hoffräulein; ip. sab. Fram	951 „
Duchesse de Courlande dz. 1895. g. grafa P. T. Me- dem audz., no Sorgho 1881. g., no Guy Dayrell un Tjma no Honesty; ip. barons P. A. Heyking	830 „
Leander dz. 1895. g. bar. Behr audz. Ēdolē, no Play- mate un Vineta, ip. W. von Kiparski	755 „
Posljednij iz Roehamptonow, arī Redfern dz. 1893. g. S. M. Konivalski audz., no Roehampton un Graminee; ip. N. A. Lissanevič	605 „
Energique dz. 1894. g. grafa Krasinski audz. Polijā, no Ruler un Herta; ip. M. A. Bornholdts . .	537 „

Labākie Baltijas jātnieki 1898. g.

Steeple-chase'a	jājienu skaits	I v.	II v.	III v.
E. von Ditmar	13	4	4	2
Barons A. Nolde	5	3	—	—
Barons O. Wolff	4	2	1	1
Barons R. Stromberg	2	—	2	—
Auļoš. p. žogiem	jājienu skaits	I v.	II v.	III v.
E. von Ditmar	21	8	5	3
Barons O. Wolff	7	5	—	2
Barons R. Stromberg	9	3	6	—
Barons A. Nolde	5	—	—	3

Labākie Baltijas jātnieki 1896. g. Krievijā.

	jājienu skaits	I v.	II v.	III v.
Barons R. Stromberg	90	19	15	16
Barons O. Wulff	42	12	7	7
E. von Ditmar	12	6	3	1
Barons Schilling	10	4	3	2
Max von Anrep	13	3	5	4
A. von Ditmar	9	1	4	1
Barons P. Heyking	4	1	2	—
Grafs Manteuffel	1	1	—	—

Labākie angļu pilnasiņi Rīgas sacīkstēs 1900. g.

Count Jaromonski sk. agr.; ip. grafs E. E. Manteuffel	5.286 rbl.
Madras (siltasinis) dz. 1894. g. Ščutski audz., no Mel- bourne un Diva (arābu siltasinis); ip. M. F. Kir- jacki (tagad Polijas zirgkopības inspekt. Viļņas apg.)	4.699 „

Brandy skat. agr.; ip. P. A. Heyking un W. Kiparski	3.232	rbļ.
Liana skat. agr.	3.015	„
Betyar, arī Sierij, arī Pan Wolodiewski dz. grafa Nemirovska audz., no Tiflis un Nirvana; ip. V. B. Silberbergs un K. L. Makovecki, vēlāk Gryckevič	2.909	„
Laszka dz. 1896. g. barona L. Kronenberg audz. Polijā, no Common un Ludwicks Belle; ipašn. R. von Klot	2.576	„
Ikke edasi dz. 1896. g. barona Wredes un Palm audz., no Donnerwetter 1887. g. no Kordian; ipašn. audzētāji	2.361	„
Menelika dz. firsta Kropotkina audz., Siguldā, no Donar	2.170	„
Corbie no skat. agr.; ip. R. Walter un E. v. Debler	2.082	„
Caprice no skat. agr.; ip. sab. Fram	1.888	„
Dram dz. R. von Liphart audz., no Cotillon; ipašn. A. von Zoeckell	1.613	„
Chlodvig no skat. agr.; ip. Heyking un Kiparski	1.552	„
Rudi dz. 1896. g. R. Stromberga audz., no Tamerlan no Little Duck un Nina; ip. Heyking un Kiparski	1.251	„
Arak dz. 1897. g. barona Nolcken audz., Igaunijā, no Ashanti un Curaçao; ip. von Zoeckell	1.191	„
Dauphin dz. 1897. g. K. L. Korsak audz., no Spie- gelberg un Plevna; ip. A. v. Zoeckell	1.080	„
Ostermann dz. 1897. g. von Grünevaldt audz., Iga- unijā, no Ben Gough un Dame Agnes, ip. R. von Klot	923	„
Harriet dz. 1896. g. P. J. Oltes audz., no Shylock un Harriet; ip. audz.	786	„
Frimouche, arī Freemouse, arī Basja dz. 1898. g. grafa P. Medem audz. Elejā, no Credo un Ecola, ip. audz.	741	„
Coeur Dame dz. 1898. g. K. L. Korsak audz., no Tryton, no Typhoeus un Dame Pique; ipašn. Heyking un Kiparski	702	„
Plaisir no skat. agr.; ip. Gryckevič	645	„
Faschoda dz. 1898. g. Medem audz., Elejā, no Credo un Tjma; ip. audz.	613	„
Jeu-chen dz. 1897. g. barona Wredes un Palm audz., no Metternich un Mercedes; ip. von Zoeckell	526	„
Iris dz. 1896. g. Wredes un Palm audz., no Metter- nich un Allright; ip. L. Gryckievič	525	„
Landgraf dz. 1896. g. von Braunschweig audz., Si- guldā, no Garazda un Somnambula; ip. R. v. Klot	498	„
Gomorra dz. Wredes un Palm audzētavā no Metter- nich; ip. P. Petersons	400	„
Ar mazākām summām seko vēl daudzi citi.		

Uzrādītie zirgi pelnījušies arī citās pilsetās. Piem.: Count Jaromonski ieguvis 10 pirmās godalgas: 4 — Rīgā, 2 — Carškoje Selo, 2 — Peterpili un 2 — Varšavā.

Aulekšotājiem Rīgā 1900. g. notikušas 11 sacīkšu dienas: piecas maijā un sešas augustā. Pavisam sarīkotas 72 sacenšības. Maijā izcīnītas godalgas vairāk kā 12.000, bet augustā ap 20.000 rubļ.

Pateicoties jāšanas sacīkstēm, radies liels skaits angļu pilnasiņu audzētavu, kuŗas vēlāk atsevišķi uzrādīšu. Audzētavu uzplaukums turpinājās līdz 1905. gadam un koncentrējās galvenā kārtā lielās saimniecībās — muižās. Sakarā ar 1905./6. g. nemieriem daļa audzētavu savu darbību pārtrauca un vēlāk vairs neatjaunoja.

Jāšanas sacīkšu pārskats Rīgā 1910. g.

Programmā paredzētā 13 sacīkšu dienas ilgstošā sezona, ar isiem pārtraukumiem no 30. maija līdz 8. augustam, noslēdzās jau 18. jūlijā. Par iemeslu uzrādīti sekošie nelabvēlīgie apstākļi: 1) pieteikti tikai 45 zirgi, (piederējuši 24 dažādiem īpašniekiem). Caur nelielo dalībnieku skaitu starti nabadzīgi. Pie mazas konkurences izpalikušas sīvas cīņas, kas savukārt mazinājis apmeklētāju pievilksanu un galvenā kārtā totalizatora apgrozījumus. 2) Pie samērāniecīgām godalgām (visā sezonā 22.550 rubļ) ārpus Baltijas esošie zirgi atturējušies no Rīgas sacīkstēm, piedaloties citās pilsetās, kur godalgas lielākas. Pat daži vietējie savus zirgus rezervējuši sacīkstēm Peterpilī, kur latvietis P. Petersons ar saviem zirgiem ieguvis 4.334 rubļu, s-ba Record — 3.828 rubļ., K. von Seydlitz — 3.220 rubļu. 3) Sacīkšu laukums pie stacijas Zolitūde (tagad Imanta) plašas publikas apmeklēšanai nepiemērots, jo pārāk tālu no pilsetas. Arī jubilejas svinības: Petera pieminēja atklāšana, lielā izstāde u. t. t. atvilkuši daļu pat parasto apmeklētāju.

Minētās sacīkstēs zirgu īpašnieki ieguvuši:

	zirgi	Rbl.		zirgi	Rbl.
W. v. Kiparski	9	2.716	P. Burgmann	1	221
Barons A. Nolde	4	1.741	Bar. H. Rosenberg	1	160
K. v. Mensenkampf	3	1.085	G. Ullmann	1	155
Barons P. Heyking	3	1.032	S. J. K.	1	134
Ltn. Drachenfels	2	560	Ch. Zvaigzne	1	119
M. Grīse *)	1	545	Sab. „Avance“	1	114
Korn. Schimkovič	2	512	Bar. E. Heyking	1	112
Grafs Manteuffel	3	507	J. Ulmans **)	1	41
Ltn. Lanzew	1	311	R. Walter	1	31
Korn. Wolkowitz	1	222			

*) Mārtiņš Grīse tagad lauksaimnieks Sila-Jurgos, Lutriņu pag. c. Saldu.

**) Latvijas bij. ministru prezidenta brālis.

Pētot augšminēto sarakstu redzam, ka visi zirgu īpašnieki vietejie, izņemot dažus virsniekus, kuŗi toties dienējuši vietejā garnizonā.

Galvenie angļu pilnasiņu zirgi un īpašnieki Baltijā 1914. g.

K. von Seydlitz, Igaunijā ieguvis 18.614*) rubļu ar sekošiem zirgiem:

3 g. Ellenore dz. Garšinska audz. Polijā, no Matchbox	7.196
2 g. Valse Brune dz. Šteinheļa audz. Kaukazā, no Horizont II	6.230
2 g. Astarta dz. Seydlitza audz. Igaunijā, no Wombwell	2.851
2 g. Areal dz. Ignatius audz. Igaunijā, no Gruduska (no Sac à Papier)	1.560
2 g. Tram dz. Oldekopa audz. Igaunijā, no Gruduska (no Sac à Papier)	840
2 g. Branka dz. Seydlitza audz. Igaunijā, no Gruduska	224
2 g. St. Hubertus dz. Seydlitza audz. Igaunijā, no Con Amore	—
2 g. St. Stephan dz. Oldekopa audz. Igaunijā, no Gruduska	—

Oldekops, būdams Seydlitz audzētavas pārvaldnieks, arī turpat Waetz muižā uz sava rēķina audzējis zirgus.

Latvietis P. Petersons, Rīgā, ieguvis 18.487 rubļu ar sekošiem zirgiem:

3 g. Levante**) dz. Valtera audz. Rīgā, no Wombwell	6.687
4 g. Bona dz. Petersona audz. Rīgā, no Lascaris	3.023
3 g. Bona Vist dz. Petersona audz. Rīgā, no Galtee Boy	2.719
4 g. Surprise dz. Gastfera audz. Krievijā, no Saltpetre	2.448
4 g. Graf Lehndorf dz. Lazareva audz. Polijā, no Galtee Boy	2.310
3 g. Hamilton dz. Petersona audz. Rīgā, no Galtee Boy	1.055
3 g. Timen dz. Br. Lopatinu audz. Polijā, no Pickwick no Ruler	563
2 g. Mudrec dz. Petersona audz. Rīgā, no Cheers no Per-simmon	544
2 g. Balovņik dz. Petersona audz. Rīgā, no Tom Cringle no Donovan	—

Barons Aleksandrs Nolde, Rīgā, ieguvis 13.022 rubļu ar sekošiem zirgiem:

4 g. Golfström dz. Moravska audz. Polijā, no Golden Touch	5.363
---	-------

*) Uzrādītā summa iegūta galvenā kārtā hipodromos ārpus Baltijas.

**) Levante iegūta 1912. g. latvieša Augusta Valtera audzētavā kā 1 g. kumeļš par 1505 rubļ.

5 g. Lyra dz. Krüdener-Struves audz. Volinijas gub., no Tromanto no Fogaball	2.766
4 g. La Valette dz. Olendziska audz. Polijā, no Palmiste	2.292
2 g. Vanda dz. R. Valtera audz. Rīgā, no Palmiste	1.699
3 g. Palanza dz. Manteuffela audz. Baltijā, no Palmiste	1.248
2 g. Gurgo dz. A. Noldes audz. Rīgā, no Gutenberg	210

V. von Kiparskis, Latvijā, ieguvis 4010 rubļu ar sekošiem zirgiem:

5 g. Lavrov dz. Kiparska audz., no Milliardere no Galtee More	2.594
3 g. Semilijant dz. von Sivers audz., no Gruduska	1.326
7 g. Vasiļsursk dz. Krüdener-Struve audz., no Utolso Sze-relem no Verneuill	832
4 g. Baltica dz. Kiparska audz., no Mr. Loulou no Locarno	350
3 g. Loulou dz. Kiparska audz., no Mr. Loulou no Locarno	320
5 g. Fulmen dz. Kiparska audz., no Milliardere	80

S-ba „Avance“ ieguvusi 2301 rubļu ar sekošiem zirgiem:

4 g. Miss Bauncer dz. Friedenstein audz., no Mr. Loulou	2.354 rbl.
3 g. Mein Mädel dz. Friedenstein audz., no Masodik no Matchbox	40 „

Bar. P. Heyking, Latvijā, ieguvis 1.039 rubļu ar sek. zirgiem:

4 g. Novik II (siltasinis) dz. Čaplica audz., no Buisson Ardent	548 „
3 g. Korkira dz. R. Valtera audz., no Con Amore	357 „
5 g. Kolibri dz. N. Korfa audz., Skaistkalnē, no Gafiz no Pioneer	121 „
7 g. Vasiļsursk dz. skat. agr.	

Kornets A. Degners ieguvis 756 rubļu ar sekošiem zirgiem:

5 g. Ironia dz. Stachovič audz., Orlas gub., no Misan-trop no Krakus	658 „
4 g. Pandora dz. Lazareva audz., no Prince George no Isinglass	114 „

N. F. Freimans ieguvis 549 rubļu ar zirgu:

4 g. Chanteclair dz. br. Kazakovsku audz., no Canton no Caliron	573 „
---	-------

Bar. G. Rozenbergs ieguvis 511 rubļu ar sekošu zirgu:

4 g. Livorno dz. Vaidviča audz., Podolijas gub., no Lismor no Gaga	525 rbl.
--	----------

E. Šmits, Igaunijā, ieguvis 438 rubļu ar sekošiem zirgiem:

4 g. Kamarilla dz. Ignatius audz., Igaunijā, no Gruduska	452 rbl.
13 g. Lachtunja dz. Illovaiska audz., no Graf Janovski	
2 g. Allready dz. Šmita audz., Igaunijā, no Gruduska	

S - b a „G o O n“ īpašn. Aleksandrs von Sivers ieguvis 432 rubļus ar sekošiem zirgiem:

3 g. Afrodite II dz. Lazareva audz., no Epinar no Buisson Ardent 441 rbl.

4 g. Reomūr dz. Lazareva audz., no Prince George 10 „

Grafs E. Manteuffels ieguvis 358 rubļus ar zirgu:

4 g. Bigeauron dz. Reszke audz., Polijā, no Palmiste 358 „

Saraksts noslēdzas ar A. von Sivers, K. von Mensenkampf, bar. Drachenfels un von Wahl. Saskaitot atsevišķu zirgu iegūtās godalgas, kopsumma būs lielāka kā uzrādīts. Starpība sastādas no atvilkuma audz. premijām.

Bez sacīkstēm gludaļošana, steeplechase'a un auļošana pār žogiem, pēdējos gadus pirms kara rīkotas arī sacīkstes šķēršļu pārvarēšanā (concours hippique) un rikšošanā zem jātnieka.

Galvenie uzvarējušo zirgu audzētāji 1914. g.:

K. von Seydlitz audz., Igaunijā	ieg.	prēmijas	1114 rbl.
R. Valter audz., Rīgā	„	„	363 „
P. Petersona audz., Rīgā	„	„	311 „
E. Manteuffel audz., Igaunijā	„	„	242 „
H. Pahlen audz., Kurzemē	„	„	129 „
V. von Kiparski audz., Latvija	„	„	112 „

Ar zemākām zumām seko A. Nolde, N. Korfs, Friedensteins, N. Sivers, Braunschweigs, Kelterborn un von Wahl. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, audzētāju skaits samazinājies.

Baltijas Derby uzvarētāji:

Atklāts Baltijā dzimušiem 3 g. ērzeļiem un ķēvēm. Distance — 2400 m. Pirmais pieteikums ar attiecīgu iemaksu pēc ķēves lecinašanas, kas atkārtojams ar attiecīgu piemaksu pēc kumeļa atnākšanas. Pēdējais pieteikums un iemaksa derbija izcīņas gadā.

1896. g. I Regent no Vostok no Valery, audzēt. Brandenburg, Kurzemē, ip. P. Heyking.

II Chaperon Rouge no Red Rover no Buccaneer, audzēt. Kamarin, ip. W. Engelhardt un R. Strombergs.

III Verena no Leander, audzēt. Medem, Kurzemē, ip. P. Heyking.

1897 g. I La Rabiata no Radieux no Skylark, audzēt. H. Braunschweig, Siguldā, ip. Stackelberg.

II Tomiris no Playmate, audzēt. Behr, Ēdolē, ip. Kiparski.

III Beaulieu no Vostok, audzēt. Medem, ip. Heyking un Wolff.

1898 g. I Leander no Playmate, audzēt. Behr, ip. Kiparski.

II Duchesse de Courlande no Sorgho no Guy Dayrell, audzēt. Medem, ip. Heyking.

- III Graf Fred no Fergus, audzēt. W. Engelhardt, pie Daugavpils, ip. Engelhardt.
1899. g. I Ikke edasi no Donnerwetter, audzēt. Wrede un Palm, Igaunijā, ip. tie paši.
- II Menelika no Donar, audzēt. firsts Kropotkins, īpašn. S-ba Fram.
- III Lara no Playmate, audzēt. Behr, Ēdolē, ip. P. Heyking
1900. g. I Arak no Ashanti, audzēt. Nolken, ip. Zoeckell.
- II Kaliban no Donnerwetter no Kordian, audzēt. Meyendorf, ip. bar. Ceumern (Mahlenhof).
- III Sans Façon no Peter no Salvator, audzēt. Blankenhagen, Allažos, ip. Heyking un Kiparski.
1901. g. I Zola no Lansquenet no Salvator, audzēt. Poll, Igaunijā, ip. Poll.
- II Pakita no St. Aubyn no Rosicrucian, audzēt. Offen-berg, ip. s-ba Fram.
- III Sibille no Elim, audzēt. Blankenhagen, ip. tas pats.
1902. g. I Good Luck (siltasinis) no Paratonerre xx no Roehampton, audzēt. Roth-Rösthof, Igaunijā, ip. s-ba Plaisir, (Vajen un Butte).
- II Dandy no Dandy no Dear Boy, audzēt. Manteuffel, ip. Heyking.
- III Lotos no Metternich no Kaiser, audzēt. Wrede un Palm, ip. tie paši.
1903. g. I Janow no Tryton, audzēt. Klot, ip. tas pats.
- II Minimum no Metternich, audzēt. Palm, ip. Heyking un Kiparski.
- III Rulette no Stambul no Energy, audzēt. Grünewald, ip. Schilling, Igaunijā.
1904. g. I Monsieur Loulou no Locarno, audzēt. Kiparski, ip. Kiparski.
- II Sorma no Stambul, audzēt. Grünevald, ip. Heyking un Stromberg.
- III Sibille no Stambul, audzēt. Grünevald, ip. Puriņš.
1905. g. I Lekanora no Klover, audzēt. Liphart, Igaunijā, ip. Walter.
- II Traviatta no Landgraf, audzēt. Klot, ip. Heyking un Klot.
- III Tartar no Stambul, audzēt. Grünevald, ip. Vidiņš.
1906. g. I Marronia no Klover, audzēt. Liphart, ip. Valter.
- II Trelussa no Trick Track no Tryton, audzēt. Manteuffel, ip. t. p.
- III Kinczem no Paratonere, audzēt. Klot, ip. Heyking.
1907. g. I Coriolan no Gouvernant, audzēt. Klot, ip. s-ba Avance.
- II Geisha no Gouverneur, audz. Klot, ip. Kampenhausen.
- III Vandimen no Stambul, audzēt. Grünevald, ip. t. p.

1908. g. I Sonneschein no Durchläuchting no Cotillon, audzēt. Mensenkampf, ip. t. p.
 II Kuroki no St. Germain, audzēt. Anrep, ip. t. p.
 III Messalinette no Miecznik no Kisber ocsce, audzēt. Manteuffel, ip. t. p.
1909. g. I Mignon no Montanvert, audzēt. Klot, ip. s-ba Avance.
 II Comtesse Lona no Miecznik, audzēt. Anrep, ip. t. p.
 III Moulin Rouge no Montanvert, audzēt. Klot, ipašn. Kampenhausen.
1910. g. I Quāker no Sir Hercules no Gayare, audzēt. Heyking, ip. tas pats.
 II Marquis de Saad no Montanvert, audzēt. Manteuffel, ip. t. p.
 III Kulven no Sir Hercules, audz. Kiparski, ip. t. p.
1911. g. I Sligo no Cheers, audzēt. Nolde, ip. Nolde.
 II Potichē no Sir Hercules, audzēt. Kiparski, ip. Kiparski.
1912. g. I Libertina no Cheers, audz. Petersons, ip. t. p.
 II Lawrow no Milliardeur, audz. Kiparski, ip. t. p.
 III Orange no Urbino, audz. Wahl, ip. Nolde.
1913. g. I. Miss Bauncer no Mr. Loulou, audz. Friedenstein, ip. s-ba Avance.
 II Baltica no Mr. Loulou, audz. Kiparski, ip. t. p.
1914. g. I Pallanza no Palmiste, audz. Manteuffel, ip. Nolde.
 II Loulou no Mr. Loulou, audz. Kiparski, ip. t. p.
 III Korkyra no Con Amore, audz. Valters, ip. Heyking.

Angļu pilnasiņu audzētavas Baltijā.

Brāļu Edmund un Emil von Wulf audzētava Techelfer muižā, Tērbatas tuvumā — viena no vecākām un ievērojamākām. Dibināta 1884. g. Techelfer muižā. Br. Wulf 1888. g. Krievijā ierindojās 10. vietā ar 14.010 (15.280) rbļ. Emils Wulf 1894. g. ar 13 zirgiem ieguvis 40.353 rbļ., ierindojoties 6. vietā. Labākie vaislinieki: Radieux no Skylark, Lansquenet no Salvator, Cotillon u.c.

R. von Liphart, Ratshofā, pie Tērbatas — ievērojamākais zirgaudzētājs Baltijā, ar pirmklasīgu vaislas materiālu. Viņa audzētavā cēlušies Krievijā savā laikā pazīstamie aulekšotāji: Giufa no Matchbox, Joubert II no Shaddock, Irish Lad no Galtee More, Caroli no Galtee More, Gallilei no Galtee More u. c. Ievērojamākā vaislas māte Lassuk no Vederemo no Buccaneer ievesta no Ungārijas.

Barona Rūdolfa Stromberga audzētava, Kurcum-muižā, Ilūkstes apriņķī.

Baronu Wredes un Palm audzētava, Sāmu salā, Mazikmuižā. Von Grünevald audzētava Koikmuižā, Igaunijā.

Grafa P. Medem audzētava, Elejas muižā, Kurzemē.

Grafa Medem audzētava, Remptenmuižā.

Firsta N. Kropotkina audzētava, Siguldā.

Barona Behr audzētava, Ēdoles muižā, (pie Kuldigas). Šeit darbojies no Vācijas imp. Playmate xx no Monarch.

Barona Nolken audzētava, Šarrakus muižā, pie Tērbatas.

Latvieša P. Oltes audzētava, Rīgā, Latgales priekšpilsētā.

Barona O. A. Stackelberga audzētava, Igaunijā.

Von Roth audzētava, Rösthof muižā, Tērbatas apkārtnē.

F. von Block audzētava, Tērbatā, vēlāk Rīgā.

Barona Behr audzētava, pie Platones, Kurzemē.

Mācītāja von Braunschweig audzētava, Siguldā.

Blankenhagen audzētava Klingenbergā, pie Siguldas.

K. von Seydlitz audzētava, Igaunijā. Pirms kara lielākā audzētava Baltijā.

Barona P. Heyking audzētava, Grenzes muižā, Tukuma apr.

Grafa E. Manteuffel audzētava, Laisholma muižā, Igaunijā, Šeit 1912. g. darbojies Pickwick no Ruler.

N. von Kiparski audzētava, Sēmes muižā, Tukuma apr.

Barona Noldes audzētava, Irlavas muižā, Tukuma apr.

K. von Mensenkampf audzētava, Tarvastmuižā, Vilandes apr.

Roberta von Klot audzētava Odzienes muižā, Cēsu apr.

R. von Oldekop audzētava, Waetzmuižā, Igaunijā.

Barona Engelhardt audzētava, Schönheyden, Demmen un Brüggen muižās.

Bij. Latvijas ministru prezidenta brāļa Indriķa Ulmaņa audzētava, Brakšķe mājās, Dobeles pag., Kurzemē. Ievērojamākās pašaudzētās ķēves Melissandra no Chlodwig un Trenette un Liana.

Latvieša P. Petersona audzētava, Rīgā, Šķirotavas ielā Nr. 9. Tagad ierīkojis dārzniecību un apgādā Rīgas puķu veikalus ar skaistākām rozēm.

Barona Wolff audzētava, Inčukalnā.

R. von Brasch audzētava, Kalnamuižā, Cēsu apr.

Barona Hahn audzētava Lielplatone, Kurzemē.

Rolfa von Anrep audzētava, Lauenhofmuižā, Igaunijā. Brāļa dēls Herberts Anreps, pazīstamais jātnieks starptautiskās jāšanas sacīkstēs Rīgā.

F. von Stryk audzētava, Pollenhofmuižā, Igaunijā.

Fr. von Berg audzētava Sagnitzmuižā, pie Valkas.

W. Friedensteina audzētava Taifermuižā, Vilandes apr.

N. von Wahl audzētava Pajusmuižā, Igaunijā. Nosities, laužot kaklu steeplechase sacīkstēs 1914. g., Rēvele.

L. von Wahl audzētava Lustifermuižā, Igaunijā.

W. von zur Muehlen audzētava Eigstfermuižā, Igaunijā. Dēls tagad saimnieko Plānupe, Rīgas apr. Zur Muehlen audzētavā

dzimusi Bebra xx, atrodas Latvijas zirgu sporta b-bas manēžā Rīgā.

Von Gürgens audzētava, Pölksmuižā, Veravas apr.

Schmidt audzētava, Sotaga muižā, Igaunijā.

Barona Stael audzētava Fierenhofmuižā, Veravas apr.

Dr. med. Georg Kelterborn audzētava, Vilandē. Kelterborns savā laikā izcēlās kā ievērojams zirgkopības darbinieks.

A. F. Stock audzētava, pie Laisholma muižas, Igaunijā.

Zaļās aptiekas ipašn. Roberta Valtera audzētava, Rīgā.

E. Waltera audzētava, Lachmes muižā, Vilandes apr.

Von Zievers audzētavā, Igaunijā.

Von Zoeckel audzētava, Rauzas muižā, pie Smiltenes.

Grafa Pālena audzētava, Veitenfeldmuižā, Kurzemē.

Barona Nikolaja Korff audzētava, Skaistkalnē, Kurzemē. (Audzējis arī aukstasiņu zirgus.)

Von Bruemmer audzētava, Ruckas muižā, pie Cēsim.

P. Ignacius audzētava, Mekshofmuižā, Igaunijā.

Alberta Kulkepp audzētava, Kerrefermuižā, Igaunijā.

Grafa Lambsdorf audzētava, Brisules muižā, aiz Tukuma.

K. von Ostaja-Ostaševski audzētava Zolitude.

Barona Laudon audzētava, Dzērbenē.

Barona Taube audzētava, Kabbalmuižā, Vilandes apr.

Von Scheinvogel audzētava, Meņģeles muižā, Rīgas apr.

Von Derfeldens audzētava Annas muižā, Rīgas apr.

A. Schmidt audzētava Wademoisa muižā, Igaunijā.

N. R. von Zievers audzētava, H. von Schroeder, W. Vajen, Kamarin u. c.

Muižu nosaukumos pieturējos pie vācu apzīmējumiem, jo latviešu vārdnīcās vietu vārdu tulkojumus nevarēju atrast. Sekojot Wulfa un Lipharta priekšzīmei, angļu pilnasiņu audzēšana visplašāk bija attīstījusies Ziemeļ-Vidzemē, t. i. tanī daļā, kura tagad ietilpst Igaunijā.

Visas uzrādītās audzētavas lielākā, jeb mazākā mērā audzējušas angļu pilnasiņus. Audzētavu skaits bijis vēl lielāks. Šeit uzrādītas galvenā kārtā tikai tās, kuru zirgi piedalījušies sacīkstēs.

Angļu pilnasiņu vaislinieki Baltijā 1896. g.

Valsts vaislas ērzeļi:

Shylock dz. 1873. g. Vācijā, no Fitz Roland no Orlando; novietots Rīgā.

Garazda dz. 1886. g. Ungārijā, no Waisenknabe no Buccaneer; novietots Siguldā.

Faust dz. 1885. g. Francijā, no Saxifrage no Vertugadin; novietots Skaistkalnē.

Tamerlan dz. 1890. g. no Little Duck no See Saw no Buccaneer; novietots Bauskas apr.
 Mikado dz. 1887. g. Krievijā, no Marshall Scott no Ethus; novietots Lielplatonē.
 St. Aubyn dz. 1888. g. Anglijā, no Rosicrucian no Beadsman; novietots Rīgā.
 Sultān dz. 1890. g. Krievijā, no Salvator no Dollar; novietots Ventspils apr.

Privātie vaislas ērzēji:

Radieux dz. no Skylark no King Tom; novietots pie Wulf Techelfer muižā.
 Lansquenet dz. 1882. g. Francijā, no Salvator; novietots pie Wulf Techelfer muižā.
 Derby dz. 1887. g. Grünevald-Koik audzētavā Igaunijā, no Liberal no Vesčun no Signal no Memnon; vaisl. Torģele.
 Dandy dz. 1886. g. Krievijā, no Dear Boy no Deceit; vaisl. N. von Wahl audzētavā, Pakkast muižā, Igaunijā.
 Samarkand dz. 1891. g. Krievijā (Derkule), no Salvator; vaisl. V. von Helmersen audzētavā, Igaunijā.
 Paratonnerre dz. Igaunijā (Wulf audzēt.), no Roehampton; vaisl. A. von Roth audzētavā, Rösthof muižā.
 Pfeil dz. 1881. g. no Emilius no Scottish Chief; vaisl. Grünevald audzētavā, Koik muižā.
 Eclairer dz. 1889. g. Baltijā (Wulf audzēt.) no Radieux; vaisl. barona G. von Ungern — Unstern audzētavā, Alt-Anzen muižā.
 Elim dz. 1890. g. Anglijā, no Valur; vaisl. E. von Blankenhagen audzētavā Klingenbergā.
 Cotillon dz. 1885. g. no Hagioscope no Speculum; vaisl. Wulf audzētavā Techelfer muižā.
 Egmont dz. 1886. g. Francijā, no Zut no Flageolet; vaisl. Grünevald audzētavā Koik muižā.
 Stambul dz. 1889. g. Francijā, no Energy; vaisl. Grünevald audzētavā, Koik muižā.
 Plaisir dz. 1886. g. Block audzētavā (Tērbatā), no Fiorello no Fontenoy; vaislinieks barona Stackelberg audzētavā Tūrisall muižā.
 Figaro dz. 1889. g. Baltijā (Grūnvald audzētavā) no Liberal; vaisl. Blankenhagen audzēt. Allažos.
 Donnerwetter dz. 1888. g. Baltijā (Wulf audzēt.) no Kordian no Kremlin; vaisl. Kropotkina audzēt. Siguldā.
 Donar dz. 18... g. Baltijā (bar. Heyking audzēt.), no Kalimachos;
 Orion dz. 1890. g. no Count Grabovski no Kordian; vaisl. Igaunijas lauksaimniecības b-bā.
 Playmate dz. 1885. g. no Monarch no Doncaster; noviet. Kurzemē.

Dioscur dz. 1885. g. no Picklock no Buccaneer; vaisl. Korff audzētavā, Skaistkalnē.

Ktosh dz. no Mirabeau no Tresor; vaisl. Rīgas Tattersallā.

Imperial dz. no Kardinal; vaisl. K. von Gutzeit audzētavā Alūksnē (Schwarzbeckhofā).

Roland II vaisl. grafa Berga audzētavā Sagnitzā, un vēl daudzi citi.

t. bērs ST. AUBYN dz. 1888. g.

Lucretia				Rosicrucian			
Village Maid		Voltigeur		Madame Eglantine		Beadsman	
Minx	Stockwell	Martha Lynn	Voltair	Diversion	Cowl	Mendicant	Weatherbit
Cervantes meita	Pocahontas	Leda	Blacklock	Folly	Crucifix	Lady Moore Carew	Sheet Anchor
	The Baron	Malatto	Phantom meita	Defence	Bay Middleton	Touchstone	Miss Letty
	Humphrey Clinker						

Uzņemts Gen. Stud-Book XVI 291. lp. Ievests no Anglijas 1890. g., piedalījies sacīkstēs Krievijā. Darbojies kā vaisl. Streleckā angļu-arābu nodaļā. 1895. g. rudenī pārvietots Vidzemes vaislas ērzeļu stacijā — Rīgā. Kā vaisl. 1896. g. nozīmēts bar. Stromberga Kurcum muižā pie Grīvas, bet neparedzētu apstākļu dēļ darbojies 1896. g. Lielplatonē.

Šis ērzelis, kā arī Faust (L. z. c. 286. lp. p.) no M. Lāže, ieskaitīts angļu krustojumu grupā. Ceru, ka M. Lāzes kgs tagad savu kļūdu ieskatīs, jo pierādījumus nevar apstrīdēt. Diemžēl, kļūdu sekas attiecībā pret nepiemērotu vaislinieku izvēli un citām lietām, nav visiem ātri saskatāmas. Skola prasa naudu — saprotams, ne Lāzes kga personīgo, bet valsts naudu, ar kuŗu rīkojās valsts zirgkopības specialists pie vaislinieku iegādēm, apskatēm u. t. t.

Valsts vaislas ērzeļu sastāvs 1914. g. Rīgā.

Arī valsts vaislas stacijā, tā sauktā Vidzemes ķēvnīcā Rīgā, Torģeles ielā, pirms kara ikgadus bija novietoti vairāki angļu pilnasiņi.

Grodzisk dz. Ļubomirska audz. Polijā, no Bržask un Kuandari.
Esparcet dz. Derkules audz., Krievijā, no Energique un Nicelose.
Mont Oriol dz. Garžinska audz., no Galtee More un Chance.

Dēls Livonus xx dz. Kiparski audz., no kuŗa ar angļu-arābu
ķēves radies Kalifs.

Le Gradatis dz. Čartoriska audz., Kurskas gub., no Ruler un
Grandgreen.

Satrap dz. Illovaiska audz., Tambovas gub., no Dear Boy un
Estelia, darbojies kā vaislinieks Arveda Grinupa saimniecībā,
Vāveres Kalniņos, Ropažu pag.

Beau Brummel dz. I. M. Gižicka audz., no Espoir un Beatrice,
darbojies kā vaislinieks Mekshofmuižā, Tērbatas apr.

1922. g. pavasarī minēto Beau Brummel saņēmām no
Krievijas.

Bez minētiem angļu pilnasiņiem, valsts vaislas ērzeļu sarakstā
1914. g. atrodam vēl daudz angļu-arābu un arābu pilnasiņus kā
vaisliniekus galvenā kārtā Vidzemē. Raksturīgi, ka valsts
vaislas ērzeļu sarakstā 1914. g. neatrodam neviena
rikšotāju šķirnes ērzeļa. To atgādinu tiem, kas
tagad papūlējušies pārplūdināt Latviju ar rikšotajiem, kuŗi no
valsts zirgkopības redzes stāvokļa kā vaislinieki nav ieteicami.

1914. g. tā sauktā Vidzemes ķēvnīcā atrodam:

25 jājamās šķirnes ērzeļus — 4 angļu pilnasiņi, pārējie arābu,
angļu-arābu pilnasiņi un siltasiņi.

34 vieglā un smagā pajūga braucamās šķirnes ērzeļus, no
kuŗiem 22 sekošo šķirņu aukstasiņi: 17 ardēņi, 3 peršeroni, 2
brabansoni un 12 smagie siltasiņi: 6 norfolki, 4 angļu-normāņi
un 2 oldenburgas ērzeļi.

Minētos ērzeļus lecināšanas periodā sadalīja vaislas punktus,
bet pēc lecināšanas atkal novietoja Rīgā, kur pārbaudīja darbā,
raksturā u. t. t. Latvijas robežās bija vēl tā sauktie „pastāvīgie
vaislas ērzeļu punkti“, kur novietoja uz 2 jeb 3 gadiem maz-
vērtīgākus valsts vaislas ērzeļus. Šāda veida vaislas punkti
1914. g. Vidzemē — 20, Kurzemē — 8. Pēc šķirnēm Vidzemē
— 2 angļu pilnasiņi, 2 hackney (pašķirne no norfolkiem), 7
aukstasiņi, 7 Krievijā audzēti angļu siltasiņi un tikai 2 Orlova
rikšotāji: 1) Pročņij no Partizan un Červonka, pie K. Puiše
Bikseres dzirnavās, Patkules pag. 2) Schanchai no Bramin un
Šubka pie T. Brože Lielkaulēnu mājās, Burtnieku pag. Kurzemes
vaislas punktus novietoti 3 jājamās šķirnes siltasiņi, 3 brauca-
mās šķirnes siltasiņi un 2 aukstasiņi.

Kopsavilkumā no 87 valsts vaislas ērzeļiem:

6 angļu pilnasiņi,

31 dažādi jājamās šķirnes ērzeļi (arābu, angļu un angļu-arābu
pilnasiņi un siltasiņi),

17 dažādi smago siltasiņu šķirņu ērzeļi,

31 dažādi aukstasiņu šķirņu ērzeļi,
2 Orlova rikšotāji.

Tagad, turpretim, pēc 1931. g. saraksta 153 valsts vaislas ērzeļi sagrupējās:

2 arābu pilnasiņi,
18 dažādi vidēji smago siltasiņu šķirņu ērzeļi (13 hanoverāņi,
3 trakēņi un 2 citi), kuņus var uzskatīt kā jājamo zirgu iedzemdētājus,
73 smagie siltasiņu šķirņu (karietes zirgi), kuņus neuzskata kā jājamo zirgu vaisliniekus un proti: 67 oldenburgieši, 1 angļu normāns un 5 rodsteri?!
30 dažādas šķirnes aukstasiņi un
30 rikšotāji.

Rodsteri kā šķirne ar ciltsgrāmatām nekur vairs pasaulē nepastāv. Interesanti, uz kāda pamata minētie ērzeļi tādu nosaukumu ieguvuši. Jādomā, ka šeit pēc izskata apzīmēts zirga lietošanas veids (Strassenpferd).

Kā redzam, zemkopības ministrija jājamo zirgu ieaudzēšanai nav vērību piegriežusi, bet no valsts zirgkopības redzes stāvokļa nesaprotamiem iemesliem protežē zirgu šķirnes, kas maz atbilst kā lauksaimnieku, tā armijas vajadzībām. Pie šādas zirgkopības sistēmas ieturešanas nonākam pie slēdziena, ka to zirgu ieaudzēšana, kas vajadzīgi armijai, atstāta vienīgi privātai iniciatīvei. Diemžēl, privāto vaislas staciju ierīkošanu ar valsts līdzekļiem labprāt nepabalsta. To vaislas ērzeļu iegādei, kas piešķaitami speciālai jājamai šķirnei, līdzekļus nepiešķir, kā tas bija 1929. g. ar angļu pilnasiņu ērzeļi Wunderbār, kas paliekot privātā īpašumā zirgu audzētājiem nav lēti izlietojams.

Jājamo zirgu ieaudzēšana izpaliek un vajadzīgās jājamo zirgu rezerves kaŗa gadījumam pie tādas kārtības mums neradīsies. Nešaubos, ka toto atļauju piešķir, lai paceltu valsts zirgkopību vispār un radītu remonta zirgam piemērotus vaisliniekus. Diemžēl, Rīgas hipodromā paredzēts protežēt rikšotājus. Polijā totalizātors atļauts jājamo, bet ar likumu noliegts rikšošanas sacīkstēs. Francijā 1931. g. izdalītas godalgas: angļu pilnasiņiem gludaūšanā 63 milj. fr. angļu pilnasiņiem auļošanā pār šķēršļiem 36 milj. fr., bet rikšotājiem tikai 25 milj. fr., no kuriem lielākā daļa rikšošanā zem jātnieka. Rikšošana pajūga pie modernām ierīcēm mehānizē zirga gaitu un slēpj citas kļūdas. Anglijā rikšošanas sacīkstes tikpat kā nesārīko, līdzīga parādība novērojama arī citās valstīs. Rikšotājs nav radījis nevienu patstāvīgu zirgu šķirni un viņa izmantošanu kā pajūga zirgu pilsetās sen jau atvieto automobīlis.

Zirgkopības biedrības Baltijas provincē.

Baltischer Reiterverein (Baltijas jātnieku biedrība).

No 1904. g. ikgadus savā pastāvīgā laukumā Vilandē rīkoja interna rakstura sacīkstes. 1912. g. priekšsēdētājs — A. von Sievers. Lai iepazītos ar šīs organizācijas dalībniekiem, došu īsu pārskatu no 10. un 12. septembra 1910. g. sacīkstēm:

Gludaūļošana, distance 1,5 verstis, resp. 1600 m; I v. Livia xx no Miecznik (darbojies kā vaislinieks Torģelē), īpašn. A. Stock, jātnieks Treu. II v. Charmant xx no Dutch Cotillon, īpašn. von zur Mühlen, jātn. A. von zur Mühlen.

Gludaūļošana, 2 verstis 144 asis, resp. 2433 m; I v. Bey xx no Miecznik, ip. jātnieks A. von zur Mühlen; II v. Vivandiere xx no Aeol, ip. M. von Anrep.

Auļošana pār žogiem, distance 2,5 verstis, resp. 2665 m; I v. Rakete xx no Stambul, ip. M. von Anrep, jātnieks Kārlis von Mensenkampf (Tarwast); II v. Komet, ip.-jātn. A. von zur Mühlen.

Gludaūļošana, distance 1,5 verstis; I v. Cintra xx no Ruler, ip. Dr. med. G. Kellterborn, jātn. K. von Mensenkampf; II v. Lord xx no Masodik, ip. barons Engelhardt, jātnieks A. Kuldkepp.

Gludaūļošana, dist. 1,5 verstis. I v. Mignon xx no Montanvert, ip. Friedenstien, jātn. K. von Mensenkampf.

Steeple-chase, dist. 3,5 verstis; I v. Komet, ip.-jātn. A. von zur Mühlen.

Gludaūļošana, distance 2 verstis, I v. Prophetin xx no Miecznik, ip. H. von Sievers, jātn. Kuldkepp.

Medibu jājiens, distance 4 verstis, resp. 4269 m; I v. Bey xx no Miecznik, ip.-jātn. A. von zur Mühlen; II v. Duchesse, ip. H. von Loewis of Menar, jātn. Treu.

„Baltischer Reiter Verein“ nodaļa darbojusies arī Tērbatā, kur zem barona O. Engelhardt un Aleksandra von Stryk vadības 1912. g. 1. un 2. septembrī rīkotas sacīkstes gludaūļošanā, auļošanā pār šķēršļiem, 25 klm distances jājienā un šķēršļu pārvarēšanā. Distances jājienā I v. Rakete xx no Stambul, ip.-jātnieks A. von Sievers, II v. Gāzelle no Elim xx, ip.-jātn. stud. R. von Staden.

Gludaūļošana, distance 2 verstis; I v. Radama xx no Palmiste, ip.-jātn. R. von Mensenkampf; II v. Chanoine no Wooden xx no Ruler, ip. K. Mellin, jātn. W. Köllner; III v. Freya (siltasinis) no Dutch Cotillon xx, ip. un jātn. H. von Sievers (Rappin muižā), vēl seko Kardan, ip.-jātn. E. Schmidt (Kirna muižā).

Steeple-chase, dist. 3 verstis; I v. Charmant (siltasinis) no Dutch

Cotillon, ip.-jātn. W. Köllner; II v. Kinczem xx no Paratonerre, ip.-jātn. barons E. Krüdener (Ohlershof muiža). Gludaļošana, distance 1,5 verstis; I v. Geisha xx no Jurand, ip. E. Armsen, jātn. E. Schmidt-Kirna; II v. Fifi xx no Masodik, ip. A. Schmidt (Wademois muiža), jātn. stud. M. von zur Mühlen.

Auļošana pār žogiem, distance 2 verstis; I v. Livia xx no Miecznik, audzēta N. von Wahl-Pajus muižā, ip. Stock, jātn. K. von Mensenkampf; II v. Odyssee xx no Cavendish, ip. barons Fersen — Adsel Koiküll, jātn. stud. M. von Mühlen.

Šķēršļu pārvarēšana, I v. Sultan, ip.-jātn. stud. grafs Mellin, II v. Tip-Top, ip. Drogemüller, jātn. stud. W. Treu, vēl seko Kinczem xx, ip.-jātn. barons Krüdeners u. c.

Pārējās sacensībās jātnieki un zirgi atkārtojas, kādēļ viņus neminešu. Baltischer Reiter Verein nodaļa pastāvēja arī kopš 1911. g. Rēvelē, kur pēc tradīcijas, pa Jāņiem sarīkotas sacīkstes. Minētās triju pilsētu nodaļas apvienojoties pieprasīja 1912. g. galvenai zirgkopības pārvaldei apstiprināt statutus. Pirmais lūgums noraidīts, bet otrs apstiprināts 1914. g., izslēdzot darbību Rēvelē.

Ziemeļ-Vidzemes aulekšotāju biedrība. Apstiprināta no valsts zirgkopības departamenta 1914. g. ar valdes sēdekli Tērbatā. Minētā gadā valdes priekšsēdētāja biedris N. von Sievers, valdes locekļi — K. von Mensenkampf, W. Friedenstein un A. Folk. Paredzētās sacīkstes Tērbatā, Vīlandē un Pērnavā, kam iestājoties izpalika.

Verein zur Förderung der Reitkunst in Revel. Pirms kaŗa aktivākā jāšanas sporta veicinātāja Rēvelē. Zem barona Georga Wrangela un P. Scheel vadības rīkoja sacīkstes gludaļošanā, auļošanā pār šķēršļiem, šķēršļu pārvarēšanā, distanču un medību jājienus.

Verein zur Förderung der livländischen Pferdezzucht, dibin. 1896. g. Pirms kaŗa zem N. von Sievers-Soosaar un Dr. Georg Kelterborn vadības sarīkoja kumēļu, jaunzīrgu un vaislinieku apskates, izstādes un izlases. Rūpējusies arī par vajadzīgo vaislinieku iegādāšanu un novietošanu, sastādot un publicējot vaislas ērzeļu sarakstus u. t. t.

Rīgaer Reitklub — dibināts 1891. g. septembrī. Veicinājis ziemas mēnešos jāšanas sportu caur sarīkojumiem manežā — Rīgā, Strēlnieku ielā, bet vasarā lauku jāšanu. Pie ievērojamākiem sarīkojumiem pieskaitāms distances jājiens Tērbata—Rīga. 1897. g. 4. augustā distances jājienā Tērbata—Rīga, ap 232 verstis, piedalījušies: K. von Mensenkampf, Fritsche, von Block, barons Engelhardt, Stauwe, Axel Volck, barons Wolff, Vajen,

von Stryk, Hermann von Brümmer, un Adalbert Volck. Pirmā godalga — 500 rbļ., otrā — 300, trešā — 150, ceturta — 100, piektā — 50 rbļ. Pirmais Rīgā ieradies barons W. Wolff uz Libelle, jātnieka svars 187 mārc. Jājienu veicis 20 st. 35 min. Otrais — von Brümmer no Ruckas muižas uz Fram — 21 st. 16 min. Trešais — advokats A. Volck uz Mehala — 22 st. 1,5 min. Ceturtais — F. von Stryk no Pollenhof muižas uz Lionne — 23 st. 20,5 min. Piektais O. Fritsche uz Hassan — 26 st. 54 min. Sestais — K. von Mensenkampf no Tarvast muižas uz Taina — 28 st. 5 min. Pārējie izstājušies no sacensības jau ceļā. Rīkotas arī izjādes uz Siguldu, Ogri, Baldoni, Tukumu u. t. t. Piem.: 1912. g. izjādē uz Tukumu piedalījušies — Edite Bērziņa uz Zuleika, Kāte Dombrovski uz Fakir, Elze Roemer uz Pasha, Georgs Lyra (tagad jāšanas skolotājs Maskavā) uz Cezar un Wolfgangs Redlich uz Mustaph. Visi lietotie zirgi akc. sab. „Tattersall“ īpašums. 1913. g. kluba valdes priekšsēdētājs — Walters Deringers, palīgs Aleksanders Vajens, sekr. bar. G. Engelhardt, kasieris Maksis Bruhns. Biedrība minētā gadā uzrāda ap 100 biedru.

Rīgaer Tattersall akc. sab. ierīkojusi Rīgā, Strēlnieku ielā manežu. 1896. g. aprīlī izdota izmantošanai agrākam Tērbatas universitātes jāšanas skolotājam, atvaļinātam Vācijas leitnantam Fridricham von Block, kas darbojies Rīgā līdz 1909. g. Rīgaer Reitklub īkgadus pabalstījis manēžas uzturēšanu ar līdzekļiem. Pēc von Block'a šo manežu irējis Georgs Lyra, kuŗš nevarēdams to uzturēt, nākošos gados atteicies. Viņam sekojis 1913. g. Reinsch, atvedot no Vācijas savā laikā manēžā pazīstamos zirgus: Eulenspiegel, Arabella, Adonis, Ahnfrau, Annelies u. ē. Šeit vairākus desmit gadus darbojies kā jāšanas instruktors Indriķis Pētersons. Tagad, neskatoties uz saviem 60 gadiem, darbojās Latvijas zirgu sporta biedrībā. Rīgaer Tattersall īpašums pārdots 1921./22. g. zviedru mašīnu fabrikai „Vesteras“ par ca 300.000 rubļiem, resp. 6.000 latiem. Zemkopības ministrijai bija pirkšanas pirmtiesības, kuŗas tā neizmantoja, bet dažus gadus vēlāk, par vairākiem miljoniem ieguva mazāk vērtīgas ēkas Torģeles ielā.

Rujenscher Parforce Jagdverein rīkojis medību jājienu. Pirmie šāda veida medību jājienu Vidzemē notikuši 1843. gadā — parasti rudenī, septembrā beigās. Pastāvēja 3 galvenie laukumi: pie Rūjenes — Königshof, pie Cēsīm — Brümmera Rucka un Freudenberga muižu platībās un Warbus — Puderküll apkārtnē, Igaunijā. Sevišķas medību suņu „Fox hounds“ audzētavas uzturējis H. von Samson (Warbus muižā), L. von Sivers (Kusthof muižā), barons A. Kampenhausens (Wessels-hofmuižā), barons E. Krüdeners (Ohlershofmuižā), V. von zur

Mühlen (Eigstfermuiža), S. von der Pahlen (Liel-Iecavas muiža). Pirms kara pie aktivākiem medību jājienu dalībniekiem pieskaitāmi: H. von Brümmer, barons E. Krüdener, K. von Blankenhagen, A. von Transehe, barons H. Rozenbergs, grafs K. Mellin, barons un baronese Wolff no Paltmales, barons M. Wolff no Dikļiem, A. von Pander, K. Boltho von Hohenbach, barons B. Kampenhausen, barons Maydell, G. Rozenpflanzner, M. Plates un citi. Lielākās medībās piedalījušies ap 40 jātnieku sedļos. 1913. g. minētās biedrības valdes priekšsēdētājs barons E. Krüdener, palīgs K. Mensenkampf.

Baltischer Verein von Züchtern Kaltblütiger Pferde. 1912. g. priekšsēdētājs Sivers no Alt-Kusthofmuižas, sekretars — von Cossart, aktivākie biedri: Reinholds Sakkit (Krapes muiža), barons Wolff (Lizuma muiža), grafs Fr. Bergs (Sagnitzmuiža), F. von Bergs (Randen muiža), von Transehe, barons Korff (Skaistkalnē) un citi.

Jāšanas sportu lielā mērā veicinājuši vietējā garnizona virsnieki (Irkutska huzāru pulks Rīgā, un Archangelogorodska dragūnu pulks Jelgavā). Aktivākie jāšanas sacīkstēs: ltņ. Volkovič, kornets barons Drachenfels, kornets von Bergs un citi.

1922. g. saņēmām no Krievijas Komargo dz. 1907. g. no Boufflers un Kloton, un Beau Brummel dz. 1908. g. no Espoir un Beatrice no Doncaster. Privātā ip. atradās Casanova dz. 1912. g. no Locarno un Lady Fulmen.

Latvijā 1932. g. atrodam tikai 2 angļu pilnasiņu ērzelus.

WUNDERBÄR 1919.

Patria 1911				Bony 1909			
Vergissmein- nicht 1901		Pardon 1896		Fancy 1899		Bona Vista 1889	
Violetta 1888	Gaga 1889	Petroleuse 1887	Morgan 1883	Finesse 1893	Matchbox 1891	Vista 1879	Bend Or 1877
Helene 1874	Vinea 1881	Red Flag 1871	Springfield 1873	Full Speed 1883	Match Girl 1882	Verdure 1867	Doncaster 1870
Lancet HeleneTriumphante	Buccancer Verbena	Lord Lyon Rouge Rose	Scottish Chief Lady Morgan	Chevron Wheatheaten	Cambrucan Lady Patroness	King Tom Maybloom	Stockwell Marigold
	Red Flag	Vedette Flying Duchess	Hermite Lady Masham	St. Albans Viridis	Piebeian Fusee	Sweetmeat Jocose	Thormanby Ellen Horne
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose	Lord Lyon	Chevron	Cambrucan	King Tom	Thormanby
	Red Flag	Vedette	Hermite	St. Albans	Piebeian	Sweetmeat	Thormanby
	Isonomy	Rouge Rose					

1) Wunderbār dzimis 1919. g. Ungārijā, H. Landau audzētavā. Uzņemts angļu pilnasiņu ciltsgrāmatā Austrijā II sējumā 148. lp. p. un angļu pilnasiņu ciltsgrāmatā Vācijā, 2/17 sējumā 59. lp. p. Ievests Latvijā 1929. g. pavasarī. Ieskatoties Wunderbār'a ciltsrakstos, redzam tik vērtīgas asinslinijas, kādas Latvija nav redzējusi un ļoti šaubos, vai tuvākā nākotnē vēl tik augstvērtīgs vaislinieks radīsies. Latv. zirgu sporta biedrība 1929. g. nolēma Wunderbār'u nodot jātnieku pulkam, kur sakopotas labākās jājamā tipa ķēves, kādam nolūkam pieprasīja no zemkopības ministrijas tikai vienu tūkstošu latu pabalsta. Tanī gadā zemkopības ministrijas rīcībā privāto vaislinieku iegādei bija vairāki desmit tūkstoši latu, kurus sadalīja Latv. zirgaudzētāju biedrība, tomēr pieprasījumu noraidīja. Saudzīgi runājot jāsaka: „Tēvs, piedodi tiem, jo tie nezina, ko viņi dara...”

Labākais angļu pilnasinis Latvijā Wunderbār's ar jātnieku Fr. Bergfeldu.

Wunderbār's cēlies 12. paaudzē no Eclipse. Apskatot viņa senčus pēdējās 5 paaudzēs, atrodam sekošus Anglijas derbistus: 1860. g. — Thormanby, 1863. g. — Macaroni, 1866. g. — Lord Lyon, 1867. g. — Hermit, 1873. g. Don-

caster, 1875. g. — Galopin, 1880. g. — Bend Or. Visi minētie pazīstami arī kā vaislinieki, kas cienīgi turpina savu senču asins līnijas.

Bez minētiem — Bona Vista 2000 Guineas uzvarētājs 1892. g. un St. Simon, kas sava īpašnieka nāves dēļ nedrīkstēja piedalīties klasiskās sacīkstēs, 1884. g. Ascot Gold Cup izcīnā pārspēja visus tā gada klasisko sacīkšu uzvarētājus. Lieki St. Simon slavēt, jo viņš pieder pie tiem retiem sacīkšu zirgiem, kas 3 gadu darbības laikā nav zaudējuši nevienu sacensību. Negribu lasītājus kavēt ar citu Anglijā dzimušo Wunderbār'a senču uzvarām. Apskatīšu, ko spējuši tie, kas dzimuši ar Wunderbār'u kopējā dzimtenē — Ungārijā, resp. Austrijā.

Gaga — Austrijas derbists 1892. g. Viņa dēls Gridenjs — Krievijas derbists 1898. g., kas 2 gados ieguvis 129.696 zelta rubļus.

Vinea — Austrijas derbists 1884. g. Uzvarētājs Vācijas St. Leger sacīkstēs u. c.

Lady Patroness — Austrijas derbists 1874. g.

Pasztor — 1883. g. kā 2 g. uzvarētājs Budapeštā, Kladrubā u. c., kā 3 g. uzvarētājs St. Leger sacīkstēs Budapeštā, ieguvis II v. Vācijas derbijā u. t. t.

Verbena — ņēmusi dalību sacīkstēs no 1869.—1874. g. Viņas uzvaru saraksts pārāk garš.

Pardon — 1899. g. uzvarētājs Kirāly-dij (viena no klasiskām sacensībām Ungārijā). Izcilus vaislinieks (sk. vaisl. sastāvu Ungārijā un Austrijā). Dela dēls Phōnix — Austrijas derbists 1930. g.

Bony — 1912. g. Ungārijas St. Leger un Alagi-dij uzvarētājs. Bērnī: Brutus, Suba, Add ide, Alperes, Borwirag, Parthenia uzvarētāji daudzās ievērojamās sacīkstēs.

Patria — 1913. g. uzvarētājs Grōf Kārōlyi Gyula izcīnā u. c. Wunderbār's — Ata Zāliša īpašumā, tekošā gadā atrodas Latvijas zirgu sporta biedrības stallos un viņu lieto kā vaislinieku, ko vajadzētu izmantot remonta zirgu audzētājiem.

2) Korņi dz. 1919. g., sirms, Aleksandra Noldes īpašumā, atrodas Rīgā, Baložu ielā Nr. 19. Tēvs — Golfstrom (1914. g. sacīkstēs Krievijā ieguvis 5363 rubļus).

KORŅI

Pallanza			Golfstrom		
Lucie		Palmiste	Palmyra		Golden Touch
Freedom no Craig Millar	Poslednij iz Astrothow	Perplexe no Perplexe	Le Sancy	Panie Chou- rouschina	Chambery no Souded (ex Sasiad)
					Dame Macham no Galliard
					Cyllene

Angļu pilnasiņu ķēves.

Offensive — Aleksandra Noldes ipašumā. Dz. 1925. g., ruda, ievesta no Vācijas 1931. g.

OFFENSIVE

Orchis				Laudon			
Oligarchie		Anschluss		Lady Honora		Gouvernant	
Odyssee	Galtee More	Antwort	Nuage	Bellavalley	Laverno	Gouvernante	Flying Fox
	Morganette		Nephthé		Napoli		Orme
Oilly	Ard Patrick	Alveole	Ard Patrick	Kaled	Favo	Gladia	Vampire
	Kendal		Simonian		Bend Or		Energy

Mirapel — Aleksandra Noldes ipašumā. Dz. 1924. g., dūka, ievesta no Vācijas 1931. g.

MIRAPEL 1924.

Chandra (Grübchen)				Monsieur Bergeret			
Galanta		Dolomit		Marcia		St. Damien	
Sapho	Galezso	Danubia	Ard Patrick	Prima Vera	Marden	Distanshore	St. Simon
	Eira		Morganet		Barchettina		Galopin
Maria	Wisdom	Austria	Saphir	Vertugadin meita	Hermit	Lands End	St. Angela
	Galopin		St. Florian		Springfield		Hermit

Lenor — ruda, dz. Vacijā no Orient no Bona Vista; tagad atrodās Kvalberga ipašumā Ventspilī.

Paria — bēra, dz. no Pickwick un Pretty Polly no Palmiste; atrodās Ziemeļ-Vidzemē.

Bebra — bēra, dz. von zur Mühlen audzētavā (ciltsraksti nozaudēti).

Fama — bēra, dz. 1921. g. Vācijā. Ievedis Steen Giebelhausen.
Tagad atrodās Bekmaņa īpašumā Rīgā.

FAMA

Flandern		Majestic	
Franziska	Elopement no Rightaway	Masha no Charibert	William the Third

Probe — dūki bēra, dz. 1925. g. Vācijā, no Masher un Pad
no Clydebridge. Ievedis Giebelhausen, tagad atrodās adv.
Lamstera īpašumā.

PROBE

Pad		Masher	
Azo	Clydebridge	Masha no Charibert	William the Third

Ananas — dz. Vācijā, no Fervor (Galtee More) un Anvil. Ie-
vedis Giebelhausen, tagad atrodās adv. Lamstera īpašumā.

Frisia — ciltsraksti nav zināmi. Atrodās Hansen īpašumā,
Gulbenes apvidū.

Comtesse dz. Latvijā pie Krūdenera. Domā, no Kasanova un
Pretty Polly. Īp. Lamsters.

Nenormāla parādība, ka starp visiem valsts
vaislas ērzeļiem, kuŗu skaits Latvijā 1931. g. 153 gab.,
neatrodam nevienu angļu pilnasini. Kā redzējam,
nav neviena valsts pasaule, kuŗas vaislinieku sastāvā neatrastos
angļu pilnasinū ērzeļi. Rikšotāji, kā valsts vaislas ērzeļi, atro-
dami nedaudzās valstīs, bet vēl retāk oldenburgieši. Pie mums
novērojama gluži pretējā parādība. Visu kulturālo šķirņu ra-
dīšanā vienīgi angļu pilnasinis spēlējis galveno lomu. Siltasiņu
šķirā atrodam gaŗu šķirņu sarakstu, kuŗas cēlušās tieši no angļu
pilnasiniem (angļu-normāni, yorkshire-coatchhorse, hackney, ha-
noverāņi, traķeņi, Amerikas rikšotāji un daudz citi). Pat vis-
smagāko siltasiņu zirgu — oldenburgas, ritfrižu, hol-
šteinas u. c. šķirņu dibinātāji ir angļu pilnasinū pēcteči, tuvākās
jeb tālākās paaudzēs. Angļu pilnasinis pēc arāba uzskatāms kā
pamats un izejviela, kuŗš radijis, atkarībā no izlases, savam ti-
pam līdzīgas zemākas šķirnes. Lielākas skaidrības labā gribētu
teikt, ka angļu pilnasinis ar savu sauso, cieto muskulatūru, lielo
izturību un stiprām iedzemdēšanas spējām ir tas simts pro-
centīgais spirts, kuŗš caur atšķaidīšanu ar vietējām neuzla-
botām ķevēm radijis zemāka stipruma šķirnes — Traķēnas, Ha-
noveras u. t. t. Pēdejās, atkarībā no asins līnijām, varētu de-

vēt par 50—70% degvīnu, kuŗas tāļak atšķaidītas radijuŗas oldenburgas un rītfriŗu ūķīŗnes — degvīnu ar 30% spīŗta piemaisījumu. ūķīŗnes, kuŗām mazāk ūī iedomātā spīŗta piemaisījuma, vairāk atšķīŗas no sava ciltstēva — angļu pilnasiŗa. ūo atšķaidīto ūķīŗņu ūīŗģī lielāķī, smagāķī, gaļaināķī, mierīģāķī, bet līdz ar to mīķstāķī, darbā ģļēvāķī, mazāk izturīģī un arī nav sastopami ķā jaunu ūķīŗņu dibinātāģī. (Pārprātumu novēŗšanas labā ģāaizrāda, ķa ķaut ģan Amēŗķķas rīķŗotāģī tieŗī ķēluŗīes no angļu pilnasiŗīem, tomēŗ, ķā jaunu patstāvēģu ūķīŗņu dibinātāģus arī vīņus neķur neatrodam. Tas pats attīecīnāms arī uz Orlova rīķŗotāģu.). Oldenburgīēŗī savu ūķīŗnī atsvaidzīna ar piemēŗota tīpa angļu-normāņīem jeb hanoverāņīem, kuŗus savuķāŗ atsvaidzīna ar vīņu tīpam piemēŗotīem angļu pilnasiŗīem. Vīspārēŗos vīlcīenos ūīs īŗ tas ķeļŗ, ķas rada jaunas ūķīŗnes un uztur esoŗas.

Arābu pilnsiŗņu ūķīŗne	Orlova rīķŗotāģu ūķīŗne Merlerault ūķīŗne Hague ūķīŗne	Amerīķķas rīķŗotāģu ūķīŗne Yorkshire-coach-horse ūķīŗne Angļu-normāņu ūķīŗne (ex Merlerault un Hague ūķ.)	Holsteīnas ūķīŗne { Oldenburgas ūķīŗne { Rītfriŗģīķas ūķīŗne
	Angļu pilnasiŗņu ūķīŗne	Hanoveras ūķīŗne Traķēnas ūķīŗne Hackney ūķīŗne (ex Norfolk ūķīŗne)	{ Oldenburgas ūķīŗne { Rītfriŗģīķas ūķīŗne
	Spāņģķķas-Andalūģģīķas ūķīŗne	Harddraever ūķīŗne Lippīcas ūķīŗne Frederīķsborgas ūķīŗne	

ūādā veīdā ģalvenos vīlcīenos ūķīŗnes īŗveīdoģuŗas pēķ ēŗķeļu līņģām.

Ĵa vēlamīes drīŗāk tīķt pie savas patstāvēģas ūķīŗnes un palīķķt mazāk atķarģī no īēŗķķūmīem āŗķēmēŗ, tad ģāsaka, ķa bez angļu pilnasiŗņu palīdzības ūīs ķeļŗ būŗ pārāk ģaŗŗ un dāŗģs. Nospīēdoŗais vāŗķūms no ūodīen Latvģģā līetotīem āŗķēmēŗ ūķīŗņu ēŗķeļīem mums patstāvēģu zīŗģu ūķīŗnī nedos. Tagadēģķais vāŗģlīnīeķķu sastāvēŗ rada zīŗģus, ar kuŗīem esam spīēŗī samīēŗīnāŗīes un darbā nolīetot. Otrā, treŗā, nemaz ģau neruņģot par vēļākām paaudķēm, vīņu pēķķēķus valsts vāŗģlīnīeķķu sastāvā neredķēŗīem, sevēŗķģī no tām ūķīŗnēm, kuŗas īēŗķķ vislīēļāķos apmēŗos (oldenburgīēŗī un rīķŗotāģģī). Valsts zīŗģķopģības vadģtāģģī nedrīķķst nostāŗģīes par valsts zīŗģķopģībai nepīēŗmēŗotu ūķīŗņu aizstāvģīem. Līetderģģģī būtu samazīnot rīķŗotāģģu skaitu, īēŗvest

angļu pilnasiņu vaisliniekus, bet **oldenburgiešu vietā pavairot Ardenas**, Hanoveras un Traķēnas šķirnes ērzeļus.

Savas nacionālās šķirnes ieaudzēšanai mums sākumā vajadzētu 10—15 angļu pilnasiņu ērzeļus. Vēlāk radot labus siltasiņus, šis skaits samazinātos. Saprotais, ka pie angļu pilnasiņu vaislinieku izvēles pēc tipa un asins līnijām, jāpieiet ar lielu apdomu un zināšanām. Pēc norādītā angļu pilnasiņu ērzeļu skaita iegādāšanas, vēlākā laikā mums vajadzētu valsts vaislas ērzeļu sastāvam ikgadus tikai vienu jauniegādājumu. (Jāreķina, ka ikgadus viens no pirmā sastāva ērzeļiem izkritis).

No angļu pilnasiņu Latvijā dzimušiem bērniem labākos ērzeļus varēsīm izraudzīt siltasiņu vaislinieku sastāvam un ķēves izmantot kā kumeļu mātes. Turpretim bērni, kuŗi pēc tipa vaislinieku sastāvam neatbilstu, būtu pateicīgi remonta un vispārīgai lietošanai zirgi. Tādā ceļā izpaliktu ikgadīgie iepirkumi ārzemēs, kā vaislas, tā remonta vajadzībām. Piemērotus angļu pilnasiņu vaisliniekus siltasiņu šķirnēm var ārzemēs atrast par 2500—5000 latiem gabalā, turpretim tādus angļu pilnasiņus, kas sava ātruma dēļ vajadzīgi kā vaislinieki izcilus ātruma iedzemdēšanai, vērtē samērā daudz dārgāk. Angļu pilnasiņus kā siltasiņu šķirnes vaisliniekus izrauga ne pēc ātruma spējām, bet gan pēc eksterjera un tipa.

Beidzot apskatišu, vai klimatiskie un saimnieciskie apstākļi labvēlīgi angļu pilnasiņu audzēšanai un izmantošanai Latvijā. Jau sākumā aizrādišu, ka angļu pilnasiņus var audzēt visur, pat ziemeļos, aukstā klimatā un sliktās ganībās, bet angļu pilnasiņi, kuŗu ar panākumiem grib izmantot sacīkstēs, ir ļoti prasīgs un viņa spējas attīstās vislabāk siltā, mērenā klimatā ar iespējami ilgi zaļojošām, labām ganībām. Visas galvenās sacīkstes notiek zirgiem no 2—4 g. vecumā, kādēļ arī rūpējās, lai zirgs neaizkavētos attīstībā.

Zirga vecums sacīkstēs, neskatoties uz to, kuŗā mēnesī viņš dzimis, skaitās no dzimšanas gada 1. janvāra. Piem.: 1932. g. janvārī, februārī un vēlākos mēnešos dzimušos zirgus 1933. gadā uzskata kā viengadīgus. (Izņēmums atsevišķās valstīs pastāv tikai decembrī dzimušiem zirgiem, kuŗus pielīdzina pēc 1. janvāra dzimušiem.) Zirgu izmantotāji cenšas iegūt agri dzimušus kumeļus, reķinājoties, ka 2 un 3 gadīgo sacīkstēs janvārī dzimušie zirgi ir vairāk attīstījušies par tiem, kas dzimuši vēlākos mēnešos — maijā vai jūnijā. Klimatiskie apstākļi visās valstīs nav vienādi un arī mūsu dzimtene nav pieskaitama pie tām valstīm, kuŗā var audzināt agri dzimušus kumeļus. Sakarā ar vēlo pavasari zirgu lecinašanas laiks pie mums iestājas ap 3 mēneši vēlāk, kas savukārt atsaucās uz jaunzirgu sacīkšu gados. Eiropā par vislabvēlīgāko angļu pilnasiņu audzēšanas vietu uzskata Angliju

un Īriju, kur pateicoties piemērotam klimatam (Golfa straumes iespaids) zirgi gandrīz visu gadu pavada ganībās, atrāk attīstās un labāk izveidojās. Anglijā 2 gadi veciem zirgiem atļauts piedalīties sacīkstēs jau aprīlī. Otrā vietā stāv Francija, kurā klimatiskie apstākļi mazāk labvēlīgi. Citu valšņu zirgi, kur izpaliek vēlamie uzaudzēšanas apstākļi, neatkarīgi no vaislinieku izlases, nevar sacensties ar Anglijā audzētiem. Vācija norāda, ka viņas klimatā audzētie zirgi attīstībā aizkavējās par 3—4 mēnešiem un nevar sacensties pat ar Francijā audzētiem. Neviena Vācijā audzēts angļu pilnasinis nav guvis uzvaru ievērojamākās Anglijas sacīkstēs. Pat Vācijas tek. g. s. izcilākais zirgs, Oleander cieta Francijas sacīkstēs 1928./29. g. neveiksmi, pirmā gadā paliekot 6., bet otrā gadā 3. vietā. Visās valstīs ieviesta **vietējo zirgu aizsardzība sacīkstēs**, kas pastāv galvenā kārtā jātnieku svara paaugstināšanā ārzemēs dzimušiem zirgiem. Vācijā ārzemju zirgiem virssvars 31½ kg un arī aizliegts piedalīties visās klasiskās sacīkstēs. Ārzemēs dzimušo zirgu piedalīšanās vispār stipri ierobežota. Anglijā gan svars visu valšņu zirgiem vienāds, bet zināma aizsardzība pastāv iekš tā, ka uz visām klasiskām sacīkstēm zirgus jāpieteic jau dzimšanas gadā. Pieteicot dzimušo kumeli, jāiemaksā daļa no paredzētās piedalīšanās naudas, otrā gadā nākošā daļa, bet atlikums sacensības gadā. Pie šādiem noteikumiem tikai nedaudzus ārpus Anglijas audzētos zirgus pieteic sacīkstēs. Ja kāds turpretīm treniņa laikmetā uzrāda cerību gūt uzvaru, tad tādu tomēr vairs nevar pieteikt klasiskās sacīkstēs, kādēļ ārzemnieki visbiežāk piedalās Ascot Gold Cup, Good-Wood, u. c. sacensībās.

Angļu pilnasīņu audzēšana sacīkstēm saistīta ar lielu risku, prasa plašu rīcības kapitālu, bet jo vairāk zināšanas. Kā redzējām, pastāv noteiktas asins līnijas, kurās piederīgie vairāk jeb mazāk garantē panākumus sacīkstēs. Šo līniju vaislinieki, atkarībā no viņu un viņu vecāku sasniegumiem, būs Latvijai iegūstami tikai izņēmuma gadījumos. Anglijas derbista Blenheima lecināšanas maksa Francijā Aga Khan audzētavā 1932. g. 50.000 franki, t. i. ap 10.000 latu. Līdzīga lecināšanas takse labākiem ērzeļiem Anglijā. Vācijas derbista Oleander lecināšanas takse Vācijā 4.000 markas, resp. ap 5.000 latu.

Citās valstīs audzētie zirgi starptautiskās sacīkstēs lēnāki, kādēļ lecināšanas takse arī lētāka.

Angļu pilnasīņiem visienesīgākais darba lauks ir sacīkstes. Lai gūtu tur panākumus, tad šādu zirgu sagatavošana iesākās jau tikko viņš ieraudzījis dienas gaismu. Tādēļ kumeliņus jau dažas dienas pēc atnākšanas mēdz laist brīvā dabā. Jo vairāk zirgs padots kustībām, jo labāk izveidojās elpošana, nostiprinājās dzīslas un muskuļi, kādēļ nepieciešamas plašas ganības ar ļoti lieliem ap-

lokiem, kur brīvi var aulot garākus gabalus. Latvijā tikai nedaudz saimniecības var uzrādīt sacīkšu zirgu audzētavai vajadzīgo platību. Saule, gaiss, labas ganības un daudz spēkbarības nepieciešami labai kumelju attīstībai. Kumeljus līdz nodošanai sacīkšu stallim, kas notiek apm. 1½ gada vecumā, audzē kopējās ganībās un pa naktīm novieto kopējos stallos, lai zirgi savā starpā spēlēdamies pierastu sacensties un ieaudzinātu uzvaras garu. Šāda veida uzaudzinašana prasa nepārtrauktu zirgu kopēju klātbūtni kā dienā, tā naktī, kas viss saistās ar lieliem izdevumiem.

Sacīkšu stallos jaunos zirgus vispirms pieradina pie sedluma, tad uzsāk kustību vingrinājumus zem viegla jātnieka, parasti auļos, kas turpinājās atkarībā no klimatiskiem apstākļiem visu ziemu. Valstīs, kur ziema bārgāka un audzētavām nav slēgtas manēžas, ierīkoti sevišķi, ar salmiem pārklāti laukumi. Uz sasalūšas zemes nemēdz aulot, kādēļ darbība ziemā norit rikšos. Iestājoties pavasarim, kad zirgs jau sasniedzis 2 gadus, uzsāk speciālu treniņu, kas ir individuāls un pēc šablona nav izpildams. Trenera darbs nav vairs parastā amatniecība, bet māksla, kuŗu pilnīgāk pārvaldot gūst labākus sasniegumus. Kā speciāla trenera, tā ārodjātnieka atalgošana saistīta ar lieliem izdevumiem. Piem.: labākais ārodjātnieks Krievijā, nēģeris Winkfield's saņēma 1913. g. no L. Mantaševa kā algu 17.000 zelta rubļus gadā, t. i. ap. 42.500 latu un vēl premijas par uzvarām. Lai varētu ierīkot un uzturēt sacīkšu zirgu audzētavas un izmantot sacīkšu stallus pēc ārzemju parauga, vajadzīgi pārāk lieli līdzekļi, kas visumā neātmaksājās pat vecās zirgkopības valstīs. Piem.: lords Derby, kuŗa sacīkšu stallis Anglijā 1930. g. ieguvis ap 40.000 mārciņas, t. i. ap 1 milj. latu un kuŗa personīgie ienākumi vēl ir ap 12 milj. latu gadā, pagājušā gadā taupības labā nolēmis savu sacīkšu stalli sašaurināt.

Apskatīšu vēl īsumā Latvijā audzēto zirgu izmantošanas iespējamību. Ja gribam būt objektīvi, tad jāieskata, ka Latvijā audzētos sacīkšu zirgus pie pastāvošiem noteikumiem pagaidām varēsīm izmantot tikai iekšzemes hipodromos. Nedomāju, ka ārpus Rīgas izdosies iekārtot un uzturēt hipodromus vēl citās pilsētās (varbūt, vasaras mēnešos Jūrmalā). Tomēr mūsu hipodromi nespēs izmaksāt godalgas, kas attaisnotu zirgu audz. izdevumus. Mūsu sacīkšu zirgiem vairākus mēnešus gadā būs jāmeklē darbs un peļņa ārvalstīs. Tagadējā Čekoslovākijā likvidējās veca ievērojama zirgaudzētava tikai tādēļ, ka jaunās valsts robežas pārāk šauras sacīkšu zirgu izmantošanai. Darba meklēšanā mēs uzduramies uz kavēkļiem, kuŗus interesanti zināt kā sacīkšu zirgu īpašniekiem, tā vēl vairāk nākošiem audzētājiem. Ārpus Latvijas mēs varētu savus zirgus izmantot, ja pastāvētu konvencija starp tu-

vākām kaimiņu valstīm, saskaņā ar kuŗu Latvijā audzētos zirgus pielīdzinātu piemēra dēļ Vācijā audzētiem.

Saprotams, ka tādā gadījumā Vācijā audzētiem zirgiem vajadzētu piešķirt tās pašas tiesības Latvijā. Tas nozīmētu, ka mūsu sacīkstēs nospiedošā vairumā godalgas iegūtu Vācijā audzētie zirgi un spraustais mērķis — pabalstīt vietējo zirgkopības attīstību, nebūtu panākts. Slēgt konvenciju ar valstīm, kuŗās zirgkopības stāvoklis augstāks kā Latvijā, mums neizdevīgi un neattaisnojami. **Par konvencijas slēgšanu** varētu būt runa ar valstīm, kuŗās zirgkopības attīstība un līdz ar to zirgu sastāvs vairāk jeb mazāk stāv uz līdzīgas pakāpes ar mūsējo. Pie tādām valstīm varētu pieskaitīt Igauniju, Lietuvu un pa daļai Somiju. Lietuvā hipodroms nepastāv, kādēļ mēs saviem zirgiem tur darbu un peļņu neatradīsim. Atliek tikai Igaunija un Somija. Igaunijā sacīkstes pastāv tikai vienā pilsētā, t. i. Tallinā. Vēl liels jautājums, vai pastāvēt iespējamībai zirgus savstarpēji izmantot minētās valstīs, sacīkšu zirgu uzturēšana vispār atmaksāsies (kā pie mums, tā Igaunijā vai Somijā). Sacīkšu sezona pārāk īsa, tikai 5 mēneši gadā (Anglijā bez pārtraukuma visu gadu, Francijā ziemas mēnešos galvenās sacīkstes Rivjerā, Niccā un Kannē, Vācijā galvenos centros jāšanas sacīkšu sarīkošana iespējama 7—8 mēnešus gadā). Nelielais iedzīvotāju skaits Rīgā, Tallinā un Helsinkos vasaras mēnešos sadalās pa atsevišķām atpūtas vietām, kas iespaido sacīkšu ienākumus un līdz ar to godalgu lielumu. Zirgus pie mazām godalgām bieži izmantos, kas savukārt atsauksies uz zirga darba resp. lietošanas spējām. Ziemas mēnešos organizēt sacīkstes slikti atmaksāsies apmeklētāju trūkuma dēļ. Tos zirgus, kuŗi negūs panākumus sacīkstēs, būs grūti pārdot. Ārzemes tirgi ar mazvērtīgiem pārpildīti un daudzās valstīs caur augsto muitu (Vācijā 500 markas) pavisam neatradis pircējus.

Gribu domāt, ka traucējumi, kuŗi saistīti ar regulāru sacīkšu ieviešanu, labvēlīgi nokārtosies un Latvijā, tāpat kā pārējās zirgkopības valstīs, iesāksies zirgu pārbaudes.

Latvijā, kur angļu pilnasiņu audzēšana vēl nav ieviesusēs, nopietni jāpārdomā, kādiem mērķiem, uzdevumiem un izmantošanai viņi kalpos un vai audzēšana būs ienesīga un sekmīga. Pie mūsu mikstā vaislinieku sastāva (oldenburgieši) bez angļu pilnasiņu pielietošanas pie patstāvīgas piemērotas zirgu šķirnes, kā jau teicu, viegli netiksim. Angļu pilnasiņu vaislinieki mums ir vajadzīgi, bet vai to nedaudzo ērzeļu dēļ ir nozīme uzsākt angļu pilnasiņu audzēšanu, kuŗu izmantošana pārāk ierobežota, bet uzturēšana saistīta ar lieliem izdevumiem. Vienu ikgadus siltasiņu šķirnei vajadzīgo ērzeli mums izdevīgāk iepirkt ārzemēs, kur izlase daudzpusīga un bagāta. Uzsākot angļu pilnasiņu audzēšanu, mēs būsim no ārzemēm lielos apmēros un pa-

liekoši atkarīgi. Ārzemes, izņemot labākā gadījumā mūsu tiešās kaimiņvalstis, no Latvijā audzēto sacikšu zirgu iepirkšanas aturesies.

Pagaidām kamēr nav nokārtotas attiecības ar kaimiņu valstīm par zirgu izmantošanu, atverot hipodromu galvenā vēriba jāpiegriež to zirgu šķirņu ieaudzēšanai, kuŗas vairāk atbilst vispārējām vajadzībām, t. i. siltasiņu šķirnes, neizslēdzot arī sacensības aukstasiņu zirgiem. Lielākā publikas daļa spēlē naudas iegūšanas dēļ un tādiem vienalīdzīgi, vai apkārt zaļam laukumam skrien zirgs, vai apaļš ziloņa kauliņš ruletes laukumā.

Latvijas hipodromam jādarbojās galvenā kārtā to siltasiņu zirgu šķirņu pārbaudīšanai, kas atbilst laikmeta un apstākļu prasībām. Esmu pārliecināts, ka daļa laba valsts izdarot mēģinājumus, vai laikus nepārdomājot, ieaudzējusi zirgu šķirnes, kas neatbilst valsts zirgkopības vajadzībām, bet tagad nevar šo zirgu audzētājus izputināt, kādēļ spiesta turpināt pielaisto kļūdu. Līdzīgu stāvokli varam saskatīt pie mums Latgalē, kas piesātināta ar rikšotājiem, kuŗi nedod piemērotus zirgus nedz remontam, nedz lauksaimniecībai. Sākumā arī šos Latgales rikšotājus varētu pielaist sacīkstēs, bet sacensības rikšotājiem izrakstīt galvenā kārtā zem jātnieka, kā to dara Francijā. Rikšotāju ieviešanu no ārzemēm vajadzētu pilnīgi noliegt, jo tā ir valsts zirgkopībai nevajadzīga šķirne. Jāievēro tāda sacikšu programma un sistēma, kas nekavējoši izsauc iespēju un interesi meklēt vajadzīgo zirgu materiālu pie mūsu lauksaimniekiem — zirgaudzētājiem. Ievedot regulāras pārbaudes galvenā kārtā siltasiņu šķirnēm, mēs arī drīzāk atradīsim savus nacionālās šķirnes ciltstēvus, kuŗi nākotnē būs mūsu vajadzībām līdzvērtīgi Eclipse, Herode vai Matchem nopelniem.

Pie toto koncesijas izmantošanas pieaicinamas pēc iespējas plašas lauksaimnieku aprindas. Piešķirot koncesiju šaurai grupai, pēdējie mēģinās iedarbināt savu monopola aparātu vadoties vienīgi no veikala interesēm un aizmirsīs uzdevumus, kuŗu dēļ tāds monopols ievests, kādu parādību dažādos laikmetos varam saskatīt ārvalstīs. Ja būsīm redzīgi un apdomīgi darbu sākot, tad nepiedzīvosim pārpratumus un vilšanos gaidītos zirgkopības sasniegumos.

Angļu pilnasinis Zviedrijā.

1931. g. Zviedrijā notikušās 200 sacīkstes auļošanā uz gluda ceļa, pār žogiem un steeplechase'ā. Minētā gadā sarīkotas 32 sacīkšu dienas. Stokholmā (Ulriksdālē) 16 dienas, no 10. maija pie $+9^{\circ}\text{C}$. ar pārtraukumiem līdz 25. oktobrim pie $+20^{\circ}\text{C}$ elsija. Malmō (Jägersro) 12 dienas, no 19. aprīļa pie $+8^{\circ}\text{C}$. ar starpbrīžiem līdz 25. oktobrim pie $+4^{\circ}\text{C}$ elsija. Hälsingborg'ā — 2 dienas un pa vienai dienai Kristianstad'ā un Strömsholmā. Stokholmā un Malmō naudas balvas katrā sacensībā no 700 līdz 15.000 kronām.

Galvenās sacīkstes.

Stockholmas pilsētas balva, godalga 1931. gadā 15.330 kronas; 1800 m gludaauļošanā, 3 g. un vecākiem Zviedrijā, Dānijā un Norvēģijā dzimušiem zirgiem. 1931. g. uzvarētājs 5 g. Cantenac no Aiglon dzimis Dānijā.

Zviedrijas Derby izcina Malmō, godalga 1931. g. 12.350 kronas. 2400 m gludaauļošanā, 3 g. Skandināvijas valstīs dzimušiem ērzeljiem un ķēvēm. (Jātnieka svārs ērzeljiem 58 kg, ķēvēm — 56,5 kg)

Uzvarētāji:

- 1920. g. Kinnekulle no Black Auster
- 1921. g. German no Anschluss
- 1922. g. Ministervaelde no Minsterley
- 1923. g. Printonan Boy no Printonan
- 1924. g. Vallō no Minsterley
- 1925. g. Larkspur no Roli Poli
- 1926. g. Tarzan no Carpathian
- 1927. g. Morgan no Carpathian
- 1928. g. Carlsminde no Alan Breck
- 1929. g. Larch no Mapleton
- 1930. g. C. L. O. C. no Jean de France
- 1931. g. Superman (2 m. 41,2 sek.), dz. Dānijā no Baton Rouge.

Stockholmas steeplechase, godalga 7.000 kr., dist. 4000 m. 4 g. un vecākiem zirgiem. Uzvarētāji:

- 1927. g. Eisenkrone no Eider ar 78 kg.
- 1928. g. Goodrich no Mountain Chief
- 1929. g. Golden Bauble no Bachelors Craft
- 1930. g. Pong no Printonan
- 1931. g. Gaute (ex Pong) no Printonan

Svenskt Kriterium izcīna Malmö, godalga 6000 kr. 1000 m gludaļošana Skandināvijas valstīs dzimušiem 2 g. ērzeļiem (56 kg) un ķevēm (54,5 kg). Uzvarētāji:

- 1921. g. Duke of Alva no Alvarez
- 1922. g. Palaemona no Mephisto
- 1923. g. Janus no Alvarez
- 1924. g. Volga no Carpathian
- 1925. g. Färjestaden no Shon Maclean
- 1926. g. Morgan no Carpathian
- 1927. g. Klöver Knekt no Kirk Alloway
- 1928. g. Cherie no Oliver Goldsmith
- 1929. g. Gottorp no Bucks Hussar
- 1930. g. Nelly Kelly no Shon Maclean
- 1931. g. Skuld (1 m. 00,2 sek.), dz. Danijā no Baton Rouge.

Ulriksdals stora pris izcīna Stockholma, godalga 7.080 kr., dist. 1.100 m, 2, 3 un 4 gad. Skandināvijas valstīs dzimušiem ērzeļiem un ķevēm.

2 gad. ērzeļiem 51,5 kg, ķevēm 50,5 kg, 3 g. ērz. 63 kg, ķevēm 60,5 kg, 4 g. ērz. 65 kg.

Uzvarētāji:

- 1924. g. Printonan Boy no Printonan
- 1925. g. Ormtunga no Oliver Goldsmith
- 1926. g. Cadett no Garpathian
- 1927. g. Hon Sjelf no Oliver Goldsmith
- 1928. g. Cherie no Oliver Goldsmith
- 1929. g. Cherie no Oliver Goldsmith
- 1930. g. Chinchilla no Runnymede
- 1931. g. La Fleur (1 m. 05 sek.), dz. Zviedrijā, no Runnymede.

St. Eriks pris — steeplechase pastāv no 1896. g., izcīna Stockholma, godalga 6000 kr., dist. 4500 m, 4 g. un vecākiem zirgiem. Uzvarētāji:

- 1927. g. Täby II no Shon Maclean
- 1928. g. Täby II no Shon Maclean
- 1929. g. Clan Robert no Recuerdo
- 1930. g. Cafard no Mushroom
- 1931. g. Gaute (ex Pong) no Printonan.

Zviedrijas St. Leger izcīna Stockholma, godalga 6500 kronas, Skandināvijas valstīs dzimušiem 3 g. ērzeļiem un ķevēm, dist. 2800 m. Uzvarētāji:

- 1927. g. Färjestaden II no Shon Maclean
- 1928. g. Sweet Olly no Oliver Goldsmith
- 1929. g. Cherie no Oliver Goldsmith
- 1930. g. Aloma no Sandow
- 1931. g. Domino (3 m. 16 sek.) no Dolman

Svēaland lōpning izcīna Stockholmā, godalga 6500 kr., dist. 1200 m, Zviedrijā dzimušiem 2 g. ērzeļiem un ķēvēm.

Uzvarētāji:

- 1926. g. Färjestaden II no Shon Maclean
- 1927. g. Cache Corset no Oliver Goldsmith
- 1928. g. Cherie no Oliver Goldsmith
- 1929. g. Aloma no Sandow
- 1930. g. Sperlingsholm no Manwolf
- 1931. g. Luck (1 m. 15 sek.), no Radis Rouge.

Jockeyklubbens jubileumslōpning izcīna Malmō, godalga 4000 kr., dist. 1600 m 3 g. Zviedrijā dzimušiem zirgiem.

Uzvarētāji:

- 1920. g. Kinnekulle no Black Auster
- 1921. g. German no Anschluss
- 1922. g. Billingsgate no Troutbeck
- 1923. g. Printonan Boy no Printonan
- 1924. g. Janus no Alvarez
- 1925. g. Volga no Carpathian
- 1926. g. Färjestaden I no Shon Maclean
- 1927. g. Brando no Duke of Brandon
- 1928. g. Joe Maclean no Shon Maclean
- 1929. g. Cherie no Oliver Goldsmith
- 1930. g. Gottorp no Bucks Hussar
- 1931. g. Lord Patrick (1 m. 44,4 sek.) no Shon Maclean.

Jockeyklubbens stora pris — steeplechase izcīna no 1890. g. Stockholmā, godalga 4000 kr., dist. 4500 m. 4 g. un vecākiem Zviedrijā dzimušiem zirgiem. Uzvarētāji:

- 1921. g. Sannarp no Printonan
- 1922. g. Heartless Maud no Oppressor
- 1923. g. Burgfrau II no Styrax
- 1924. g. Sir Tredennis no Pam
- 1925. g. Täby I no Shon Maclean
- 1926. g. Golliwog no Foundling
- 1927. g. Trial Boy no Joshua
- 1928. g. Täby II no Shon Maclean
- 1929. g. Pong no Printonan
- 1930. g. Zoya no Axenstein
- 1931. g. Ormtunga no Oliver Goldsmith.

Labākie zirgi 1931. g. pārbaudēs:

Gaute no Printonan	ieguvis 10.585 kr.
Luck no Radis Rouge	„ 10.090 „
Cantenac no Aiglon	„ 9.650 „

Domino no Dolman	iegūvis	8.655 kr.
Superman no Baton Rouge	„	8.300 „
Skuld no Baton Rouge	„	7.875 „
Handy Weapon no Seventy Five	„	6.780 „
Ashbourne no By George!	„	6.695 „
La Fleur no Runnymede	„	6.620 „
Aloma no Sandow	„	6.145 „
Biddi no He	„	5.630 „
Tavast no My Pet II	„	5.110 „
Boheme no Printonan Boy	„	4.845 „
Sandringham no Runnymede	„	4.640 „
Sirocco no Carpathian	„	4.520 „
Fast He no He	„	4.510 „

Zviedrijas labākie vaislinieki.

Oliver Goldsmith no Chaucer	30.810 kr.
Runnymede no Hurry On	26.630 „
He no Santoi	17.080 „
Sandow no Santoi	12.915 „
Danger no As d'Atout	11.555 „
Printonan Boy no Printonan	11.155 „
Printonan no Sainfoin	11.070 „
Radis Rouge no Ex Voto	10.470 „
Dolman no Ard Patrick	8.895 „
Shon Maclean no Forfarshire	8.430 „
Ciarpathian no Isinglass	8.055 „
Meru no Marcovil	6.475 „
My Pet II no Perth	6.140 „
Morgan no Carpathian	5.390 „

Labāko zirgu īpašnieki 1931. g.

Majors N. Ahlström	ar 10 zirgiem ieg.	33.005 kr.
H. Wrangel	„ 7 „ „	14.310 „
C. Kuylenstjerna	„ 5 „ „	10.770 „
H. Virik	„ 1 „ „	10.585 „
J. H. Rydberg	„ 2 „ „	10.430 „
C. F. Hellmann	„ 5 „ „	10.310 „
Gorm Rasmussen	„ 4 „ „	10.150 „
C. Frisk	„ 4 „ „	9.890 „
K. un S. Möller	„ 1 „ „	9.650 „

Galvenās audzētavas ieguvušas 1931. g.

Knutstorps stuteri, Axelvold	61.370 kr.
Brokinds stuteri, Brokind	20.785 kr.
Färjestadens stuteri, Färjestaden (11.640 kr.)	} 19.725 „
Taxinge — Näsby stuteri, Taxinge — Näsby (8.085 kr.)	

C. Kuylenstjerna, Sperlingsholm	11.940 kr.
R. Tornerhjelm, Vrams Gunnarstorp, Gunnarstorp	11.760 „
J. H. Rydberg, Skattmansö, Morgongäva	10.430 „

1929. g. Zviedrijā aplecinātas 115 angļu pilnasiņu ķēves, no kuņām 44 dzimušas Zviedrijā, 43 — Anglijā, 13 — Vācijā, 6 — Francijā, 6 — Dānijā un 3 — Belģijā. Zviedrijas valdība 1929. g. privātām zirgkopības organizācijām piešķirusi pabalstus 132.550 kr. apmērā: Zviedrijas Jockey klubam 30.000 kr., Rikšotāju b-bai — 12.000 kr., Ardeņu audzētāju b-bai — 10.000 kr., Siltasiņu zirgaudzēšanas b-bām — 20.000 kr., privāto vaislas ērzeļu uzturēšanai — 11.000 kr., Jāšanas sporta savienībai — 5.000 kr., Zirgkopības žurnālam — 2.000 kr. u. t. t.

Skandināvijas valšķu starpā pastāv konvencija, kas paredz vienādas starta tiesības Dānijā, Norvēģijā un Zviedrijā dzimušiem zirgiem. Zviedrijas galvenās sacīkstēs bieži uzvar Dānijā dzimuši zirgi, jo tur klimats, uzaudzēšanas un sagatavošanas apstākļi labvēlīgāki. Apstākļi Norvēģijā angļu pilnasiņu audzēšanai vēl nelabvēlīgāki, kā Zviedrijā. Kaut gan Zviedrijai, bet sevišķi Norvēģijai galvenās sacīkstēs neizdevīgi sacensties ar Dāniju, tomēr caur plašāku zirgu izmantošanas iespējamību, interese un zirgkopības attīstība vairāk izveidojas.

Zviedrijā pastāv 2 vaislas ērzeļu stacijas, kuņu sastāvā atrodam kā angļu pilnasiņus, tā siltasiņus, starp pēdējiem daudz traķeņi un hanoverāņi. Vaislas ērzeļu stacijā Flyingā 1931. g. 57, bet Strömsholmā 46 ērzeļi. Flyingā pastāv arī vaislas ērzeļu audzētava. Zviedrijā ir tikai 2 kavalērijas pulki, bet tomēr pastāv virsnieku jāšanas skola Strömsholmā (100 klm no Stockholmas).

Kā valsts vaislas ērzeļi darbojas sekošie angļu pilnasiņi: Shon Maclean no Forfarshire; Tāby II no Shon Maclean; Printonan Boy no Printonan; Stegeborg no Printonan; Morgen no Carpathian; Scarabae no Saphir; He no Santoi; Milou no Sunningdale; Gaukler no Signor; Escorial no Pergolese; Monsieur d'Ypres no Dark Legend.

Galopin 1872	St. Simon 1881	Persimon 1893	Your Majesty 1905	Languard	
		St Florian 1891	Ard Patrick 1899	Dolman 1914	
		Chaucer 1900	Oliver Goldsmith	Dolomit 1909	Hampelmann 1919
		Childwick 1890	Joshua		
	Galliard 1880	War Dance 1887	Perth 1896	My Pet II	

Speculum 1865	Hagioscope 1878	Queen's Birth- day 1887	Santoi 1897	{ He 1915 Sandow	
Springfield 1873	Sainfoin 1887	Printonan	{ Printonan Boy 1920 Stegeborg 1915		
Sterling 1868	Isonomy 1875	{ Isinglas 1890 Son o'Mine 1891	Carpathian Alvarez	Morgan 1924	
Solon 1861	{ Barcaldine 1878	{ Wolfs Crag 1890 Marco 1892	{ Dalnacrag Manwolf Marcovil 1903	{ Hurry On 1913 Meru 1912	Runnymede 1922
Thormanby 1857	Atlantic 1871	Le Sancy 1884	Ex Voto 1900	Radis Rouge	
Hampton 1872	Royal Hamp- ton 1882	Forfarshire 1897	Shon Maclean 1915	Täby II	
	Ayrshire 1885	{ Robert le Diable 1899 Festino	Mephisto Pergolese 1914	Escorial	
	Bay Ronald 1893	{ Macdonald II 1901 Dark Ronald 1905	As d'Atout 1908 Dark Legend 1914	Danger 1921	

Angļu pilnasinis Itālijā.

Labākie vaislinieki Itālijā 1930. g.:

Havresac II no Rabelais	2.141.700	liras
Michelangelo no Signorino	985.068	„
Munibe no Rabelais	955.050	„
Burne Jones no John o'Gaunt	763.792	„
Sagacity no Sunstar	729.725	„
Scopas no Sunstar	579.375	„
Kibwesi no Galeazzo	481.900	„
Ryan no Nabot	424.600	„
My First no Fowling Piece	381.900	„
Ghiberti no Signorino	337.950	„
Fiorello no Kibwesi	330.700	„
Bambino no Jacobi	307.900	„
Filibert de Savoie no Isard II	299.000	„
Rockbridge no Bridge of Earn	265.100	„
Blandford no Swynford	229.500	„
Marcus no Dagor	229.300	„
Giambellino no Signorino	194.100	„
Amyntas no Querido	180.300	„
Pero no Alcantara II	176.200	„
Dragon du Roi no Jacobi	153.700	„
Meissonier no Signorino	137.550	„
Stratford no Swynford	148.400	„
Teddy no Ajax	130.700	„
Tamar no Tracery	124.500	„
Adelmo no Son in Law	115.700	„
Cid Campeador no Phoenix	114.500	„
Ksar no Bruleur	112.730	„
Grand Parade no Orby	104.250	„
Androclus no Rascal	101.000	„

Labākie zirgi Itālijā 1930. g.

4 g. Cavaliere d'Arpino no Havresac II	4 pārb.	597.000	lir.
3 g. Sciacca no Michelangelo	8 „	308.500	„
3 g. Emanuelle Filiberto no Filibert de Savoie	2 „	297.000	„
3 g. Fantasio no Sagacity	4 „	295.000	„
3 g. Ostiglia no Havresac II	3 „	274.300	„

3. g. Filarete no Bandford	3 pārb.	222.500 lir.
3 g. Cologna no Stratford	5 „	148.000 „
3 g. Voltiano no Bambino	6 „	136.500 „
4 g. Scoperta no Scopas	9 „	116.500 „
Mino d'Arezzo no Havresac II	6 „	114.000 „
Ortello no Teddy	4 „	105.700 „
Gerard no Michelangelo	2 „	103.000 „

Galvenās pārbaudes Itālijā.

Itālijas Derby 3 gadīgiem izcīna Romā, distance 2400 m, godalga 200.000 liras.

Uzvarētāji: 1929. g. Ortello no Teddy; 1930. g. Filiberto no Filibert de Savoie; 1931. g. Oberon no Orpheus.

Gran Premio du Mailand, distance 2.000 m. Uzvarētājs 1929. g. Ortello no Teddy; 1931. g. Salpiglassis no Teddy.

Premio Regina (Itālijas 1000 Guineas), dist. 1600 m. 1931. g. uzvarētājs Nogara no Havresac.

Oaks d'Italia 3 gadīgām ķēvēm, izcīna Milānā, dist. 2.200 m. Uzvarētājs 1931. g. Alena no Sagacity.

Premio Paridi (Itālijas 2000 guineas), dist. 1600 m. Uzvarētājs 1931. g. Nogara no Havresac.

Premio Prinziipe Amadeo, izcīna Turinā, dist. 2.600 m. Uzvarētājs 1930. g. Filarete no Blandford.

Itālijas St. Leger 3 gadīgiem, distance 2.800 m, godalga 100.000 liras. Uzvarētājs 1929. g. Ortello no Teddy 3 min. 07 sek.

Grand Premio d'Italia, izcīna Milānā, distance 2.400 m. Uzvarētājs 1929. g. Ortello no Teddy.

Ortello uzskata kā tekošā gadu simteņa labāko zirgu Itālijā. Piedalījies 1929. g. Francijā Prix de l'Arc de Triomphe izcīņā, uzvarot labākos Francijas zirgus Cantar u. c. Bija nosūtīts uz Angliju lai piedalītos Ascot Gold Cup izcīņā, bet caur treniņā iegūtiem bojajumiem no sacīkstēm izpalika. Tagad darbojās kā vaislinieks Itālijā.

Angļu-arābu pilnasinis.

Neskatoties uz visām labām īpašībām un īpatnībām, kas piemīt arābu pilnasinim, 18. g. s. otrā pusē auga un vairojās laika prasības pēc zirga ar lielāku augumu, nekā arābs. Angļu pilnasīņi uzrādīja lielāku augumu, bet toties garāku ķermeņa būvi, kuŗu kā vaisliniekam — siltasiņu šķirnes uzlabotājam uzskatīja par nevēlamu. No eksterjera vērtētāja toreizējā viedokļa, angļu pilnasinis vēl nevarēja iegūt nedalītu piekrišanu kā pilnīgākais zirgu šķirnes pārstāvis. Audzētāji, kas pirmā kārtā prasīja nevainojamu eksterjēru un tikai otrā vietā stādīja zirgu sašniegumus sacīkstēs, sāka audzēt angļu-arābu šķirni. Angļu un arābu zirgu sistematiska pārošana uzsākta vispirms 18. g. s. beigās Vācijā — Cveibrikas galma audzētavā Pfalcā un Fridricha Vilhelma audzētavā Neustadtē pie Dossas. Šim audzēšanas virzienam kā pirmie sekojuši franči. Tagad angļu-arābu audzēšanā Francija ieņem pirmo vietu, viņai seko Polija, Ungārija un citas valstis.

Angļu-arābu šķirnes zirgus īsumā pieņemts apzīmēt ar „x”. Jau 1760. g. Cveibrikas hercogs Christians ierīkojis angļu-arābu audzētavu. Tanī laikā minētās audzētavas vaislinieki guvuši ievēribu un sākot ar 1787. g. Prūsijas valsts vaislinieku sastāvā uzņemti vairāk kā 150 Cveibrikā audzētie ērzeļi. Cveibrikas audzētavas pirmais izcilus iedzemdētājs, arāba Vezīr dēls Empe-reur, cēlies no angļu pilnasīņu ķēves. Pēdējā dēls Hercules — Cveibrikas braucamā tipa zirgu ciltstēvs. 1790. g. Vācijas valdnieka Fridricha Vilhelma audzētavā Neustadtē pie Dossas (76 klm no Berlīnes) pastiprinātā kārtā uzsākta angļu-arābu audzēšana. Šo audzēšanas virzienu veicinājis Vācijas valsts lielākais zirgkopības reformators — grafs Lindenau, kas no 1789.—1806. g. darbojās kā Vācijas valsts virsstālmeistars. Neustadtē audzētavā par angļu-arābu šķirnes izcilus iedzemdētāju uzskatams Krievijā dzimušais arābs Turkmānatti, iegūts 1791. g. Labākie deli — Bambo x, Allahor x, Corglas x u. c. Minētie Turkmānatti deli vēlāk ar panākumiem darbojušies Traķēnas šķirnes izveidošanā.

Arī Francijā, jau pirms 1791. g. revolūcijas tagadējā valsts audzētavā Pompadour-Limousin'ā uzsākta angļu-arābu audzēšana. Tā laikmeta labākais vaislinieks Derviche ox. Uzplaukums iestājies pēc 1833. g., kad valsts zirgaudzētavas direktors Gayots ar 2 arābu irzeļiem (labākais Massoud — austrumu arābs, imp.

1820. g. no Sīrijas) un 3 angļu pilnasiņu ķēvēm caur mērenu radniecisku pārošanu — iekšaudzēšanu, uzsācis sistemātisku angļu-arābu šķirnes audzēšanu, pierādot iekšaudzēšanas vēlamību. Roi de Chypre, Xenocrate u. c. tā laikmeta angļu-arābu ērzeli iekšaudzēti uz Massoud. Pompadour audzētava darbojusies ar pārtraukumiem, vairākkārtīgi izpostīta un likvidēta — pēdējo reizi 1861. g. Atkal atjaunota 1874. g. un ir vienīgā valsts audzētava Francijā. Audzē valsts zirgkopības vajadzībām arābus un angļu-arābus, kuņu audzēšana privātiem neizdevīga. Prof. Dünkelbergs kā stiprākos angļu-arābu iedzemdētājus Francijā uzrāda: Gingembre x, Echeveau x, Gaetan x, Prisme x dz. 1890. gadā u. c. Prisme dēls Interview x dz. 1908. g., darbojies kā galvenais vaislinieks Pompadour'a līdz 1926. g. 1927. g. Pompadour'a 55 kumelju mātes: 3 — angļu pilnasiņu, 18 — arābu pilnasiņu un 34 angļu-arābu pilnasiņu un 3 ērzeli: Master Good xx, Cone x un El Sbaa ox.

Krievijā angļu-arābu audzēšanu kā pirmais uzsācis grafs Orlovs-Česmenskis, kas 1778. g. ieguvis arābu Saltan I. No Saltan I un arābu ķēves radies Saltan II, kas savukārt radījis Sviriēpij II. Pēdējais ar angļu-arābu ķēvi devis pazīstamo Ašonok, no kura savukārt cēlies Jašma I dz. 1816. g. (Mūsu valsts vaislas ērzelis Prikaz cēlies no šīs līnijas). Vēlāk angļu-arābu audzēšanu uzsācis arī grafs Rastopčins, Aņnenkovā. Šis audzētavas zirgi pazīstami zem nosaukuma Orlova-Rastopčina šķirne. Pēc tam angļu-arābi audzēti Derkules, Limarevas, Streļeckas valsts audzētavā u. c. Polijā ap 1860. g. galvenā kārtā grafa Braņicka audzētavā un ap 1864. g. grafa Potocka audzētavā Antoņini uzsākta angļu-arābu audzēšana.

Pie angļu arābu audzēšanas pielietoti divi pamatveidi. Lai panāktu pēctečus ar lielāku augumu, pastāv ieskaits, ka tas drošāk sasniedzams, ja izrauga kā kumelju māti angļu pilnasiņu ķēvi, kas visumā lielāka par arābu, un pāro to ar arābu ērzeli. Samērā mazākais arābu ķēves ķermenis ierobežo augļa attīstību. Šis ieskaits ievērots galvenā kārtā Francijā, arī Neustadtē, kur pārotas angļu pilnasiņu ķēves ar arābu ērzējiem. Jaunākā laikā šo ieskatu uztur lauksaimniecības akadēmijas direktors Bonnā prof. Dünkelbergs savā rakstā „Das englisch-arabische Vollblut und seine Zuchtmetode“.

Otrā iespējamība — izraudzīt par kumelju mātēm arābu ķēves un tās lecināt ar angļu pilnasiņu ērzējiem. Kā vienā, tā otrā gadījumā ievērojama tipu un formu līdzība. Atkarībā no tā, kādam nolūkam zirgus grib audzēt un izmantot, kā arī atkarībā no rīcībā esošā vaislinieku sastāva, pārošana iespējama galvenos vilcienos sekoši:

- 1) arābu ērzelis + angļu ķēve = 50% angļu-arābs,
- 2) angļu ērzelis + arābu ķēve = 50% angļu-arābs,

- 3) arābu ērzelis + 50% angļu-arābu ķēve = 75% angļu-arābs,
 4) angļu ērzelis + angļu-arābu ķēve = 25% angļu-arābs,
 jeb otrādi angļu-arābu ērzelis + angļu, jeb arābu ķēve.

Iedzemdēšanas rezultāti procentuāli neizpaužās, bet tos lieto vaislinieku pārošanas apzīmēšanai dažādās pakāpēs. Pēc novērojumiem atzīts, ka jo vairāk angļu asinis, jo mazāk izpaužās arābu tipiskās formu un izskata pazīmes.

Dr. Borowiak's „Die anglo-arabische Pferdezzuch in Bielocerkov“ ieteic pie pārošanas izraudzīt angļu pilnasīņu ķēves, kuŗas pēc Bruce Lowe sadalījuma ieskaitītas izturības un iedzemdētāju (sire) grupā. Angļu-arābs esot lielāks, platāks, spēcīgāks un ātraudzīgāks par arābu, bet īsāks, vijīgāks, izturīgāks, pieticīgāks, ar labāku kustību līdzsvaru par angļu pilnasīni. Angļu-arābs nav domāts kā sāncensis angļu pilnasīnim sacīkšu laukumā, bet gan kā vaislinieks šķirņu uzlabošanā. Angļu-arābs kā vaislinieks esot pateicīgāks, sevišķi valstīs, kur vietējie zirgi neuzrāda dižciltīgu ķēvju sastāvu, kā arī saimnieciskie apstākļi neļauj zirgus lutināt kā kopšanas, tā lietošanas ziņā. Remonta zirgu audzēšanā arī dodamas priekšrocības angļu-arābu zirgam. Valstīs, kur nepastāv atsevišķas pārbaudes angļu-arābiem, pēdējos iedala sītasīņu grupā.

Francijas valsts vaislas ērzelu sastāvs 1930. g. uzrāda: 43 arābu pilnasīņus, 99 angļu-arābu pilnasīņus, 106 angļu pilnasīņus.

Klimatisko un saimniecisko apstākļu dēļ arābu un angļu-arābu audzēšanu Francijā piekopj galvenā kārtā dienvidos, kur vieglā smilšu zeme neizdod tik daudz ražas, lai varētu uzturēt smagos siltasīņus — angļu-normāņus, vai aukstasīņus. Rūpniecības un bagātās lauksaimniecības valstīs kā arābus, tā angļu-arābus lieto kā vaisliniekus nelielā mērā un tikai tanīs apvidos, kuŗi prasa pieticīgu, izturīgu, sausu darba zirgu. Arī remontā zirgu audzētavu apvidos sastopam kā arābus, tā angļu-arābus, kuŗu uzdevums laiku pa laiku vietējai uzlabotai patstāvīgai šķirnei piedot arābu nepārspējamās īpatnības: bezbailību, labu dabu, pieticību barošanā un kopšanā, izturību darbā, vieglu gaitu, kā arī skaistu izskatu.

Aiz minētiem iemesliem Traķēnas šķirnē bez arābiem periodiski lietoti arī angļu-arābi (pēdējā laikā nelielā skaitā) no kuŗiem uzrādīšu labākos:

Allahor no Turkmainatti ox dz. Neustadtē, darbojies 19. g. s. sāk.
 Bambo no Turkmainatti ox dz. Neustadtē, darbojies 19. g. s. sāk.
 Corglass no Turkmainatti ox dz. Neustadtē, darb. 19. g. s. sāk.
 Tigranes no Koylan ox dz. Neustadtē, darbojies 19. g. s. sākumā.
 Ganimed no Bambo x dz. Neustadtē, darbojies 19. g. s. sākumā.

- Hakim dzidri bērs, 162/152* cm, no Allahor x un Asime ox; vaisl. no 1834.—1837. g.
- Edoardo dz. bērs, 162/152 cm, dz. Traķēnā 1838. g. no Gulliver xx un Eubulie x; vaisl. no 1842.—1861. g.
- Ganges 173/164 cm, no Burgsdorf xx un Galathee x; vaisl. no 1849.—1858. g.
- Jugatinus dz. bērs, 165/155 cm, dz. Traķēnā 1835. g., no Hakim x un Sedaine x; vaisl. no 1839.—45. g. Gudvālenā.
- Mentor dz. bērs, 162/152 cm, no Tigranes x un Palestina x; vaisl. no 1840.—44. g. Traķēnā.
- Black Eagle dūks, 164/154 cm, dz. Traķēnā, no J. Whalebone xx un Galaxaura x; vaisl. no 1846.—51. g. Traķēnā.
- J. Big Ben t. bērs, 172/162 cm, dz. Traķēnā 1842. g., no Big Ben xx un Lara x; vaisl. no 1845.—65. g. Traķēnā.
- Roeland ruds, 166/157 cm, dz. Traķēnā 1841. g., no Snyders xx un Japis ox; vaisl. no 1845.—63. g. Traķēnā un Gudvālenā.
- Imperator ruds, 158 cm, no Mündig xx un Imperiale x; vaisl. no 1852.—1870. g.
- Inspektor dūks, 176/167 cm, no Ganges x un Instēr x; vaisl. no 1857.—1873. g.
- Salvator Rosa bērs, 172/163 cm, dz. Traķēnā 1842. g., no Snyders xx un Japis ox; vaisl. 1846.—1864. g. Traķēnā.
- Priam dūks, 169/160 cm, dz. Traķēnā 1850. g., no Leander x un Pyronia x; vaisl. no 1854.—67. g. Traķēnā.
- Leander t. bērs, 170/160 cm, dz. Traķēnā. 1844. g., no J. Whalebone xx un Leucosie x; vaisl. no 1849.—51. g. Traķēnā.
- Nobelman dūks, 170/160 cm, dz. Traķēnā 1851. g. no Ganges x un Nedroma x; vaisl. no 1855.—1864. g. Traķēnā.
- Inquisit ruds, 161 cm, no Sahama xx un Jolly x; vaisl. no 1865.—1882. g.
- Belmont dūks, 155 cm, no Sahama xx un Bobina x; vaisl. no 1860.—8175. g.
- Gervinus dūks, 171/163 cm, dz. Traķēnā 1861. g., no Sahama xx un Gazelle x; vaisl. no 1865.—1884. g. Instērburgā un Rastēnburgā.
- Borodino dūks 157 cm, no Sahama xx un Bobina x; vaisl. no 1861.—1872. g.
- Jagov dūks, 165/155 cm, dz. Traķēnā 1867. g., no Sahama xx un Jalte x; vaisl. no 1871.—1887. g. Gudvālenā un Rastēnburgā.
- Frantz ruds, 172/163 cm, dz. Traķēnā 1862. g., no Sahama xx un Fortress x; vaisl. no 1867.—1879. g. Gudvālenā.

*) Pirmais skaitlis apzīmē zirga augstumu pēc lentas mēra, otrs — pēc Lydtiņa mēra; ar vienu skaitli — pēc Lydtiņa mēra.

- Furfan dūks, 166/157 cm, dz. Traķēnā 1863. g., no Vindex xx un Fiora x; vaisl. no 1867.—1879. g. Traķēnā un Insterburgā
- Lykurg bērs, 167/157 cm, dz. Traķēnā 1857. g., no Stilton xx un Lucretia x; vaisl. no 1861.—1867. g.
- Rinaldo dūks, 167/157 cm, dz. Traķēnā 1863. g., no Inspektor x un Randa xx; vaisl. no 1867.—1875. g. Insterburgā.
- Roland dūks, 165/155 cm, dz. Traķēnā 1859. g., no Inspektor x un Randa xx; vaisl. no 1867.—1878. g. Traķēnā.
- Fürst bērs, 172/163 cm, dz. Traķēnā 1871. g., no Lelio xx un Fürstin x; vaisl. no 1875.—1893. g. Georgenburgā.
- Eleazar sirms, 162/153 cm, dz. Traķēnā 1872. g., no Lelio xx un Elegante ox; vaisl. no 1876.—1888. g. Insterburgā.
- Samuel bērs, 170/164 cm, dz. Traķēnā 1872. g., no Lelio xx un Sabugal ox; vaisl. no 1875.—1880. g. Gudvālenā un Rastenburgā.
- Diamant ruds, 162 cm, no Engineer xx un Suleima ox; vaisl. no 1874.—1882. g.
- Fort dūks, 172/163 cm, no Kentucky xx un Fortress x; vaisl. no 1878.—1887. g.
- Former dūks, 167/158 cm, dz. Traķēnā 1869. g., no The Nigger xx un Fortress x; vaisl. no 1873.—1880. g. Traķēnā un Gudvālenā.
- Sinai ruds, 162 cm, no Grollo xx un Siva x; vaisl. no 1880.—87. g.
- Elagar sirms, 155 cm, dz. Traķēnā 1886. g., no Friponnier xx un Elinor x; vaisl. no 1890.—1905. g. Gudvālenā.
- Eiszapfen ruds, 173/161 cm, dz. Neustadtē 1899. g., no J. O. Bajan ox un Eisblume xx; vaisl. no 1902.—1918. g. Gudvālenā.
- Erbfeind bērs, 170/160 cm, dz. Neustadtē 1904. g., no Dzīaf Amir ox un Erbtante xx; vaisl. no 1908.—20. g. Gudvālenā.
- Hofherr (Hofrat x) dūks, 153 cm, no Dzīaf Amir ox un Hofluft xx; vaisl. no 1911.—1919. g. Gudvālenā.
- Nachtwandler ruds, 168/158 cm, dz. Neustadtē 1899. g., no J. O. Bajan ox un Nachtwandlerin xx; vaisl. no 1902.—1920. g.
- Sylvio sirms, 175/165 cm, dz. Francijā 1901. g., no Melchior xx un Sydna x; vaisl. no 1906.—1908. g. Traķēnā, vēlāk Neustadtē.
- Siebenschlafer ruds, 158 cm, no J. O. Bajan ox un Silver Roan xx; vaisl. no 1905.—1908. g.
- Silbergroschen bērs, 164/154 cm, dz. Neustadtē 1905. g., no Dzīaf Amir ox un Silver Roan xx; vaisl. no 1908.—1912. g. Rastenburgā.
- Gerolstein dūks, 168/160 cm, dz. Neustadtē 1902. g., no J. O. Bajan ox un Geheimrätin xx; vaisl. no 1905.—1910. g.
- Pontius dūks, 149 cm, no J. O. Bajan ox un Parodie xx; vaisl. no 1905.—1910. g.

Nana Sahib sirms, 170/161 cm, dz. Francijā 1900. g., no Roatelet xx un Namir x; vaisl. no 1908.—1922. g. Traķēnā, pēc tam līdz 1926. g. privātā audzētavā.

Nana Sahib x labākie dēli: 1) Alltag, kas savukārt devis valsts vaislas ērzeļus: Althaus, Altist, Altmeister, Ariel, Viktor u. c.; 2) Cornelius ar dēliem: Corregio, Vandale, Vorgänger.

Doktors Borowiak's (Die arabische und die anglo-arabische Pferdezeit) Bielocerkovā audzētiem angļu-arābiem uzrāda sekošus mērus:

vidējais augstums skaustā — 154,3 cm pēc Lydtiņa mēra,

vidējais augstums mugurā — 146,8 cm pēc Lydtiņa mēra,

vidējais augstums krustā — 153,7 cm (aizrādot, ka jo vairāk arābu asinis, jo augstāks krusts),

vidējais krūšu dziļums — 70,9 cm,

vidējais krūšu platums — 39,6 cm,

vidējais lielu apmērs — 19 cm.

Zirgu augstums pret garumu līdzinās 100:101,3; jo vairāk arābu asinis, jo īsāks zirgs. Atkarībā no spraušta mērķa angļu-arābu audzēšanā, pie vēlamo formu izveidošanas un īpatnību pastiprināšanas, stingri jāraugās uz asins sastāva kombinēšanu pēc priekšteču eksterjera un īpatnību sīkas analīzes, par labu anglim jeb arābam. Bez tam jāievēro atsevišķu īpatņu individuālās iedzemdēšanas spējas, asins līniju sabiezēšana — iekšaudzēšana uz izcilus vaisliniekus u. t. t. **Novājināti organismi retāk izpauž savu tipu**, kādēļ jāpiegriež arī vēriba vaislinieku miesas stāvoklim. Tagadējā laikmeta labākais concours'a zirgs Crispa, cēlusies no angļu-arābu ķēves un siltasiņu ērzeļa.

Tagadnē angļu pilnas. šķirne ir tik tālu izveidojusies, ka nenākās vairs grūti atrast pēc eksterjera piemērotus vaisliniekus siltasiņu šķirnēm. Angļu-arāba tips tagad tikai sīkumos atšķiras no angļu pilnasiņa (galvenā kārtā galvas veidojumā biežāk uzrāda dižarāba pazīmes, kādas atsevišķos gadījumos varam atrast arī pie angļiem). Ja angļu-arābus turpina audzēt, tad tikai asins sastāva un viņu īpatnību dēļ, kuŗas jau agrāk aprakstīju.

Latvijas valsts vaislinieku agrāko gadu sarakstos atrodam vairākus angļu-arābu ērzeļus: Prikaz, Karss, Kapral, Vitjaz u. c. Minētos vaisliniekus Latvijas pirmos tapšanas gados uz miera līguma pamata saņēma no Krievijas. Ņemot vērā, ka šie ērzeļi jau tuvu 20 gadu vecumam ieradās Latvijā, pašlaik diemžēl neviens vairs nav starp dzīvajiem. Domāju, ka par labāko iedzemdētāju no minētiem uzskatāms Prikazs dz. 1903. g. Streļeckā audzētavā. Tēvs. Prijatelj (Jaņičar) — Ašonok dēls sestā paaudzē. Māte — Selima, (bet nevis Semma, kā to uzrāda Latvijas zirgu ciltsrakstos 30. lp. p.), cēlusies no Syndic, kuŗš savukārt no Flageolet un Sycee, bet nevis Flamole un Sise, kā to nepareizi uzrāda M. Lāze.

Esmu redzējis vairākus Prikaza pēctečus. Bērni no siltasiņu, tāpat aukstasiņu šķirnes ķēvē uzrāda tēva tipu — tie dziļi, plati, sausi, izturīgi zirgi, ar dižciltīgu izskatu un gaitu. Jaunzirgu apskatēs un izstādēs Prikaza bērni parasti saņēma augstākās godalgas. Diemžēl neesam rūpējušies šo vērtīgo asins līniju uzturēt vaislā. Neviena no Prikaza dēliem nav līdz 1932. g. valsts vaislas ērzeļu sastāvā uzņemts, kaut gan daži par augstāko cenu nodoti remontu komisijai armijas vajadzībām, kur pēc pastāvošiem noteikumiem, jādoma, kastreti. Priekš gadiem vienu Prikaza izcilus dēlu redzēju remonta eskadronā, iegūts Valmieras jeb Cēsu apkārtņē. Pēc eksterjēra šis zirgs bija nevainojams, jo pretējā gadījumā remonta komisija, kuŗas prasības stingrākas kā zemkopības ministrijai, to nebūtu pieņēmusi. Tā tad nevar sacīt, ka Prikaza dēli nepildīja eksterjēra prasības. Varbūt varētu sacīt, ka samērā mazais augums (151 cm) traucējis viņa uzņemšanu valsts vaislas ērzeļu sastāvā. Gribu aizrādīt, ka pat no 1905.—1910. g. Traķēnas šķirnē lietotais angļu-arābs Pontius uzrādījis tikai 149 cm augstumu. Kā redzams, lai uzturētu asins līniju ar vērtīgām īpašībām, kas velamas šķirnes izveidošanā, izņēmuma gadījumos no maza auguma nebistās, bet caur ērzeļa tipam atbilstošu ķēvju izlasi ar lielāku augumu un pastiprinātu kumēja baŗošanu, rūpējās augstumu pacelt. Zirgkopības vēsturē atrodam daudz piemērus, kur vaislas ērzeļi, sevišķi ar arābu asins piejaukumu, devuši pēctečus, kas visi bez izņēmuma uzrādījuši lielāku par tēvu augumu. **Iedzemdēšanas un darba spējas ir aplami vērtēt vienīgi pēc kalibra.** Lauksaimniekam, sevišķi jaunsaimniekam visumā ir pateicīgāks vidēja auguma zirgs. Pirms dažiem gadiem zem. min. aptaujā lauksaimnieki nospiedošā vairumā izteikušies par vēlāmāko zirgu ar augstumu 155 cm. No Holandes vietejo zirgu uzlabošanai ievestie „ziloņi-oldenburgieši“ ir modes parādība ar sliktu gaumi no zirgkopības lietpratēja un zirgu lietotāja — praktiķa redzes stāvokļa. Kas var un grib atcerēties Latvijas pirmos tapšanas gados no ārzemēm ievestos smagos zirgus, ar kuŗiem par augstu cenu aplaimoja mūsu lauksaimniekus, tie zinās, ka šie ārzemes raŗojumi mūsu klimatiskos, saimnieciskos un darba apstākļos cieta galīgu neveiksmi. Lielākā daļa nikuŗoja un pāragri nobeidzās.

Nešaubos, ka daudzi vēl atcerēsies to lielo izturību, kas piemita pirms kara mūsu dzimtenē lietotiem zirgiem. Kā jau aizrādīju, Latvijas robeŗās valsts vaislas ērzeļu sastāvā toreiz bez angļu pilnasiniem bija daudz angļu-arābi. Piemēram, 1910. g. kā vaislinieki darbojušies: Prikazs — Stoķu mājās, Valmieras apr.; Kaprals pie J. Brodes Cēsu apr.; Vitjaz — Svitke mājās, Valkas apr.; Karss — grafa Plater-Syberga Šlosberga muŗžā, Ilūkstes apr.

Prikazs pat tieŗā asins līnijā cēlies no vaisliniekiem, kas Krie-

vijas zirgkopības vēsturē minēti kā angļu-arābu šķirnes dibinātāji, nostiprinātāji un izveidotāji. Zemkopības ministrijas zirgkopības speciālists oficiālā izdevumā (Latv. z. c. I daļa 30. lp. p.) Prikazu un citus angļu-arābus, kuŗi visās zirgkopības valstīs skaitās kā patstāvīga zirgu šķirne, pie mums iedalījis angļu šķirnes krustojumu grupā. Šinī krustojumu grupā ieskaitīti pat angļu pilnasinī St. Aubyn, Faust u. c. (Latvijas z. c. 286. lp. p.). Zemkopības ministrijas izdevumā trūkst norādījumi, ko ciltsrakstu sastādītājs apzīmē par angļu krustojumu šķirni. Pētot pārējos šinī grupā ieskaitītos, piemēra dēļ atrodam 39. lp. p. zem Nr. 31. Kohinoor, kuŗa tēvs tiršķirnes šaīrs (aukstasinis), bet māte angļu pilnasinis. Tā paša autora L. z. c. II daļā 15. lp. p. zem Nr. 44. atrodam ķēvi Vanda, kas cēlusies no augšā minētā Kohinoor un nezināmas mātes, bet atzīmēta par angļu krustojumu. Arī daudzi citi ar minētiem līdzīgu izcelšanos ieskaitīti angļu šķirnes krustojumu grupā. Nevar dažādu mistrojumu grupā ieskaitīt arī angļu-arābus, kas kā patstāvīga šķirne ar ciltsrakstiem pastāv vairāk kā 100 gadus, bet zirgu šķirnei, kuŗa nemaz nepastāv (roadster* L. z. c. II d. 119 lp. p.), Latvijas ciltsgrāmatā ierādīt atsevišķu nodalījumu.

Angļu pilnasinīgus kā valsts vaisliniekus sastopam, bez izņēmuma visās valstīs. Mūsu valsts vaislinieku sastāvā tos ne tikai neatrodam, bet pēc zemkopības ministrijas noteikumiem par vaislas zirgu izstādīšanu un godalgošanu izstādēs un apskatēs (sk. Valdības Vēstnesis Nr. 148. 1931. g. 9. jūnija) **pilnasinīgu šķirnes vaislinieki**, ja tādi atrastos pat privātā īpašumā, **nevar tikt ar zemkopības ministrijas pabalstiem godalgoti.**

Turpretim no ārzemēm ievestos siltasiņu šķirnes vaisliniekus (oldenburgiešus) mūsu izstādēs iedala vienā klasē ar Latvijā audzētiem, kaut gan pat vecās zirgkopības valstīs ārzemēs dzimušos iedala atsevišķās klasēs. Aizrādītās, diemžēl, nav vienīgās kļūdas. Nākošā izdevumā, kuŗā apskatīšu siltasiņu zirgu šķirnes, būšu spiests griest lasītāju un zirgkopības interešu sargātāju uzmanību uz daudzām aplamībām un zirgkopības zināšanu trūkumiem, atstājot sabiedrībai un valsts zirgkopības sargātājiem spriest, kas pie šādas kārtības nākotnē sagaidams.

*) Pagājušā g. s. Norfolkas šķirne, kas kā tāda vairs nepastāv, uzrādīja 2 tipus: trotteri (rikšotāju — pēc izskata vieglāku, dižciltīgāku, ar ātrāku gaitu) un roadsteri (ielas zirgu — pēc izskata smagāku, vienkāršāku, ar lēnāku gaitu). Ar nosaukumu „roadster“ angļi apzīmē tikai zirga piemērotību galvenam lietošanas veidam. Ārzemēs, izstādēs vienas šķirnes zirgus sadala jājamos un braucamos tipos un atsevišķi godalgo. Arī mūsu remonta komisija daļa jājamos no artilērijas vai vēzumnieku zirgiem, nevis pēc zirgu šķirnes, bet gan lietošanas veida, kuŗam zirgs pēc sava tipa vairāk atbilst. Runā arī par sacikšu zirgiem neapzīmējot ar to šķirni, bet lietošanas veidu.

Pie atsevišķu angļu pilnasiņu izcelšanās pētīšanas pēc asins līnijām bieži grūti atrast cīlts turpinājumu, kādēļ, pieturoties galvenā kārtā pie ievietotām tabelēm, atsevišķi uzrādišu ievērojamākos angļu pilnasiņu ērzelus, kas minēti šīnī darbā.

Skaitlis aiz zirga vārda apzīmē lapas pusi, kurā tas atrodams.

A bas la Patte 163.
 Abbots Trace 64.
 Abenteurer 115.
 Aberglaube 115.
 Aboyeur 163.
 Achill 168.
 Actolique 163.
 Adam 117.
 Aditi 115.
 Adler 115.
 Admiral Hawke 114.
 Aino 180.
 Ajax no Flying Fox 86.
 Ajax no Aboyeur 163.
 Alag 129.
 Alamund 117.
 Alaric 168.
 Alaric Victor 181.
 Alarm 39.
 Albula 179.
 Alcade 169.
 Alcantara II 85.
 Aldford 114.
 Ali Bey 84.
 Allah 180.
 Alphonse Daudet 169.
 Altefeld 115.
 Alvarez 219.
 Amant de Coeur 85.
 Amelung 117.
 Americus 37.
 Amphion 64.
 Anakreon 117.
 Anchar 163.
 Androcles 36.
 Anmarsch 117.
 Anschluss 116.
 Antey 163.
 Arabesque 165.
 Arak 179.
 Arbitrator 45.
 Arc de Triomphe 86.
 Archibald 169.
 Ard Patrick 116.

Ares 116.
 Argirus 165.
 Argos 64.
 Argosy 63.
 Ariel 116.
 Arioso 181.
 Arranmore 114.
 Arreau 168.
 Arsalan 164.
 As d'Atout 219.
 As des As 181.
 Assouan 180.
 Assurbanipal 85.
 Ašant (Achant) 167.
 Atlantic 36.
 Atlantis 117.
 Auer 117.
 Augias 112.
 Aunt Lyon 163.
 Aurelius 115.
 Australian 44.
 Azutan 165.
 Ayala 86.
 Ayrle 84.
 Ayrshire 84.

Baccarat 182.
 Bachelors Double 86.
 Bachelors Knight 117.
 Badajoz 36.
 Bafur 180.
 Baja 165.
 Bajazzo 165.
 Balbinus 130.
 Ballyheron 182.
 Balthazar 182.
 Baltinglass 114.
 Banat 166.
 Bankar öcscse 179.
 Banquerotte 165.
 Barcaldine 64.
 Barde 181.
 Basa 130.

Bastard 58.
 Batiar 181.
 Bator II 169.
 Batory 179.
 Bažant 168.
 Bayardo 64.
 Bay Cherry 84.
 Bay Middleton 36.
 Bay Ronald 84.
 Beadsman 39.
 Beck no Bažant 168.
 Beck no Bembo 165.
 Belfonds 36.
 Belle Home 164.
 Bembino 165.
 Bembo 165.
 Be Mol 165.
 Ben Brush 39.
 Bend Or 63.
 Beppo 179.
 Beregvölgy 130.
 Beresford 60.
 Birdcatcher 39.
 Black Gauntlet 65.
 Black Jester 63.
 Blacklock 39.
 Blair Athol 40.
 Blanc 126.
 Blandford 86.
 Blarney 86.
 Blenheim 86.
 Blindgänger 117.
 Blink 130.
 Blinkhoolie 39.
 Blue Danube 179.
 Blue Gown 40.
 Bob 182.
 Bona Vista 63.
 Bon Marché 130.
 Bonnie Scotland 39.
 Bon Ton 168.
 Bony 130.
 Boston 37.
 Bosphorus 168.
 Bosworth 57.
 Boulange 166.
 Bourreau 168.
 Braconnier 164.
 Bramble 39.
 Bramin 181.
 Brancy 168.
 Brandy no Cheers 164.
 Brandy no Marshalek 165.
 Bravo le Sancy 168.
 Bridaine 84.
 Bridge of Earn 63.
 Brilstone 167.

Brimstone 167.
 Brissak 163.
 Bromo 115.
 Bruleur 36.
 Brutus no Bony 130.
 Brutus no Morganatic 179.
 Buccaneer 37.
 Buchan 64.
 Buen Ojo 60.
 Buisson Ardent 168.
 Burgomaster 36.
 Burscherl 116.
 Bustard 36.
 Buster Brawn 167.
 Butcher Bird 114.
 Bűvész 179.
 Buzzard 36.

Cadet 168.
 Cain 37.
 Caissot 129.
 Caius 114.
 Caligula 96.
 Call Boy 45.
 Callistrate 36.
 Camballo 39.
 Cambuscan 39.
 Cambyse 36.
 Camel 39.
 Cameronian 43.
 Cannobie 86.
 Cap à Pie 39.
 Capo Gallo 169.
 Capri 169.
 Captain Cuttle 64.
 Captivation 86.
 Carabas 182.
 Caractacus 38.
 Carbine 65.
 Carbineer 169.
 Carbon 169.
 Carlton 165.
 Carpathian 219.
 Castrel 36.
 Cazabat 76.
 Cellini 180.
 Chamant 37.
 Chamisso 116.
 Charles o Malley 66.
 Charlie 169.
 Chateau Lafite 85.
 Chattanooga 168.
 Chaucer 85.
 Cheers 164.
 Cherusker 116.
 Chester 39.
 Childwick 85.

Chilperic 181.
 China Cock 96.
 Chouberski 36.
 Christian de Wet 114.
 Chronograph 166.
 Chronoscop 166.
 Cicero 63.
 Clarissimus 86.
 Clover 168.
 Cocas 169.
 Colleoni 115.
 Colorado 168.
 Common 41.
 Compiègne 37.
 Comrade 86.
 Comus 44.
 Con Amore 130.
 Condoer 86.
 Conductor 44.
 Confetti 179.
 Consols 85.
 Consul 39.
 Contacte 166.
 Corax 117. c
 Coriolanus 180.
 Coronach 45.
 Craig an Eran 85.
 Cremorne 38.
 Csakany 131.
 Csardas 114.
 Cudar 165.
 Czokelyver 166.
 Cylgad 63.
 Cyliene 63.
 Červončik 168.

Da Capo 115.
 Dago 169.
 Dagor 130.
 Dalaj Lama 180.
 Dalnacrag 219.
 Daly's 111.
 Danger 219.
 Danilo II 114.
 Dankl 116.
 Darial 163.
 Dark Dawn 182.
 Dark Legend 84.
 Dark Ronald 64.
 Darley Dale 163.
 Darling 164.
 Darlington 168.
 Darwin II 169.
 Dary 169.
 Day Comet 179.
 Dealer 131.
 Defence 39.

Deficit 115.
 Delaunay 131.
 Dementy 163.
 Demon 181.
 Demosphen 163.
 Der blaue Vogel 112.
 Der Mohr 115.
 Der Sogenannte 181.
 Desmond 64.
 Despot 169.
 Diadumenos 117.
 Diamond Jubilee 42.
 Diavolo 181.
 Dick Andrews 39.
 Didone 168.
 Dinna Forget 118.
 Dinneford 167.
 Diolite 52.
 Diomed 37.
 Dionys 112.
 Diophon 60.
 Discus 115.
 Divnii 167.
 Dog Rose 166.
 Doktor Dolittle 58.
 Dollar 36.
 Dolman 218.
 Dolomit 116.
 Dominion 86.
 Don Cairo 169.
 Doncaster 39.
 Don Hoset 169.
 Don John 39.
 Don Jouane 169.
 Donovan 116.
 Dorian Grey 168.
 D'Orsay 129.
 Doubler 163.
 Double Up 179.
 Drakon 166.
 Dry Martini 180.
 Dunure 130.
 Durbar II 85.
 Dytyn 167.
 Eager 114.
 Eastern 114.
 Eastham 74.
 Ecco 118.
 Eclipse no Marske 38, 39.
 Eclipse no Orlando 39.
 Economist 164.
 Ecouen 85.
 Eichwald 115.
 Eider 116.
 Elan 163.
 Elf II 36.

Ellin 169.
 Elsinor 167.
 Endurance 169.
 Energy 114.
 Energique 169.
 Engagent 167.
 Enterprenent 167.
 Enthusiast 114.
 Embach 182.
 Eminence Grise 168.
 Emperor 39.
 Emperor of Norfolk 37.
 Eothen 181.
 Erevant 169.
 Escorial 219.
 Espoir 165.
 Ethelbert 181.
 Ever Correct 166.
 Ex Voto 36.

 Faby 167.
 Fair Play 45.
 Fairway 57.
 Fairy King 116.
 Fakir 180.
 Faktor 167.
 Falb 130.
 Falmouth 167.
 Falstaff 180.
 Famulus 115.
 Fanaticus 165.
 Fandango 165.
 Fantôme 130.
 Farurey 180.
 Fatiala 166.
 Fauche le Vent 85.
 Faugh a Ballagh no Sir
 Hercules 39.
 Faugh a Ballagh no Lord
 Gough 141.
 Faun 167.
 Favonius 38.
 Favor 117.
 Fazan no Fils du Vent 167.
 Fazan no Fugas 168.
 Fedorius 180.
 Fels 118.
 Felstead 43.
 Ferro 114.
 Fervor 117.
 Festino 115.
 Feuergeist 114.
 Filibert de Savoie 87.
 Fils du Vent 180.
 Finnländer 179.
 Fisherman 36.
 Fitz Gladiator 37.

Fitz Herbert 181.
 Flageolet 39.
 Flamboyant 64.
 Flibustier 37.
 Floreal 164.
 Florizel no Herode 37.
 Florizel II 164.
 Fluor 165.
 Flüchtling 118.
 Flying Fox 86.
 Flying Lance 115.
 Flying Orb 63.
 Flying Star 168.
 Flying Star II 168.
 Fockenbach 114.
 Fogaball 169.
 Fontenoy 142.
 Forfarshire 219.
 Fortunio 131.
 Foucheur 85.
 Fourire 37.
 Franklin 180.
 Fraseur 169.
 Freibeuter 115.
 French Fox 117.
 Fribourg 181.
 Friedenfürst 116.
 Fripon 85.
 Frohsinn 116.
 Fugas 168.
 Fundin 118.

 Gaga 130.
 Gainsborough 64.
 Galaor 169.
 Galeazzo no Galopin 206.
 Galeazzo no Galtee Boy 166.
 Galifard 168.
 Galiley 166.
 Galipolie 166.
 Galliard 85.
 Gallinule 81.
 Galloper Light 64.
 Galo 166.
 Galopin 39.
 Galopp 166.
 Galtee Boy 166.
 Galtee More 117 166.
 Gambit 166.
 Game Ball 166.
 Ganelon 115.
 Ganghofer 118.
 Garbo 169.
 Gardefeu 36.
 Gascony 130.
 Gavarni III 84.
 Gave 86.

- Gayare 140.
 Gay Crusader 64.
 George Frederick 168.
 Georgine 169.
 Georgios 117.
 Giafar 163.
 Gibraltar no Nuage 116.
 Gibraltar no Quo Vadis 165.
 Giufa 165.
 Glaces 166.
 Gladiateur 40.
 Gladiator 37.
 Glanmerin 63.
 Glaucus 37.
 Glencoe 36.
 Glockenturm 116.
 Glorioso 114. T
 Godnii 165.
 Golden Sun 64.
 Golden Touch 205.
 Goldgulden 116.
 Golfstrom 205.
 Good Morning 168.
 Go On 166.
 Göpel 167.
 Gordon 164.
 Gorec 166.
 Gorgos 84.
 Gost 36.
 Gospodar 166.
 Gourmet 168.
 Gouvernant 117.
 Graciani 166.
 Graf Ferry 117.
 Graf Isolani 112.
 Graf Louxembourg 164.
 Gralsritter 116.
 Granat 167.
 Grand Flaneur 39.
 Grand Fleet 86.
 Grand Parade 63.
 Granit 166.
 Grasteufel 117.
 Grey Boy 167.
 Grey Fox II 65.
 Grey Leg 37.
 Grey Ploom 37.
 Grey Terror 168.
 Griff 166.
 Grimaldi 166.
 Grimsa 165.
 Grossinquisitor 116.
 Grosvenor 180.
 Guichene 166.
 Guido 166.
 Guisot 167.
 Gulliver II 118.
 Gunnersbury 168.
 Gurgo 166.
 Gutenberg 166.
 Guzman 130.
 Habicht 115.
 Hadd lassuk 117.
 Hadschar 118.
 Hagioscope 130.
 Hainault 65.
 Hambletonian 39.
 Hamburg 36.
 Hamilkar 118.
 Hammerschlag 118.
 Hammurabi 166.
 Hampelmann 218.
 Hampton 39.
 Hamrat 166.
 Hannibal 118.
 Hannover 36.
 Haphis 166.
 Happy Löver 180.
 Happy Warrior 64.
 Harlekin 178.
 Harmodius 179.
 Harrier 181.
 Harry of Hereford 86.
 Harsona 179.
 Harvester 41.
 Hastings 45.
 Havresac II 220.
 He 219.
 Heaume 39.
 Hebron 182.
 Helgoland 116.
 Herbert 165.
 Hermit 39.
 Herod 35, 36, 37.
 Herodote 65.
 Herold 115.
 Heron 36.
 Hersenier 180.
 Herzog 165.
 Highflyer 37.
 Himberg 164.
 Himyar 39.
 Hindoo 36.
 Hödur 115.
 Hollister 182.
 Homer 168.
 Home Rule 167.
 Horey 168.
 Horizont II 164.
 Horkay 130.
 Hornbori 117.
 Horoskop 179.
 Hotweed 87.

Hü Ho 164.
 Humbug 115.
 Humor 182.
 Humorist 42.
 Hüon 179.
 Humpferl 164.
 Humphrey Clinker 44.
 Hurry On 64.
 Huszar 179.
 Hymeney 166.

Icy Wind 130.
 Igorod 164.
 Iliad 52.
 Illuminator 180.
 Imperial 164.
 Impressionist 115.
 Invincible 63.
 Ion 37.
 Ipsos 179.
 Irish Lad 86.
 Iroquois 41.
 Isard II 87.
 Isinglass 39.
 Isonomy 39.
 Istenadta 166.
 Ithuriel 39.

Jacobi 85.
 Jago 39.
 Jamatho II 168.
 Janissary 42.
 Javelot 181.
 Javornik 130.
 Jeddah 42.
 Joe Andrews 39.
 Joe Cannon 167.
 Joe Reggelt 168.
 John Bull 163.
 John o'Gaunt 65.
 Joshua 218.
 Jouber II 164.
 Joyful 116.
 Junak 169.
 Jus d'Orange 85.
 Juveigneur 85.

Kairos 117.
 Kalchas no Persimmon 116.
 Kalchas no Cadet 168.
 Kardanach 165.
 Kardinal 116.
 Kelet 182.
 Kendal 86.
 Kentish Cob 182.
 Kertbeny 182.
 Kettledrum 40.

Kilindini 169.
 Kilwarlin 45.
 Kingcraft 41.
 King Fergus 39.
 King Lud 134.
 King Monmouth 134.
 King Rob 134.
 King's Idler 179.
 Kir 165.
 Kiray 165.
 Kircubbin 86.
 Kisber 38.
 Kisber öcsö 167.
 Knickebein 181.
 Kodex 166.
 Kokoro 130.
 Kōnok Gorbunok 167.
 Kontrast 168.
 Korpi 205.
 Košmar 168.
 Krakus 167.
 Krasnoludek 180.
 Kriiker 182.
 Ksar 86.
 Kwang Su 63.

Ladas 84.
 L'Aretin 180.
 La Farina 85.
 Laland 118.
 Lally 130.
 Lampos 117.
 Lancelot 116.
 Landgraf 114.
 Landstürmer 118.
 Languard 218, 112.
 Laon 169.
 Lascaris 168.
 Laudanum 118.
 Laudon 117.
 Lavendel II 130.
 Laveno 63.
 Lazarus 116.
 Leamington 39.
 Le Capucin 36.
 Lemberg 63.
 Lemonora 63.
 Leonidas 116.
 Le Pompon 85.
 Le Roi Soleil 85.
 Le Sagittaire 87.
 Le Samaritain 87.
 Le Sancy 87.
 Le Sorcieux 167.
 Le Trouquet 37.
 Letzter Mohikaner 111.
 Le Voleur 57.

Lexington 37.
 Liege 180.
 Light Hand 130.
 Littoral 178.
 Lizimach 169.
 Locohatchee 39.
 Lomond 179.
 Longbow 39.
 Longfellow 39.
 Lorbeer 117.
 Lord Burgoyne 179.
 Lord Clifden 39.
 Lord Lyon 40.
 Lord Ronald 39.
 Lord Sundridge 182.
 Lorlot 179.
 Lothario 115.
 Lotos 179.
 Lottery 39.
 Louviers 169.
 Loved One 118.
 Löwenherz 114.
 Luchs 165.
 Lucifer 180.
 Lüderbach 116.
 Lupus 115.
 Lycaon 117.

Maaz 179.
 Macaroni 38.
 Macdonald II 84.
 Mac Kinley 164.
 Mackintosh 85.
 Madjar 180.
 Maestro 167.
 Magellan 116.
 Mah Jong 181.
 Maintenon 36.
 Majestic 116.
 Major 130.
 Malachit 167.
 Maleureux 164.
 Mambrino 169.
 Mandok 167.
 Manna 43.
 Man o War 45.
 Manton 181.
 Manwolf 219.
 Marceille 167.
 Marco 64.
 Marconi 167.
 Marcovil 64.
 Marden 206.
 Marduck 116.
 Mariage 163.
 Maribyrnong 36.
 Marshalek 165.

Marsyas 168.
 Martagon 130.
 Martelle 167.
 Martial III 84.
 Masher 116.
 Massine 76.
 Master Good 85.
 Master Kildare 39.
 Master Magpie 111.
 Matchbox 130.
 Matchem 44.
 Matchmaker 116.
 Mauvezin 114.
 Mazepa 168.
 Mazgai 165.
 Maxim 130.
 Melbourne 44.
 Melik 165.
 Melk 182.
 Melton 41.
 Mephisto 219.
 Merkur 167.
 Merowinger II 117.
 Meru 219.
 Merry Hampton 41.
 Merry Jack 163.
 Mesilim 85.
 Metal 114.
 Meteor II 180.
 Micado 167.
 Milan no Matchbox 165.
 Milan no Marconi 167.
 Mime 84.
 Mindegy 130.
 Mindig 130.
 Minoru 167.
 Minus 167.
 Mirifique 167.
 Mitra 115.
 Moet 111.
 Moka 37.
 Molodčuga 167.
 Monarque 39.
 Mon General 84.
 Mon Petiot 84.
 Monsalvat 115.
 Monsieur Bergeret 206.
 Mon Talisman 88.
 Mont d'Or 86.
 Mont St. Eloi 85.
 Mordant 85.
 Morgan no Springfield 130.
 Morgan no Carpathian 219.
 Morganatic 179.
 Morpeth 130.
 Morphy 182.
 Mortemer 37.

Mosci Ksiaze 182.
Motive 168.
Mozart 168.
Muncaster 131.
Musket 65.
Mussa 167.
Mutatos 130.
Mynotaur 167.
My Pet 218.
Myram 180.

Namorob 179.
Namur 166.
Naplopo 130.
Napoleon 74.
Negofol 85.
Neil Desmond 179.
Neil Gow 179.
Neptun 169.
Newminster 39.
Nimbus 36.
Norfolk 37.
No Rule 169.
Notable 165.
Nouvel An 85.
Nuage 116.
Nuageux 85.
Nubier 131.

Oberon 165.
Obertas 179.
Oberwinter 114.
Odol 84.
Ogden 45.
Okun 164.
Oleander 115.
Oliver Goldsmith 218.
Olympier 116.
Omnium 75.
Onkel Ludwig 114.
Onondaga 39.
Optimist 117.
Opryszek 182.
Orby 63.
Ordensjäger 116.
Or du Rhin 85.
Oreg lak 181.
Oreo 167.
Oreste II 84.
Orient 117.
Orlando 39.
Orme 63.
Ormondale 180.
Ormonde 63.
Orpen 52.
Orpha 167.
Orpheon 167.

Orpheus 63.
Ortello 88.
Orwell 53.
Osboche 165.
Ossian no Fels 138.
Ossian no Le Sagittaire 168.
Ossovec 168.
Oszczep 182.
Othello 64.
Oxford 39.

Paladin II 181.
Palais Royal 37.
Palastpage 112.
Palatin 181.
Palatyn 182.
Paliwoda 169.
Palmiste 168.
Palü 181.
Pamphlet 168.
Pan Tadeusz 182.
Pantaloon 36.
Papuas 165.
Papyrus 42.
Parachute 179.
Paradine 52.
Paradox 114.
Paramount 114.
Paraszt 179.
Pardon 130.
Parenthesis 52.
Parmenio no St. Frusquin 116.
Parmenio no Tracery 118.
Parsee 114.
Parsifal 181.
Parth 180.
Parther 181.
Partisan 37.
Partizan 169.
Partner 44.
Passebreul 85.
Passe par Tout 168.
Patko Pista 165.
Patron 84.
Paulowitz 37.
Paż Królowej 180.
Pazman 134.
Pekin 116.
Pell Mell 165.
Pepper and Salt 37.
Perdiccas 164.
Peregrin 130.
Pergament 180.
Pergolese 115.
Perikles 117.
Perplexe 37.
Persimmon 64.

- Persv 131.
 Perth 85.
 Peter 203.
 Petrarch 54.
 Petroleuse 134.
 Phalaris 63.
 Pharos 63.
 Phat 182.
 Philippe II 84.
 Phönix 134.
 Phryxus 85.
 Pilgrimage 131.
 Pilgrimme no Aboyeur 163.
 Pilgrimme no Flying Star 168.
 Pilliwinkie 85.
 Pinchbeck 169.
 Pioneer 64.
 Planet 64.
 Plutus 39.
 Pocker 181.
 Poisoned Arrow 97.
 Polish Galloway 180.
 Polly's Jack 180.
 Poltava 63.
 Polymelus 63.
 Pomme de Terre 63.
 Pommern 63.
 Popancz 165.
 Postas 182.
 Pot au Feu 75.
 Potos 39.
 Pour quoi pas 168.
 Prasniš 169.
 Predicateur 85.
 Prestige 85.
 Presto 86.
 Pretender 41.
 Priboi 168.
 Prime 165.
 Prince Chimay 85.
 Prince Eugene 85.
 Prince Galahad 64.
 Prince George 169.
 Prince Olaf 131.
 Prince Palatine 64.
 Prince Rudel 166.
 Prince William 179.
 Printonan 219.
 Printonan Boy 219.
 Profile 165.
 Prolog 114.
 Promien 179.
 Pronomen 164.
 Prospector 64.
 Protei 165.
 Prunus 115.
 Przemyśl 117.
 Punkt 114.
 Rabelais 85.
 Radames 85.
 Radial 166.
 Radis Rose 87.
 Radis Rouge 219.
 Radium 86.
 Raeburn 130.
 Ragotsky 37.
 Raoule 169.
 Rarog 182.
 Rascal 130.
 Rataplan 39.
 Red Terror 168.
 Reverend 114.
 Rewera 182.
 Rheinwein 181.
 Richmond 36.
 Riley 39.
 Rioumajou 182.
 Ritter 179.
 Robert le Diable 181.
 Robin Adair 179.
 Rocambole 164.
 Rochester 64.
 Rockflint 64.
 Rockroi 179.
 Rock Sand 64.
 Rocksavage 64.
 Roi Herode 65.
 Roland 117.
 Rollon 167.
 Romagny 85.
 Romanelli 179.
 Romul 169.
 Rosebery 64.
 Rosicrucian 39.
 Roskilde 85.
 Rotwald 166.
 Roullon 169.
 Rouquin 130.
 Royal Grosvenor 180.
 Royal Hampton 219.
 Royal Minstrel 57.
 Royal Oak 74.
 Rubinat II 116.
 Rueil 86.
 Ruffs Guide 118.
 Rule for Ever 169.
 Ruler 169.
 Rum 130.
 Runnymede 219.
 Rustom Pasha 66.
 Sac a Papier 182.
 Sadko 181.
 Safar 164.
 Sagaidak 164.
 Sagiter 164.

Saigon 167.
 Sainfoin 64.
 St. Albans 64.
 St. Amant 85.
 St. Aubyn 197.
 St. Blaise 168.
 St. Bris 85.
 St. Damien 85.
 St. Denis 179.
 St. Florian 116.
 St. Frusquin 64.
 St. Gatien 41.
 St. Germain 168.
 St. Ignatius 164.
 St. Julien 164.
 St. Just 64.
 St. Juste II 164.
 St. Leu 85.
 St. Louis 168.
 St. Maclou 116.
 St. Serf 164.
 St. Simon 64.
 Salisbury 182.
 Saltpetre 164.
 Salute 167.
 Samarkand 167.
 Samourai 85.
 Sandow 219.
 Sandwich 52.
 Sandy Hook 86.
 San Gennaro 126.
 Sanitar 166.
 Sanskrit 131.
 Sans le Sou 85.
 Sans Souci II 85.
 Sansovino 65.
 Santair 182.
 Santoi 130.
 Santorb 130.
 Santry 131.
 Saphir 37.
 Saraband 131.
 Sardanapale 85.
 Satrap 164.
 Satyr 164.
 Satyr II 164.
 Sauchoch 164.
 Scaramouche 77.
 Scarpanto 163.
 Schalk 180.
 Schlingel 181.
 Sea Sick 86.
 Sebastian 117.
 See Saw 37.
 Sefton 41.
 Selim 36.
 Senegal 167.
 Sevaglikon 164.
 Sezam 168.
 Shaddock 164.
 Sheet Anchor 39.
 Shilfa 114.
 Shon Maclean 219.
 Shotover 41.
 Sillebilliar 169.
 Silvern 63.
 Silvio 41.
 Simon Blase 164.
 Simonburn 164.
 Simonian 116.
 Simontold 164.
 Simpatjaga 164.
 Simson 130.
 Singapore 52.
 Sipai 164.
 Sir Andrew 52.
 Sir Archy 37.
 Sir Berkeley 64.
 Sir Bevys 38.
 Sidar 181.
 Sir Hercules no Cap a Pie 39.
 Sir Hercules no Whalebone 39.
 Sir Hugo 41.
 Sir Martin 45.
 Sirocco 167.
 Sir Paul 37.
 Sir Peter 37.
 Sir Visto 45.
 Sisyphus 117.
 Skarabae 37.
 Sky Rocket 64.
 Slavetrader 164.
 Slieve Gallion 114.
 Sly Fox 130.
 Smart Boy 164.
 Sokol 164.
 Solario 64.
 Soldau 129.
 Solon 64.
 Somme Kiss 64.
 Son in Law 64.
 Sonning 64.
 Son o Mine 181.
 Sophist 167.
 Sorcerer no Trumpator 44.
 Sorcerer no Ormonde 167.
 Sorrento 167.
 Sourbier 84.
 Southampton 168.
 Souveraine 164.
 Soval 182.
 Sparafucillo 164.
 Spartak 165.
 Spearmint 65.

Speculum 64.
 Spendthrift 45.
 Spion Kop 65.
 Splendor 165.
 Springfield 64.
 Stande Pede 163.
 Stavropol 182.
 Stefan the Great 65.
 Stegeborg 219.
 Sterling 39.
 Stero 165.
 Stockwell 39.
 Stradford 60.
 Strip the Willow 89.
 Strudel 111.
 Sul 168.
 Sulima 169.
 Sultan 36.
 Sumak 168.
 Sunder 64.
 Sundridge 64.
 Sunfire 85.
 Sunstar 64.
 Sun Star 85.
 Surok 164.
 Surprise 164.
 Svetjec 164.
 Sweetwater 53.
 Swynford 65.
 Symington 61.
 Syndrian 64.
 Šašar 164.

Täby II 219.
 Tagor 164.
 Takt 163.
 Taku 169.
 Talpra Magyar 118.
 Tamar 64.
 Tangeur 169.
 Tannénfels 118.
 Tapin 77.
 Tarporley 61.
 Tarquini 166.
 Teddy 63.
 Temperament 166.
 Teorban 180.
 Terek I 164.
 Terek II 164.
 Terminus 116.
 Tetratema 61.
 Tezei 164.
 The Admiral 36.
 The Baron 39.
 The Boss 63.
 The Colonel 39.
 The Cheetah 182.

The Emperor 75.
 The Flying Dutchman 36.
 The Nabob 37.
 The Nob 37.
 Theoderich 116.
 The Rake 37.
 The Spaniard 164.
 The Story 130.
 The Tetrarch 61.
 The Victory 36.
 The Winter King 64.
 Thormanby 36.
 Thunichgut 117.
 Tigre 164.
 Timoleon 37.
 Ti Ricordi 180.
 Tirol 166.
 Titaniko 168.
 Tjemruk 169.
 Tokio 37.
 Tonic 168.
 Torelore 179.
 Torero 117.
 Torloisk 131.
 Torneo 164.
 Touchstone 39.
 Toxophilite 39.
 Tracery 64.
 Trachtenberg 118.
 Tramotte 168.
 Tramp 39.
 Traum 117.
 Trebonius 115.
 Tredennis 63.
 Trigo 43.
 Trimdon 58.
 Troutbeck 115.
 Trumpator 44.
 Trumpeter 39.
 Trumpf no Dark Ronald 115.
 Trumpf no Delaunay 169.
 Tullus Hostilius 97.
 Turan 166.
 Turban 116.
 Turcio 165.
 Turmfalke 114.

Ukko 84.
 Ulster King 116.
 Upas 36.
 Uragan 166.
 Uzda 181.

Va Banque 163.
 Vadi Halfa 181.
 Valens 63.
 Val Suzon 85.

Vandal 36.
Vatinius 116.
Vavilone 167.
Vedette 39.
Venglin 168.
Verdun 166.
Vermouth 37.
Verwood 37.
Viceroy 126.
Victor 181.
Vig Pasztor 163.
Villars 182.
Virgil 36.
Viscoque 168.
Volodyowski 42.
Volta 63.
Voltaire 39.
Vultigeur 39.
Volšebnik 168.

Wallenstein 115.
Walton 37.
War Cloud 86.
War Dance 85.
Waverley 39.
Waxy 39.
Weatherbit 39.
Weissdorn 129.
Wellington 163.
Wellingtonia 168.
West Australian 44.
Whalebone 39.
Whisker 39.
Whist 182.
White Abbey 181.
White Eagle 181.
White Fox 117.
Whitelock 39.

White Star 168.
Wild Dayrell 37.
William the Fourth 130.
William the Third 85.
Willkommen 180.
Willonyx 163.
Wily Attorney 180.
Windhound 36.
Windsor I 163.
Windsor II 163.
Winkfield 165.
Winkfield's Pride 165.
Witez 182.
Wolfram III 179.
Wolfs Crag 219.
Woodpecker 36.
Wool Winder 130.
Wunderbär 203.

Zator 162.
Zaporožec 168.
Zeid 163.
Zembo 164.
Zerdust 85.
Zolotoje Runo 169.
Zorab 167.

Quargel 180.
Queens Birthday 130.
Quo Vadis 165.

Yattendon 39.
Y. Melbourne 165.
Your Majesty 218.

Xaintrailles 134.
Xamete 118.
Xandover 86.

Saturs.

	Lpp.
Zirgu šķirņu sadalījums	1
Arābu pilnasiņi	6
Dīžarābi, berberi, austrumu arābi. Arābu audzētavas Eiropā. Janova—valsts audzētava Polijā. Arābu pilnasiņi Latvijā.	
Angļu pilnasinis Lielbritānijā	31
Angļu pilnasiņu šķirnes dibinātāji. Herod asins līnija tagadnē. Eclipse asins līnijas izcilākie vaislinieki. Matchem asins līnija tagadnē. Klasiskā sacīkstes. Derby, 2000 Guineas un St. Leger uzvarētāji. Labākie vaislinieki. Grand National Steeplechase. Bruce Lowe ciltsmāšu sadalījums.	
Angļu pilnasinis Francijā	74
Pirmās starptautiskās uzvārs. Hipodromi. Labākie vaislinieki. Galvenās sacīkstes. Derby uzvarētāji.	
Angļu pilnasinis Vācijā	92
Ievestie vaislinieki. Audzētavas. Totalizators un būkmēkeru kantori. Labākie vaislinieki. Angļu pilnasiņi kā ciltstēvi Traķēnas šķirnē. Derby uzvarētāji. Arodjātņieku svaru scala.	
Angļu pilnasinis Ungārijā	120
Audzētava Kisberā. Labākie vaislinieki. Derby un St. Leger uzvarētāji.	
Angļu pilnasinis Austrijā	132
Audzētavas. Derby uzvarētāji. Labākie vaislinieki.	
Angļu pilnasinis Krievijā	139
Ievestie ērzeļi. Valsts audzētavas. Zirgu pārbaudes. Derby u. c. sacīkšu uzvarētāji. Galvenie vaislinieki un audzētāji 1888., 1900. un 1914. g. Pārbaudu un totalizatora atjaunošana. 1925. g. ievestie vaislinieki.	
Angļu pilnasinis Polijā	170
Valsts zirgkopības pārvalde. Aulekšotāju pārbaudes. Labākie zirgi un viņu īpašnieki 1930. g. Derby un St. Leger uzvarētāji. Labākie vaislinieki.	
Angļu pilnasinis Latvijā	183
Labākie angļu pilnasiņi Rīgas sacīkstēs 1898., 1900. un 1910. g. Galvenie angļu pilnasiņu zirgi un īpašnieki 1914. g. Baltijas Derby uzvarētāji. Angļu pilnasiņu audzētavas Baltijā. Valsts vaislas ērzeļu sastāvs 1914. g. Zirgkopības biedrības Baltijas provincē. Angļu pilnasiņi 1932. g. Zirgkopju izredzes nākotnē.	
Angļu pilnasinis Zviedrijā	214
Galvenās sacīkstes. Galvenie vaislinieki un audzētavas 1931. g.	
Angļu pilnasinis Itālijā	220
Labākie vaislinieki. Galvenās pārbaudes.	
Angļu-arābu pilnasinis	222
Audzētavas Vācijā, Francijā, Krievijā, Polijā. Audzēšanas veidi. Angļu-arābi Traķēnas šķirnē. Latvijas valsts vaislinieks Priķazs.	
Ievērojamāko angļu pilnasiņu ērzeļu saraksts	230
Eclipse, Herod un Matchem cilšu tabulas.	

Eclipse cilts ar 54 tabulām.

			Lpp
Eclipse ar izcilākiem pēctečiem			39
Eclipse dēls 6. paaudzē	Fontenoy ar pēct.		169
" " 6. "	Orlando ar pēct.		168
" " 7. "	Cambuscan ar pēct.		182
" " 7. "	Consul ar pēct.		65, 85
" " 7. "	Hermit ar pēct.		85, 168, 181
" " 7. "	Lord Clifden ar pēct.		64
" " 7. "	Sterling ar pēct.	65, 86, 114, 131, 169, 181, 219	
" " 7. "	Stockwell ar pēct.		64
" " 7. "	Vedette ar pēct.		64
" " 8. "	Hampton ar pēct.	84, 115, 129, 168, 181, 219	
" " 8. "	Galopin ar pēct.	85, 116, 130, 163, 164, 165, 179, 218	
" " 8. "	Speculum ar pēct.	85, 115, 130, 166, 182, 219	
" " 8. "	Toxophilite ar pēct.		65, 169
" " 9. "	Bend Or ar pēct.	63, 86, 117, 130, 166, 167, 180	
" " 9. "	Musket ar pēct.		182
" " 9. "	Springfield ar pēct.	86, 118, 130, 182, 219	

Herod cilts ar 12 tabulām.

Herod ar izcilākiem pēctečiem			36, 37
Herod dēls 6. paaudzē	Thormanby ar pēct.		168, 219
" " 7. "	Atlantic ar pēct.		65, 87, 182
" " 7. "	Dollar ar pēct.		86, 181
" " 8. "	Buccaneer ar pēct.		118, 167, 178

Matchem cilts ar 5 tabulām.

Matchem ar izcilākiem pēctečiem			44
Matchem dēls 6. paaudzē	Melbourne ar pēct.		165
" " 7. "	West Australian ar pēct.		64
" " 8. "	Solon ar pēct.		179, 219

Ievērotās galvenās drukas kļūdas.

Lpp.	Iespiests	Jābūt
37.	Hadschar no Fels	Hadschar no Dinna Forget
44.	Brown Farewell	Brown Farewell
54.	Sir Visto pie Matchem	Sir Visto un Coronach pie Matchem
61.	St. Simson	St. Simon
63.	Brigde of Earn	Bridge of Earn
80.	un 1.80 m augstumā	līdz 1.65 m augstumā
115.	Resebery	Rosebery
141.	Oven - Sasiad	Oven - Sasiad (Sonsied)
150	Chambery no Sasiad	Chambery no Sasiad (Sonsied)
165.	Mathcbox	Matchbox
165.	Horcay	Horkay
165.	Osboch	Osboche
165.	Gilbaltar	Gibraltar
165.	Alphonse	Alphonse Daudet
186.	labākie angļu pilnasiņi	labākie zirgi
187./192.	Menelika	Menelika (siltasinis)
196.	Donar	Donar (siltasinis)
206	Mirapel	Mirabel